Raftul Denisei

„Atmosferă plină de mister și personaje magistral introduse în scenă într-o carte care vibrează de tensiune și suspans.“ — *Historia Magazine*

ANNA MAZZOLA

FATA MECANICĂ

ROMAN

TRADUCERE DE IRINA BOJIN

HUMANITAS fiction

„Atmosferă plină de mister și personaje magistral introduse în scenă într-o carte care vibrează de tensiune și suspans.“ — Historia Magazine
ANNA MAZZOLA
Raftul Denisei
FATA MECANICĂ
ROMAN
HUMANITAS fiction
TRADUCERE DE IRINA BOJIN

ANNA MAZZOLA

FATA MECANICĂ

Traducere din engleză și note de
IRINA BOJIN

Surorii mele, Laura

I
Paris

1
PARIS, 1750

Madeleine

Aceasta era ziua când Maman preţăluia fetele. În astfel de zile era mai bine să dispari. Tocmai de aceea Madeleine trecea acum pe lângă abator, unde bălţile de sânge îngheţat înnegreau zăpada şi în cârlige atârnau carcase, profilându-se palide pe cerul dimineţii. Era ger şi, din pricină că nu avea mănuşi, mâinile o usturau, mai ales că la încheieturi pielea îi era crăpată şi roasă până la sânge. Nu era nicidecum ziua în care să ieşi la plimbare, dar mai afurisită să fi fost dacă rămânea acasă, martoră la ce se întâmpla. Pe deasupra, avea nevoie de un lucru, de ceva ce nu suferea amânare.

Madeleine ieşi de pe rue Pavée şi se afundă în labirintul de străduţe din cartierul Montorgueil; aici ulicioarele erau atât de înguste şi casele atât de înalte, încât soarele nu pătrundea, dar nici duhoarea nu se risipea; era un loc întunecos şi urât mirositor ca dosul diavolului. Clădirile bătrâne se sprijineau una de cealaltă asemenea unor dinţi crescuţi strâmb, cărămizile zidurilor dărăpănate erau cârpăcite de-a valma cu mortar, ferestrele, acoperite cu cârpe.

Când şi când din tenebre se ivea o figură de copil, pe cât părea, purtând stigmatele foamei, veche de generaţii. Mai bine aici, totuşi, printre cei mai de jos – *le bas peuple*, cum li se spunea, cei care locuiau în maghernițe şi stăteau la pândă în pragul uşilor, cei care nu aveau un adăpost şi cei care umblau desculţi – decât la aşa-zisa „Academie“ a lui Maman, unde inventarierea lunară trebuie că era în toi.

Era o nedreptate strigătoare la cer, cum repeta mereu mama ei, şi chiar că nu-i făcea deloc plăcere, însă trebuia să aibă grijă de afacerea ei, iar carnea omului e a dracului de schimbătoare: sânii se împlineau

ori se fleşcăiau, bolile erau molipsitoare, pielea se întindea ori rămânea ciupită de la vărsat, bubele se umpleau de puroi şi se spărgeau. Copiii – în ciuda nenumăratelor precauţii – se prindeau uşor şi era al naibii de greu să scapi de ei. Iar uneori se întâmpla ceva, aşa cum i se întâmplase lui Madeleine, care înjumătăţea valoarea unei fete de pe o zi pe alta. Întotdeauna se găsea o fată – ori borţoasă, ori sluţită – care, după cum zicea Maman, era trimisă la iarbă verde.

Doar că pe ulițele lăturalnice ale Parisului nu găseai fir de iarbă verde. Numai grămezi de gunoaie, sticle sparte şi capete de peşte. Acum, în ianuarie, prin zloată şi ninsoare, vedeai siluete nedesluşite ghemuite una lângă alta în intrândul uşilor şi uneori câte un stârv înţepenit de ger.

Ajunsă la Pointe Saint Eustache, Madeleine păşi în lumina prăfoasă a soarelui iernatic, unde aerul era greu de fum şi cenuşă. Ieşise din mahalaua celor mai sărmani dintre sărmani şi intră în cartierul mărginaş al celor care ţineau cumva piept sărăciei. O luă pe lângă gălăgioasa piaţă Les Halles şi se îndreptă spre miazăzi, spre Pont Neuf[1], unde lecticile purtându-i pe cei împodobiţi cu bijuterii şi acoperiţi cu blănuri săltau pe deasupra capetelor celor îmbrăcaţi în haine prăpădite. Când traversa rue Saint-Honoré, o caleaşcă aurită trecu în goană pe lângă ea, aruncând scântei din pietrele pavajului; în spatele ferestrei se întrezărea o femeie înveşmântată în mătăsuri. Poate o aristocrată, poate o *femme entretenue*, purtată în trăsura protectorului ei. La Paris, o fată n-avea decât un mijloc de îmbogăţire: să se întindă pe spate.

În cele din urmă ajunse la fluviu, de unde vedea turlele catedralei Notre-Dame înălţându-se spre cerul iernatic şi fleşa de fier de la Sainte-Chapelle[2].

Dacă priveai doar acoperişurile îţi puteai închipui că Parisul e un oraş bogat, un loc frumos, o cetate a învăţăturii şi cuceriniciei. Fără îndoială că era şi aşa pe alocuri, însă Madeleine nu avea de unde şti, căci nu îi era îngăduit să ajungă acolo. Merse mai departe, pe malul apei de un cenuşiu murdar, până ajunse la prăvălia unui *apothicaire*, unde sticluţele luceau în vitrină ca tot atâtea nestemate. Şovăi o clipă, apoi îşi luă inima în dinţi şi împinse uşa de stejar.

Înăuntru era cald şi mirosea a mirodenii, însă ea fu primită cu răceală.

Două femei care discutau cu aprindere în fața tejghelei îi aruncară o privire scurtă și, zicându-și că nu merită atenție, și întoarseră pe dată capul.

Apotecarul cântărea un praf albăstrui pe balanța mare de alamă și nu o băgă în seamă. În timp ce aștepta, chinuită de dureri ale degetelor care i se dezghețau în ghete, Madeleine ridică ochii spre șirurile nesfârșite de borcane de sticlă și vase de porțelan așezate pe rafturi. Unele nume îi erau cunoscute: cuișoare, limba-mielului, tătănească, angelică. Altele nu-i spuneau nimic: jalap, chinină, sarsaparilă; pe o cutie scria ambră de Campeche.

— Și n-a mai ajuns nici până în ziua de azi, dacă poți să crezi, îi spunea una din femei celeilalte.

Pesemne că e una dintre acele cucoane răutăcioase care caută și găsesc tot ce-i mai rău la semenii lor, cugetă Madeleine.

— Ce i s-a întâmplat?

— Păi… nu bagă nimeni mâna în foc. Era pe aici un bâlci ambulant care și-a strâns lucrurile și a plecat chiar a doua zi. Destul cât să te facă să intri la idei, nu? Eu, dacă aș avea o fată de vârsta ei, n-aș lăsa-o să umble singură, fără îndoială.

Apotecarul ridică privirea, ochii ca două muște negre îi adăstară o clipă asupra lui Madeleine, apoi se întoarseră în altă parte. Împachetă cumpărăturile celor două femei, luă banii, și buzele subțiri i se întinseră întrun zâmbet. Dar îndată ce Madeleine se apropie de tejghea, zâmbetul îi dispăru.

— Nici o îmbunătățire?

— Prea puțin.

— Ai făcut ce te-am sfătuit?

— Întocmai, răspunse și tăcu o clipă. Mai e ceva ce i-ar putea fi de ajutor?

Bărbatul o cântări din ochi.

— Poate, dar o să te coste.

„Nu m-a costat de fiecare dată?“ Îi trecu prin minte că l-ar putea ruga să aibă milă, spunându-i cât sunt de strâmtorate, însă știa că n-ar avea rost. La Paris nimeni nu dădea nimic pe degeaba, și în nici un caz unei fete ca ea.

— Mai mult ca data trecută? întrebă.

— Da, așa zic. E marfă scumpă, cumpărată tocmai din Americi.

Madeleine ridică din sprâncene.

— Marfă exotică. Înțeleg.

Îl privi în tăcere cum zdrobește ingredientele într-un mojar, fărâmând semințele până se făcură pulbere. În aer se răspândi un miros tare, de nucșoară amestecată cu ceva iute și amar. Apotecarul turnă după aceea praful obținut într-o sticluță verde și o puse pe tejghea, în fața ei.

— Face doi ludovici.

Madeleine își ațintise ochii la mâinile lui albe, cu vene groase.

— Prea bine.

Se uită spre ușă. Nu mai intrase nici un mușteriu.

Apotecarul se duse și întoarse semnul din geam, ca să arate că prăvălia e închisă.

Madeleine se întoarse acasă mergând încet, cu pelerina înfășurată strâns pe trup. Trecea pe lângă femei cu manșoane groase de blană care își plimbau cățeii în lesă, pe lângă slujitori trimiși cu treburi, înroșiți la față de frig. O luă pe rue de la Monnoye, uitându-se la vitrinele modistelor, pline de pălării împodobite cu pene, semănând cu niște păsări exotice. La fel or fi sfârșit și papagalii tatălui ei, se întrebă, preschimbați în pălării pentru niște *gens de qualité*? Tatăl ei fusese *oiseleur*, păsărar care vindea păsări și alte mici vietăți în prăvălia de pe Quai de la Mégisserie. După moartea lui, Maman vânduse toate zburătoarele și lighioanele altui negustor; papagalii cacadu, cintezele, șoriceii albi și veveriţele fuseseră puși în cutii și luați cât ai zice pește. Din pricină că plata chiriei era mult întârziată, plecaseră cât putuseră de repede din casa în care Madeleine copilărise și se mutaseră pe rue Thévenot, unde vindeau altfel de păsări.

Merse mai departe și trecu pe lângă prăvăliile giuvaiergiilor, în vitrinele cărora sclipeau safire și rubine sau pietre care semănau foarte mult cu cele prețioase. Asta era șmecheria la Paris, trebuia să înveți să deosebești ce e adevărat de ce e fals. Pietrele, părul, decolteul, firea… toate puteau fi ușor contrafăcute. „Ați rămas fără sprâncene din cauza variolei, *madame*?

Cumpărați o pereche frumoasă, din blană de șoarece. V-ați pierdut dinții într-o încăierare, *monsieur*? Luați-i pe aceștia, scoși dintr-un mormânt.“

Madeleine își vedea răsuflarea ca un norișor alb în aerul înghețat, iar mâinile îi amorțiseră de frig. Cu toate astea, nu grăbi pasul, căci se îndoia că mama ei terminase. Despre Geneviève Chastel – Maman, cum îi spuneau fetele – se putea spune orice, doar că nu era meticuloasă, nu.

Unele dintre cele izgonite de mama ei aveau să supraviețuiască măcar o vreme pe străduțele dosnice, *filles publiques* căzute pe treapta cea mai de jos între multele care făceau comerț cu sexul în lumea moravurilor ușoare, de la acele *femmes de terrain* care băteau grădinile publice până la amantele acoperite cu bijuterii de la Versailles. Unele dintre fetele lui Maman aveau să moară în mizeria de la Hôtel Dieu, spitalul de la care Dumnezeu își întorsese fața de multă vreme. Altele aveau să fie alungate din Paris de poliție. Nu avea rost să se gândească la ele. Altminteri și-ar fi amintit ce nesigură e situația ei și cât de aproape de prăpastie se află. Nu avea bani, nici vreo avere, nu cunoștea pe nimeni. Dacă Maman o dădea afară, nu-i rămânea decât să trăiască pe stradă, ca ele, încă o victimă a Parisului. De asta era bine să nu se apropie prea mult de celelalte fete. Le îngrijea, după cum era nevoie – le pieptăna și le împletea părul, le ajuta să se îmbrace, le schimba cearșafurile pătate de spermă. Nu avea însă nimic de câștigat ajutându-le. Trebuia să se gândească doar la cum să se salveze pe ea, și mai ales pe Émile.

— Chiar nu-ți pasă de nimeni? o întrebase sora ei mai mare, Coraline, ceva mai devreme, văzând-o că se îndreaptă spre ușă.

Asta era culmea din partea uneia ca ea. Mai bine să fie tare, ca un ciob de jad, decât să fie zdrobită, ca altele, până se făcea praf.

Trecuse de ora zece când Madeleine coti pe rue Thévenot, unde locuia de la frageda vârstă de doisprezece ani. (Chiar așa, fragedă ca un cotlet de vițel și vândută cam pentru aceeași sumă.) Strada îngustă fusese înghițită de întuneric; cu atât mai bine, căci nu se mai vedeau fațadele scorojite ale caselor și gunoaiele de pe jos. Când ajunse la prăvălia fabricantului de oțet, unde plutea în aer mirosul vinului fermentat, căută din priviri silueta ghemuită a fetei care trăia de câteva săptămâni în intrândul unei porți. Și chiar acolo era, înfășurată într-o haină bărbătească legată cu sfoară, poate o haină care fusese a tatălui sau a fratelui ei. Povestea ei semăna pesemne cu cea a tuturor orfanilor și urgisiților care își duceau viața pe străzile împuțite ale orașului –

boală, datorii, băutură, moarte –, așa că Madeleine nu dorea nicicum să o audă.

— Domnișoară? zise fata, întinzând o mână neagră de murdărie.

Madeleine dădu scurt din cap, căută în buzunar și scoase ultimii bănuți pe care îi mai avea. Nu era cine știe ce, dar poate că îi ajungeau de o supă.

— Mulțumesc. Sunteți foarte bună la suflet.

„Foarte nătângă, mai bine zis“, își spuse Madeleine și merse mai departe.

Fata nu avea să scape cu viață pe o iarnă ca asta, așadar la ce bun să-i prelungească suferința? Se opri. Simți în ceafă o răsuflare înghețată, dar când se întoarse nu văzu decât o pisică neagră, numai piele și os, ai cărei ochi luceau în obscuritate.

*

Academia, cum îi spunea Maman, ocupa cele două etaje din mijloc ale unei clădiri înalte, mânjite de funingine, aflată la capătul străzii de unde, încovoiată și neagră ca un deget murdar, făcea semn clienților, îndemnându-i să intre. În spate era o scară pe care puteau urca doritorii și, cu toate că bordelul nu avea firmă, îl puteai ghici de la zece pași după putoarea inconfundabilă. Bărbații își marcau teritoriul asemenea motanilor, de aceea treptele duhneau a urină, adunată cu timpul. Madeleine intră ținându-se de nas, închise cu grijă ușa, își scoase ghetele năclăite de noroi și urcă în vârful picioarelor scara acoperită cu un covor. Auzind o fată plângând în spatele unei uși se grăbi să treacă mai departe, fără să facă zgomot.

— Unde ai fost? o întâmpină o siluetă micuță când ajunse pe palier; era Émile, nepotul ei, ciufulit, cu fața murdară. Lipsești de nu știu câte ore, și mie mi-e foame!

Madeleine îi privi fețișoara îngălată cu un amestec de dragoste și iritare.

— Nu i-a dat nimănui prin cap să-ți dea de mâncare de dimineață? Nu, firește. De ce să hrănești un băiat de opt ani? Du-te și te spală pe față și pe mâini, jegos mic ce ești, cât găsesc ceva de mâncare pentru amândoi!

Clădirea era cufundată în tăcere, băgă ea de seamă în timp ce încălzea laptele într-o cratiță și tăia o felie de pâine; o tăcere încordată, cu mânie ținută în frâu și șoapte în spatele ușilor încuiate.

Mâncară strâmbându-se unul la altul; Émile pufni în râs de-i ieși laptele pe nas când Madeleine o imită pe bunica lui. Totuși, câteva clipe mai târziu, spuse cu o figură serioasă:

— Azi au plecat două fete. Odile și Lisette.

— Nu mai spune.

De fapt, nu era nimic de mirare. Odile nu mai avusese ciclu de două luni, iar Lisette purta de ceva vreme mănuși de dantelă ca să ascundă binecunoscuta iritație cauzată de verolă. Madeleine coborî privirea spre mâinile ei cu unghiile rupte și încheieturile înroșite, încercând să nu se gândească la cele două tinere.

Trupul lui Émile fu zguduit preț de câteva clipe de un acces de tuse.

Madeleine îl frecă pe spate, cu gândul la sticluța cu doctoria și la degetele bărbatului, reci și stăruitoare.

— O să se descotorosească și de mine, Madou? întrebă copilul ștergându-se la gură. O să mă arunce și pe mine afară?

Îi punea adesea această întrebare, și Madeleine îi dădea mereu același răspuns.

— Nu, bineînțeles că nu, *mon petit*. Doar ești nepotul ei.

Nu că asta ar fi atârnat greu în ochii mamei sale care, mai presus de toate, își vedea de afaceri fără să se înduioșeze ori să se lase abătută de la scopurile ei.

— Iar tu îi ești de folos, nu? Alergi toată ziua cu treburi și dai ajutor când e nevoie.

De cele mai multe ori Émile avea sarcina să-i urmărească pe clienți până acasă. Erau mulți șmecheri care dădeau nume și adrese false, de aceea era în interesul lui Maman să afle unde le e bârlogul. Dacă era vreunul atât de tâmpit cât să nu plătească ori să stârnească vreo belea, trebuia să știe unde să-l găsească. Era o treabă primejdioasă pentru un băiat de vârsta lui Émile.

Primejdioasă pentru oricine, la urma urmei.

— Și n-o să te arunce nici pe tine pe stradă, nu-i așa, Madou? N-o să te dea niciodată afară, nu?

Madeleine se crispă și își ascunse teama sub un zâmbet.

— Cum ți-am mai spus, Émile, nu cred. Sunt și eu bună la ceva.

Servitoare bună la toate, dascăl, voaior, târfă. Dar cu Maman nu puteai fi niciodată sigură.

Auziră paşi pe culoar, şi uşa se deschise puţin. Faţa vopsită a lui Coraline se ivi prin crăpătură.

— A, eşti aici, Madou. Maman vrea să vii în salon. Acum.

Lui Madeleine i se zbătu inima în piept.

— De ce?

— Vino şi nu mai pune întrebări. Fuga!

Madeleine simţi ochii lui Émile aţintindu-se asupra ei, îi simţi teama în piept, dar îi făcu cu ochiul.

— Nu-ţi face griji, *mon petit*. Ştii cum e Maman – pesemne vrea să-i masez picioarele umflate de bătrâneţe. Tu termină de mâncat.

Dar când mergea pe coridor frica i se cuibări adânc în inimă: poate că inventarierea nu luase sfârşit şi îi venise şi ei rândul să fie preţăluită.

De cum intră în salonul decolorat văzu că mama ei se îmbrăcase ca să primească musafiri, îşi pusese pe obrajii veşteji un strat gros de ceruză[3] şi, când zâmbea, buzele vopsite cu roşu violent erau ca o rană întinsă pe albul feţei. Madeleine se simţi şi mai nesigură văzând că în faţa lui Maman, pe canapeaua tocită până la urzeală, era aşezat Camille Dacier, clientul cel mai nesuferit al lui Suzette – lucru chiar ieşit din comun într-o droaie de muşterii de toate felurile. Nu că ar fi fost urât. Avea o faţă ascuţită, o expresie de potlogar, iar ochii descumpăneau privitorul: unul era căprui, celălalt, albastru deschis. Acum îi întorsese către ea.

— A, scriitoarea de rapoarte.

Se vedea că îi place să dea ordine şi că îi dispreţuia pe cei din jur. De când îl văzuse întâia oară, Madeleine ghicise cine este: cel mai rău soi de poliţist.

— Du-te şi adu ciocolata, Coraline, spuse Maman bătând-o uşor pe mână pe sora ei. Are să fie plăcut să bem ciocolată împreună.

Cu rochia ei cenuşie, Maman semăna cu o stridie grasă, de o paloare bolnăvicioasă. În tăcerea care se lăsă, Coralie se îndreptă spre uşă, în foşnet de fuste.

— Trebuie să spun că arătaţi bine, *monsieur*, zise Maman, întorcându-se spre Camille. Staţi bine cu sănătatea?

Lui Madeleine nu-i părea că arată înfloritor. Avea pielea cenuşie a unuia care doarme prea puţin şi bea prea mult. La fel arătase şi tatăl ei.

— Într-adevăr, *madame*. N-am de ce să mă plâng în privința asta. Fetele dumneavoastră sunt bune și curate.

Madeleine simți că i se usucă gâtul și palmele i se umezesc. De ce o chemaseră aici?

— O, toate fetele mele sunt bune, fiecare în felul ei. Madeleine, aici de față, e cea mai deșteaptă. Atentă la tot ce e în jur. Știe tot ce mișcă, nu-i așa, Madou? Aproape că nu-i mai iei în seamă cicatricea.

Maman nu era sinceră când vorbea astfel, desigur. *Une fichaise* o numea adesea, adică ceva pe care nu merită să strici nici măcar o înjurătură.

Mai vorbi câteva minute despre celelalte fete pe care le luase sub aripa ei ca să le scape de sărăcie. Madeleine se străduia să nu i se citească nimic pe față. Dacă i-ai fi dat crezare, ai fi zis că ține un adăpost pentru tinere venite din provincie, nu o casă de rendez-vous pentru amatorii de curve. O „Academie", cum să nu. Tot ce învățase aici fusese cum să se prefacă, să tragă pe sfoară, să-și înăbușe sentimentele și să facă *une pipe* perfectă.

Maman își întoarse privirea spre Madeleine.

— *Monsieur* Dacier vrea să-ți facă o ofertă, Madeleine. O ofertă de nerefuzat.

Zâmbetul îi rămăsese lipit de față la fel ca rujul.

— Rapoartele pe care le-ai scris, zise Camille, întâmplările pe care le-ai povestit. Ne-au fost… de mare ajutor.

Madeleine încuviință dând din cap. Tatăl ei le învățase cât de cât pe toate trei să scrie și să citească, și asta îi fusese de folos. De mai bine de un an îi trimitea rapoarte inspectorului Meunier, sfântul patron al bordelurilor, proteguitorul moravurilor; omul care închidea bucuros ochii când era vorba de vânzarea unor fete de doisprezece ani, de răspândirea bolilor venerice de către multele *femmes entretenues*, de înșelătoriile făcute de *macquerelles*, dar care, pe de altă parte, abia aștepta să afle despre gusturile, perversiunile și confidențele smulse clienților care veneau în casa din rue Thévenot. Cei mai mulți aristocrați preferau bordelurile dichisite, *sérails*, aflate pe rue Denis, ori țineau o metresă sau două, însă mai erau unii cărora le plăcea să dea și pe la lupanare și, când veneau, Madeleine nota totul. Politicieni cărora le plăcea, nici mai mult, nici mai puțin, decât să le facă o fată pipi pe față; preoți în căutare de copile „virgine". Ar fi trebuit să fie mai

prudenţi, căci statul era mereu de veghe – Parisul era împânzit de *mouches*, şi fiecare instituţie avea iscoadele ei.

— Ei, zise Camille, acum e momentul să-ţi spun o poveste, domnişoară Chastel. Se aplecă spre ea şi coborî vocea, privind-o cu ochii care îi dădeau fiori. Într-o casă cu etaj din Place Dauphine locuieşte un ceasornicar pe nume Maximilian Reinhart. Se spune că doctorul Reinhart e unul din cei mai pricepuţi ceasornicari din Paris. Un om dăruit cu un har ieşit din comun. Pare a fi respectabil. Fabrică jucării pentru bogătaşi, dă pomană săracilor. Dar unii spun că face lucruri ciudate, că nu e ceea ce pare a fi. Se lăsă pe spătarul scaunului. Slujnica l-a anunţat că pleacă.

Se lăsă tăcerea. Madeleine auzea un râs ascuţit, prefăcut, în camera de deasupra, zgomotul repetat al unui pat izbindu-se de perete în camera alăturată. Coraline se întoarse aducând o tavă pe care clincăneau ceşti cu ciocolată. O puse pe masă şi se aşeză lângă Madeleine, atât de aproape că îi simţi mirosul apei de trandafiri şi al transpiraţiei pe decolteu, precum şi aroma de caramel a răsuflării.

— Vasăzică i-aţi spus?

— Ajungem şi acolo, scumpo.

— Vreţi să mă trimiteţi acolo să-l spionez, spuse Madeleine.

— Avem nevoie să afli cu ce se ocupă, zise Camille Dacier. Să ştim ce fel de om este.

Coraline puse o ceaşcă de ciocolată în mâna lui Madeleine. N-o amestecase bine. Cacaua se ridicase la suprafaţă.

— Ce fel de om credeţi că este, *monsieur*?

— Cred că e un om foarte inteligent, dar ciudat. Trebuie să ne gândim la riscuri. Aici schimbă o privire cu Maman. Umblă fel şi fel de zvonuri.

— Şi ce spun zvonurile?

— Că se dedă la ciudăţenii… că face experimente nefireşti.

— Ce experimente?

— Asta e sarcina ta să descoperi. Dar se zice că merge prea departe. Că nu se dă în lături de la nimic ca să-şi atingă scopurile. Vrem să afli dacă e adevărat.

Experimente, ceasornicari, jucării pentru bogătaşi. Ce ştia ea despre toate astea?

— Ce vreţi să aflaţi?

— După cum știi, lucrez pentru inspectorul Meunier. Însă nu lucrez numai pentru el. Trebuie să ai mai mulți stăpâni ca să supraviețuiești în orașul ăsta.

În ceea ce mă privește, răspund în fața unei persoane foarte puternice. O persoană care vrea să fie sigură de caracterul și referințele lui Reinhart înainte să-i ofere un post însemnat.

Madeleine ținu ochii plecați asupra ceștii.

— Și ce post ar fi acela?

Camille nu-i răspunse la întrebare.

— Cu toții vrem să verificăm referințele unei persoane înainte de a o invita să locuiască în casa noastră, nu-i așa?

Madeleine tăcea.

— Dar nu și pe-ale tale. În acest caz nimeni nu-ți va verifica referințele, fiindcă o să am grijă să-i fii recomandată, să-i șoptească cineva numele tău la ureche. Se aplecă din nou spre ea: N-ai să mai prinzi așa un chilipir, știi doar, o fată cu trecutul tău…?

Madeleine se uită la el, la ochii ciudați, de două culori. Avea dreptate, bineînțeles. Ea era marfă stricată, o *cocotte* cu cicatrice pe obraz, respingătoare. Împlinise douăzeci și trei de ani și încă îi mai era îndatorată târfei care îi dăduse viață; legată de ea nu prin iubire sau simțul datoriei, ci fiindcă era încredințată că, dacă ar fi fost aruncată pe stradă, Parisul ar fi înghițit-o. Orașul nu-i lăsa în viață decât pe cei care plăteau și, Madeleine, așa cum i se spusese de multe ori, nu avea mai nimic de oferit.

— Suntem datoare să-i facem pe plac lui *monsieur* Dacier, zise Maman cu glas mieros, prefăcut. A fost foarte cumsecade cu noi. O privi pe Madeleine cu un zâmbet cald pe buze, deși ochii îi rămăseseră reci și cenușii ca Sena. Ai să accepți postul, draga mea.

Camille le urmărea cu o expresie vag amuzată. Era, înțelese Madeleine, un om mărunt, care se umfla în pene cu puterea lui.

— Ce anume mi se va cere să fac, *monsieur*?

— Vei fi o *chambrière*, o fată bună la toate, cam așa cum ești și acum. Și vei mai fi *femme de chambre*, camerista fiicei lui Reinhart, Véronique, cum ești pentru celelalte fete de aici. Doar că stăpâna ta va fi mai puțin… cunoscătoare a celor lumești. Îi zâmbi lui Coraline. Ai să bagi de seamă cine intră în casă. Ai să tragi cu urechea de câte ori ai să poți. Ai să ții minte orice activitate neobișnuită, orice conversație

interesantă. Ai să citeşti toate scrisorile, ziarele şi jurnalele pe care poţi să pui mâna. Şi ai să-mi dai raportul în fiecare săptămână.

— Despre doctorul Reinhart.

— Despre orice vezi în casă. Îţi dau treizeci de zile ca să te achiţi de însărcinare, să afli ce fel de experimente face, să hotărăşti dacă e om de încredere.

O lună departe de Émile. Nu-i plăcea gândul că îl va lăsa singur aici şi ştia prea bine că băiatul va fi supărat.

— N-o să-şi dea ceasornicarul seama că sunt o fată de rând, fără educaţie?

Eu n-am muncit decât aici, habar n-am să mă port ca slujnica unei doamne.

De ce nu puneţi pe cineva care se pricepe?

— O să te învăţăm câte ceva în două săptămâni – îţi şlefuim accentul, aducem o *femme de chambre* adevărată ca să-ţi arate cum să te porţi –, dar cred că Reinhart abia dacă o să te bage în seamă. În general, bogătaşii nu-i privesc pe servitori ca pe nişte oameni reali. Iar fiica e neştiutoare ca un nou-născut. N-o să priceapă nimic.

— Câţi ani are fata?

— Şaptesprezece.

Madeleine se foi pe scaun. Puţin mai mare decât era Suzette când a murit.

— Şi ea cum e?

Camille se scobi în dinţi.

— Naivă, copilăroasă, abia s-a întors de la mănăstirea unde a stat închisă zece ani, cât a făcut şcoala. Mă îndoiesc că ai să scoţi ceva interesant de la ea, dar poate îţi va fi de folos. Înţelegi?

Madeleine cântări cele auzite. O stăpână înţelegătoare, aşternuturi curate, căldură în casă. O cale de a scăpa de aici. Şi totuşi un gând nu-i dădea pace: că totul era o capcană.

— Cu cât aş fi plătită?

— De asta am avut eu grijă, se grăbi Maman să răspundă.

Sigur că avusese grijă. Tot aşa cum avea grijă de ce primeau fetele de la clienţi, de ce intra în buzunarele ei pentru „întreţinere“. Ei bine, Madeleine nu înghiţea aşa ceva. Nu dacă îşi primejduia viaţa şi trebuie că astfel stăteau lucrurile de vreme ce erau dispuşi s-o plătească. Îl privi în ochi pe Camille.

— Dacă mă duc acolo, banii trebuie să ajungă direct la mine.Văzu cum Maman se învinețește la față, cum scoate fum pe nas de furie. Îi împărțim după aia.

Camille izbucni în râs.

— Aha, cum e mama e și fiica. Tăcu o vreme cântărind-o din ochi: Prea bine. Cinci sute de livre direct în mâna ta când ai terminat treaba. Cum le împarți cu maică-ta, te privește.

Cinci sute de livre! Maman se tocmise, nu glumă. Dar totul părea prea ușor, prea lesnicios.

— Și, după ce mi-am dus la bun sfârșit însărcinarea, ce aveți de gând cu mine, *monsieur*?

— Păi atunci ai să înaintezi în rang, *demoiselle* Chastel. Dacă izbutești, ți se vor da alte însărcinări, răspunderi mai mari, bani mai mulți.

Dacă izbutea. Și dacă nu? Dacă o dădeau în vileag? Informatorii poliției erau urâți, tuturor le era silă de ei. Cei care erau dați afară erau bătuți cu pietre pe stradă, iar cei care scăpau cu viață erau ca și surghiuniți. La urma urmei, care era situația ei acum? Și ce alt prilej s-ar fi ivit pentru o slujnică într-un bordel, cum era ea? Să trăiască până la sfârșitul zilelor aici, văzând cum fetele se îmbolnăveau una după alta de sifilis; cum Émile avea să fie corupt, dacă nu omorât de cine știe ce netrebnic sau de sănătatea lui șubredă.

Își trecu limba peste buze.

— Și dacă își dau seama ce sunt… sau dacă nu aflu ce vreți… care-mi va fi soarta atunci?

Camille nu-i răspunse la întrebare.

— Dacă vei fi destoinică, spuse el, dacă ești atât de deșteaptă pe cât spune *madame*, atunci n-au să descopere cine ești, și tu vei afla ce ți-am cerut. Lăsă capul într-o parte. Te crezi îndeajuns de iscusită, *demoiselle*, cât să-i păcălești pe toți cei din casă? Să le furi secretele și să mi le dezvălui?

Madeleine îl privi drept în ochi. Într-un fel sau altul, se prefăcuse de când se știa. Cum, necum, avea s-o scoată la capăt și cu un ceasornicar.

Maman se aplecă spre ea și îi puse mâna caldă pe braț.

— Asta e, *ma petite*. E șansa ta să arăți ce poți. Fă-o pentru noi, te rog! Nu vrei s-o faci pe bătrâna ta mamă mândră de tine?

Madeleine tăcu o clipă, cu ochii la zâmbetul larg al mamei, la dinții ei negri, stricați de bomboanele și dulciurile mâncate ani de zile.

— Bine, mă învoiesc. Am s-o fac, de vreme ce asta dorești. Am să-mi dau toată silința.

Sigur că n-o făcea pentru mama ei, nici pentru Coraline. O făcea pentru bani, pentru Émile; își punea viața în joc nădăjduind că vor putea scăpa.

2

În cele două săptămâni care urmară, vremea se înrăutăți, gerul se înăspri, pâinea se scumpi, păsările cădeau înghețate din cer. Oamenii aprindeau focuri pe străzi ca să-i salveze pe săracii care altminteri ar fi murit, copiii dormeau în cuptoarele de ars varul, nou-născuții degerau pe treptele orfelinatelor.

Zăpada se așezase în strat gros, înăbușind zgomotele asemenea unui giulgiu.

Ascundea gunoaiele care zăceau pe străzi, se întindea peste șuvoiul pestilențial de resturi care curgea prin mijlocul străzilor, așa încât până și ulicioarele de la periferie sclipeau ca saloanele bogătașilor. Iar în ziua când Madeleine urma să plece de la Academia lui Maman ca să meargă la casa ceasornicarului pământul era acoperit de un strat de gheață lucioasă. Se îmbrăcă repede în întunericul zorilor de iarnă, ferindu-se să facă zgomot și auzind foșgăitul șoarecilor prin pereți. Apoi se aplecă și sărută fruntea lui Émile care dormea, simțindu-i mirosul de copil și rugându-se (cu vorbe care nu sunt obișnuite în rugăciuni) ca să nu se îndrepte – precum șoarecii din pereți – drept spre o capcană.

Călcând cu grijă în botinele subțiri de piele, ieși din casa cufundată încă în beznă și o luă repede pe rue Thévenot, trecând prin fața ferestrelor oblonite ale lăcătușilor, ale fabricanților de evantaie și ale anticarilor iliciți. Ducă-se cu toții pe apa sâmbetei, pe ea o aștepta altă viață. Când se apropie de ușa unde dormea fata străzii, Madeleine băgă mâna în buzunar. Dar intrândul era gol și Madeleine se simți ea însăși goală pe dinăuntru. Rămăsese o cană din care fata mânca supă, dar de ea nici urmă. Poate își găsise un adăpost, dar mai degrabă fusese izgonită de acolo. Era de așteptat, nu? Iar acum trebuia să și-o scoată din minte.

La colțul străzii Bout du Monde, Madeleine simți aroma cafelei și o văzu pe bătrâna Marie, încovoiată sub greutatea unui un bidon de tablă, cu o cană strălucitoare de cositor în mână.

— Te oprești câteva clipe, drăguță? Doi bănuți cana.

Însă Madeleine nu putea să se oprească. Au să se întrebe ce fel de slujnică e ea dacă se trezește așa târziu. Și ce fel de stăpână îi va trece cu vederea?

Merse mai departe, trecu de treptele maiestuoase ale Luvrului, unde zăpada fusese adunată în mormane uriașe, și pe lângă Quai de l'École[4], unde bărcile legate la mal se izbeau de dană, iar un câine mort plutea dus de apă, apoi traversă Pont Neuf, unde bătăile gemene ale orologiului de pe clădirea La Samaritaine[5] îi arătară că nu-i mai rămăseseră decât câteva minute, și unde zăpada fusese amestecată cu cenușă, noroi și bălegar în care se vedeau făgașele săpate de roțile căruțelor și urmele copitelor și pe unde slujbași, croitori, podgoreni, vânători de șobolani, bărbieri și legători de cărți înfășurați până la ochi în fulare se îndreptau spre birouri, ateliere și casele celor înstăriți, așa-numiții *gens de qualité*. Podul, unde nu era nici un adăpost, era măturat de un vânt înghețat care înțepa obrajii și smulgea penele din pălării.

Madeleine se uită înapoi, peste apa cenușie, la malul drept al Senei, spre locul care îi fusese cămin și închisoare în același timp și care aproape că îi ucisese sufletul. Poate că acum avea prilejul să trăiască din nou. Ori poate că va muri de-a binelea.

Apoi ajunse pe Île de la Cité[6], în capătul elegantei Place Dauphine, un triunghi format de case cu etaj aparținând negustorilor de nestemate și de perle, fabricanților de oglinzi și ceasornicarilor care abia acum se bărbiereau, își sorbeau cana de ciocolată cu care își începeau dimineața și descuiau prețioasele mărfuri. Când grăbea pasul ca să ajungă la celălalt capăt al pieței simți mirosul aluatului copt și zări șirul de servitori care așteptau tremurând să cumpere pâine pentru ziua aceea. Văzu doi cerșetori întinzând mâna către cei care ieșeau cu pâinile pudrate de făină și răspunsul acestora – fețele întoarse în altă parte. La Paris, dacă nu-ți puteai câștiga pâinea, puteai la fel de bine să fii făcut din sticlă, fiindcă ceilalți priveau prin tine.

Când, în cele din urmă, ajunse la celălalt capăt al pieței, începură să răsune tare clopotele bisericilor de pe insulă și din oraș; dangătele răzbăteau de dincolo de apă, fiecare clopot cu sunetul lui, împletit cu al

celorlalte într-o cascadă sonoră, ca și cum timpul însuși se năpustea asupra ei.

Urcă treptele casei având ca emblemă un ceas aurit, își curăță zăpada și murdăria de pe încălțări, ridică mâna, apucă mânerul de alamă, trase aer adânc în piept și bătu.

Așteptă puțin, cu valiza în mână, uitându-se în sus la casa impunătoare de gresie, la ferestrele înalte care sclipeau rece în lumina dimineții, ascunzând ceea ce se afla înăuntru. Clădirea parcă se apleca în față privind-o cu dispreț, ca și cum ghicea cine e cu adevărat. Era măreață, fără îndoială, mai ales în comparație cu cea din care venea ea, dar altfel decât se aștepta. Din ce-i povestise Camille, se aștepta la ceva mai somptuos, mai bogat decorat, pe scurt, un palat; în schimb, casa avea mai degrabă înfățișarea severă și neprietenoasă a unui azil pentru săraci sau pentru nebuni. Cum stătea acolo, își aminti că tot ce știa despre acest loc, tot ce aflase despre ceasornicar venea de la un om căruia n-ar fi avut încredere să-i lase punga ei pe mână.

Într-un târziu, ușa se deschise; în prag stătea un bărbat cu o figură aspră.

Nu mai văzuse pe nimeni cu pielea așa închisă la culoare, cel puțin nu de aproape. Era îmbrăcat într-o livrea albastru deschis cu fireturi aurii. Un valet.

Nu spuse decât:

— Ești slujnica cea nouă.

Și se dădu în lături ca să-i facă loc.

Holul era pardosit cu marmură albă și neagră, ca o tablă de șah, și cufundat într-o tăcere punctată doar de ticăituri. Pe hol se înșiruiau mai multe ceasuri: o pendulă cu picior cu frumoase ornamente de alamă, un ceas aurit împodobit cu minuscule figurine de aur, un ceas cu piedestal, în care o pasăre de argint închidea și deschidea ciocul. Desigur, ceasurile nu aveau nimic neobișnuit – doar se aflau în casa unui ceasornicar –, însă mișcarea mecanismelor și ticăitul neîntrerupt aveau ceva profund neliniștitor. Căci nu băteau toate în același timp; fiecare avea ritmul ei, altfel decât al celorlalte, și toate parcă erau niște inimi speriate.

Valetul mergea înaintea ei, fără să scoată o vorbă, așa că putea să se uite în voie la tablourile atârnate pe pereți, deasupra ceasurilor. De fapt nu erau chiar tablouri, ci desene de oase omenești, ba chiar și al unui

om jupuit de piele, cu găvanele ochilor goale. Casa mirosea a ceară de parchet și a crini, cu totul altceva decât duhoarea mult prea omenească de sudoare, pudră, lumânări de seu și urină în care trăise în casa mamei sale. I se părea că în jur sunt ființe care răsuflau încet, stând la pândă. Coborî în urma valetului câteva trepte spre bucătărie, o încăpere lungă, cu dale pe jos; de grinzi atârnau vase de aramă, șunci afumate, o pereche de fazani cu pene viu colorate. În fața plitei, o femeie cu bonetă albă făcea cafea într-un ibric. Văzută din spate, părea plăpândă, sfrijită.

Femeia se întoarse spre ea:

— Era și vremea.

Cât să fi fost, cinci minute după opt? Madeleine făcu o scurtă reverență.

— Afară e un gheţuș groaznic, *madame*.

„Și, știind ce treabă primejdioasă e asta, mare noroc că am ajuns.“ O bătea deja gândul că n-ar fi trebuit să vină; că ceva era anapoda în casa aceea.

Ținea ochii plecați, dar știa că femeia o privea, întrebându-se ce pățise la față.

— Joseph, du-i bagajul în cameră.

Bărbatul dădu din cap cu aceeași expresie de nepătruns. Apucă valiza și plecă.

Femeia luă ibricul de pe foc și se apropie de Madeleine. Avea o față urâtă: trăsături șterse, ochi tulburi, pielea de culoarea șoriciului. Era cu câțiva ani mai în vârstă decât Madeleine: douăzeci și opt, poate mai mult, ani care îi storseseră orice bucurie.

— Vasăzică tu ești Madeleine. Eu sunt Agathe. Am lucrat cinci ani aici, dar acum s-a sfârșit. Făcu o pauză. Ai multe îndatoriri, însă ai să te descurci dacă te organizezi. Înainte ai lucrat la un negustor de stofe, așa-i?

— Da. Pe rue Saint Antoine, răspunse Madeleine ferindu-și privirea.

— Și erai slujnică bună la toate?

Madeleine dădu din cap. Chiar așa, la toate treburile: de la clienții virginali și nevinovați la cei exotici și bizari, până la sadici și cei cărora le plăcea să biciuiască.

— Aici e o bucătăreasă, Edme, și mai e Joseph, pe care l-ai văzut; are grijă de doctorul Reinhart. Am avut și o fată care ajuta în bucătărie,

dar numai pentru scurt timp, fiindcă nu era bună la nimic. Tu ai s-o ajuți pe Véronique, fiica doctorului, să se îmbrace și să-și facă toaleta. Până acum două săptămâni a trăit într-o mănăstire, dar acum are șaptesprezece ani și trebuie ajutată să se poarte și să arate cum se cuvine, chiar dacă nu mai are mamă.

— Ce s-a întâmplat cu mama ei?

— A murit când a născut-o pe fată.

Se întâmpla des. Mereu auzeai de o femeie moartă în chinurile facerii.

Putea s-o dea uitării.

— Și doctorul Reinhart… e un stăpân… bun?

Femeia o privi cu ochii mijiți.

— E destul de cumsecade, într-adevăr. O să-l găsești cam ciudat, poate.

— Cum adică?

— Ai să vezi când îl întâlnești. Acum e plecat la un client.

— Vinde ceasuri?

— Ceasuri și alte obiecte mecanice. Face creaturi din metal care se mișcă.

Slujnica făcu o strâmbătură. Lucruri năstrușnice. Nu le-aș ține la mine în casă, dacă aș avea, însă bogaților par să le placă.

Madeleine își aminti de ceasurile care băteau ca niște inimi, de pasărea care mișca ciocul.

— Și o învață și pe ea să le facă, adăugă Agathe în șoaptă.

— Pe fiică?

— Da, spuse femeia ridicând dezaprobator dintr-o sprânceană rară; apoi se duse la masă și luă o cafetieră.

— Și dumneata, domnișoară Agathe? întrebă Madeleine. Stai…?

— Plec chiar azi.

— La alt stăpân?

— Trebuie să-mi văd familia, zise și strânse din buze. Mama e bolnavă.

— Îmi pare rău.

Femeia dădu din cap. Poate luase de bună părerea de rău a lui Madeleine, pentru că, atunci când ridică ochii, privirea nu-i mai era distantă.

— Aici se vine și se pleacă uneori. Noaptea.

În sfârşit, ceva demn de atenţie.

— Cum adică? Cine vine şi pleacă?

— Te sfătuiesc să-ţi păstrezi întrebările pentru tine. Aşa va fi mai uşor pentru toată lumea.

Madeleine ar fi vrut să afle mai multe, dar auzi paşi pe scară şi foşnet de ţesătură târâtă pe podea.

În bucătărie intră în goană o fată: subţire, blondă, cu trăsături ascuţite.

Avea un halat verde, boţit, papuci de brocart şi semăna, îşi zise Madeleine, cu un spiriduş din basme, nu cu o fată din lumea cunoscută ei. Când dădu cu ochii de Madeleine se opri şi aţinti privirea asupra ei, fără să clipească. Se lăsă o tăcere stânjenitoare, întreruptă de Agathe:

— Véronique, ea e Madeleine şi a venit să te ajute.

Ochii fetei aveau o culoare ciudată: verde deschis, cu vinişoare aurii.

— Bună dimineaţa, zise în cele din urmă. Nu mă aşteptam… Vreau să spun… îmi pare bine că ai venit.

Nu părea totuşi să se bucure, căci vorbea cu o voce indiferentă. Era frumoasă, îşi dădu Madeleine seama, de o frumuseţe nepământeană, cu pielea netedă, de culoarea fildeşului, asemenea unui val de mătase. Ar fi fost greu să n-o invidieze, dar poate că era mai bine aşa.

— I-am spus lui Madeleine ce îndatoriri are, zise Agathe, dar tu trebuie să-i desluşeşti cum îţi place să le îndeplinească.

— Ei, nu sunt multe de spus. Până acum n-am mai avut o slujnică a mea.

M-am descurcat singură. Edme unde e? întrebă întorcându-se spre Agathe. N-a pregătit mic-dejunul? Sunt moartă de foame.

Moartă de foame. N-ar fi fost vorbe de spus dacă ai fi ştiut cu adevărat ce înseamnă foamea, dacă ai fi văzut gloatele tot mai numeroase de amărâţi venind de la ţară, desculţi, cu priviri rătăcite, tânjind disperaţi după o coajă de pâine mucegăită. Numai că ea fusese la adăpost în mănăstire, în casa asta, în viaţa pe care o ducea. Cu atât mai bine, îşi zise Madeleine. Cu cât mai neştiutoare e fata, cu atât îi va fi mai uşor să-şi ducă sarcina la bun sfârşit.

— Edme s-a dus să aducă chifle proaspete, spuse Agathe. Iar eu îţi fac cafea. Madeleine, du-te cu domnişoara Véronique şi ajut-o să-şi facă toaleta.

În scurtă vreme îi aduc mic-dejunul.

Fata o luă înainte, urcă scările bucătăriei şi traversă o cameră unde, pe rafturi, erau înşirate borcane pline cu vise urâte: un purcel cu două capete, având cele două râturi îndreptate în sus, un şarpe vărgat cu negru, făcut colac şi ţinând ochii începeţoşaţi deschişi.

Véronique aruncă o privire peste umăr.

— Preparate, îi explică. Tatăl meu a studiat anatomia, e anatomist. Ştii ce înseamnă?

— Gândesc că da, domnişoară.

Madeleine ştia foarte bine. Cineva care tăia în bucăţi, care diseca leşuri; ale cărui mâini erau mânjite de sânge.

— Dar eu credeam că e ceasornicar.

— Este, dar face mult mai mult decât ceasuri. Vino încoace.

În drum, Madeleine zări un borcan în care părea a fi un prunc nenăscut, cu pielea ca albuşul de ou fiert în apă, ochii strâns închişi, păr ca un puf pe capul diform. Să fie rezultatul experimentelor de care îi vorbise Camille, sau lucrarea altcuiva? Ce fel de om ar ţine un bebeluş într-un borcan, ca pe o murătură?

Véronique deschise o uşă şi îi arătă ceea ce pesemne era atelierul doctorului, căci erau acolo strunguri, o maşină cu un disc mare de alamă, încă o maşinărie, rafturi şi dulapuri înţesate de cutii şi cărţi. Lângă fereastra lungă se afla un banc de lucru plin de şublere, fierăstraie pentru metale şi felurite unelte ciudate, cu mânere de lemn. Alte instrumente erau atârnate pe pereţi – unelte de ceasornicar, îşi închipuia, deşi multe arătau înspăimântător, ca nişte instrumente de tortură. Locul avea un miros deosebit, necunoscut ei: a funingine, a spiţerie şi a ceva misterios.

— Aici creează.

Véronique deschise un sertar de sub bancul de lucru şi scoase o cutiuţă de lemn. Înăuntru era un păianjen argintiu despre care Madeleine crezu întâi că e o broşă, dar, până să-şi dea seama ce se petrece, îl văzu alergând spre ea pe masă cu mişcările hidoase şi furişate ale unei creaturi vii, râcâind lemnul cu picioarele de argint, şi abia se stăpâni să nu ţipe. Când ajunse la două palme de ea, se opri brusc şi înţepeni.

Véronique zâmbi fără s-o slăbească din ochi.

— E minunat, nu? Dar încă nu e gata.

Madeleine făcuse ochii mari, inima i se zbătea în piept, în gură simțea un gust amar. Nu avea de gând să fie luată în râs de o fată care abia împlinise șaptesprezece ani. Privind păianjenul de aproape, Madeleine văzu că era făcut din două bucăți, ca o cutie, și că era lucrat cu măiestrie, așa încât să pară incredibil de real. Vasăzică la așa ceva se gândea Agathe când vorbea de „creaturi care se mișcă“: mașinării asemenea figurinelor mecanice văzute la bâlci, doar că micuțe, frumoase, oribile.

— Foarte bine, *mademoiselle*, spuse cu voce egală. Acum hai să te ajut să te îmbraci.

Budoarul lui Véronique era zugrăvit în albastru închis, o culoare ce îi dădea lui Madeleine senzația că se cufundă în mare. Pe paravanul din fața focului erau pictate păsări în zbor, într-un colț lucea un șifonier din abanos, împodobit cu baga și bronz. Dintr-o ramă grea, aurită, o femeie cu fața ovală se uita în jos, la ele, iar dedesubt, o păpușă bizară, uzată privea drept înainte cu ochi goi, din sticlă verde. Madeleine nu mai văzuse o astfel de cameră, însă păstră o expresie de nepătruns, ca a păpușii.

Véronique se așeză în fotoliul din fața măsuței de toaletă.

— Să te ajut la pieptănat, domnișoară?

— Da, cred că așa s-ar cuveni.

Madeleine luă peria de argint de pe masă, simțindu-i greutatea în palma ei înăsprită de muncă. Părul lui Véronique era mai des decât îl avusese Suzette, mai frumos și mai curat, căci nu-l puteai păstra atât de curat decât dacă îl spălai la pompă. Văzu ochii fetei în oglindă. Véronique o privea cu atenție.

— Prin urmare ești aici ca să ai grijă de mine. Câți ani ai?

— Merg pe douăzeci și patru.

Véronique zâmbi sfioasă.

— Atunci poate că am să-ți fiu ca o soră mai mică. Ai surori?

Madeleine se străduia să-i perie părul cu gesturi blânde. După felul în care îi vorbea, ar fi zis că Véronique o ia peste picior.

— Am o soră, domnișoară.

„Și încă una, îngropată nu demult, care a luat o părticică din mine cu ea.“

— Mai mică, sau mai mare?

— Mai mare cu doi ani.

— E drăguță?

Își aminti de Coraline, cu buclele ei castanii și zâmbetul meșteșugit, de Suzette, cu fața în formă de inimă. „Dumnezeu a hotărât să-mi dea fete, dar măcar le-a făcut frumoase.“

— Foarte, foarte drăguță.

— Și ea e tot slujnică?

— Nu, e actriță, răspunse, și într-un fel se potrivea: mima dorința ziua și noaptea ca să trezească dorința în alții.

— Unde?

— Ici și colo. Nimic de seamă. Nu cred că ai fost vreodată în acele locuri.

— N-am fost niciodată la teatru. M-am întors aici de puțină vreme, iar tata nu merge la teatru.

Madeleine nu știa ce să-i răspundă. La ce bun să locuiești la Paris și să nu te duci la teatru, la balet, la operă, când erai bogat ca ei? Ea știa cum e să fii sărac la Paris, să-ți lipești fața de vitrinele și geamurile prăvăliilor, să te uiți la ferestrele luminate și camerele pline de voie bună, știind că n-ai să pătrunzi în veci acolo. Dacă ușile îți erau deschise, de ce să nu intri? Ceva nu era cum trebuie.

— Unde ții drotul, domnișoară?

— Nu am. Poate ar trebui să-mi iau unul.

Nu-și lua ochii de la Madeleine, încercând fără îndoială să înțeleagă de ce Madeleine nu era și ea actriță și cum o fi să te știi sora urâțită de cicatrice a unei fete frumoase. Lipsită de orice valoare, i-ar fi răspuns, câteodată bucuroasă, alteori doborâtă de sentimentul vinovăției.

Madeleine luă juponul de mătase întins pe pat și Véronique își scoase cămașa de noapte, dând la iveală pielea albă ca laptele. Nu purta corset, nici centură.

— Ridică brațele, domnișoară, zise Madeleine și îi trase juponul peste cap.

Ai ales o rochie?

Véronique alese din dulap o rochie mov, simplă, dar de calitate mai bună decât purtaseră vreodată surorile lui Madeleine, valorând pe puțin cincizeci de livre. Aceasta îi încheie nästureii de os, aranjă mânecile și se apucă să strângă șireturile corsajului.

— Vasăzică înainte ai fost *femme de chambre*?

Lui Madeleine nu-i veneau la îndemână atâtea întrebări. Legă mai departe șireturile, cu gândul la ce învățase în două săptămâni de la slujnica mituită de Camille.

„Să vorbești doar când ești întrebată“, o povățuise aceasta. „Și ferește-te să-ți spui părerea. Puțin le pasă ce gândești.“

— Da, domnișoară. Multă vreme.

De când îi scăzuse valoarea.

— Și-ți place?

— E o slujbă mai bună ca altele.

„Dar e de la sine înțeles că-mi displace. Să fiu cea mai de jos din casă, să mă îmbrac în ce aruncă celelalte? Să fiu nevoită să golesc oalele de noapte împuțite din pricină că valorez doar jumătate ca târfă?“

Acum însă un drum nou i se deschisese înainte, chiar dacă era îngust. Dacă se poticnea, cădea rău de tot.

Auzi ușa de la intrare închizându-se.

— E tatăl tău? întrebă cu voce prea aspră, cu accent prea puternic, deși se căznise să-l înmoaie.

— Nu, a zis că nu se întoarce decât diseară. Trebuie să fie Edme. Tăcu câteva clipe, apoi spuse încet: Să nu-ți fie teamă de tatăl meu când îl vei întâlni; să nu te sperie purtarea lui. Îmi pare că uneori e mai blând cu mașinăriile decât cu oamenii.

Mașinării. Ca păianjenul mișcător și pasărea de argint.

— A, nu cred să mă sperii de el, făcu Madeleine împăturind cămașa de noapte a lui Véronique și punând-o sub pernă, cu gândul la bărbații despre care i-ar fi putut vorbi: bărbați cu pumnii încleștați și ochi roșii sau – încă și mai rău – bărbați împietriți și cruzi. Dar, dacă stătea să socotească, tocmai de aceea o alesese Camille, nu? Fiindcă se pricepea la astfel de bărbați și era în stare să le țină piept. Știa că ceasornicarul putea fi mai mult decât un om cu toane. Putea fi ceva mult mai rău.

*

Edme, bucătăreasa, era o femeie fălcoasă, cu părul cărunt împletit într-o coadă groasă. O privi pe Madeleine pe sub sprâncenele negre, măsurând-o din cap până în picioare, ca și cum fata ar fi fost o marfă scoasă la vânzare și voia să afle dacă nu cumva era de furat.

— Și câți ani zici că ai lucrat?

— Nouă, *madame*. De când aveam paisprezece ani.

— Ai mai servit la masă?

— Da.

Servise plăcinte și cotlete și carafe de vin ieftin unor bărbați prea beți ca să se uite la calitate.

— Să nu vă faceți griji dinspre partea asta.

Bucătăreasa se încruntă.

— Ținem mult la felul cum sunt făcute lucrurile în casa asta. Unele camere trebuie să rămână încuiate, unele lucruri trebuie făcute în anume fel. Să mă întrebi întotdeauna înainte să te apuci de ceva.

— Da, *madame*. Și chiar că merita acest nume. Îmi voi da silința să învăț.

Edme dădu scurt din cap.

— Dimineața bei cafea ori ciocolată?

— Cafea, vă rog. Cu lapte.

— Prea bine. Am să-ți aduc apă de spălat la cinci și un sfert în fiecare dimineață. Până la cinci și jumătate să fii gata și să te apuci să aprinzi focurile.

Madeleine se simți obosită doar gândindu-se.

— Desigur, *madame*.

— Iar aici nu se face risipă, nimic nu se aruncă. Adunăm resturile de mâncare și le dăm săracilor care vin la ușă. Așa a poruncit stăpânul.

Nu mai auzise așa ceva.

— Vasăzică e bun la suflet, așa-i, *madame*?

— Mai degrabă drept. Crede că toți oamenii sunt egali.

„Ciudat, își spuse Madeleine, mai ales pentru un bogătaș din *haute bourgeoisie*, căci toți sunt obsedați de poziția lor în societate."

— Și să nu te mai aud cu „ *madame*". Spune-mi Edme. Aici ne spunem pe nume. În afară de stăpân, firește. Dumnealui e „ *monsieur*" sau „doctorul Reinhart". Arătă cu mâna spre masă: Ai aici pâine pentru mic-dejun, dacă n-ai mâncat încă. Nu e proaspătă pe cât ar trebui, fiindcă ajutorul brutarului și-a luat tălpășița, pe cât se pare.

Vorbele ei stârniră curiozitatea lui Madeleine, amintindu-i de ceva.

— Unde a plecat?

— Cine știe? Brutarul nu l-a mai găsit azi-dimineață, cu toate că e un băiat așa cuminte. Acolo găsești gem, zise arătând cu mâna. Gemuri bune. Toate făcute de mine. Numai așa știi sigur ce e în ele.

Madeleine se uită la șirul de borcane lucitoare: gem purpuriu de prune, gem roșu de căpșuni, toate având o linguriță de argint deasupra.

— N-am mai văzut așa ceva.

Măcar asta era adevărat. În casa lui Maman nu se făcea gem, măcar că, slavă Domnului, erau destule poame acolo.

Bucătăreasa dădu din cap bombănind, dar se îmbujorase la față de plăcere.

Trase un scaun pentru Madeleine.

— Ia și mănâncă. Ai nevoie de putere, fiindcă în casa asta sunt multe de făcut, și nu neapărat treburi cu care ești obișnuită. Tăcu o vreme. Ai recomandări foarte bune, pe cât am auzit.

Lui Madeleine i se puse un nod în gât.

— Lucrez cu sârg.

— Ei, asta rămâne de văzut, nu? O să ne lămurim cât de repede te deprinzi cu treaba.

Băgând de seamă cum o privește femeia, Madeleine se temu că văzuse în recomandările scrise ceea ce erau cu adevărat: minciuni puse pe hârtie. Dar poate că așa se uita ea la toți, cântărindu-i să vadă cât prețuiesc, căutându-le cusururile ascunse, cam tot așa cum făcea Maman cu fetele ei. Oricum, va trebui să se poarte cu mare grijă cu ea. Să fie mereu cu ochii în patru.

— Stai jos. Mănâncă. Bea-ți cafeaua. Apoi Agathe o să-ți arate ce e de făcut.

După ce termină mic-dejunul, Agathe o plimbă pe Madeleine prin casă, deschise salonul, atelierul, dormitoarele, sufrageria și îi explică ce avea de făcut în fiecare: cum să spele săptămânal, cum să lustruiască parchetul și să curețe argintăria, cum să curețe dulapurile cu oțet, cum să dea cu leșie și nisip pe podele și să frece scândurile până nu mai rămânea nici o pată. Cu toate că Agathe îi arătă tot ce avea de făcut, Madeleine simțea că îi ascunde unele lucruri, că erau secrete gata să fie dezvăluite. Fiecare cameră unde intraseră era bogat decorată cu catifele și mătăsuri grele de culoare roșu burgund, ciocolatiu și verde închis, la ferestre atârnau draperii de damasc, drept care casa înghițea mare parte din lumină și zgomote, înăbușind sunetul pașilor și ceea ce ea credea că ar fi voci, lăsând să se audă numai un ticăit neîntrerupt.

Oriunde mergea dădea de ceasuri – pe rafturi, pe dulapuri, pe polițele căminelor, pândind-o de pe pereții holurilor.

Într-o cameră din față, Agathe descuie un dulap de mahon, spunând:

— Aici le ține pe cele terminate, ca să le arate celor dornici să cumpere.

Deschise ușile și se dădu la o parte, cu brațele încrucișate, îndemnând-o pe Madeleine cu o mișcare din cap să arunce o privire înăuntru. Și acolo, în semiîntuneric, se aflau cele mai neobișnuite creaturi pe care le văzuse Madeleine în viața ei: un șoarece de bronz acoperit cu sute de perle mărunte, o bufniță de email cu ochi de agată și pene din argint și aur, o țestoasă făcută dintr-o carapace adevărată, pe care stătea călare un Neptun aurit. Simțind o mișcare, Madeleine ridică ochii și văzu un liliac de argint cu aripi de piele, atârnat chiar de raftul de sus.

— Mi-am zis că mai bine ți le arăt acum, ca să nu te sperii, spuse Agathe.

Se mișcă atunci când le întoarce cu cheia, înțelegi. Și mai au urâtul năravde a se mișca singure, când nu te aștepți. Cheile stau de obicei la Joseph. Eu una mă țin cât mai departe de ele.

Madeleine se uită cu atenție la șoarece, la ochișorii roșii, orbi, și la mustățile subțiri, aurii. Un obiect de preț, fără îndoială, însă ciudat.

— Ce sunt, de fapt? Cum merg? Și cum le pune în mișcare?

Agathe ridică din umeri.

— Se mișcă la fel ca ceasurile, cu șuruburi, arcuri, sârme și altele asemenea, dar n-aș putea spune că înțeleg cum le face. Uneia ca mine i se pare că e fermecătorie la mijloc. Acum am să închid dulapul.

Pe când închidea ușile, Madeleine mai aruncă o privire spre liliacul mecanic, la pielea neagră, subțire, întinsă ca pielea adevărată pe oasele de argint; încercă să-și închipuie mâinile care o lucraseră. Ce fel de om și-ar da atâta osteneală ca să construiască lucruri atât de stranii?

— Ăsta e ceasul de căpetenie, îi spuse Agathe când ieșiră din cameră și trecură pe lângă un ceas uriaș din lemn de nuc, aflat în hol. Ceasul după care sunt potrivite toate celelalte. De întors le întoarce Joseph, dar tu trebuie să fii cu urechea ciulită, nu cumva să-și iasă vreunul din ritm. Asta e una din cele mai însemnate sarcini pe care le ai în casa asta: Să te asiguri că toate merg cum trebuie.

Madeleine dădu din cap, cu toate că neliniștea i se preschimbase în spaimă și stomacul i se făcuse ghem. Cu fiecare clipă care trecea îi era

tot mai frică, dându-şi seama cât de puţin timp avea ca să izbutească. Treizeci de zile, îi spusese Camille, şi ştia că, de dădea greş ori era descoperită, nu mai putea repara nimic, nu mai avea nici un alt răgaz. Poliţia avea să-i pună pielea în băţ.

La sfârşit, Agathe îi arătă lui Madeleine camera ei, taman la ultimul etaj al casei.

— Aici e, spuse deschizând uşa unei cămăruţe unde se aflau o saltea de paie acoperită cu o pătură cafenie şi un mic vas pentru jăratic, gol. Mie mi-a fost de ajuns.

— Da, zise Madeleine încercând să-şi ascundă dezamăgirea.

Deşi casa era aşa de bogată, cu mobile aurite şi dantelă albă, cămăruţa asta era doar un pic mai bună decât camera de acasă şi avea un miros ciudat, poate al lui Agathe.

— Mulţumesc că mi-ai arătat totul. Sper că nu pleci departe.

Agathe îşi roti câteva clipe privirea prin cameră, ca şi cum voia să-şi întipărească fiecare amănunt în minte. Madeleine încercă în zadar să o vadă cu ochii ei. Era un loc sărăcăcios, cu un miros puternic. Mai erau acolo o masă simplă de lemn cu un scaun şi un trepied pe care era un lighean de tablă smălţuită. Atât de puţin într-o casă atât de îndestulată.

— Ei, zise Agathe, acum trebuie să plec. Îţi urez mult noroc.

— Mulţumesc, răspunse Madeleine, chiar dacă urarea lui Agathe îi părea de neînţeles.

De ce credea că are nevoie tocmai de noroc în casa asta? Ar fi vrut să-i pună mai multe întrebări: despre stăpânul casei, despre Véronique, despre venirile din miez de noapte, despre senzaţia că e pândită. Însă Agathe, văzu abia atunci, avea lacrimi pe obraz şi întorsese capul în altă parte.

După plecarea ei, Madeleine aprinse mucul de lumânare de pe masă, descuie valiza şi scoase a doua rochie, cămaşa de noapte, schimburile, juponul şi ciorapii. Restul lucrurilor – hârtia, penele de scris şi călimara cu cerneală – le lăsă înăuntru, după care încuie valiza şi o vârî sub pat. Nimeni nu se aştepta ca servitorii să ştie să scrie, ceea ce, îşi spuse încercând să-şi facă curaj, explica în parte de ce fusese aleasă. Ei, unde e taică-su s-o vadă acum, să vadă cum învăţătura pe care i-o oferise dă roade? Spre sfârşitul vieţii, el nu mai fusese în stare să scrie, fiind adesea apucat de un tremur al mâinilor. În ultimele luni, Madeleine fusese cea care îi scria notele de plată şi scrisorile, şi astfel

înţelesese, încă de la vârsta de zece ani, că viaţa, aşa cum o ştia ea, era o fundătură.

— Să-mi scrii cel puţin o dată pe săptămână, fără greş, îi ceruse Camille înainte s-o vadă plecată la casa ceasornicarului. Să-mi povesteşti tot ce găseşti. Duci scrisorile la Café Procope şi, dacă am nevoie de tine, îţi dau de ştire.

„Şi dacă am eu nevoie de tine?“ ar fi trebuit să întrebe. Dacă iţele se încurcă rău? Îşi aminti de Émile, care trebuie că la ora asta era în pat, pentru prima oară singur în viaţa lui. S-ar fi cuvenit să pună mai multe întrebări, să afle mai multe înainte să primească să vină în casa asta.

Când se ridică, auzi uşa din faţă deschizându-se şi glasuri bărbăteşti.

Deschise larg uşa camerei ca să audă mai bine, însă discuţia încetase. Apoi auzi paşi pe scări în cealaltă parte a casei, altă uşă închizându-se, şi inima începu să-i bată cu putere, ştiind că el trebuia să fie, revenit în sfârşit acasă: Doctor Maximilian Reinhart, Maestru Ceasornicar, care se deda la experimente împotriva firii.

Madeleine se duse la fereastră. Dădea spre piaţa luminată acum de flăcăruile tremurătoare ale felinarelor. Deschise fereastra şi zări leii şi vulturii de piatră de la Palatul de Justiţie şi faţadele înguste, care mai înaltă, care mai joasă, ale caselor înghesuite pe malul stâng. La urechi îi ajungeau plescăitul vâslelor de la bărcile care plecau de pe Île de la Cité şi strigătele chefliilor de pe celălalt mal al Senei.

— După patru săptămâni, îi spusese, ai să ştii ce fel de experimente face şi, pe deasupra, te vei fi lămurit dacă omul e doar ciudat sau avem de-a face cu alt soi de ciudăţenie.

O pusese în gardă în modul cel mai limpede, înţelegea acum. N-o aleseseră doar pentru că ştia să scrie şi să citească, ci şi din pricină că se puteau lipsi de ea. Şi mai ştiau că, orice s-ar fi întâmplat, mama ei nu avea să scoată o vorbă.

Numai că Madeleine nu avea să se lase cu una, cu două. Nu supravieţuise atâta vreme ca să fie zdrobită asemenea seminţelor din mojarul farmacistului.

Izbutise fiindcă nu avusese încotro. Poate că ea îşi pierduse din strălucire, însă Émile era o nestemată şi îi promisese să-l salveze.

3

A doua zi îl văzu.

— Mai bine te prezint tatălui meu, spusese Véronique, ca şi cum Madeleine era un obiect de argint abia cumpărat şi el ar fi vrut să vadă dacă nu are vreun defect. Are să vrea să ştie că ai sosit.

Doctorul Reinhart stătea la o masă mare, în mijlocul camerei, şi era atât de absorbit de ceea ce făcea că nu ridică privirea când intrară, şi Madeleine avu timp să vadă că era înalt, cu păr cărunt şi, din cauza ochelarilor cu lupă, semăna cu o muscă uriaşă. Apoi văzu la ce lucra şi îşi dădu seama că ceea ce ea luase drept o bucată de metal era un iepure jupuit, cu pielea şi blana date la o parte şi măruntaiele la vedere. Bărbatul înălţă ochii. Avea mănuşi şi un bisturiu într-o mână. Madeleine făcu o reverenţă care păru neîndemânatică şi nepotrivită.

— Tată, spuse Véronique cu voce şovăitoare, ea e Madeleine. Camerista pe care ai angajat-o pentru mine.

Reinhart ridică lentilele de mărire ca s-o vadă mai bine şi îi cercetă atent faţa.

— Da, ea e. Se vede după cicatrice.

Madeleine simţi că îi năvăleşte sângele în obraji. De ce i se spusese de cicatricea ei şi de ce o angajase totuşi?

Ceasornicarul se aplecă din nou deasupra iepurelui. În cameră era un miros neobişnuit, de carne, doctorii şi oţet.

— De ce un iepure, te întrebi poate.

Madeleine nu ştia dacă vorbeşte cu ea sau cu Véronique.

— Un iepure de argint, continuă Reinhart. Vrea să-i construiesc un iepure din argint.

— Cine, tată?

— Soţia mareşalului, doamna de Mirepoix. La Versailles va fi un bal cu temă forestieră. Vrea un automat cu care să facă impresie invitaţilor. Vrea ca iepurele să ţopăie. Auzi!

Automat. Un cuvânt aspru, ameninţător ca un ciob de sticlă; ca ea însăşi.

Madeleine nu-l mai auzise. Îşi aruncă ochii prin încăpere, se uită la şirul de dulapuri – unul era deschis. Înăuntru se găseau zeci de sticluţe,

un teanc de cărți și o statuetă cu formă umană.

Doctorul Reinhart o privi prin ochelari.

— Vreau să-mi faci rost de încă unul, altfel. Unul mai mic. Viu.

— Cum ați spus, *monsieur*?

— Un iepure viu. Du-te la piață și vezi dacă găsești acolo. Dacă nu, caută un băiat să-mi prindă unul în capcană.

Glasul îi era asemenea unui bisturiu: tăios și precis.

Madeleine o privi pe Véronique cu coada ochiului, însă aceasta nu părea să se mire. Nimerise într-o casă de nebuni.

Atunci se auzi un zgomot ciudat, un bubuit, ca și cum o piatră se rostogolea pe podele, urmat de țăcănituri și ticăieli, apoi sunetul se umflă, pe măsură ce multele ceasuri din atelier și din camere începură să bată ora opt.

Reinhart și fiica lui așteptară nemișcați până când larma se potoli, apoi Reinhart continuă:

— Și dacă tot ajungi acolo, vezi dacă nu găsești niște limbă de vacă.

— Pentru… lucrarea dumneavoastră? întrebă Madeleine.

— Nu, fato. Pentru cină. Mi-e poftă să mănânc niște limbă de vacă. Edme are să-ți spună de ce mai avem nevoie. Véronique, rămâi aici. Am nevoie de ochii tăi. Ia mănuși de acolo și pune-ți-le.

Fata îl dădu ascultare fără să scoată o vorbă, dar se vedea că nu e stăpână pe mișcările ei. Madeleine ar fi putut jura că e tulburată.

Fu o adevărată binecuvântare să plece de acolo, să scape de ticăitul neîncetat al ceasurilor și de locatarii de la care se putea aștepta la orice.

Reinhart avea ceva cu totul straniu, își zise în sinea ei, ceva nu tocmai omenesc, ori cel puțin altfel decât oamenii pe care îi știa ea. Pe de altă parte, era un savant, un învățat, și astfel de oameni nu prea cunoscuse.

Ținând pe braț un coș de nuiele, Madeleine traversă pe jos Place Dauphine, unde bărbierii ieșeau din casele bogaților ținând peruci într-o mână și cutii în cealaltă, cu hainele acoperite de pudră. O luă repede spre nord, pe Pont Neuf, unde negustorii își desfăceau mărfurile, apoi pe rue de la Monnaye și pe mai multe străzi șerpuitoare și întunecoase, unde duhoarea venită dinspre Cimètiere des Innocents fu treptat înlocuită de mirosul cărbunelui și al peștelui vechi de o zi; iat-o la Les Halles, cea mai vestită piață din oraș.

Nimerise în cel mai prost moment: parcă toți servitorii și cumpărătorii din Paris se adunaseră acolo, călcând pe dalele de piatră, în jurul piramidelor de ouă și lăzilor cu portocale, alunecând pe frunzele de varză, mațele de pește și paiele ude, grăbiți să prindă o *bonne affaire*. Printre ei mergeau vânzători cărând butoiașe de oțet, lăzi cu pantofi vechi, tăvi cu creveți, otravă de șobolani, coșuri cu mirodenii. Fetele străzii, jigărite, date cu sulimanuri, cu sânii vlăguiți împinși în sus de corsete împrumutate, se frecau de bărbați, dându-le de înțeles că aveau ceva de vânzare. O haită de câini se învârteau bezmetici printre picioarele oamenilor. Madeleine alese o limbă de vacă de pe tarabele cu carne, având grijă să fie cu adevărat proaspătă, nu vopsită ca să pară mustoasă. Apoi își croi drum spre tarabele cu animale vii, unde gâștele sâsâiau în țarcuri, găinile ciuguleau în țărână și rațele măcăiau în stivele înalte de cuști. O fi și vreo cușcă cu iepuri? Nici măcar una, fir-ar să fie! Era sigură că văzuse iepuri aici înainte – o cușcă plină –, însă azi nu avea noroc. Merse mai departe, până văzu o femeie înfășurată într-o pelerină hidoasă, făcută din bucăți de blană și stofă cusute laolaltă. Ținea în mână o pereche de iepuri.

— Scuze, *madame*. Știți de unde aș putea cumpăra un iepure viu?

Femeia o țintui cu privirea.

— Viu.

— Da.

— Să-l ții în casă?

— Așa cred. – Nu era adevărat. Bănuia că experimentele nefirești de care îi vorbise Camille erau făcute pe ființe vii. – Stăpânul meu mi-a cerut să-i aduc unul.

Femeia dădu înțelegătoare din cap.

— Nobilii ăștia iau cele mai curioase animale în casă. Știai că amanta regelui, *Madame* de Pompadour, are o maimuță dresată? Stă pe umărul ei și îi mănâncă din farfurie.

— Nu mai spuneți. Și iepurii…?

— Păi era un băiat care vindea iepuri acolo, zise arătând cu mâna; îi prindea el singur și îi aducea aici. Dar nu l-am mai văzut de două săptămâni pe puțin.

— S-a dus la altă piață?

Femeia dădu nepăsătoare din umeri.

— Habar n-am. Mai e un om pe rue Denis. La el găseşti fără doar şi poate.

Şi cine zici că e stăpânul tău?

— I se spune doctor Reinhart. E ceasornicar.

— Ei, ştiu ce este!

Pe faţa femeii se aşternuse o expresie cercetătoare, răutăcioasă.

— Cum adică?

— Chiar nu ştii?

— Sunt la ei doar de o zi.

— Şi te-a şi pus la treburile lui diavoleşti, zise femeia întinzând mâna spre ea. Zice lumea că el construieşte lucruri dincolo de puterea omenească. Cum că e magician.

— Ba nu, e *mécanicien*, o corectă Madeleine, cam nesigură. Construieşte ceasuri.

Femeia îndreptă spre ea un deget noduros.

— Lucrurile pe care le face, oricum le-o numi el… uită-te bine la ele. Sunt lucruri împotriva firii, făcute prin magie neagră!

Madeleine se apropie mai mult de ea, simţind cum teama îi răceşte sângele.

— Cine v-a spus? întrebă în şoaptă. Ce mai vorbeşte lumea? De ce crede că e magie neagră la mijloc?

— Mulţi spun aşa. Altminteri, cum crezi că face ce face? Cum altfel dai viaţă unei creaturi făcute din şuruburi şi metal?

Madeleine simţi că-i vine inima la loc. Nu se putea încrede în ce-i spunea femeia – era doar o babă de la ţară, şi nici măcar întreagă la minte.

— Le face cu mecanisme, rotiţe şi altele asemenea, răspunse calmă. Tot aşa cum face pendulele şi ceasurile.

Femeia clătină din cap.

— Dacă ţi-ar păsa de tine ai pleca pe loc din casa aia. Te-ai feri de primejdie.

Ei, dar primejdiile o pândeau de mulţi ani, şi acum poate că se ivise prilejul să scape de ele.

— Mulţumesc pentru sfat, *madame*, dar cred că o să-mi încerc norocul.

Plecă, îndreptându-se spre Quai de la Mégisserie, unde era prăvălia care aparţinuse pe vremuri tatălui ei. De cum intră şi trase aer pe nări,

știu că făcuse o greșeală venind aici. Până în ultimele luni de viață, tatăl ei se mândrise cu prăvălia lui; împrospătata vopseaua, păstra prăvălia curată și bine aprovizionată cu papagali de toate felurile, veverițe și șopârle, maimuțe verzi, capre pitice și iepuri pe care ea și Suzette aveau voie să le ia acasă. Acum prăvălia era murdară, urât-mirositoare și aproape goală; nu vedeai decât cuști cu șoareci și cutii cu căței care scânceau după mama lor și făceau pipi pe lăbuțele blănoase.

Proprietarul arăta ca un om înfrânt de viață; avea o perucă cu păr scurt, îngălbenit, și ochi lăcrimoși. Madeleine nu-i spuse că prăvălia fusese odată a tatălui ei. Ce rost ar fi avut?

— Aveți iepuri, *monsieur*? întrebă în schimb.

— Iepuri? Cum să nu?

Se duse în camera din spate și se întoarse în scurt timp cu o cutie din care scoase un iepuraș alb cu ochi roșii, strălucitori.

— Poate doriți să-l vedeți?

Madeleine îl luă în brațe; era cel mai moale lucru pe care îl atinsese în viața ei. Îi simțea în palmă inima bătând repede și o clipă o încearcă gândul să i-l ducă surorii ei mai mici, Suzette, căci îi plăcuseră dintotdeauna iepurii și ținuse unul în camera ei până când îl prinsese câinele vecinului. Însă Suzette era moartă, așa că nu mai avea ce face cu iepurii.

— Mulțumesc, *monsieur*. E tocmai ce trebuie, răspunse și puse iepurele la loc în cutie.

Când se întoarse acasă îl găsi pe doctorul Reinhart așezat la un birou, lângă fereastra atelierului, scriind într-un catastif legat în piele. Alături se afla un vultur nemaivăzut, cu gheare din aur strălucitor. Îi duse cutia și o puse jos, speriată că vulturul s-ar putea năpusti asupra lui în orice clipă. Reinhart se uită la Madeleine, apoi la cutie. Când o deschise, zâmbi.

— Aha, prototipul nostru.

Ridică iepurele și privi cu atenție botul care se mișca și mustățile tremurătoare.

— Foarte bine, zise și apoi, dându-și seama că Madeleine era tot acolo, adăugă: Asta-i tot, fato. Poți să pleci.

Madeleine șovăia.

— O să… o să faceți experimente pe el?

Ținând iepurele în mâini, Reinhart întoarse capul spre ea.

— Ca să înțelegem viața, Madeleine, trebuie uneori să ne îndreptăm spre moarte. Cele două sunt legate, nu pot fi despărțite. Ai să pricepi într-o zi.

În ceasurile care urmară, în timp ce trebăluia prin casă, Madeleine se strădui să vadă la ce lucra Reinhart, dar ușa atelierului rămase închisă. Nu se putu întoarce decât la ora trei, cu cafeaua și prăjitura cu migdale făcută de Edme în dimineața aceea. Aduse tava călcând cu grijă, fără să facă zgomot, așteptându-se să găsească iepurele întins pe masă, la fel ca celălalt, jupuit de blănița lui albă. Se ruga ca măcar să fie mort. Doctorul Reinhart stătea ghemuit pe podea, cu un caiet în mână. Abia dacă o băgă în seamă, cu ochii la un lucru aflat în fața lui, la ceva ce ea nu putea vedea. Când puse tava jos văzu că iepurele era pe jos, viu și, pe cât părea, nevătămat, și rodea covorul brodat.

— Ne trebuie ceva de mâncare pentru el, spuse Reinhart pe neașteptate.

Niște legume și ovăz. Poți găsi?

— Da, firește, *monsieur*.

— Și un culcuș, ceva. O cutie. Vezi ce găsești.

— Păstrați vietatea?

— Îl păstrez. E mascul. M-am hotărât să-i spun Franz.

Joseph, valetul, fu cel care găsi în ce să adăpostească iepurele: construi o cușcă dintr-o cutie pe care prinse o plasă de sârmă. Madeleine îl privi de la fereastră cum lucra, cu siguranța și repeziciunea cuiva obișnuit să facă astfel de lucruri. Vorbise puțin cu el de când venise în casa ceasornicarului. La urma urmelor, nu era niciodată înțelept să se apropie prea mult de cineva, mai ales că îi era oarecum teamă de Joseph. Cu toate astea, ar fi vrut să afle ce știa acesta, să înțeleagă ce învârte Reinhart.

Se duse în curte ducând rufe spălate.

— A mai ținut iepuri până acum? întrebă după un minut sau două.

Joseph ridică ochii spre ea.

— Iepuri, nu. Gâște, răspunse și își văzu mai departe de treabă.

— Pentru ouă?

— Ouă de aur. A construit o găină care a făcut un ou de aur. Anul trecut.

Madeleine zâmbi. Fusese hotărâtă să nu pună suflet în ceea ce făcea, dar nu putu să se stăpânească. Iar Joseph îi răspunse tot cu un

zâmbet, făcând gropițe în obraji.

— Ce n-aș da să fi fost și eu de față!

— Da, a fost frumos. A trebuit să-i aducem trei gâște până a găsit una potrivită; ca să facă un liliac, i-am prins câțiva cu plasele. La fel o să fie și cu iepurele, spuse și se apucă iar de lucru.

— A făcut experiențe pe animale, nu?

— Mda, întâi s-a uitat multă vreme la ele, apoi le-a tăiat în bucăți. Așa se lămurește cum se mișcă. După aia pune la păstrare în oțet părțile care îl interesează.

Madeleine își aduse aminte de scheletul gingaș al liliacului, de ochii pe care îi văzuse plutind în borcan.

— Aha.

— Spune, continuă Joseph, că trebuie să învețe cum se mișcă un animal ca să-l poată construi.

— Să facă… Încercă să vadă dacă nimerește cuvântul: Un automat?

— Întocmai. Așa le și spune. Mașinării care se mișcă singure.

— Dar cum se mișcă, de fapt? întrebă cu gândul la femeia cu pelerină, care pomenise despre magia neagră.

— Cu șuruburi, lanțuri și scripeți. Doctorul Reinhart e foarte deștept, zise Joseph și se dădu înapoi să vadă mai bine ce făcuse. Bun. Cred că e ce trebuie.

— E taman ce trebuie. Ești foarte îndemânatic.

— Sunt sclavul care construiește cuști.

Lui Madeleine îi pieri zâmbetul de pe față. Așa i se întâmpla mereu când încerca să stea de vorbă cu cineva.

— N-am vrut să spun…

Joseph ridică din umeri.

— Aici sunt liber, cât poate fi de liber un servitor. Dar după lege tot sclav sunt, pot fi cumpărat sau vândut.

Își luă uneltele și plecă, lăsând-o pe Madeleine să se uite la plasa de sârmă și să se întrebe dacă în tot Parisul găseai ceva ce nu se putea cumpăra cu bani.

*

Când se lăsă seara, Madeleine era istovită, stoarsă de puteri de ciudățenia casei, de nesfârșitele corvezi, de strădania de a-și juca rolul

cât mai bine. Pe deasupra, trebuia să se lupte cu somnul. Era nevoie să pătrundă în atelier.

Aşteptă până când se duseră toţi la culcare şi casa fu cufundată în întuneric; până când o auzi pe Edme sforăind uşor în camera alăturată. Aşteptă până când în casă nu se mai auziră decât zgomotele nopţii. Atunci luă capătul de lumânare şi se furişă la parter, călcând aproape neauzită cu picioarele goale pe podeaua lustruită; se opri şovăind în faţa uşii atelierului. Aşteptă o clipă şi apăsă pe clanţă. Uşa se deschise.

Înăuntru mirosea a fierea de bou pe care o foloseau ca să cureţe podelele, deşi duhoarea era ascunsă de alcool. Nu se auzea decât ticăitul rar al ceasului mare de pe masă. Încercând să-şi stăpânească tremurul mâinii, aprinse un opaiţ cu fitil de papură de la lumânare şi, mergând de la un dulap la altul, lumină cu el rafturile întunecate dinăuntru. Respira întretăiat, inima îi bătea repede în timp ce flacăra scotea din beznă ciudăţeniile înşirate pe rafturi: un craniu mic, sticluţe pline cu lichide necunoscute, o tavă cu ochi de sticlă de felurite culori. Deschise un sertar şi îl găsi plin cu oase omeneşti date cu lac.

Puteau fi dovezi ale straniilor lui experimente, ori erau lucruri pe care le avea orice anatomist – dulapuri şi sertare pline de ochi? Cum naiba să ştie ce e „nefiresc“? Ei una nimic din ce găsise nu-i părea normal.

Deschise biroul şi căută scrisorile şi caietele cu notiţe ale lui Reinhart.

Scoase hârtiile una câte una şi le citi, căutând să găsească ceva care s-o ajute să înţeleagă ce fel de om e, ceva care să-l intereseze pe Camille. Dădu peste o notă de plată de la un aurar, facturi de la negustori, o listă cu ceea ce păreau a fi unelte, diagrama unei maşinării, un desen reprezentând un fel de cuşcă.

Nimic care să pară a avea însemnătate. Dar, de fapt, nu ştia ce caută. Puse facturile la loc cât putu de repede şi se apucă să deschidă sertarele biroului.

Găsi o scrisoare de la cineva numit La Mettrie care îi povestea lui Reinhart despre descoperirile făcute de el la Leyda, despre teoriile lui cu privire la animale şi suflete, însoţite de desene stranii, din care nu pricepea o iotă. Dacă Reinhart făcea într-adevăr experimente nemaiauzite, atunci nu-şi ţinea aici notiţele despre ele.

Înainte să plece, se duse la celălalt capăt al încăperii, dincolo de bancul de lucru și banchete, aproape de dulapurile din spate. La flacăra pâlpâitoare nu zărea decât marginile obiectelor, dar ochii îi căzură pe o cutie lungă, neagră și lucioasă ca onixul.

Să fi avut mai mult timp, ar fi cumpănit dacă să o deschidă. Însă așa, speriată că putea să fie prinsă în orice moment, deschise capacul și îl sprijini de perete. Înăuntru, la lumina slabă a lămpii, văzu o fată, cu părul negru răsfirat pe umeri, fața albă ca hârtia și ochii deschiși. Moartă.

Spaima o năpădi sufocând-o.

„Poate fi un om periculos“, o prevenise Camille, dar, Doamne sfinte, la așa ceva nu se aștepta. Fata era atât de tânără, de frumoasă, neatinsă, pe cât părea.

Nu se simțea miros de moarte, nici de sânge. Fata era asemenea unei sfinte, îmbălsămată într-un sicriu de sticlă, ferită cine știe cum de putrezire. Oricât de îngrozită era, Madeleine trebuia să-și țină firea. Când apropie opaițul, flacăra pâlpâi și lumină fața fetei dintr-o parte, așa încât își dădu seama pe dată că pielea ei era altfel. Nu era piele.

Madeleine clipi și acum văzu lucrurile altfel. Avea înainte o păpușă.

Apropie flacăra mai mult și se aplecă deasupra păpușii. Ochii îi sclipeau la lumina opaițului: sticlă. Pielea lucea așa cum doar ceara lucește. Și totuși, mișcând opaițul în sus și în jos, văzu că nu era o păpușă oarecare. Nu semăna defel cu păpușile de ceară grosolane pe care le văzuse la circurile ambulante.

Păpușa asta era perfectă, îi dădea fiori. Fiecare trăsătură, fiecare contur era precis și real. Uitându-se mai bine, Madeleine văzu venele delicate pictate pe piept, sfârcul rozaliu al unui sân. Se cutremură. Păpușa întreagă era prea reală, prea aproape de adevăr. Flacăra tremura, făcând-o să pară că se mișcă.

Cu un gest brusc, Madeleine închise cutia.

Încercând să-și stăpânească gâfâitul, puse toate lucrurile la locul lor, aprinse din nou lumânarea, stinse opaițul și închise fără zgomot ușa în urma ei, simțindu-se ușurată, dar și puțin neliniștită. Nu găsise nici o dovadă că Reinhart făcea experimente nefirești, nimic vădit rău sau care să-i arate ce fel de om e. Cu toate astea simțea, întocmai ca atunci când Agathe îi arătase casa, că ceva stă la pândă în preajmă. Chiar și când ieși în hol avu senzația de netăgăduit că cineva o urmărește, însă

nu erau decât ceasurile, ale căror cadrane albe păreau s-o privească în timp ce trecea pe lângă ele și urca scările, îndreptându-se spre odaia ei.

4

Véronique

Repede, mai repede, nu mai e timp. Alerga prin galerie, pe sub arcadele de piatră, prin bezna și frigul nopții, știind că trebuie să ajungă la criptă înainte să bată clopotul. Însă corpul ei refuza să se miște destul de repede – își croia drum prin aer ca prin apă –, voia să strige că vine, dar gura ei era o gaură neagră care nu scotea nici un sunet, iar când deschise ușa chiliei auzi clopotul mănăstirii, și dangătul lui profund și lugubru îi spuse că a ajuns prea târziu.

Véronique deschise ochii. Cele zece clopote ale catedralei Notre-Dame băteau și sunetul se răspândea ca valurile mării. Camera era scăldată în lumina gri-sidefie a zorilor, iar ea era leoarcă de sudoare. Dangătele și țipetele din visul ei lăsară locul zgomotelor tot mai puternice ale orașului: troncănitul căruțelor pe strada îngustă, strigătele luntrașilor, clămpănitul cărucioarelor, plescăitul apei aruncate pe pavaj. Parisul, oraș cu zece mii de suflete, se trezise și se pusese pe treabă.

Se întoarse pe o parte și strânse genunchii la piept. Acum era aici. Nu avea de ce să se teamă. Nu era obligată să se scoale, pe jumătate adormită, ca să meargă la slujba de dimineață, nu trebuia să stea în genunchi pe piatra goală, cu capul plecat, sub privirea dojenitoare a surorii Cécile. Dimineața nu mai avea să mănânce terci rece și apos, ci *petits pains*, pâinici calde unse cu unt proaspăt, alături de o cană de ciocolată fierbinte, delicioasă. Cu toate astea, nu se simțea în largul ei, nu-și găsea locul. Când era la mănăstire măcar știa ce se aștepta de la ea. Aici, lucrurile rămâneau nelămurite.

Trecuseră două săptămâni de când se întorsese acasă și tatăl ei se apucase să-i ofere învățătura îndelung așteptată. În fiecare dimineață îi preda lecții de anatomie, fiziologie, desen și mecanică. Îi arăta ce lucra la automate, îi explica și apoi îi punea întrebări despre cum erau făcute

diversele părți componente. Studiau după cărți frumos ilustrate, cu cotoare de aur și argint.

Véronique copia ilustrațiile, eticheta părțile corpului și învăța pe dinafară fiecare tendon, fiecare os, fiecare venă, ca să le recite tatălui ei. Copertele argintii și desenele cenușii începuseră să pătrundă în visele ei: oameni jupuiți care se mișcau, femei disecate, cu ochii holbați și pântecele golite.

Luă un exemplar ferfenițit din *Automate și jucării mecanice* pe care îl ținea la capul patului și se băgă înapoi sub pătură. Răsfoi paginile uzate până ajunse la Cristoșii mecanici și diavolul desfrânat, cu limba neagră atârnându-i din gură. Tatăl ei îi dăduse cartea chiar înainte s-o ducă la mănăstirea Saint Justin, cu mulți ani în urmă.

„Acolo vor avea grijă de tine mult mai bine decât aș putea eu“, îi spusese cu încrederea de sine pe care o au adulții, fără nici o îndreptățire.

Îi veneau în minte, imagine după imagine, momentele legate de plecare: cum își împachetase cărțile și păpușile, cum călătoriseră noaptea, cum arăta mănăstirea, ca o fortăreață medievală cu ziduri groase, profilându-se pe cerul lăptos al dimineții. Când intraseră, liniștea locului se închisese în jurul ei: nu se auzea nici un strigăt, nici zgomot de căruțe ori ticăit de ceasuri, ci doar, când și când, clinchetul mătăniilor și târșâitul picioarelor pe dalele de piatră.

Își aminti de venerabila maică stareță care îi întâmpinase cu un zâmbet pe fața albicioasă precum carnea de pește și obrajii fleșcăiți strânși în văl.

— Fii binevenită, *ma fille*. Ne bucurăm că ni te-ai alăturat. Te încredințez supraveghetoarei care are grijă de toate elevele interne. Ea e sora Cécile.

O femeie făcu un pas în față și întinse o mână osoasă; era mai înaltă și mai slabă, cu o privire tăioasă.

— Véronique, să fii curajoasă, îi șoptise tatăl ei și o împinse în față văzând că rămăsese încremenită lângă el.

Apucase degetele lungi și reci, zicându-și că pesemne curajul era singura calitate de care avea nevoie ca să supraviețuiască în locul acela.

— Le învățăm să fie smerite, o auzi pe stareță spunându-i tatălui ei când ieșeau pe ușă. Le învățăm cum să se poarte în lumea asta, cu blândețe, compasiune și iubire.

Totuși, călugărița nu o prinsese cu blândețe de mână când o luase de lângă tatăl ei. Pe fața ei nu era nici urmă de iubire când o conduse pe Véronique sus pe scară, în dormitorul lung unde urma să stea împreună cu celelalte fete.

— Patul de colo, îi arătă cu mâna.

Era ultimul din aproape douăzeci, înșirate pe lângă pereți, ca la spital sau la morgă. În fiecare se vedea trupul înfășurat în cearșafuri al unei fete adormite.

La capătul fiecărui pat era o tăbliță cu numele, în afară de al ei, care era gol și alb. Pe tăblița patului de alături scria „Clémentine“. Véronique își puse valiza la picioarele patului și tresări văzând că, deși fata stătea nemișcată, ochii ei deschiși luceau în întuneric.

La un moment dat, auzise zgomot de pași afară și, când se uitase pe fereastră, îl văzuse pe tatăl ei întorcându-se la trăsură, apoi o privise cum se îndepărtează, înțelegând ce o așteaptă.

Acum atinse cu degetele imaginea copacului din bronz aurit al împăratului Teofil[7], pe ramurile căruia cântau păsări mecanice. Aflată departe de casă, de orice persoană cunoscută, de orice lucru pe care îl înțelegea, găsise în cartea despre automate mai mult decât o carte: un prieten, un îndrumător. Dedal și statuile lui mișcătoare, regele Alcinoos și câinii lui de pază din aur și argint îi deschiseseră ochii spre o lume aflată în afara mănăstirii, îi arătaseră o fărâmă de magie, dincolo de frigul din dormitor, de mirosul acru al trapezei, de plictiseala nesfârșitelor rugăciuni. Înțelegea că multe călugărițe găsiseră aici un fel de sanctuar, că viața pe care o duseseră înainte fusese mai aspră, mai sărăcăcioasă, mai primejdioasă. Dar în nici un caz nu era un loc potrivit pentru un copil. Și cu atât mai puțin un copil ca ea, neobișnuit cu tovărășia altor copii sau cu încătușarea minții. Dacă n-o punea la socoteală pe Clémentine, singurii ei prieteni erau păsările de aur și șoarecii mecanici de argint din închipuirea ei. Odată cu trecerea săptămânilor și apoi a lunilor, Véronique era tot mai hotărâtă să construiască și ea creaturi așa cum văzuse în carte; creaturi care să se miște, să zboare și să uimească lumea. Să-și construiască propriul univers mecanic.

Tatăl ei îi scria o dată la două săptămâni. Nu-i povestea aproape deloc despre viața lui la Paris, ci cu precădere despre automatele din veacurile trecute și despre mașinăriile pe care dorea să le construiască

el însuși. Îi trimitea desene și explicații privind fiecare proiect la care lucra: o bufniță mecanică, o mână care se mișcă, o trupă de toboșari minusculi. Îi mai trimitea ghicitori, cimilituri, enigme la care să găsească răspunsul. Într-un loc unde se simțea adesea singură și uneori înspăimântată, scrisorile lui erau ca o rază de soare.

Apoi, când mai crescuse, începuse să-i trimită materiale de citit mai complicate, și pesemne insistase să-i fie date: cărți despre fabricarea ceasurilor, cărți de mecanică; cărți de anatomie din care îi spusese să copieze ca să înțeleagă corpul omenesc; grafice, planuri și diagrame. Celelalte fete chicotiseră văzând cărțile, trupurile goale, fără păr, însă Véronique știa întocmai ce sunt: șansa ei, calea prin care putea ieși din acel cavou. Se pusese pe treabă și copiase fiecare ilustrație iar și iar, până semănau cu originalul. În timp ce colegele ei exersau la pian sau coseau, ea învăța fiecare parte a corpului, fiecare tendon, fiecare venă. Studiase scrierile și explicațiile trimise de tatăl ei și învățase greaca și latina mai bine decât oricare elevă, fiindcă pentru tatăl ei aceste limbi erau vii, fiind limbile științei și anatomiei.

— Învață cât de mult poți, o îndemna de câte ori venea s-o vadă și se întâlneau la vorbitor. Când ai să faci șaptesprezece ani, dacă împrejurările vor fi prielnice, am să te învăț eu însumi.

Sora Cécile strâmbase din nas când auzise.

— Elevele de aici sunt educate să devină fie soții, fie călugărițe. Tu însă te crezi deosebită, nu? Mai altfel decât toate celelalte?

„Într-adevăr“, îi răspunsese Véronique în sinea ei, știind că ea e ceva ce nu sunt celelalte fete.

— Tatăl tău are să facă ce fac toți ceilalți: ori te mărită ca să scape de tine, dacă te-o lua cineva, ori te trimite înapoi la mănăstirea noastră, ca *religieuse* novice.

„Ba nu, nici vorbă, pentru că am să-i arăt că sunt de preț“, își spusese Véronique. „Pentru că tatăl meu nu e ca alți bărbați.“ Pe lângă asta, nu se putea întoarce aici, nu puteau s-o călugărească cu forța. Una era să aleagă ea însăși această viață, și cu totul altceva să fie ținută aici ca la închisoare. Știa ce li se putea întâmpla fetelor ținute aici împotriva voinței lor, ca pedeapsă ori de nevoie. Știa fiindcă citea zi de zi pe fața surorii Cécile. „Și ne iartă nouă greșelile noastre“, își spunea Véronique „căci uneori sunt îndreptățite.“

Trăsese nădejde că tatăl ei va veni el însuşi s-o ia de la mănăstire, în schimb el o trimisese pe Edme, de care îşi amintea cu o oarecare afecţiune din vremea copilăriei, dar care era acum mai grasă şi mai severă şi nici nu mai ştia ce să-i spună. Făcuseră împreună drumul până la Paris şi ajunseseră înainte de lăsatul serii. Véronique, măcar că nu scosese o vorbă, fusese tulburată de zgomotele oraşului: lătratul câinilor, strigătele oamenilor, dangătele clopotelor a o sută de biserici, plesnetul bicelor şi nechezatul cailor.

O scârbiseră mirosul înţepător al oamenilor, duhoarea tăbăcăriilor şi a peştelui vechi de o zi, a berii stătute şi a sângelui îngheţat. Dar cel mai rău o speriaseră cerşetorii cu feţele lor supte şi trupuri mutilate de război, abia acoperite de zdrenţe, care alergau în urma trăsurilor sau stăteau ghemuiţi în pragul uşilor, cerşind mâncare cu mâinile întinse. Erau în număr atât de mare, şi mulţi dintre ei atât de tineri! Nu-şi amintea să-i mai fi văzut prin Paris. Era o străină în oraş.

Nu fusese primită cu căldură, nici îmbrăţişată cu dragoste, dat fiindcă asemenea porniri nu-i stăteau în fire tatălui său. Nici ei, de altfel. „O să ne obişnuim unul cu celălalt“, îşi spusese. „În scurtă vreme am să aflu calea.“

Zgomot de paşi pe culoar. Era slujnica ei, venită s-o ajute să se îmbrace şi să-şi facă toaleta în felul ei nepăsător, de parcă viaţa i se scursese din trup cu multă vreme în urmă. Véronique lăsă jos cartea când uşa se deschise.

— Te-ai trezit devreme, domnişoară.

— Am visat urât.

Madeleine nu zise nimic, ci se mulţumi să pună tava de argint pe masă şi să aranjeze ceaşca de cafea şi celelalte lucruri. Véronique sperase să găsească în ea un fel de tovarăşă, pe cineva care s-o ajute să se descurce în labirintul Parisului, dar până atunci femeia fusese ca o cutie ferecată, cu ochii ei cenuşii, inteligenţi, părul arămiu ascuns aproape cu totul sub bonetă şi cicatricea misterioasă întinsă pe jumătate de faţă. Nu înţelegea cum de alesese tatăl ei o femeie urâţită de cicatrice să-i fie cameristă, dar pe urmă îşi zicea că ştie atât de puţine despre ce era firesc în acest oraş bizar, al splendorii şi mizeriei, unde până şi accentul oamenilor era mai tare, mai aspru, şi unde nimeni nu spunea cu adevărat ce crede.

Ei, ea una se va strădui să spună ce are în minte şi ce vrea să întrebe.

— Madeleine, spuse în timp ce aceasta turna laptele din căniţa de porţelan, ce ţi s-a întâmplat? Cum ai căpătat cicatricea, vreau să zic?

Slujnica se îndreptă încet de spate, fără să ridice ochii din podea, şi Véronique crezu o clipă că nu-i va răspunde.

— Am căzut, domnişoară. Când eram mică, am căzut în cămin. Vătraiul era încins, îţi închipui, roşu ca focul. Mama a turnat apă rece pe mine, însă am rămas cu semnul.

Da, acum vedea bine: adâncitura lăsată de fierul înroşit, pielea puţin încreţită pe margini. Şi totuşi, explicaţia lui Madeleine nu părea întru totul adevărată. O clipă îi apăru în faţa ochilor spatele alb al lui Clémentine, brăzdat de linii roşii.

— Îmi pare rău, se scuză. Îmi pare rău că am întrebat. Numai că, înţelegi, nu ştiam ce e.

În cele din urmă, Madeleine ridică ochii şi o privi fără să clipească. Erau frumoşi ochii ei, cenuşiu închis, ca agatele.

— Nu-i nimic, spuse cu voce egală. Cred că mulţi se miră. Doar că nu au curaj să întrebe. Acum spune-mi, vrei să iei mic-dejunul în odaie, sau cobori în sufragerie?

— Am să cobor, mulţumesc, Madeleine. Aşa că ar trebui să mă îmbrac.

În timp ce slujnica o ajuta să-şi scoată cămaşa de noapte, să-şi pună lenjeria şi rochia, Véronique simţi că o parte din încordarea dintre ele dispăruse şi îşi dădu seama că Madeleine aşteptase acest moment, aşteptase să fie întrebată. Şi, la fel ca oricine de la care se aştepta un răspuns, îşi pregătise cu grijă cuvintele.

*

După ce mâncă, Véronique îl luă pe Franz şi se îndreptă spre atelierul tatălui ei. Pe când se apropia auzi un zgomot: un bufnet metalic. Zgomotul se repetă, o dată şi încă o dată, şi de după uşa atelierului îşi făcu apariţia un automat uimitor: un iepure care dădea din urechi. Firește, era automatul la care lucrase tatăl ei. Dar acum, în locul bucăţilor de metal pe care le văzuse prinse laolaltă ca să formeze prototipul, arăta ca o fiinţă vie. Ţopăia. Labele erau din argint şi oţel, împletite meşteşugit. Ochii, două rubine strălucitoare.

Iepurele țopăi până la piciorul scării, dădu iar din urechi, mai încet, și se opri.

La început, Véronique rămase și ea nemișcată; inima îi bătea cu putere.

Apoi întinse mâna spre iepure.

— Nu-l atinge!

Doctorul Reinhart apăruse în pragul ușii. Purta mănușile de piele fină și se aplecă să se uite mai bine la iepure. Încruntă din sprâncene.

— Trebuia să țopăie mai mult. Am să văd ce e cu mecanismul.

Se uită la Véronique.

— Te miri. Nu te așteptai să izbutesc?

— A, nu, nu de asta e vorba. Numai că… Îl așează pe Franz alături de fratele lui de metal. Într-adevăr, se mișcă la fel ca Franz. Și totuși, e ceva cu totul diferit.

Reinhart dădu din cap.

— Tocmai de aceea e nevoie să lucrezi cu animalul adevărat, Véronique.

Uită-te bine la el, prinde-i esența. De aceea e nevoie să privim lumea cu atenție și s-o recreăm. Înțelegi?

— Da.

Totuși nu înțelegea de ce, dacă așa stăteau lucrurile, o ținuse aproape toată viața departe de lume și minunile ei.

— Însă până acolo mai e. Trebuie să mai facem experimente. Ia-l pe Franz și vino să vezi cum lucrez la automat. După-amiază reluăm lecțiile.

Timp de două ceasuri, Véronique îl privi pe tatăl ei, așa cum făcuse zi de zi în ultimele două săptămâni, meșterind la uimitorul iepure mecanic: pilea și suda, prindea în cuie sau șuruburi, potrivea și aranja până când fiecare piesă se mișca așa cum trebuie. Lucrurile cu care lucra erau minuscule: șuruburi subțiri de argint pe care le scotea bătându-le cu ciocanul printr-o sită, rotițe de aramă nu mai mari decât un purice. Din când în când îi arăta ceva sau îi punea o întrebare, să vadă dacă e atentă.

— Vezi? Te uiți bine? Înțelegi? Am grijă să fie toate la locul lor.

Uneori își dădea seama că se uită la ea analizându-i fiece mișcare, să vadă cum se comportă. Până acum nu se arătase a fi supărat pe ea, nu-i adresase nici o vorbă aspră, dar simțea că e neîncetat cu ochii pe ea

şi se temea să nu fie la înălţimea aşteptărilor lui, oricare vor fi fost acelea. Că, asemenea iepurelui de argint, nu funcţiona chiar cum trebuie.

Şi, cu toate că îi venea greu să recunoască, tatăl ei nu era eroul pe care şi-l închipuise. De-a lungul anilor construise un om din diverse părţi: chirurgul care, când era bebeluş, o despărţise de mama ei; tatăl care îi făcuse o maimuţă mişcătoare; profesorul care, în anii morţi petrecuţi la mănăstire, o ţinuse în viaţă cu scrisorile, poveştile şi desenele lui; inovatorul, educatorul, creatorul.

Numai că acum, stând faţă în faţă cu el, îl găsea adesea enigmatic, cu mintea în altă parte; n-o mângâia niciodată, rareori o întreba cum îi merge, ci se gândea doar la creaţiile lui. Când stătea de vorbă cu ea n-o întreba despre traiul la mănăstire (lucru pentru care îi era recunoscătoare), nici nu-i istorisea despre cum trăise el la Paris, ci îi făcea teorii despre felurite subiecte filozofice şi ştiinţifice: dacă e posibil să înviezi materia moartă; dacă sufletul e o parte a trupului; dacă s-ar putea schimba curgerea sângelui.

O clipă mai târziu sună clopoţelul de la uşă, un sunet rar auzit într-o casă unde intrau atât de puţini vizitatori. Îndată după aceea Joseph apăru şi anunţă sosirea lui „Claude Nicolas Lefèvre“.

— Atunci adu-l încoace! zise Reinhart scurt.

Lefèvre. Un nume bine cunoscut lui Véronique. Tatăl ei îi povestise despre acest bărbat în scrisori şi îl pomenise în cursul lecţiilor, vorbind de el chiar cu un fel de căldură, lucru neobişnuit la el. Din câte văzuse până atunci, tatăl ei nu admira mai pe nimeni. Dintre cei care veneau în casă cei mai mulţi erau meşteri care aduceau unelte şi instrumente trebuincioase tatălui ei; câteodată mai venea şi aurarul, un bărbat pirpiriu care crea unele din cele mai ieşite din comun obiecte pe care le văzuse Véronique: păsări de aur şi gândaci de argint care păreau modelaţi după creaturile reale. Doctorul Reinhart nu-l lăudase niciodată pe aurar pentru munca lui. Ori era ceea dorea, ori nu. În schimb, de Lefèvre era impresionat.

— Un gânditor original, îi spusese odată. Un chirurg care nu se împiedică în precedente şi convenţii. Nemaipomenit de ambiţios. Dornic să-şi asume riscuri.

Se aşteptase să fie un bărbat cu înfăţişare severă, înţelepţit de viaţă şi auster. Însă cel care intră acum agale nu avea nimic din severitatea

unui chirurg; era un bărbat tuns perie, rumen în obraji, cu picioare crăcănate trase în pantaloni de catifea și o burtă plină peste care stătea să plesnească o vestă verde ca iarba. Își scosese peruca și o îndesase în buzunarul vestei, iar coada îi atârna afară de ziceai că ascunsese un șoarece acolo.

— Reinhart, spuse cu glas mieros, mare coțcar ești! Mi-ai ascuns faptul că frumoasa ta fiică s-a întors acasă.

Făcu o plecăciune spre Véronique. Când îi zâmbi, ochii mici, negri și strălucitori aproape că îi dispărură în creţurile feţei.

— Bine ai venit acasă, domnișoară Reinhart! Te știu de când erai doar un prunc, deși dumneata n-ai cum să ţii minte figura mea urâtă și bătrână.

Reinhart te-a ţinut departe atâţia ani.

Reinhart îl privi drept în ochi.

— Știai foarte bine că Véronique se întoarce acasă iarna asta.

— Oare? răspunse Lefèvre scărpinându-și chelia. Mda, sunt cam uituc de la o vreme. Prea multe proiecte. Prea mulţi clienţi. Prea multe cereri nechibzuite.

— Cum e elevul tău?

— Curios, interesat, nu la fel de isteţ ca al tău, pun rămășag. Îi zâmbi lui Véronique, apoi se uită la iepuri, ridicând din sprâncene. Și ăștia cine mai sunt? Prieteni noi?

— Creez o jucărie nouă pentru Curte, explică Reinhart.

Lefèvre chicoti.

— Într-o bună zi, Max, ai să primești o comandă interesantă, și nu pentru încă o jucărie mișcătoare.

Reinhart îl privi ușor enervat.

— Pentru mine nu sunt jucării, ci un mod de a învăţa despre viaţă. Hai, să mergem în atelier! Véronique o să mă ajute să-l îmbunătățesc.

— Nu mai spune! Păși alături de ea, în urma lui Reinhart; Véronique îl ţinea pe Franz, tatăl ei ţinea automatul. Și ce te învaţă tatăl dumitale, mademoiselle?

— Păi… tot ce e necesar ca să devin constructor de automate.

— Chiar așa? De bună seamă că te poartă val-vârtej!

— Sunt multe de învăţat, zise Véronique fără să ridice ochii din podea.

— Fără îndoială, fără îndoială.

Ajunseseră la atelier.

— Reinhart, o înveți…?

— … anatomie, fiziologie, ceasornicărie.

— Mă rog, anatomie ar trebui să mă lași pe mine s-o învăț. Tu ești un *mécanicien* neîntrecut, dar, pun rămășag, un profesor slab.

Reinhart se încruntă.

— Ba nu, n-aș zice. Și cum ți-ai face timp când ești ocupat cu cercetările și cu lecțiile pe care le dai regelui?

— Dați lecții regelui, *monsieur*?

Lefèvre izbucni în râs văzând-o că se miră.

— Știu că nu prea semăn a profesor regal, însă e adevărat, draga mea, îi dau niște lecții anume la Versailles. E cel mai nou capriciu al lui, și cine sunt eu să refuz? E o cale deschisă spre alte lucruri.

— Și ce anume îl învățați?

— E foarte interesat să afle cum funcționează corpul, la fel cum îl interesează mecanismele din ceasornice și alte instrumente. De fapt, chiar i-am spus, Reinhart, că ar trebui să vină să vadă cum lucrezi tu aici. Nu am nici o îndoială că ar fi încântat de creațiile tale. În momentul de față e fermecat de ideea mișcării, de felul cum trupul se mișcă și se înmulțește. I-am vorbit despre electricitate, de felul cum poate stimula mișcarea mușchilor la animale.

— Nu cumva îl lași să facă încercări pe animale vii? făcu Reinhart.

— Ferească sfântul! Broaște moarte, de cele mai multe ori. Anghile. Câte o pisică. Orice jivină din menajeria lui care își dă duhul. Săptămâna trecută am avut o mangustă. Și tot timpul trebuie să ne căznim să readucem la viață găinile la care ține atât de mult. Unele mai cad de pe acoperiș, înțelegi, îi spuse lui Véronique cu prefăcută încredere de sine, ceea ce îl scoate rău din fire. Sau cad pradă nenumăraților câini pe care îi ține.

Véronique se stăpâni să nu zâmbească.

— Dar de ce ține găini pe acoperiș, *monsieur*?

Lefèvre clătină din cap.

— Poate ca să le ferească de câini.

— Și cum crede că va învia animalele acelea? vru să afle Reinhart.

— Are unele idei, numai că sunt cam… vagi în acest moment. Vezi tu, vrea să fie un adevărat savant, un învățat și un inovator. E încredințat că asta e calea spre glorie și nu vrea să audă altceva. Între timp, noi tot

cumpărăm găini. Îi făcu lui Véronique cu ochiul: Și cum a fost la mănăstire? Nu erau prea mulţi interesaţi de anatomie, îmi închipui.

Lui Véronique îi veni în minte trupul lui Isus, pictat cu perfecţiune anatomică, sângele țâșnindu-i din partea dreaptă, fruntea rănită de spini. Îi zâmbi timid lui Lefèvre.

— Mă bucur foarte mult să fiu aici, *monsieur*.

Acesta o privi gânditor.

— Și noi ne bucurăm că ești aici. Reinhart, fii bun și trimite să ne aducă niște vin fiert. Am înghețat până în măduva oaselor.

— Prea bine. După asta avem niște lucruri de vorbit.

Cei doi schimbară o privire. Era limpede că tatăl ei nu-i spunea, nici nu plănuia să-i spună anumite lucruri. Nu avea nici o însemnătate, le va afla până la urmă. Când creşti fără să fii cu adevărat protejat de un adult, devii inteligent, abil, atent la toate.

— Véronique, zise tatăl ei, spune-i slujnicei să ne aducă vin şi biscuiţi.

Apoi apucă-te să citești scrierile lui William Harvey[8] pe care ți le-am dat. Le discutăm ceva mai încolo, în dimineaţa asta.

Véronique făcu o scurtă reverenţă spre Lefèvre.

— *Monsieur*.

— O plăcere să te revăd, *mademoiselle*. Sper să-l pot convinge pe tatăl dumitale să-mi dea voie să te ajut la învăţătură. Chiar aşa – spuse coborând vocea – dacă mi-e îngăduit, aş recomanda ca în acest stadiu să nu-l citești pe Harvey, ci pe Lyser[9]. Explicaţiile lui sunt mai clare, ilustraţiile mai amănunţite. Înțelege mai bine ce înseamnă scânteia vieţii. Reinhart, unde e exemplarul tău din *Bibliotheca Anatomica*, dacă ești bun?

Reinhart îl săgetă cu privirea, apoi îi arătă rafturile din spate.

— A treia poliță de sus în jos. La mijloc.

Lefèvre își plimbă degetul grăsun peste cotoare și se opri la o carte legată în piele verde și argint. O scoase, o răsfoi și puse panglica la o pagină anume.

I-o întinse lui Véronique spunându-i încet:

— Începe de aici. Și el ar fi trebuit să-ți spună la fel, însă uită că nu toată lumea ştie ce face el. Sunt sigur că te descurci mult mai bine decât crezi.

După ce îi spuse lui Madeleine să aducă tratația, Véronique se duse în camera ei luând cartea pe care i-o dăduse Lefèvre. Soarele dimineții pătrundea prin ferestre și cădea pe paginile îngălbenite ale cărții, luminând măruntaiele unei femei: uterul tăiat în două. Se străduia să-și îndrepte atenția spre textul din jurul ilustrației, dar nu se putea gândi decât la mama ei, al cărei pântec îi adusese moartea. Tot ce-i rămăsese lui Véronique din viața ei era portretul întunecat al unei tinere triste, atârnat pe un perete, în camera sa, și câteva cărți cu numele mamei scris pe copertă cu litere mici, perfecte: Honorine Elisabeth Reinhart. Avea doar nouăsprezece ani, cu puțin mai mult decât avea Véronique acum. Viața îi fusese mai fericită decât a lui Véronique? Îi oferise soțul ei mai multă căldură decât singurei lui fiice?

Véronique se întreba dacă de la mama ei moștenise furia oarbă care o copleșea uneori – un torent de mânie față de lumea întreagă și de ea însăși.

Cu toate astea, nu putea sta de vorbă cu tatăl său, nu îndrăznea să pășească peste abisul care îi despărțea.

Nu mai reușea să se concentreze; închise cartea, își scoase pantofii și coborî tiptil în hol ca să tragă cu urechea la ușa tatălui ei. Păreau să discute despre ceva ce citise Lefèvre.

— Susține, destul de convingător, cred eu, că viața e o forță vie, fizică, aproape măsurabilă, care crește și descrește potrivit unor legi foarte precise.

— De bună seamă că o putem măsura. Nimic nou aici.

— Poate pentru tine, Max, dar să recunoști că viața e o forță fizică, asemenea altor forțe, e un pas uriaș înainte pentru unii. Sunt convins că ăsta e viitorul, să știi. Ar trebui să-mi îndrept cercetările într-acolo.

O ținură așa o vreme, până ce Véronique se plictisi și începu să se gândească la altele; era gata să se întoarcă în camera ei când auzi:

— De data asta, Claude, chiar că ai vederi înapoiate. Saloanele Parisului sunt pline de femei care discută teme științifice.

— Și în laboratoare, cu rare excepții, nu lucrează decât bărbați. Dar mă tem că nu mă înțelegi, Max. Sunt cu totul de acord ca fata să aibă educație. De fapt, m-am și oferit să dau o mână de ajutor.

Véronique încremeni o clipă, apoi se dădu mai aproape de ușă.

— Nu, nu, continuă Lefèvre, cu voce afabilă, dar fermă. Nu de asta e vorba, Max. Nu te întreb decât ce planuri ai pentru ea. Nu cred că vrei s-

o ții pe veci închisă aici cu tine și fără îndoială că nu poate să meargă pe urmele tale, nu poate să facă studii unde ai făcut tu. E femeie, sau va fi în scurtă vreme. E de așteptat să se mărite.

Véronique simți un nod rece în stomac. De ce să nu meargă pe urmele tatălui ei? Știa că n-ar putea studia în aceleași locuri ca un bărbat, dar cu siguranță că aici, în casă, avea cel mai bun profesor din lume. Îl auzi pe tatăl ei bombănind ceva și se apropie și mai mult de ușă, ca să audă mai bine.

— Știu ce așteaptă societatea, Claude. Nu sunt complet rupt de lume.

— Mda, uneori mă cam îndoiesc. Acum e tânără, frumoasă și plină de viață. Ar trebui să-i găsești un soț potrivit.

— Abia a împlinit șaptesprezece ani. N-am chef s-o dau de soție vreunui curtean lăudăros. Mai bine se întoarce la mănăstire.

Lui Véronique i se tăie suflarea. Nu, orice numai asta nu!

— Dar nu merită măcar să știe ce planuri ai pentru ea? Poate își închipuie că vrei să-ți fie ucenică, dar asta nu se poate, cel puțin nu la modul formal.

Nu poate deveni constructor de automate, atunci de ce s-o pregătești pentru meseria asta?

Nu se auzi nici un răspuns, sau cel puțin Véronique nu desluși nimic. Să fi avut Lefèvre dreptate? Simți cum teama i se cuibărește în suflet. Și dacă, oricât de sârguincios ar munci, n-ar putea fi cu adevărat ucenica tatălui ei, o *mécanicienne* pe picioarele proprii? Ce-i rezerva viitorul? Și atunci, de ce o adusese tatăl ei înapoi, de ce îi spusese că are să-i dea lecții?

Mai mult nu înțelese, căci se părea că se duseseră în celălalt capăt al încăperii. Apoi:

— A, da, cred că promite, însă rămâne de văzut. Depinde de cum va răspunde la anumite încercări și discuții în contradictoriu la care am s-o supun. Acum spune-mi, ce părere ai despre felul cum se mișcă iepurele?

Crezi că poate fi îmbunătățit?

Véronique se dădu înapoi, simțind cum i se zbate inima în piept. Și dacă dădea greș cu încercările la care o va supune? O va da de soție unui conte bătrân, se va descotorosi de ea ca de o jucărie stricată? Sau, încă și mai rău, o va sili să se ducă înapoi la mănăstire, să se călugărească împotriva voinței ei?

Glasul surorii Cécile îi răsuna şi acum în urechi, ca bâzâitul unei albine: „Nu ne spunem adio, ci la revedere. Căci mă îndoiesc că tatăl tău te va răbda multă vreme în preajma lui.“

Véronique se întoarse încet în camera ei. Vechiul sentiment de teamă o cuprinse din nou, de parcă n-o părăsise niciodată. Scoase din sertarul biroului cutioara ovală pe care i-o dăruise tatăl ei când împlinise doisprezece ani, făcută din aur de trei culori şi smalţ roz. Pe capac era o fată cu braţele întinse, de parcă ar fi vrut să-şi ţină echilibrul stând în picioare pe un arc de aur.

Scoase cheiţa dintr-o latură a cutiei, o băgă în capac şi o răsuci. Se auzi o muzică delicată, asemenea unui tril de pasăre, şi fata începu să sară, să se mişte în sus şi în jos pe firul aurit.

— E o dansatoare pe sârmă, spusese Clémentine când i-o arătase. Ca cele de la bâlci.

Véronique nu fusese niciodată la bâlci, nu văzuse niciodată o dansatoare pe sârmă, dar şi-o putea închipui cu uşurinţă deoarece jucărioara de aur era atât de reală. Făcea sărituri întocmai ca o fată adevărată, îndoia genunchii şi îşi lua avânt cu picioruşele, parcă era vrăjită.

— O să mergem împreună la bâlci, îi promisese Clémentine. De cum scăpăm de aici.

Clémentine vorbea mereu despre cum vor scăpa de-acolo, măcar că nu avea unde să fugă. În timp ce Véronique nu izbutise să-şi omoare decât unul din părinţi, Clémentine îi pierduse pe amândoi.

— Trebuie să fie o cale, îi şoptea lui Véronique după ce lumânările erau stinse. N-o să stăm aici toată viaţa.

În privinţa asta avea dreptate, bineînţeles.

Păpuşa se mişcă din ce în ce mai încet până se opri de-a binelea. Muzica îşi pierdu armonia, notele se învălmăşiră, melodia se stinse. Véronique mângâie figurina cu vârful degetului.

— Atunci va trebui să dovedesc de ce sunt în stare, nu?

La orice încercări o va supune tatăl ei, le va trece. Orice îi va cere să facă, va face. Nu se putea întoarce la mănăstire, căci ar fi murit fără doar şi poate.

5

Jeanne

Jeanne îşi închipuia că se prăbuşeşte, dar stătea nemişcată ca o statuie şi se uita de la fereastra ei la peluzele Parterre du Nord[10], mărginite de sirene şi cupidoni din piatră, pe aleile cărora, printre tufişuri şi arbuşti tăiaţi în forme decorative, se preumblau curteni în haine de brocart. Văzuţi de departe, păreau un roi de insecte din metal care mişunau de colo, colo, iar în clipa aceea îi venea să-i strivească sub talpa încălţărilor strâmte, cu vârf ascuţit – omuleţi nătângi, cu pretenţii şi ambiţii, ascunşi sub dantele scumpe şi peruci care le acopereau pielea capului înroşită de muşcăturile păduchilor, şi petele de pe corp, bărbaţi şi femei care se gudurau şi linguşeau, fără să creadă un cuvânt din ce spuneau. Dar era obosită. O sudoare rece îi năclăise fardul alb de plumb de pe obraji şi, cu toate că se îmbăiase din nou în dimineaţa aceea, tot mai simţea mirosul bolii sub parfumul de iasomie şi izul coclit al sângelui.

— Eu zic că e de ajuns.

— Câteva picături încă, doamnă marchiză. E nevoie să reducem aciditatea.

Doctorul Quesnay, aşezat alături de ea, ţinea sub braţul ei un bol alb de porţelan în care se prelingeau picături roşii de sânge. Nu-i luase decât puţin sânge în ultima vreme, dar ea tot se simţea goală ca o găoace de ou. Puterile o lăsau.

— Gata.

Doctorul apăsă pe tăietură cu o bucată de muselină, aşeză bolul pe masă şi puse lanţeta la loc în geanta de piele.

— Acum trebuie să vă odihniţi. O bună bucată de vreme.

Marchiza îl privi ridicând din sprâncene, dar nu-i răspunse. Ştia la fel de bine ca ea că nu era timp de odihnă la Versailles, caruselul aurit unde trebuia mereu să organizeze serate sau balete, să urmărească îndeplinirea proiectelor arhitecturale, să scrie scrisori şi să facă impresie bună demnitarilor; să se pună bine cu regina, delfinul şi delfina[11], cu fiicele regelui şi încă vreo sută de persoane care o urau. Unde erai judecat după haine, familie, avere, maniere şi unde, orice ar fi făcut, nu era lăsată să uite că e fata unui escroc scăpătat.

— Vorbesc cât se poate de serios, doamnă marchiză. Dacă vreţi să vă îngrijiţi, să vă păstraţi tinereţea şi sănătatea, atunci măcar un ceas pe zi trebuie să staţi liniştită, să nu scrieţi, să nu citiţi, să nu faceţi planuri, să nu vă ocupaţi de rege şi de dorinţele Maiestăţii Sale.

— Tinereţea mea s-a dus, François, o ştim amândoi, iar odihna şi mişcarea nu mă vor vindeca. În această aşa-zisă lume nouă, a ştiinţei şi minunilor, neapărat că există un remediu.

— Doamnă marchiză, aş da orice să cunosc măcar unu. Voi continua să caut. Dar până atunci…

— Bine, bine, François. Acum lasă-mă să mă odihnesc, poate mă vindec.

Când doctorul ieşi, nu se ridică, ci rămase la locul ei de lângă fereastră, tăcută, adâncită în gânduri. Se scria o enciclopedie care să cuprindă toată cunoaşterea lumii, separând universul în părţi componente şi examinându-le una câte una. Undeva trebuie să se afle o soluţie. Trebuia doar găsită. Miette, maimuţica ei dresată, stătea şi ea în linişte şi morfolea o pară glasată. Câteva minute nu se auzi decât murmurul argintiu al fântânilor şi zumzetul ca de albine al curtenilor. Jeanne închise ochii şi fu din nou copil, în camera ei din casa mamei, şi auzi clinchetul paharelor, râsetele îndepărtate, zgomotele înăbuşite ale petrecerii de dedesubt; la vremea aceea, viitorul se deschidea surâzător în faţa ei, Ludovic nu era decât un prinţ chipeş, aproape un mit; ea era doar Jeanne Poisson, cea mai frumoasă fată cale de multe leghe împrejur.

— Cărţile îi arată limpede soarta, le spusese ghicitoarea. Fetiţa voastră va fi *maîtresse en titre* a regelui. O să aibă lumea la picioare.

Dar pentru câtă vreme? Femeia nu spusese. Nu pomenise nimic despre numeroasele forţe care aveau să încerce s-o doboare de pe piedestalul ei regal şi să-i facă brânci în noroaiele Parisului. Nu pomenise nici de curtenii care dădeau târcoale ca nişte păsări de pradă şi o acuzau zilnic de ceva, de fiecare dată mai rău. Nici de faptul că propriul trup o va trăda când nici măcar nu împlinise treizeci de ani.

Îşi plimba privirea peste acoperişurile Palatului Trianon, adumbrite de pădurea Marly, când auzi zgomot de paşi pe coridor. El era: îi recunoscu mersul, foşnetul mantiei grele şi simţi că o funie i s-a înfăşurat de gât şi o strânge. Se strădui să zâmbească şi se întoarse să-l întâmpine.

— *Mon coeur*.

— N-ai să ghicești în veci de unde i s-a tras.

Ludovic gâfâia după ce urcase scările, fața îi era umedă de sudoare. Își smulse mantia și o aruncă pe jos, se apropie de masă și își turnă din vinul dulce pe care Jeanne îl ținea mereu la îndemână pentru el.

— Ce anume, dragule?

— Ticul lui Tourier!

Tourier, ministrul de externe al regelui, avea un craniu alungit și un fel ciudat de a clipi. Cu două zile în urmă fusese găsit mort, prăbușit pe un divan din grădinile palatului. Ludovic se trânti pe canapea, își șterse sudoarea de pe față și sorbi din vin.

— De la ficat i s-a tras, înțelegi. Avea ficatul distrus de boală.

Jeanne înghiți nodul care i se pusese în gât.

— Ai fost de față la autopsie.

— A făcut-o La Peyronie însuși. S-a vădit că suferea de o boală a ficatului de multe luni. Era negru, ca o bucată de carne putrezită.

— Și de unde știi că de acolo i se trăgea ticul?

Louis flutură din mâna liberă.

— E complicat. Nu știu toată explicația, însă La Peyronie este cât se poate de convins. Nu e incredibil că măruntaiele noastre sunt răspunzătoare pentru felul în care ne purtăm și cum arătăm?

— Întocmai. Remarcabil.

În timp ce vorbea, Jeanne se gândea că, sub pielea-i aurită, Versaillesul ascundea un buboi care se tot umfla și aduna puroi; iar curtoazia pedantă și eticheta rigidă de la Curte serveau de fapt pentru a masca răutatea. Până și felul cum arăta ea, machiată și perfectă, nu lăsa să se vadă decăderea interioară. Simți cum, în ciuda pudrei de talc, mătasea rochiei i se lipea de pielea subrațului.

— Nu crezi totuși, Louis, întrebă alegându-și cu grijă cuvintele, că s-ar cuveni să nu lași deoparte celelalte pasiuni pe care le ai? La urma urmei iei ore de anatomie, și acum… asta. Orologeria, poate. Mecanica. Într-o vreme te fascinau.

— Încă mă fascinează, Jeanne. Încă mă fascinează. Căci toate lucrurile astea sunt legate între ele, nu înțelegi? Mișcarea corpului, mișcarea mașinilor.

— Ba înțeleg.

Înțelegea că obsesia față de știință și medicină era o încercare de a fi modern; încercarea de a-l pune în umbră pe Regele Soare. Într-adevăr, Ludovic al XIV-lea crease Versailles și Curtea care trăia acolo, domnise în splendoare șaptezeci și doi de ani, inspirând teamă și devotament, dar, repeta acest Ludovic, năzuros ca un copil, nu prea înțelegea știința.

— Așa m-a învățat Lefèvre, continuă el. Spune că într-o zi va fi creată o mașină care se mișcă și sângerează. De fapt, chiar doctorul tău, Quesnay, a conceput o anatomie ca să testeze terapia luării de sânge. Chiar săptămâna trecută am vorbit de asta.

— Nu mai spune!

Își atinse brațul în locul unde îi luase doctorul sânge. Îi spusese pe șleau doctorului Lefèvre că scopul acestor lecții trebuia să fie studiul vieții, nu al morții, și credea că a înțeles.

— Să-i spun lui Du Hausset să-ți aducă ceva de mâncare? Poate niște piersici proaspăt culese din seră? Tarte cu lămâie?

Ludovic clătină din cap.

— Nu. Am doar câteva minute până mă văd cu Choiseul ca să vorbim cum să scăpăm de blestemații ăia de vagabonzi și despre cearta cu încă și mai blestemații de preoți. E atât de obositor… Acum vino încoace, spuse întinzând mâna spre ea. Nu pentru tarte cu lămâie am venit.

Jeanne se ridică de la locul ei de lângă fereastră și se așeză pe canapea, încercând să-și aducă aminte cum era când făcea dragoste de plăcere, când îl aștepta cu nerăbdare, nu cu teamă. Se stăpâni când el îi ridică fustele și îi pipăi coapsele moi. Își îngropă fața în gâtul ei, părând că nu bagă de seamă mirosul bolii care îi adăsta pe piele, era convinsă. Pesemne că el simți totuși o reținere din partea ei, fiindcă îi spuse cu o notă de iritare în timp ce îi depărta picioarele:

— Ești așa de rece de la o vreme, micul meu *poisson*[12]. De parcă ai uitat că eu sunt regele.

După ce plecă, în timp ce Jeanne se spăla în bideu, camerista ei, *Madame* du Hausset, aduse cearșafuri proaspete și o cupă de argint cu grog fierbinte, pe care o puse pe masă.

— Un întăritor.

— Mulțumesc, Du Hausset. Ești o nestemată, ca întotdeauna.

O perlă falsă, făcută din nisip. Dar tocmai de așa ceva era nevoie aici: de falsitate, de prefăcătorie.

În timp ce Jeanne bea vinul fiert cu mirodenii, camerista scoase cearșafurile, strâmbând din nas din cauza mirosului de sex amestecat cu gardeniile din vază.

— Vreau să vorbesc cu La Peyronie. În scurtă vreme mergi să-i duci un bilet din partea mea.

— Da, doamnă marchiză. De fapt, vă rog să mă iertați, nu de mult timp a sosit un bilet pentru domnia-voastră. L-am lăsat pe birou.

Jeanne se stropi cu apă de trandafiri pe încheieturi și pe piept, se duse la masa de scris și scoase penele și hârtia. Nu se cădea ca un chirurg să-l invite pe Ludovic să asiste la autopsii. Știa prea bine de pornirile morbide ale regelui. Nu era vina lui, bineînțeles. Îi muriseră întâi părinții, apoi fratele, amanta dinaintea ei, însă nu de acolo i se trăgea obsesia morții. Chiar și fără pierderile acestea, era predispus la melancolii și ea era singura care i le alunga.

Dar mai întâi luă plicul lăsat de Du Hausset pe o tavă de aur. Hârtia era de bună calitate. O invitație, poate, sau încă o cerere să facă cuiva un favor.

Când o deschise însă, i se tăie respirația. Cum de ajunsese așa ceva în apartamentele ei?

Un lucru e știut la Curte
Și de-ndoială n-avem parte
Că peștișorul aurit se-mpute
Și zile nu mai are multe.

Înfrânându-și spaima, Jeanne sună din clopoțelul de aur să vină Du Hausset.

— Cine a adus scrisoarea, Du Hausset? Cum a ajuns în apartamentele mele?

— A adus-o valetul, ca pe toate celelalte scrisori care vă sunt adresate. N-am crezut…

— Așa e, n-ai crezut. Mai vreau să duci o scrisoare generalului Berryer, la sediul poliției, zise Jeanne scoțând încă o foaie de hârtie. Și, Du Hausset?

— Da, doamnă marchiză.

— De data asta să n-o citești, te rog.

6

Madeleine

Nouă februarie. Așa arăta pendula din hol pe care Madeleine o ștergea acum de praf; cifra nouă apărea sub o semilună argintie înconjurată de stele.

Trecuseră șase zile de când venise și tot nu găsise vreo dovadă a „experimentelor nefirești“ de care vorbise Camille. Începuse să creadă că o trimisese după cai verzi pe pereți și că o mai minţise și în multe alte privinţe.

Deși scotocise prin atelier și prin celelalte încăperi în mai multe rânduri, citise corespondența lui Reinhart, trăsese cu urechea pe la uși, îi iscodise pe ceilalți servitori, nu aflase nimic despre experimente și nici nu găsise vreo dovadă care să-i arate ce fel de om era Reinhart. Cu toate astea, simţea că ceva nu e în ordine, nici cu omul, nici cu casa însăși. Sub argintărie și mătăsuri mocnea o boală, ceva nelămurit stătea la pândă.

Cu cârpa de praf în mână, se apropie de ceasul următor.

— Nu trebuie să intre praf înăuntru, îi spusese Agathe, altminteri ceasul se oprește, așa că e neapărat nevoie să fie curat.

Se frecă la ochi, fiindcă o usturau din cauza prafului și a oboselii. Căci n-o puneau doar să facă rost de iepuri. Erau tot soiul de treburi neobișnuite la care alţii nici nu s-ar fi gândit să pună o fată în casă, pe lângă cele care îi ocupau întreaga zi. Nu avusese răgaz nici cât să dea o fugă acasă, la Émile, să vadă cum îi merge. În fiecare dimineață se trezea la cinci și jumătate, aducea lemnele și cărbunii, curăța vetrele și maşina de gătit apoi, după îşi spăla murdăria de pe mâinile crăpate, o ajuta pe Edme să pregătească mic-dejunul și pe Véronique să se îmbrace. În restul dimineţii făcea curat, spăla și aducea lucrurile pe care i se năzărea doctorului Reinhart să le ceară în ziua aceea. Era un om ciudat, nu încăpea îndoială. Cu o minte strălucită, poate, dar un individ bizar. De cele mai multe ori părea că abia o bagă în seamă, însă alteori îl surprindea privind-o atent, sau mai bine zis privind o anume parte din ea – faţa, umerii, talia, mâinile –, ca și cum îi lua măsura pentru o rochie nouă sau pentru laţul spânzurătorii. Și nu se uita așa doar la ea, ci și la

fiica lui. O urmărea cu ochii de parcă era unul din ceasurile lui şi voia să vadă dacă merge bine.

Madeleine îşi spunea că, dacă lucrurile ar fi stat altfel şi ea ar fi fost altfel de fată, poate că i-ar fi fost milă de Véronique din pricină că nu avea prieteni; sau şi-ar fi făcut griji pentru soarta ei, în caz că poliţia hotăra să-l aresteze pe Reinhart. Însă de fiecare dată când îşi ajuta stăpâna – îi înnoda eşarfa, îi încheia nasturii, îi ondula părul aşa cum i-l ondulase lui Suzette – îşi amintea de sora ei şi de câte îndurase, spre deosebire de Véronique, care lua lecţii, citea şi se plimba în parc. Văzând-o pe Véronique cum zăboveşte dimineaţa în patul ei cald, Madeleine îşi aducea aminte şi câte suferise ea însăşi – dar înăbuşea aceste amintiri aşa cum stingi mucul unei lumânări. Şi fiecare zi care trecea, lăsându-i tot mai puţin timp, o întărea în hotărârea ei de a fugi din casa lui Maman şi de a clădi o viaţă nouă pentru ea şi Émile, cât mai departe de rue Thévenot. *D'affranchir*, aşa spuneau trişorii când păstrau o carte sacrificând alta. Păcat că era nevoie de aşa ceva, dar în viaţă, după cum ştia orice femeie, numai de dreptate nu aveai parte.

Tresări, simţind cum i se face pielea de găină. Se întoarse şi îl văzu pe doctorul Reinhart în hol, ţintuind-o cu privirea. Stătea nemişcat şi nu scotea o vorbă. De cât timp se afla acolo?

— Să ai mare grijă, îi spuse vorbind rar. Să le atingi cu blândeţe. Pricepi?

Să te porţi ca şi cum ar fi nişte fiinţe vii. Dacă le tulburi echilibrul se pot opri, şi ce ne-am face atunci?

Madeleine rămase câteva clipe cu privirea la el, la ochii negri ca abanosul care o fixau fără să clipească.

— Desigur, *monsieur*. Voi avea mai multă grijă pe viitor.

Reinhart dădu din cap.

— Da. Eşti o fată bună. E important să pot avea încredere în tine.

Tic, şoaptă, tac făcea casa în timp ce Madeleine stătea întinsă în pat în seara aceea şi se uita la fumul lumânării cum se înalţă răsucindu-se, profilat pe perete. Cât ar fi fost de obosită, nu adormea uşor în această casă cu încăperi bogate, dar întunecate, unde se auzea neîncetat un ticăit şi unde se petreceau lucruri tainice. Până şi visele îi erau pline de ceasuri, mecanisme şi cifre, arătând scurgerea neostoită a timpului. Tocmai când, în cele din urmă, somnul era să o cuprindă, răzbătu un zgomot chiar de sub fereastra ei.

Deschise ochii. Ciuli urechile şi auzi scârţâit de hamuri şi fornăitul unui cal.

Apoi glasuri bărbăteşti, joase, dar îndeajuns de limpezi cât să le audă din camera ei, care dădea drept în stradă. Se duse la fereastră, trase perdeaua şi aruncă o privire afară. Văzu o trăsură roşie ca sângele; calul bătea din copite, dând aburi pe nări în aerul rece.

Doi bărbaţi scoteau din trăsură o cutie mare, neagră, iar al treilea păşi în faţa lor la lumina felinarului ca să le arate drumul. Madeleine nu-i putea vedea faţa, ci doar creştetul capului, dar, după felul anume în care se mişca, presupuse că era doctorul Reinhart. Cutia, pe cât îşi dădea seama, era de mărimea unui sicriu. În sfârşit, găsise ceva.

Se apropie de uşă, tremurând de frig în cămaşa de noapte. Să se încumete să dea o fugă la parter, sau ar fi fost o nebunie din partea ei? O auzea pe Edme sforăind fără oprire în camera ei, faţă în faţă cu a lui Madeleine. Dacă bucătăreasa ori doctorul Reinhart o găseau furişându-se prin casă, totul se ducea de râpă. Pe de altă parte, dacă se întorcea la poliţie cu mâna goală, nu primea nici un ban şi nu mai avea nici o cale de scăpare, ceea ce ar fi fost şi mai rău.

Bărbaţii tot vorbeau, însă ea nu înţelegea nici o vorbă, nu auzea decât murmurul vocilor, una punând întrebări, alta răspunzând. Deschise binişor uşa şi se furişă în picioarele goale pe coridorul întunecat, coborî pe scara din spate ghidându-se după luciul podelei ca să găsească balustrada şi holul. Din atelier răzbăteau glasuri.

— Nu e ce am cerut, îl auzi pe Reinhart. Am spus exact ce vreau. Apoi mormăi ceva neînţeles. E prea vechi.

— Sunteţi foarte pretenţios, *monsieur*. Lucrăm şi noi cu ce găsim.

Madeleine simţi cum i se face stomacul ghem. Vorbeau de cadavre oare?

Şi nu de femei de ceară ţinute în lăzi. Bărbaţii aceştia trebuie că erau vânzători de stârvuri. Ştia de ei, firește, după ce trăise în casa aceea; strângeau morţii de care nu-i păsa nimănui şi îi vindeau doctorilor sau anatomiştilor. Iar când nu mai puteau găsi cadavre pe căi legale se apucau să dezgroape morţii. Dat fiind că aceştia doi aduseseră lăzile după lăsarea întunericului, punea rămăşag că ce aveau ei de vânzare nu era luat din spitale sau închisori. Ce făceau ei era o fărădelege. Dar ce înţeles aveau atunci vorbele doctorului Reinhart: „Am spus exact ce vreau“? Nu-i plăcea. Să fi avut legătură cu

înspăimântătoarele lui experimente? Poate că era pe cale să descopere adevărul.

— E important pentru ceea ce fac, îi spunea Reinhart. Înțelegi? Te rog să nu te întorci decât când ai găsit întocmai ce ți-am cerut.

Glasuri înăbușite, apoi zgomot tot mai deslușit de pași. Madeleine se îndepărtă iute de ușă și fugi spre scară, unde așteptă pe întuneric, cu spatele lipit de perete și inima bătându-i nebunește.

Ușa se deschise, o dungă de lumină căzu pe hol, apoi umbra lungă a unui bărbat. Cei doi străini ieșiră din atelier pe hol, unul scund și îndesat, celălalt mai înalt, încovoiat de spate, lăsa pe zid o umbră subțire, curbată. Reinhart venea în urma lor, cu o lampă în mână.

— Să faceți cât mai puțin zgomot când plecați.

Madeleine urcă scara în goană. Ridică iar perdeaua și îl văzu pe vizitiu scuturând hățurile ca să îndemne caii, apoi trăsura se puse în mișcare încet, în păcănit înăbușit de copite pe pavaj. Aprinse o lumânare, scoase cele trebuincioase scrisului din valiză și trase scaunul lângă măsuță. Frecă foaia de hârtie până o netezi, apoi înmuie pana în cerneală.

„*Monsieur*“, începu, „vă scriu ca să vă informez despre ce am putut descoperi în prima săptămână petrecută în casa ceasornicarului.“

Scrise repede și îi povesti despre discuțiile la care trăsese cu urechea, scrisorile pe care le citise și venirea bărbaților cu lada. Aici se opri, cu mâna ridicată deasupra hârtiei, gândindu-se la ce ar mai putea scrie, căci nu știa de ce aduseseră cadavrul noaptea, nici de ce ar fi fost o nelegiuire la mijloc.

„Prea vechi“, spusese el. Prea putrezit, pesemne. Strâmbă din nas. Va trebui să fie numai ochi și urechi, trăgând nădejde că deocamdată era de ajuns.

Când termină, suflă peste foaie, uscă cerneala cu cenușă și sigilă scrisoarea cu câteva picături de ceară, peste care apăsă sigiliul pe care i-l dăduse el, imprimând imaginea unei vulpi.

— După cum știi, iscoadelor le zicem muște, îi spusese Camille. *Mouches*.

Se țin aproape de ziduri și ascultă, cu ochii holbați. Dar ție, dacă mă uit la părul tău arămiu, la ochii albaștri și mersul furișat, ție cred că am să-ți spun vulpița.

*

A doua zi, Reinhart îi anunţă că iepurele era aproape terminat.

— Va fi livrat mâine doamnei de Mirepoix, îi spusese Edme în timp ce frământa coca, pentru balul de la Versailles.

— Un iepure pentru un bal, zise Madeleine cu gândul aiurea. N-am mai auzit aşa ceva.

Nu-şi putea lua gândul de la bărbaţii veniţi în noaptea dinainte, de la trăsura lucind întunecat la lumina felinarului.

— O fi parte dintr-un costum, răspunse Edme suflecându-şi mânecile şi împrăştiind făină pe masă. La balurile alea se petrec tot soiul de ciudăţenii, să ştii, de pildă se îmbracă în costume necuviincioase, pe care bietele croitorese şi-au scos ochii cosându-le săptămâni bune înainte. Zei, jivine, ce vrei şi nu vrei. Şi se îndoapă cu mâncăruri la care nici n-ai visat: grămezi de bezele înalte până la cer, îngheţate în formă de lebede.

Edme clătina dezaprobator din cap, însă Madeleine îşi dădea seama că visa cum i-ar sta să meargă la Curte, să danseze în costume acoperite de giuvaieruri prin parcurile aranjate de grădinarii-artişti şi să se ghiftuiască cu prăjituri şi vin.

— Ai fost vreodată la palat, Edme?

— Nici vorbă. N-am vreme de prostii.

— Mama mea a fost, zise Madeleine. Şi sora mea.

Plecaseră de acasă împopoţonate cu ce aveau mai bun, de arătau ca două perniţe de ace umflate, şi se înghesuiseră printre alţi gură-cască dornici să-l vadă pe rege cum mănâncă ceremonios nişte ouă fierte.

— N-ai mai văzut aşa ceva, îi povestise Coraline când se întorseseră, cu hainele în dezordine şi duhnind a băutură. Curtezane cu feţele vopsite frumos, ca nişte păpuşi, cu fuste aşa de largi că abia încăpeau pe uşă. Nu le puteai deosebi de doamnele adevărate – se îmbracă la fel, mănâncă la fel. Merg de parcă ar pluti deasupra pământului, ceea ce şi fac, cum s-ar zice.

Pe Madeleine n-o luase Maman, bineînţeles. O lăsase să frece podelele şi să-i păzească averea. Dacă voiai să arăţi bine la Versailles nu-ţi luai cu tine fiica desfigurată.

Edme scoase sucitorul şi îi aruncă o privire.

— Bine ai făcut că nu te-ai dus cu ele. Lumea spune că acolo pute mai rău decât Sena pe timp de vară și că sunt cu toții bolnavi de sifilis.

Când urcă la etaj să curețe argintăria, o găsi pe Véronique în fața cuștii iepurelui. Era goală, ușa făcută la repezeală rămăsese deschisă. Lui Madeleine i se zbătu inima în piept.

— Domnișoară Véronique?

— A zis că a avut nevoie de piele.

Lui Madeleine i se strânse stomacul ghem.

— Tatăl dumitale?

— Da, răspunse fata fără să-și ia ochii de la cușca goală. Pentru ca automatul să pară viu.

Madeleine se apropie de ea, căutându-și vorbele. Dacă se gândea bine, știuse de la început că nu vor păstra iepurele. Doar îi spusese Joseph că nu păstrase nici gâsca ce devenise gâsca cu ouă de aur, nici celelalte animale. Se părea că Reinhart ținea o creatură în viață decât atât timp cât o folosea ca model (sau „prototip", cum spunea el), după care trecea la următoarea invenție. Totuși, să jupoi animalul îndrăgit de fiica ta era mai degrabă o dovadă de cruzime. Să nu fi băgat de seamă că fiica lui lua iepurele cu ea când ieșea la plimbare? Că îl mângâia cu afecțiune? Sau văzuse și hotărâse că fata merita un fel de lecție?

— Dacă ai ști cât țineam la el… făcu Véronique.

— Știu, domnișoară.

Văzându-i fața albă ca hârtia, inima i se strânse fără voie de mila ei.

— Poate îți fac rost de altul. M-aș putea duce chiar azi la prăvălia aia.

— E drăguț din partea ta, Madeleine, dar e o copilărie din partea mea. La ce îmi trebuie mie un iepure?

„Îți trebuie, și încă cum", zise Madeleine în sinea ei. „Nu ai pe cine altcineva să iubești". Apoi se certă pentru slăbiciunea ei, căci așa nu avea să ajungă nicăieri. Dacă viața o învățase ceva, era să nu-și deschidă sufletul, să aibă inima de piatră. Poate că și lui Véronique i-ar prinde bine să învețe lecția asta.

În seara aceea, în timp ce aranja cuțitele pe masa servitorilor înainte de cină, Madeleine nu-și putea lua gândul de la Reinhart. Vedea cu ochii minții bisturiul lucitor, mâinile lui iuți, pielea jupuită.

— E cel puțin al doilea dispărut în ultima lună, o auzi pe Edme. Mai întâi ajutorul brutarului din Place Dauphine, iar acum ajutorul

lumânărarului din rue Calendre, un băiat oacheș de numai treisprezece ani.

— Unde s-a dus? întrebă Madeleine ridicând privirea.

— Păi nu prea se știe, asta-i buba. Lumânărarul crede că și-a luat lumea-n cap, dar unii spun că l-au luat în marină, ca să-l ducă pe insule, ca pe alți tineri. S-a mai întâmplat.

Madeleine știa despre ce vorbește Edme: tineri trimiși în colonii de vreo treizeci de ani încoace.

— Dar ei erau prizonieri, nu, pe vremea aceea? Prizonieri trimiși să muncească pe insule?

— Unii da, alții nu. Înghesuiți pe corăbii și duși ca lemnele de foc. Atât preț puneau pe cei care nu-și puteau plăti călătoria. Acum ia și mănâncă, o îndemnă Edme aducând la masă o plăcintă de sub coaja căreia se înălța mirosul îmbietor de carne și ierburi aromatice.

Madeleine se gândi la Émile care la vremea asta pesemne că se juca pe stradă. Își aminti cum se dusese să-i cumpere doctoria.

— Am auzit la farmacie două femei vorbind de o fată care n-a mai venit acasă.

— Când a fost asta?

— În ianuarie. S-a crezut că a plecat cu bâlciul ambulant, răspunse și își tăie o felie de plăcintă.

— Și cine știe dacă n-or fi și copii ai străzii dispăruți fără urmă, adăugă Edme. Nu că le-ar duce cineva dorul.

— Chiar așa, încuviință Madeleine, și gândul îi fugi la fata de pe rue Thévenot; cât de rău îi păruse că n-o mai văzuse ghemuită în pragul ușii.

Nu-și dădu seama decât după ce luă o îmbucătură de plăcintă cu ce carne era făcută, și atunci lăsă pe dată furculița jos, mormăind că o apucase durerea de stomac. Ferindu-și privirea, înghiți câteva linguri de supă. Ce caraghios, ea, care nu mai plânsese de un an, nu putea mânca din carnea unui amărât de iepure.

După aceea văzu că Joseph o privea pe deasupra paharului de vin și se temu că i-a ghicit gândurile și râde pe seama ei. În viața unui servitor nu era loc pentru sentimente; cinstit vorbind, nu era loc de mai nimic. Dar apoi văzu că și el își lăsase felia de plăcintă pe farfurie, neatinsă. Ochii li se întâlniră.

Când Edme se așeză la masă, Madeleine întrebă:

— Și ce s-a întâmplat cu primul băiat? Ajutorul brutarului? Și despre el se crede că a fugit în lume?

— Așa a zis și brutarul la început, dar e de la sine înțeles că nu știa de ceilalți dispăruți. Trebuia să-l caute mai bine.

Madeleine simți un sloi înghețat în stomacul gol.

— Dacă nu e cu supărare, dau o fugă până la mama. Să mă încredințez că au grijă cum se cuvine de nepotul meu.

Edme dădu scurt din cap.

— Așa să faci. Dar să nu stai mult, că am nevoie să speli vasele.

Madeleine îl găsi pe trepte, în fața casei. Era mai slab decât ultima dată când îl văzuse, cu obrajii supți și cearcăne cenușii; și nu sări să o întâmpine.

— Vai, Émile, iar ai fost bolnav, așa-i?

— Am fost doar răcit, ridică el din umeri.

O răceală, la plămânii lui. De fiecare dată se simțea rău, nu putea să respire, obosea, răceala îl sleia de puteri.

Se așeză lângă el, pe treaptă.

— Maman ar fi trebuit să-mi dea de știre. Să-mi trimită vorbă la casa ceasornicarului.

Dar ea ar fi trebuit să vină oricum, mai devreme. Se simțea vinovată, ca de atâtea ori. Scoase din buzunar batista în care înfășurase bucata de tartă cu mere pe care o șterpelise din bucătărie. O gătise Edme, o unsese cu marmeladă și o aromatizase cu scorțișoară.

— Uite!

Nici vederea tartei nu-i smulse lui Émile decât un zâmbet slab.

— Ce frumos! Așa sunt toate acolo, în casa ceasornicarului? Nu mă mai mir că n-ai venit să mă vezi.

— Hai, Émile, știi bine că nu-i așa. E din pricină că am multă treabă. Îmi dau tot timpul câte ceva de făcut. Nu e ușor să plec.

Băiatul dădu din cap, dar o privea tot cu reproș, așa că sentimentul de vinovăție o copleși de-a binelea.

— Data viitoare am să vin mai curând, zise. Am să vin o dată la câteva zile, promit. Bine?

Émile nu-i răspunse, dar îi luă bucata de tartă din mână și se apucă s-o mănânce fără grabă.

— Pe aici cum a mai fost?

— Ca înainte, răspunse el între două îmbucături. A mai venit o fată, o cheamă Claudine. Stă în camera unde stătea Odile.

— Nu mai spune!

Trebuia să-l ia din locul ăsta unde se perindau femeile, sănătoase când veneau, doborâte de boală când plecau; cu scări ce duhneau de ți se întorcea stomacul pe dos și bărbați la fel de împuțiți. Cu cinci sute de livre ar putea să-și deschidă o prăvălie cu animale doar a ei. Nimic pretențios, doar ceva care să însemne o viață mai ferită de griji pentru ea și Émile, unde să stabilească ea prețurile, să facă regulile și unde trupul ei să nu fie de vânzare.

— Émile, sunt nevoită să-ți cer să faci ceva.

— Ce?

Șovăi, căutându-și cuvintele.

— În săptămânile din urmă au dispărut doi băieți și nu prea se știe unde.

Émile se încruntă, neînțelegând, și ea vorbi repezit mai departe.

— Sigur, n-o fi nimic la mijloc și nu vreau să-ți faci griji, dar nici nu vreau să fii nechibzuit. Nu vreau să te îndepărtezi prea mult de casă. Nu când ești singur. Să fii mereu cu alți copii sau cu una dintre fete. Și dacă îți spune cineva să mergi cu el sau ea, să spui nu. Să te întorci la Maman sau Coraline și să le povestești. Ne-am înțeles?

— De ce să-mi spună cineva să merg cu el?

— Ei, probabil că n-o să-ți spună nimeni nimic. Dar să nu te duci, pricepi?

Să nu te duci. Înțelegi? adăugă după o pauză.

Émile ridică din umeri..

— Dacă spui tu… Dar de ce nu pot veni să stau cu tine?

Madeleine oftă și îl luă de după mijloc.

— Ce n-aș da să fie așa, scumpete, dar nu mă lasă ceasornicarul!

— Dar tu ai zis că sunt mic, dar folositor.

— Într-adevăr. Și Maman are nevoie de tine aici.

Băiatul se desprinse de ea, încrucișă brațele și se trase mai încolo pe treaptă.

— N-o să țină mult, Émile. Încă trei săptămâni. Pe urmă…

Se opri. Nu putea să-i împărtășească ce nădăjduia. Dacă Maman prindea de știre că plănuia să fugă din casa ei, totul se ducea de râpă. Văzuse ce pățiseră fetele care se încumetaseră să o înfurie pe mama ei,

care fugiseră din bordel acoperindu-şi dosurile obosite doar cu lenjeria aşa-zis de calitate. Înţelegerea dintre Maman şi poliţie mergea în două sensuri, tocmai de aceea ţinea aşa de mult să le facă pe plac oamenilor ei. Dacă o fată fugea, rareori ajungea departe până s-o înhaţe braţul lung al legii şi s-o aducă înapoi. Madeleine va fi nevoită să încheie un târg sau să dispară fără urmă.

— Şi pe urmă ce, Madou? întoarse el feţişoara spre ea, întrebător.

— Pe urmă sper să ne fie mai bine, *mon petit*. Începem o viaţă nouă.

Nu se mai putea întoarce în casa lui Maman, se lămurise. Trebuia să fugă de casă, de fete, de vechile deprinderi – oricare ar fi fost –, fiindcă aceea nu era viaţă. Întoarcerea la aşa-numita Academie ar fi însemnat să moară, într-un fel sau altul. Nu avea să se înapoieze în veci acolo.

Pe când străbătea străduţele îndreptându-se spre casa ceasornicarului, Madeleine avu iarăşi senzaţia că o urmăreşte cineva – era ca şi cum i se urca ceva pe spate. Dar când se uită peste umăr nu zări decât un câine, slab de i se vedeau coastele prin blana rară, sau o bătrână care îşi ridicase fustele ca să se uşureze în apa din rigolă. Era din pricină că ascultase ce vorbeau despre hoţul de copii, asta era, îi împuiaseră capul cu prostii. Ajunsese să vadă căpcăuni sub pat, ca atunci când era copil. „Nu există căpcăuni“, o liniştise tatăl ei.

Numai că minţise. Dispăruse el însuşi, lăsând-o să le ţină piept singură.

Chiar când ajunse în faţa casei ceasornicarului un băieţel murdar, tras la faţă, se apropie în goană şi îi îndesă în mână o bucată de hârtie.

Madeleine văzu că era scris urât, mâzgălit la mânie sau în grabă.

„Nu e de ajuns. Află de unde le aduce. Află exact ce caută. Uită-te mai bine, ciuleşte urechile. Scrie-mi fără întârziere.“

Citind biletul Madeleine îngheţă de spaimă. Când scrisese „le“ Camille se gândise la cadavre. Îi spunea să-şi facă treaba mai bine; altminteri trebuia să-şi ia gândul de la fugă.

7

Véronique

— Cred că ar trebui să începi cu o păpuşă.

Stăteau lângă masa de lucru a tatălui ei, pe care erau cărți și instrumente de alamă, precum și o cutie îmbrăcată în catifea. „Încă mă vede ca pe un copil, un copil care se joacă cu păpușile“, își zise Véronique. Dar atunci de ce îi luase iepurașul la care ținea atât și îl jupuise? Reinhart deschise cutia și îi arătă capetele de porțelan dinăuntru; Véronique văzu că fețele erau ca niște măști fără trăsături, așteptând să fie pictate. Scoase unul din cutie și, ținându-l în palmă, își dădu seama că e gol pe dinăuntru.

— Ce vrei să fac cu el, tată?

— Vreau să-l pictezi după gustul tău. Vreau să-i dai viață. Înțelegi?

— Da, cred că da, tată. „Dar ce vrei de fapt să scoți din mine?“, se întrebă.

„De ce mă înveți toate astea, dacă Lefèvre are dreptate?“

— Ai să mă ajuți?

— Fără îndoială. Însă mai întâi trebuie să-ți faci un plan, folosindu-te de prototipurile pe care ți le-am arătat. Mă duc împreună cu Joseph la ebenist.

Când mă întorc, mă uit la ce-ai făcut.

După ce tatăl ei plecă, Véronique rămase o vreme pe gânduri, căutând prin schițele și planurile făcute de el pentru păpușile mișcătoare, răsfoind o carte întitulată *Fabricarea păpușilor: Îndrumar*. Apoi se apucă să deseneze o figură pe o foaie mare de hârtie, începând cu ochii. Ar fi trebuit să se bucure că face ea singură un automat, povățuită de cel mai mare constructor de automate din Franța. Bănuia însă că deocamdată era doar pusă la încercare și că trebuia să nu dea greș. De fapt, de când îi luase iepurele, o bătea gândul că totul face parte din acea încercare, că în toate exista o rațiune. Îi veniră în minte, fără voia ei, vorbele surorii Cécile: „Nu uita, El vrea să ne pună la încercare, Véronique. Numai astfel Îi putem arăta puterea noastră.“ Văzu în fața ochilor Christul din capela mănăstirii, plângând cu lacrimi de sânge.

Deodată auzi clopoțelul de la intrare. O să răspundă Madeleine? Sau Edme? Véronique se grăbi să ajungă în hol, unde Madeleine deschidea ușa din față. Înăuntru păși o femeie înaltă, îmbrăcată în albastru și argintiu; veșmintele reflectau lumina, așa încât ea însăși părea să sclipească. Primul gând al lui Véronique fu că nu mai văzuse niciodată o ființă atât de frumoasă.

Dar în timp ce o privea păşind încet prin hol îşi dădu seama că frumoasă nu era cuvântul potrivit. Femeia era încântătoare, într-adevăr, însă datorită impresiei pe care o făceau pe de o parte faţa ei (palidă, cu ochi mari, meşteşugit fardată), gâtul lung, silueta graţioasă şi felul cum se mişca şi, pe de alta, hainele – şi ce haine! Mătase albastru-cenuşiu şi voal vârstat cu argint, o capă albă de blană demnă de o regină din basme. Era fermecătoare şi fragilă ca o păpuşă de porţelan, dar cum nu se poate mai vie.

Véronique rămase câteva clipe cu ochii la ea, întrebându-se cine ar putea fi şi de ce venise în casa tatălui ei. Se ruşina de rochia ei simplă, părul drept, fără bucle, şi faţa nepudrată. În cele din urmă făcu o reverenţă.

— Bună dimineaţa, *madame*. Cu ce pot să vă fiu de folos?

Femeia se uita la ceasurile din hol şi atinse cu degetele fine cutia aurită a pendulei cu picior. În spatele ei era o fată scundă, negricioasă, probabil servitoarea. Femeia se întoarse cu faţa, adresându-le un zâmbet luminos, îndelung exersat.

— Am auzit că doctorul Reinhart face lucruşoare ingenioase. Păpuşi care se mişcă singure. E adevărat? întrebă cu voce dulce ca mierea.

— Da, *madame*, răspunse Véronique venindu-şi în fire. Îngăduiţi-mi să vă arăt câteva din lucrurile pe care le-a creat.

O conduse pe femeie în camera folosită ca prăvălie, deschise dulapul şi scoase păianjenul de argint, acum terminat.

— Se mişcă dacă e întors cu cheia.

Femeia îl luă în palmă şi râse, părând încântată.

— Ce minunat! El l-a făcut?

Véronique dădu din cap şi nu se putu stăpâni să nu adauge:

— L-am ajutat şi eu.

Femeia ridică din sprâncene şi s-ar fi zis că o priveşte cu alţi ochi, cercetând-o din cap până în picioare.

— Eşti fiica lui. Nu era o întrebare. Caut ceva unic, zise mai departe. Ceva cu totul deosebit.

— Desigur. Ce anume aţi dori?

— Nu prea ştiu. E un dar. Pentru o persoană care mi-e foarte dragă. Căreia îi place să se distreze.

— Atunci…. vreun joc mecanic, poate?

— Nu, nu, respinse ea ideea cu o fluturare de mână. Jocuri avem, o grămadă.

— O podoabă? Ceva de purtat? Aţi fi bună să vă uitaţi în catalog? o întrebă Véronique arătându-i cărticica ilustrată.

— Nu. Trebuie să fie ceva unic. Ia uite, acolo. Pe raft, deasupra şoarecelui.

Ce e aceea?

Véronique se duse cam şovăitoare spre dulap şi luă cutia smălţuită, cu o floare bătută în nestemate pe capac. Răsuci cheia ca să pună mecanismul în mişcare. Muzica se porni, petalele florii se deschiseră, dând la iveală o dansatoare cu braţele ridicate, îmbrăcată în dantelă veneţiană. Femeia bătu din palme.

— Ce ingenios! Şi totuşi…

Oftă şi întoarse plictisită paginile catalogului; nu se opri decât când ajunse la imaginea unui ceas de pus pe poliţa căminului, având o pasăre de argint deasupra.

— O pasăre. Îi plac păsărelele. Da! O pasăre într-o cutie, asta vreau. O pasăre cântătoare într-o cutie cu nestemate. N-ar fi perfect, Amaranthe? o întrebă pe servitoare, însă fata abia dacă dădu din cap, cu o privire nepăsătoare.

— Trebuie să fie bătută cu pietre preţioase, se întoarse femeia spre Véronique. Safire. Diamante. Opale. Smaralde. Trebuie să fie cea mai frumoasă pasăre pe care a făcut-o tatăl dumitale vreodată. Înţelegi?

— Da, *madame*, răspunse Véronique scurt.

Nu-i plăcea să i se vorbească la fel ca unei servitoare, ca şi cum era mai prejos de această femeie. Cum de îndura Madeleine să fie tratată tot timpul ca o specie inferioară?

— Bine.

— Ca să cumpărăm materialele…

— Da, da. Femeia scoase o pungă de catifea din buzunarul rochiei şi puse pe masă o grămăjoară de ludovici de aur şi un teanc de bancnote. Amaranthe va veni peste o săptămână să vadă cum merge lucrul. Să-i spuneţi dacă aveţi nevoie de mai mult.

Véronique amuţi cu ochii la monedele de aur. Pesemne că erau o mie de ludovici, poate chiar mai mult. Ce client ar plăti oricât unei persoane necunoscute? Când se uită mai bine văzu că ochii femeii

străluceau ca și cum avea febră și venele i se vedeau albăstrui pe gâtul alb ca laptele.

— Cum ți-am spus, va fi un cadou, zise femeia. Îmi trebuie peste două săptămâni, adăugă pe un ton oarecum bătăios, ca și cum le lansa o provocare.

Véronique o privi în ochi. O fi cu putință să faci un automat în două săptămâni? Nu avea habar, dar nici nu i-ar fi spus femeii.

— Atunci îl vom pregăti pentru dumneavoastră. Cine să-i spun tatei că a comandat acest cadou?

— Poți să-i spui că numele meu e *Madame* de Marinière. Și mai poți să-i spui că, dacă îmi va plăcea lucrarea, am să comand și altele.

Când ieși pe hol, femeia se uită la Madeleine și zâmbi ca unui gând ascuns.

Apoi clopoțelul clincăni iar și ea ieși, lăsând în urmă doar o ușoară mireasmă de iasomie. Véronique o privi pe Madeleine și câteva clipe rămaseră așa, uitându-se una la cealaltă. Apoi, din senin, izbucniră amândouă în râs.

*

— Două săptămâni? Ai acceptat să fie gata în două săptămâni? Pentru numele lui Dumnezeu, unde ți-a fost capul?

Véronique nu-l mai văzuse supărat, nu cu adevărat supărat. Se învineți se la față, ochii îi aruncau scântei. Fata strânse pumnii până i se înfipseră unghiile în carne.

— Femeia ne-a dat aur, tată. Sute de livre. Și a spus că mai putem cere. Se vede că e o persoană însemnată.

— Toate astea nu mă ajută să creez un automat din nimic în două săptămâni.

— Sunt sigură că poți. Știu că poți. Am să te ajut. Putem comanda unele piese la bijutier sau la alții, spuse simțind ea însăși teama din vocea ei.

Doctorul Reinhart umbla de colo, colo prin atelier, scoțând felurite lucruri din sertare.

— Și ce le spun celorlalți clienți? Am comenzi de onorat!

— Nu știu, tată, dar mi s-a părut că nu pot refuza. Femeia asta e cineva. Ar putea deveni cea mai importantă clientă dacă îi faci impresie bună.

— Și cum să izbutesc în două săptămâni? Sunt meșteșugar, nu scot lucrurile din burtă. *Pardieu*, n-ai învățat nimic săptămânile astea?

Se duse la birou, scoase o foaie de hârtie și se apucă să scrie. La început Véronique se îngrozi, crezând că scrie la mănăstire, spunându-le să se pregătească pentru întoarcerea ei. Stricase totul, și numai din cauza felului cum îi vorbise femeia aceea. Dar tatăl ei spuse:

— Vom avea nevoie de axe, roți dințate, pârghii și cilindri cât mai mici cu putință. Vreau să mă văd neîntârziat cu smălțuitorul, negustorul de pietre prețioase și cel care face arcuri. Joseph, ia asta. Vreau să te duci mai întâi la *monsieur* Villiers. Nu e nici o clipă de pierdut.

Joseph se apropie:

— Da, *monsieur*.

— Iar tu, Madeleine, ai să duci biletul bijutierului. Să-i spui apăsat că lucrul ăsta trece înaintea tuturor celorlalte.

Mai scoase o foaie de hârtie, muie pana în călimară, scrise câteva cuvinte și uscă cerneala cu nisip.

— Avem nevoie și de o pasăre. Pe dată. O pasăre în colivie. Cea mai frumoasă și miraculoasă pasăre pe care o poți găsi. Trebuie să lucrăm cu lucruri adevărate.

— Da, domnule doctor Reinhart, îngăimă Madeleine și se îndepărtă iute de el.

— Mă duc și eu cu ea, zise Véronique vrând să-l domolească și, mai presus de toate, să plece de acolo. O să găsim o pasăre minunat de frumoasă.

— Prea bine. Du-te. Dar pe urmă am nevoie de tine, să mă ajuți, spuse privind-o, dar parcă uitându-se prin ea. De vreme ce ai acceptat, vom construi o pasăre pentru această *Madame* de Marinière și va fi cea mai uimitoare jucărie pe care ea ori misteriosul ei prieten au văzut-o de când sunt. O să le facem o mică surpriză, da? spuse și scoase un chicot grav, din gâtlej.

Chicotul o neliniști pe Véronique.

Abia schimbând câteva cuvinte, cele două fete își puseră pelerinele și bonetele și plecară spre Quai de la Mégisserie; în Place Dauphine, traversară un colț al pieței, mergând mai departe pe Pont Neuf, artera unde se adunau și pulsau cele mai luminoase și întunecoase vene ale Parisului: vânzători ambulanți, negustori de pește, șarlatani care se dădeau drept doctori, vânzători de ulei de șarpe, cântând și strigând

fără încetare ca să acopere huruitul roţilor şi tropotul copitelor. Amestecul de mirosuri te înăbuşea: balegă de cal, piei de animale, sudoare, leşie. De cealaltă parte a străzii, impozantul monument din bronz reprezentându-l pe Henric al IV-lea călare pe cal oferea adăpost unui mare număr de cerşetori, unii schilozi sau chiori, alţii acoperiţi de bube oribile, unii cerând pomană cu mâna întinsă, alţii cu capetele plecate a rugăciune.

De când se întorsese în oraş, Véronique nu ieşise din casă decât de câteva ori, mai ales în trăsură, aşa că văzând droaia de oameni mergând, alergând, croindu-şi drum printre lectici, fiacre, căruţe şi cai simţea că i se strânge inima de teamă. Madeleine părea şi ea destul de neliniştită, îşi zise. Poate că o speriase mânia tatălui ei. Dar, de fapt, servitoarea ei era adesea tulburată, nu-şi găsea locul, parcă se aştepta să fie prinsă cu mâţa în sac. Împreună trecură printre mesele, cuferele şi tarabele celor care vindeau castane şi mere, oale şi polonice, săpunuri şi parfumuri, unelte şi covoare, cărţi vechi şi haine purtate.

Înghesuiala era tot mai mare, vizitiii tot mai ţâfnoşi, iar când se apropiară de capătul podului văzură că oamenii coborau din trăsuri şi se amestecau cu gloata; femei în rochii de mătase şi pălării cu pene, bărbaţi cu jachete purpurii şi pantofi cu toc călcau prin noroi, pe paiele împrăştiate pe jos, ferindu-se de o cireadă de vaci apărută pe neaşteptate.

Când ajunseră la capătul podului văzură că un cărucior se răsturnase şi tot ce era înăuntru se împrăştiase pe jos. Doi bărbaţi roşii la faţă dădeau din mâini şi ţipau unul la altul, iar pe cealaltă parte a drumului o femeie îşi ţinea pe obraz o batistă plină de sânge; un grup de gură-cască se adunase să privească.

— Se întâmplă mereu, spuse Madeleine văzând scena şi expresia lui Véronique. Există chiar şi un tarif pentru rănire: atâtea livre pentru un picior rupt, atâtea pentru spate, îi explică Madeleine fără să pară deloc impresionată de faptul că părţile corpului aveau un preţ. Oamenii ar trebui să se uite pe unde calcă.

Merseră până la capătul podului, pe Quai de la Mégisserie, locul unde se întâlneau drumurile venind dinspre Răsărit şi Apus şi unde, îi părea lui Véronique, se înghesuiseră toţi oamenii şi toate animalele din lume şi treceau acum pe lângă ele, înghiontindu-le; vedeau şiruri de dinţi galbeni, feţe puhave sau ciupite de vărsat, nasuri umflate sau roase

de sifilis. Mirosul greţos al trupurilor nespălate, al tutunului, al pudrei râncede cu care erau date perucile, al burţilor goale lipite de trupul ei, amestecat cu duhoarea Senei, aproape că o sufoca.

— Nu mai avem mult, o liniști Madeleine luând-o de braţ ca s-o tragă mai departe de mulțime și de grămezile de gunoi.

Prezenţa şi siguranţa ei de sine avură darul s-o liniștească pe Véronique.

Nu mai era înspăimântată, ci doar temătoare, fermecată de ce vedea și oarecum rușinată că fusese ținută în casă până acum.

În mijlocul drumului era un șanţ pe care se scurgea un amestec fetid de resturi animale și vegetale, iar când se apropiară de tăbăcăriile aflate ceva mai sus, pe malul Senei, mirosul sulfului îi aduse un gust amar în gură. Apoi, pe deasupra glasurilor lucrătorilor și vuietului apei, auziră triluri de păsări.

Ajunseseră la *oiseleurs*, vânzătorii de păsări. În faţa prăvăliilor erau colivii pline cu canari, porumbei, veverițe și maimuțe nefericite. Véronique părea să cunoască locul. Se îndreptă spre cea mai arătoasă prăvălie pe a cărei firmă scria cu litere aurite că aparţine lui Ange-Auguste Chateau, *Oiseleur du Roi*.

Înăuntru, în colivii frumos lucrate, ciripeau și cârâiau cinteze, canari, papagali cacadu, ţipau și cântau alţi papagali în culori vii. Când le văzu pe Véronique și Madeleine, păsărarul luă o colivie aurită și le-o arătă.

— Privighetoare peruviană, zise. N-aţi auzit cântec mai dulce.

Véronique se uită în colivie și văzu un cânepar trist.

— Mulţumim, *monsieur*, dar am vrea ceva mai drăguț. Cu pene colorate. O pasăre mai mică.

Să se potrivească cu graţia femeii și să poată fi făcută din argint și safire, zise în sinea ei.

Omul le arătă felurite păsări, unele atât de ţipător colorate că erau precis vopsite, altele cu privirea împăienjenită, mai mult moarte decât vii.

Madeleine fu aceea care zări pasărea albastră, stând tăcută într-o colivie de argint mai în spatele prăvăliei.

— Dar aceea?

Omul se întoarse.

— Aceea, *mademoiselle*, e un safir de Louisiana. Extrem de rară.

Luă colivia din cui și Véronique văzu că avea penele de culoare albastru viu, ca lapislazuli, amestecat cu un albastru mai deschis, iar aripile și capul erau alb cu negru.

— E o gaiță, nu? făcu Madeleine. Arată ca o gaiță, doar că e albastră, nu cafenie.

Păsărarul se încruntă, scos din fire.

— Așa e, dar o specie foarte rară.

Pasărea o țintuia pe Véronique cu ochi negri, lucitori.

— Cât costă?

Bărbatul le dădu un preț fantezist, foarte mare. Madeleine pufni și clătină din cap către Véronique.

— Nu face nici pe jumătate, îi șopti.

— Vă dăm zece ludovici pe ea, *monsieur*.

— Doisprezece.

— Mai mult nu pot, spuse Véronique și dădu să plece, cu toate că știa că va plăti atât. Nu mai văzuse asemenea pasăre.

— Unsprezece și e a dumitale.

Dădu din cap și se uită din nou la gaiță. Era perfectă, fără îndoială.

Pe când se întorceau spre Pont Neuf cu pasărea în colivie dădură peste un grup de oameni strânși în jurul unui vânzător de foi de știri.

— A mai dispărut un copil! striga acesta. Citiți ce scrie aici!

Véronique se apropie de ei, îndeajuns cât să poată citi ce scria pe hârtia ținută de om. „Fiica unei cusătorese a fost furată!“ Iar dedesubt: „Umblă un hoț de copii pe străzile orașului?“

Véronique îi aruncă o privire lui Madeleine, care se uita la foaie. Crezuse că slujnica nu știe să citească, dar poate că se înșelase.

— Știi ce scrie?

— Nu chiar, domnișoară, răspunse aceasta înroșindu-se.

— Spune că o fată a fost furată. Ai auzit de povestea asta?

Madeleine îi aruncă o uitătură scurtă.

— Vorbește lumea, *mademoiselle*, că niște copii au dispărut de pe Île de la Cité în săptămânile din urmă.

— Câți anume?

— Știu de două ajutoare de meșteșugar: un băiat de doisprezece ani care lucra la o brutărie și ucenicul lumânărarului, în vârstă de treisprezece ani.

Poate și o fată. Firește, or mai fi și alții.

— Mai pot fi și alții? Nu se știe?

— Păi copiii străzii dispar adesea în lunile de iarnă.

— Și unde se duc?

Madeleine îi aruncă o privire ușor disprețuitoare:

— Pier, domnișoară. Mor înghețați.

Lui Véronique i se puse un nod în gât.

— N-au unde să se adăpostească?

— Nu multă vreme, nu. Sunt izgoniți din Paris.

Véronique parcă îi și vedea, un șir lung de copii alungați în pădure cu bețele. Așa mergeau lucrurile în orașul ăsta? Poate că n-ar fi trebuit să se mire.

— Dar ucenicii meșteșugarilor, Madeleine? Și fata asta? Ce crede lumea că li s-a întâmplat?

— Nu cred să știe cineva cu adevărat. Edme crede că marinarii i-ar fi putut duce în colonii, cum s-a mai întâmplat cu vreo treizeci de ani în urmă. Unii spun că i-ar fi luat lucrătorii sezonieri veniți din provincie, dar lor li se găsește o vină din orice.

— Așadar, crezi că marinarii sunt de vină?

— A, n-aș putea spune, se încruntă Madeleine. Ar putea fi cu totul altcineva.

Dintr-odată Madeleine se schimbă la față, încordată. Urmărindu-i privirea, Véronique văzu o femeie buhăită la față venind în grabă spre ele; pe cap avea o pălărie cu o pană care tremura în ritmul pașilor ei.

— Să vezi și să nu crezi! Fiica mea în carne și oase!

Femeia zâmbea, răsuflând greu, pieptul vârtos i se ridica și cobora. O apucă pe Madeleine de mână.

— Maman. Nu mă așteptam să dau de dumneata aici.

— O întâmplare norocoasă. Și dumneaei e…?

— Stăpâna mea, *demoiselle* Véronique.

Véronique dădu din cap și femeia încercă să facă o reverență. Nu semăna câtuși de puțin cu fiica ei, poate doar la ochii ageri, inteligenți.

— Onorată, onorată. Nădăjduiesc că tânăra Madeleine, aici de față, vă slujește bine.

— Foarte bine, mulțumesc.

— Ei, a fost bine învățată, Madou a noastră. E o fată bună, zise femeia, întinse mâna și o mângâie pe obrazul fără cicatrice. Sunt sigură

că face tot ce i se cere, că nu-şi uită îndatoririle, aşa-i?… O pasăre ca să vă înseninеze, nu? întrebă arătând spre colivie.

Madeleine şovăi înainte să răspundă:

— O pasăre pentru stăpânul Reinhart.

— Nu mai spune! Vasăzică îi plac păsările frumoase? făcu privindu-şi fiica drept în ochi.

— Foloseşte animale la invenţiile lui.

— I-auzi. Ei, spuse după o tăcere, nu vreau să vă ţin de la treabă.

Domnişoară Véronique, iertare că v-am oprit. Madeleine, să vii curând s-o vezi pe bătrâna ta mamă, da? Au trecut deja două săptămâni. Sora ta şi cu mine ţi-am dus dorul şi prietenul ei a întrebat cum îţi merge, dacă mai e ceva nou.

Femeia flutură mâna înmănuşată, îşi ridică poalele şi plecă; pana de la pălărie se legăna parcă în semn de rămas-bun.

Madeleine rămase nemişcată o clipă, privind-o cum se îndepărtează, apoi spuse:

— Să ne grăbim, *mademoiselle*. Stă să plouă.

8

Madeleine

— E plină de viaţă, declară doctorul Reinhart după ce învârti colivia ca să cerceteze penele viu colorate ale păsării.

Ca şi cum îi înţelesese vorbele, gaiţa deschise ciocul şi scoase un ţipăt ciudat, răguşit.

— Va trebui să prind ţipătul ăsta. Da. Mă apuc pe loc de treabă.

Véronique, ai să mă ajuţi. Madeleine, spune-i lui Edme că azi luăm masa aici.

— Prea bine, domnule.

Spatele îi era leoarcă de sudoare. O luase cu ameţeală, de parcă avea febră.

„Au trecut deja două săptămâni.“ Parcă nu ştia? Două săptămâni în care nu descoperise nimic de seamă, nu răspunsese la cele mai importante întrebări puse de Camille. Asta voise să-i spună Maman când apăruse, roşie la faţă şi vulgară, cea mai proastă actriţă din câte îi fusese dat să vadă. Voia să-i spună, ca de obicei, fă-ţi treaba că altfel e vai de tine. Ca şi cum mai era nevoie să-i aducă aminte! Din păcate, ştia foarte bine cât de puţin timp îi mai rămăsese.

Se gândea la asta ori de câte ori ştergea ceasurile de praf, de câte ori încerca să adoarmă.

În săptămâna dinainte, Madeleine scotocise de mai multe ori prin atelierul doctorului Reinhart, vrând să dea de un fir, de vreun sertar secret, o firidă sau o uşă ascunsă care să-i dezvăluie nişte adevăruri teribile. Îi întorsese dormitorul cu susul în jos şi apoi pusese totul la loc; căutase până şi în grajd, fără să găsească ceva. Singurele lucruri noi erau piese şi instrumente de care pesemne avea nevoie ca să construiască cutia automatului: rotiţe şi pinioane, dălţi minuscule, un

borcan de sticlă cu o țepușă înfiptă prin dop. Nu mai adusese nimeni nimic noaptea, nu mai surprinsese discuții cu voce joasă, nu mai pomenise nimeni de cadavre sau experimente. Simțea totuși nu că n-ar fi fost ceva de găsit, ci că nu știa ea unde să caute. Ceva era necurat la Reinhart, deși n-ar fi putut spune ce anume. Nu se uita la ea la fel ca ceilalți bărbați, ci ca și cum se pregătea să facă o incizie, s-o taie în bucăți pe masa lui de anatomist ca să deslușească felul cum funcționează pe dinăuntru. Și la fiica lui se uita cam tot așa, de parcă o pătrundea cu privirea până la oase.

Camille poate că îi cerea informații cu atâta vehemență din pricină că știa mai multe despre doctor decât îi spusese și se aștepta ca ea să-i întărească bănuielile. Pe de altă parte, se putea la fel de bine s-o chinuie doar fiindcă îi stătea în putere. Își aminti cum plângea Suzette după ce o vizita el – și Suzette făcuse față la tot felul de pretenții ale clienților. Își mai aduse aminte și că refuzase să-i spună ce se va întâmpla dacă nu obținea informațiile dorite de el. Putea ghici răspunsul: Nu avea să-i mai dea banii, nici altă însărcinare; se va întoarce la bordel, să-și petreacă acolo tot restul zilelor, cu sărmanul Émile alături de ea. Pe deasupra, Camille, doar fiindcă îi era la îndemână și fiindcă era așa cum era, ar fi putut hotărî s-o pedepsească.

— Și să-i găsești ceva de mâncare, spuse Reinhart.

— Da, domnule. Am să-i caut ceva.

Ieșind din atelier, dornică de câteva clipe de singurătate, Madeleine băgă de seamă că Véronique ținea în mână o păpușă neterminată, cu capul de porțelan atârnându-i într-o parte și fața fără trăsături. N-ar fi putut spune de ce vederea păpușii o tulbură. Era un sentiment care nu-i dădea pace, neliniștitor ca un vis pe jumătate uitat.

— Mă ajută tata s-o fac, zise Véronique, văzând că Madeleine rămăsese cu ochii la fața goală a păpușii. O să mișt ochii.

Madeleine dădu din cap, neștiind ce să spună. Ce copil și-ar dori o păpușă ai cărei ochi să-l urmărească? Care fată ar construi așa ceva? La început o crezuse pe Véronique neștiutoare în toate cele, doar că în unele privințe era inexplicabil de știutoare, iar în altele chiar dădea de bănuit.

Abia când se întoarse în camera ei și își scoase ghetele, amintirea demult uitată ieși la suprafață: un bărbat cu perucă albă și fața încrețită ca un ghemotoc de hârtie. Peruca puțea, își aminti acum, avea un miros

urât, greu, de parcă un animal mort de multă vreme găsise adăpost acolo. Omului îi plăcea s-o țină pe genunchi, ca și cum i-ar fi fost nepoată. O dată, ca s-o „răsplătească", îi adusese o păpușă nouă-nouță, cu figură de porțelan. Simți cum i se umple gura de amăreală și fu nevoită să se așeze pe scaunul șubred, cu capul aplecat și ochii închiși.

Ce proastă era! Asta fusese demult. Trecuseră… cât să fie? Zece ani? Mai mult? Maman le vânduse *les pucelages* de la o vârstă fragedă, când putea lua cel mai bun preț, după care spăla fetițele cu apă cu piatră de alaun și le vindea din nou, de mai multe ori. Nu avusese de ales, spunea, cu toate că i se rupea inima de milă, pentru că tatăl lor era un netrebnic și povara creșterii lor căzuse pe umerii ei, altminteri fetele ar fi ajuns pe stradă. O fi fost adevărat, însă nu le-a folosit nicicum, cel puțin nu micuței Suzette, pe care o spălase și o îmbrăcase înainte să-i vină vremea și îi vedea de fiecare dată vânătăile de pe brațe, tot mai numeroase.

Madeleine scutură din cap ca să alunge amintirile. La ce bun să dezgroape trecutul acum, după ce ani de zile îl înăbușise în mintea ei, și luni de zile după moartea lui Suzette? Era nevoie să se gândească doar la prezent și la viitorul lui Émile. Era nevoie să găsească o dovadă mai bună, mai limpede, care să arate odată pentru totdeauna ce fel de om era Reinhart.

Când se duse la bucătărie să termine ce treburi mai avea, îl găsi pe Joseph lângă cămin, curățând cizmele stăpânului. Rămase puțin în prag, privindu-l cum le lustruiește până lucesc; de sub mânecile suflecate i se vedeau mușchii puternici. Joseph se opri și se uită la ea.

— S-a întâmplat ceva?

Multe, ar fi vrut să-i răspundă, dar zise doar:

— Astăzi era pe Pont Neuf un om care vindea foi de știri; scria de fata unei cusătorese care a dispărut. Asta înseamnă cel puțin trei, nu? Poate patru.

Joseph încuviință dând din cap.

— Am auzit de fata asta azi-dimineață de la Nicol, unul din valeți. A fost trimisă cu treabă pe rue Galande și nu s-a mai întors. Avea cincisprezece ani, mi-a spus – o fată drăguță. Mi-a mai spus și că lumea vorbește de un bărbat îmbrăcat în negru care fură copii de pe stradă.

— Ce bărbat?

— Nu știu. Dar se pare că așa zic unii: că e un bărbat care vânează copii.

— Și ce face cu ei bărbatul ăsta?

Joseph ațintì privirea asupra ei:

— Nu vreau să mă gândesc, Madeleine.

— Da. Nici eu.

Își aminti însă de cele două surori orfane de care auzise odată: fuseseră luate de la Marché des Enfants Rouges[13] și vândute la licitație cui oferise mai mult. Apoi, nici ea n-ar fi știut spune de ce, Madeleine zise repede:

— M-am întâlnit cu mama. Pe stradă.

— Aha. E bine să ai familia în preajmă.

— Da, zise Madeleine frământându-și mâinile. Familia ta… e…?

— În Martinica.

Martinica. Suna bine, chiar dacă nu avea idee unde se află.

— Le scrii?

— Am dat bani unora să le scrie, dar n-am primit nici un răspuns. Pesemne că nici n-au primit scrisorile mele, spuse și se apucă iar să lustruiască cizmele.

— De ce?

— Fiindcă sunt sclavi, domnișoară Madeleine. Martinica e o insulă de sclavi care taie trestie de zahăr pentru francezi.

Madeleine își făcu de lucru cu rochia, rușinată de ignoranța ei.

— Ai să te mai întorci vreodată acolo?

— Se poate să fiu nevoit. Se spune că negrii nu au voie să stea în Franța mai mult de cinci ani, dar eu sunt aici de mai multă vreme și până acum nu m-a izgonit nimeni.

— Nu ți-e dor de ei? De familia ta?

Joseph ridică din umeri.

— Ba da, oarecum. Nu prea îi mai țin minte.

Ochii i se împăienjeniră și Madeleine își zise că probabil expresia lui nepăsătoare de zi cu zi era o mască înadins păstrată, întocmai ca a ei – ca să-și ascundă suferința.

— De-asta spun că e bine să ai familia aproape.

Madeleine dădu din cap. Oare ei i-ar fi dor de Maman și Coraline dacă ar fi departe de ele sau dacă nu le-ar mai vedea niciodată? Parcă nu încercase prea multe emoții în ultima vreme. Până și părerea de rău

că o pierduse pe Suzette era o durere mai degrabă amorțită decât chinuitoare, ca o fractură prost sudată care o necăjea din când în când.

— Da, spuse îndreptându-se spre dulap. Da, înțeleg.

— Pe de altă parte cred că depinde și de familie, adăugă Joseph cu ochii la ea.

Madeleine zâmbi pieziș, fără să se întoarcă spre el. Prea o înțelegea bine.

Va trebui să se ferească de el.

*

Doctorul Reinhart se apucase imediat și cu îndârjire să lucreze la cutia automatului. Părea că starea lui de spirit se schimba de la o clipă la alta, căci mânia de dimineață se topise, înlocuită de o înverșunare calculată, aproape mecanică. Madeleine era tot mai neliniștită din cauză că nu a mai putut scotoci prin atelier nici în noaptea aceea, nici în următoarea, pentru că doctorul Reinhart aproape că nu mai dormea, ci schița plan după plan, făcând desene amănunțite, și Véronique lucra la cot cu el. Adusese meșteri ca să fabrice arcuri și șuruburi, cilindri și came. Chemase și o calfă de ceasornicar ca să onoreze comenzile pe care el nu avea timp să le termine. Madeleine le ducea platouri cu biscuiți, tarte cu smochine, prăjiturele tăvălite în zahăr și o vedea pe Véronique înmânându-i tatălui ei unelte și bucăți de metal sau lucrând la ciudata ei păpușă. Cu toate că iscodea ori de câte ori putea intra în atelier, nu văzu nici un semn că Reinhart ar face noi experimente, nici urmă de cadavrul pe care l-ar fi căutat, nimic care s-o ajute să-și formeze o părere despre doctor. Știa că raportul pe a treia săptămână trebuia neapărat să conțină ceva consistent, iar până acum nu avea decât fleacuri. Pe măsură ce zilele treceau, inima i se strângea tot mai tare de spaimă și capul îi zvâcnea, parcă o izbea un ciocan micuț.

Sperase să stea mai îndelung de vorbă cu Joseph, să afle dacă știa mai multe despre stăpânul lui decât lăsa să se vadă. La urma urmei, el era cel care îl bărbierea dimineața, îl ajuta să se îmbrace, îi lustruia pantofii; nu se putea să nu știe câte ceva, trebuia să scoată de la el aceste lucruri. Pe deasupra, își dăduse seama că pur și simplu dorea să fie în preajma lui, că se simțea atrasă de el ca un fluture de noapte de flacăra lumânării. Nu avu însă prea mult timp să-i vorbească deoarece în zilele care urmară Joseph cutreieră Parisul ducând scrisori și

comenzi şi aducând felurite lucruri de la o seamă de ateliere: filigran de aur de la Pont au Change, nestemate de la Quai de la Feraille.

— Tăiate din stâncă de sclavi şi aduse de peste mări cu corăbiile, îi spusese el.

Când sosise cutia bătută cu pietre preţioase Véronique o chemase pe Madeleine să i-o arate. Madeleine fusese uluită. Ea, care nu văzuse decât perle false şi ştrasuri, avea acum în faţa ochilor o mulţime de nestemate sclipitoare – opale în formă de lacrimă, rubine roşii ca sângele –, fiecare valorând mai mult decât ea şi Coraline la un loc. Gândul o umplu de amărăciune; aristocrata asta şi alţii ca ea puteau comanda, dintr-un simplu capriciu, toate bogăţiile pământului, în timp ce ea şi cei mai mulţi din locuitorii Parisului trăiau ca vai de ei, sub apăsarea fricii. Căci a fi sărac nu însemna doar să nu ai bijuterii, să-ţi lipsească multe, ci şi să nu ai putere, să nu fii stăpânul vieţii tale şi să nu te simţi niciodată în siguranţă. Însemna să-ţi duci viaţa pe muchie de cuţit, să nu ştii ce-ţi va aduce ziua de mâine.

— Ce-o să se aleagă de mine dacă tu nu te mai întorci? o întrebase Émile când se dusese din nou să-l vadă. O să mă dea şi pe mine afară, ca pe fete?

— Nici vorbă. Şi eu am să mă întorc, ai să vezi. Am să fiu mai bogată şi are să ne meargă mai bine.

De cum rostise cuvintele se mâniase pe ea însăşi: era o mincinoasă la fel de mare ca maică-sa.

Acum îşi dădu seama că Véronique o urmărea şi văzuse că strânge din buze.

— Nu ţi se pare frumoasă?

— Ba da, cum să nu. Îmi place cum se răsfrânge lumina.

— Atunci de ce te încruntţi, Madeleine?

Îşi blestemă prostul obicei.

„Să nu te încruntţi“, o învăţase maică-sa. „Să nu-i laşi niciodată să vadă că nu-ţi place, că le strici şi lor plăcerea.“

Véronique îşi închipuia poate că plănuieşte să fure cutia. Bineînţeles, îi trecuse prin minte, întorsese ideea pe faţă şi pe dos, dar nu era proastă. Vina ar fi căzut pe ea înaintea oricui altcuiva şi atât i-ar fi fost: spânzurătoarea din Place de Grève o aştepta.

— Doar că, spuse vorbind rar, nu dă de gândit să le vezi aici, sclipitoare, în timp ce atâţia alţii nu au chiar nimic? „Ale căror vieţi sunt

pline de întuneric și violență, în timp ce au burțile veșnic goale“, adăugă în sinea ei.

Véronique puse cutia la loc în caseta căptușită cu catifea.

— Da, cred că așa e. Tatăl meu dă pomană săracilor, adăugă după o clipă de tăcere.

Săracii. De parcă îi puteai pune pe toți la grămadă: cei nevoiași, cei prăpădiți, cei care abia aveau cu ce să-și acopere goliciunea și apoi, pe treapta cea mai de jos, cei care nu aveau absolut nimic – nici mâncare, nici adăpost, nici încălțări.

— Da, *mademoiselle*, știu. Ne spune să le dăm și mâncare dacă vin la ușă.

Era un gest neobișnuit într-un oraș unde cei mai mulți îi priveau pe cei fără adăpost sau pe schilozi ca și cum n-ar fi existat. Cât despre Reinhart, grija pentru semenii lui nu părea să-l dea afară din casă. „Face jucării pentru cei bogați și dă pomană săracilor“, îi spusese Camille, „dar unii zic că face lucruri bizare“. Ar fi vrut să-i pună întrebări lui Véronique despre tatăl ei, despre ce îi spunea când erau singuri, ce știa de experimentele lui, de ce o privea mereu cu atenție. Dar nu avea cum fără să dea de bănuit și cu cât se uita mai mult la ei doi, cu atât era mai convinsă că doctorul era un mister până și pentru fiica lui.

— Vin mulți? vru să știe Véronique.

— Poftim, domnișoară?

— Vin mulți să ceară mâncare?

— Da, *mademoiselle*, destui.

Firește că veneau. Le dădeau oase, resturi, grăsime, căci mâncau orice.

— Vin și copii?

— Da, uneori vin și copii.

Copii veneau adesea.

Véronique dădea încet din cap, încercând să înțeleagă.

— Ai mai auzit ceva, Madeleine, despre copiii dispăruți? M-am tot gândit la ei.

Madeleine șovăi înainte să răspundă. De ce se gândea Véronique la ei? De ce i-ar păsa unei fete ca ea?

— Numai zvonuri, dacă stau să mă gândesc. Ce vorbesc servitorii despre ce li s-ar fi putut întâmpla.

— Și ce spun?

— Că pe străzi umblă un bărbat în veşminte negre şi fură copii, deşi n-aş putea spune de unde a ieşit vorba asta şi nici cine ar putea fi acel bărbat.

— Face poliţia cercetări? Fără îndoială că face.

— Aşa o fi.

Da' de unde! Poliţiştii, i-ar fi putut spune, nu se interesau de săraci decât când le dădeau bătăi de cap cerşind, încăierându-se sau răsculându-se de foame. Madeleine se uită la faţa imaculată a lui Véronique; ar fi vrut s-o întrebe de ce îi păsa. Acum, prima oară de când fusese trimisă în casa lor, se simţi stânjenită, căci nu avea o sarcină josnică, să înşele o fată, să-i ducă de nas pe toţi cei din casă? Fusese nevoită, e adevărat, şi totuşi… cât de lesnicios i-ar fi fost dacă Véronique ar fi fost doar o fată de bogătaş cu inima de piatră.

Se mai scurseră încă trei zile şi Madeleine tot nu descoperise nimic, deoarece Reinhart lucra în acelaşi ritm furibund, cu gândul doar la automat.

Încuviinţase ca un prieten de-al lui Joseph, un băiat pe nume Victor, să dea o mână de ajutor la treburile casnice şi la multele comenzi.

— Stăpânul lui e blănar şi umblă mai tot timpul beat, le explică Joseph în seara aceea, când jucau cărţi. Are nevoie să mai lucreze undeva.

— Şi să mănânce mai mult, aş zice văzându-l cum arată, bombăni Edme uitându-se la băiatul cu ochi imenşi, obrajii supţi şi un cercel de argint la o ureche. Stăpânul nu-ţi dă de mâncare?

Victor ridică din umeri:

— Nu prea des, *madame*. Cel mai mult are grijă de burta lui. Dar eu mă pricep să mă furişez şi, când e doborât de băutură, dau iama prin cămară. Mai luă o tartă cu gem şi îi zâmbi. Dar nici nu se poate asemui cu aşa ceva, doamnă bucătăreasă. Aici mă simt ca un rege.

Edme se încruntă la el, însă obrajii i se îmbujorară. Vorbele băiatului îi merseseră la suflet. Luându-şi cărţile, Madeleine îl privi cu coada ochiului.

„O să ajungă departe", îşi zise.

— Câţi ani ai, Victor?

— Unsprezece, poate, dădu el iar din umeri. Sunt la Paris de cel puţin doi ani.

Înseamnă că fusese adus în oraș când avea vârsta lui Émile. Madeleine și-l închipui pe nepotul ei singur în pat și inima i se strânse. Dacă în zece zile nu găsea răspunsurile cerute de Camille avea să se întoarcă acasă cu mâna goală și nici o speranță pentru viitor. Își jucase cărțile: rege de cupă, damă de caro.

Și asta dacă era lăsată să plece, să se întoarcă la el.

După ce băiatul plecă și Edme urcă în camera ei, Madeleine rămase în bucătărie cu Joseph, să joace pichet.

— Câți ani aveai când ai venit în Franța, Joseph?

— Zece. Aveam zece ani și m-au băgat într-un sac să mă vândă.

Rămase cu ochii la el, parcă simțind pânza aspră frecându-i-se de piele și groaza copilului de zece ani.

— Pentru Dumnezeu, cine pune un băiețel într-un sac?

— Mulți, dacă sunt bani la mijloc, spuse Joseph fără să-și ia ochii de la cărți. Un copil sclav e un fel de podoabă în casă, înțelegi? Ca un papagal sau un tigru îmblânzit. Numai că băieții, la fel ca papagalii și tigrii, înțeleg că s-ar cuveni să fie liberi. Mai ales când sunt bătuți.

— Ai încercat să fugi?

— Da, când aveam doisprezece ani. Am fugit de la fostul meu stăpân, însă gărzilor nu le-a luat mult până să-mi dea de urmă. Iar când m-au adus înapoi… A fost mult, mult mai rău. Un timp îndelungat. Până când m-a găsit doctorul Reinhart.

— Unde te-a găsit?

— Fostul meu stăpân vindea doctorii. Așa l-a cunoscut Reinhart și m-a văzut pe mine. M-a cumpărat de la el când aveam paisprezece ani.

Madeleine miji ochii.

— De ce?

Joseph îi aruncă o privire și îi văzu expresia.

— Da, știu că doctorul Reinhart pare un om ciudat. Și eu am crezut așa la început. De fapt, am crezut că o să mă gătească și o să mă mănânce, îi mărturisi zâmbind, și ei i se strânse inima. Dar acum, după ce am lucrat pentru el atâția ani, cred că are suflet bun. A văzut cicatricile mele, a văzut ce-mi făcuse fostul stăpân și s-a hotărât să-l oprească. Pe lângă asta, era interesat de mine.

— Cum adică?

— Hai să-ți arăt.

O duse pe Madeleine în anticamera de lângă atelier unde se aflau animale vii şi părţi din corpuri de animale conservate: embrionul umflat şi şarpele încolăcit, scheletul delicat al unui liliac. Se duse la dulapul din colţul camerei şi, alegând o cheiţă din legătura pe care o scoase din buzunar, descuie uşa de abanos.

Capete. Dulapul era plin cu capete de ceară, să fi fost vreo douăzeci, unele de adulţi, altele de copii, toate fără ochi. Joseph îi arătă unul şi Madeleine văzu că era al lui, cu trăsăturile fidel reproduse doar că de culoarea chitului, şi îi veniră pe dată în minte măştile mortuare făcute după ce spânzurau criminalii.

— De ce naiba le păstrează?

— Ca să studieze diferite înfăţişări, rase şi vârste. Uite, zise arătând spre masca alăturată. Un indian, vezi? Şi un aborigen. Cu alte cuvinte, Reinhart mă găseşte interesant fiindcă aici sunt altfel. Asta voiam să spun.

Madeleine îşi dădu seama că, fără voia ei, dusese mâna la obraz şi pipăia cicatricea cu degetele.

— Înţeleg.

Până să apuce Joseph să închidă dulapul, Madeleine zări încă o figură cunoscută, tot fără ochi. Era Véronique.

*

Pe Madeleine o trezi Edme, care bătea nerăbdătoare la uşă, şi se sculă cu greu din pat. Era, ştia foarte bine, a doua zi din martie, ziua când urma să revină *Madame* de Marinière. Însemna şi că mai avea numai două zile ca să afle răspunsurile aşteptate de Camille. În ultima săptămână aproape că nu mai dormise şi nu mâncase, măcinată de frică. Oricât scotocise şi iscodise, nu găsise decât părticele de adevăr, şi părticelele nu erau de ajuns. Îi scrisese lui Camille despre măştile de ceară şi despre vizita femeii în rochie argintie. Îi spusese cum lucra Reinhart până noaptea târziu şi că atelierul era tot o harababură. „N-a mai venit nimeni, nici ziua, nici noaptea, şi nu s-a întâmplat nimic demn de pomenit. N-am găsit nici o urmă de experimente neobişnuite, măcar că am stat la pândă zi şi noapte.“

Nu primise răspuns, nici alte întrebări, şi tăcerea lui devenea copleşitoare.

Şi-o închipuia pe maică-sa tunând şi fulgerând când aflase că fiica despre care credea de multă vreme că nu e bună de nimic dovedise încă o dată că avea dreptate.

Buimacă de nesomn, luă carafa cu apă lăsată de Edme în faţa uşii ei şi se spălă, folosind o cârpă ca să se cureţe pe faţă, pe gât, la subraţ şi între picioare. La un moment dat se întrebă cum s-o fi spălând misterioasa *Madame* de Marinière. Îşi închipui o armată de valeţi aducând apă fierbinte şi turnând-o în vana de aramă din care se ridica aburul uleiurilor exotice şi al săpunului parfumat. Auzise că bogaţii se îmbăiază măcar o dată pe săptămână, cu toate că unii încă mai credeau că e un obicei primejdios. Se şterse şi se îmbrăcă, închipuindu-şi timp de o clipă că nu-şi punea un jupon îngălbenit şi o rochie din ţesătură grosolană de lână, ci o bluză de mătase, jartiere împodobite cu diamante, o rochie ţesută cu fir de argint şi o etolă de hermină.

— Madeleine! auzi din nou vocea lui Edme. Ce tot faci acolo? E aproape şase.

Deschise uşa şi dădu cu ochii de Edme; avea faţa obosită şi umflată ca o cocă pusă la dospit. Uitând pe loc de diamante, Madeleine coborî în fugă în camera din faţă ca să aprindă focul în cămin.

Doctorul Reinhart nu veni la micul-dejun, ci rămase în atelier şi ceru apăsat să nu intre nimeni la el, nici măcar fiica lui. Madeleine trase cu urechea la uşă, dar nu auzi decât ceva ce părea a fi trosnetul buştenilor arzând şi un sunet ascuţit, poate ciripitul păsării mecanice.

La masă, Véronique se foia pe scaun, lăsând ceaşca de cafea cu lapte să se răcească.

— Şi dacă ce-am făcut nu-i e pe plac? Ori dacă nu vine?

— O să vină, o linişti Madeleine.

Femeia îi pusese la încercare, făcuse un rămăşag, şi va voi să vadă rezultatul. Tot aşa cum va veni şi Camille peste două zile să-i spună că a dat greş.

Şi chiar la ora unsprezece *Madame* de Marinière îşi făcu apariţia în hol; în păr îi sclipeau fluturi bătuţi cu nestemate, rochia îi era brodată cu fir de argint.

— Sper că *le cadeau* e gata.

Doctorul Reinhart, ţinând în mână o casetă de catifea roşie, o conduse în salon. Părea istovit, ca şi cum munca îl sleise de puteri, sugându-l de viaţă.

Véronique intră după ei, Madeleine și Joseph rămaseră în prag, iar Victor, în spatele lor, întindea gâtul să vadă și el. După ce *Madame* de Marinière se așeză, Reinhart scoase capacul de catifea ca să-i arate ce era înăuntru: o cutie lunguiață, lucrată în filigran de argint și email, împodobită cu perle, diamante, opale și smaralde care sclipeau de-ți luau ochii. Doctorul Reinhart deschise o latură a cutiei și scoase o cheiță, o introduse în capătul cutiei și o răsuci de cinci ori. Puse cutia pe masă, apăsă un buton lateral și capacul se deschise brusc, dând la iveală o mică pasăre de argint care bătea din aripile delicate. Lui Madeleine i se tăie respirația. Deși văzuse părțile din care era compusă creația lui Reinhart, nu-i venea să-și creadă ochilor acum, când o avea înainte. Se învârtea pe un postament și cânta, iar forma, glasul și mișcările erau ale gaiței albastre, cea adevărată, doar că pe aceasta scânteiau topaze și safire, iar ochii îi luceau ca două fărâme de smoală. Era fără doar și poate o minune.

Femeia bătu din palme.

— Minunat! Uită-te la ea! E vrăjită!

Apoi scoase o exclamație de uimire, la fel ca Madeleine și servitorii rămași în prag, căci pasărea se ridică din cutie și își luă zborul, ajungând la o palmă de fața femeii; dădea atât de repede din aripi că păreau un abur alb, strălucitor. Madeleine își ținea respirația, nevenindu-i să creadă. Ai fi zis că micuța gaiță chiar prinsese viață. După câteva clipe pasărea se întoarse în cutie, cântecul se auzi mai încet, capacul se închise. Se lăsă tăcerea, întreruptă de râsul femeii, ca un clinchet argintiu.

Reinhart părea încântat de succesul păsării mecanice, era mai bine dispus decât îl văzuse Madeleine vreodată. După ce femeia plecă, se învârti prin atelier fluierând și punând lucrurile la locul lor. Apoi îi anunță că se duce să ia masa în oraș. Și Véronique părea bucuroasă, sau cel puțin ușurată, că pasărea fusese gata la timp. Totuși Madeleine nu-și găsea locul, i se făcuse greață, inima i se zbătea în piept la fel ca aripile nepământene ale păsării.

Cum izbutise s-o facă să zboare? Să fi fost o păcăleală – pasărea era agățată de o sârmă subțire ca firul de păr –, ori era o vrăjitorie la mijloc? Îi veni în minte femeia cu perechea de iepuri pe care o întâlnise la piață și care îi vorbise de forțele întunericului. Singur Victor, băiatul venit ca să-i ajute, părea să-i împărtășească temerile.

— E magie, domnișoară? îi șopti când se întoarseră în hol. Lucrare vrăjitorească?

Madeleine clătină din cap.

— Să nu mai spui așa ceva, Victor. Nici aici, nici altundeva. Nu știu cum face.

Lăsă temerile deoparte și se apucă de corvezile zilnice – spălă, șterse praful, aduse felurite lucruri. Când intră să facă curat în salon, inima i se opri în piept. Gaița albastră nu mai stătea cocoțată pe stinghia din colivia aurită, ci zăcea pe jos; ochii, înainte strălucitori, erau acum sticloși, orbi. Deschise colivia și, când puse mâna pe penele moi, simți că trupul micuț era deja sloi, simți răceala cum i se răspândește în trup, până în stomac. Cu siguranță că era o coincidență.

Tresări auzind pași în spatele ei și trase mâna din colivie. Se întoarse și o văzu pe Véronique, cu ochii ațintiți la gaița moartă și o expresie îndurerată pe față.

— *Mon Dieu*, ce păcat. Omul acela ne-a vândut o pasăre bolnavă, nu? Ori poate că era prea bătrână și atât.

— Nu cred, domnișoară. Cred că mi-aș fi dat seama și, când Véronique ridică din sprâncene, adăugă: Tata a fost *oiseleur*.

— Nu mai spune?! făcu Véronique pe un ton aspru. Nu mi-ai spus când eram în prăvălie.

— Așa e.

Fiindcă nu voise să vorbească despre el, să se gândească la el și crezuse că lui Véronique nu i-ar păsa. Dar se părea că se înșelase, și nu într-o singură privință.

Fata întorsese iar privirea spre pasărea moartă și se încruntase. Își zicea poate ce își spunea și ea în sinea ei, și anume că potrivirea era prea mare? Nu cumva începea să bănuiască, la fel ca Madeleine, că Reinhart nu era doar un savant talentat, ci că avea și alt soi de puteri?

Ba nu, se mustră Madeleine, era de la sine înțeles că Véronique nu gândea așa. Era o gugumănie, la fel ca magia neagră despre care vorbeau oamenii în șoaptă pe stradă ca să-și explice izbucnirea unei molime, sărăcia recoltelor sau dispariția copiilor.

— Pesemne a lăsat-o inimioara, zise. S-o fi speriat de ceva.

Și totuși un gând nu-i dădea pace; un lucru auzit de la Véronique.

Toată după-amiaza aceea, cât făcu treabă prin casă, Madeleine se frământă, găsi motive de teamă și construi teorii neterminate, ca niște

monștri diformi.

În timp ce freca podeaua bucătăriei, Madeleine se gândea la gaița mecanică și la cum prinsese viață tocmai în timp ce pasărea adevărată se stingea. Se gândi la Franz, a cărui cușcă rămăsese goală chiar când mașinăria fusese terminată.

Să fi găsit Reinhart o cale de a folosi animalele ca să dea viață creațiilor lui?

Sau era doar o superstiție țărănească, semn al propriei ignoranțe?

Și mai era o teamă care o năpădea, întunecându-i mintea. „Prea vechi", spusese Reinhart când refuzase marfa adusă de vânzătorii de cadavre. Ea își închipuise că voise să spună prea descompus, prea putred… dar dacă el voise să spună cu totul altceva?

9

Véronique

Véronique știa că trebuie să îngroape pasărea. Descartes spusese că animalele nu au suflet, însă ea nu era convinsă că el avea dreptate. Alese un loc la poalele unui copac din Place Dauphine. Madeleine săpă groapa cu un hârleț și Véronique puse înăuntru cutia care servea de sicriu pentru gaița moartă înainte de vreme. Aruncă peste cutie câteva petale și Madeleine o acoperi cu pământ.

— Gata. Un sfârșit mai bun decât al bietului Franz, în orice caz, spuse Véronique și se ridică. Îți râzi de mine, Madeleine, de bună seamă.

Slujnica dădu nepăsătoare din umeri. Părea obosită, își zise Véronique, cu cearcăne adânci sub ochi și pielea cenușie.

— Surioara mea și cu mine îngropam adesea animăluțele din prăvălia tatei când mureau. Ba mai organizam și câte o procesiune funerară, adăugă zâmbind din colțul gurii și își scutură fusta de praf.

— Parcă ziceai că sora ta e mai în vârstă.

Madeleine întoarse privirea.

— Nu, am mai avut o soră. Mai mică. A murit acum câteva luni.

„Atunci am să-ți fiu ca o soră mai mică", îi spusese Véronique în ziua când sosise în casă, și Madeleine se înfioră amintindu-și.

— Îmi pare rău, nu m-am gândit.

Madeleine ridică iar din umeri.

— Nici n-ai fi avut de ce, zise și o luă înapoi spre casă.

„Nu“, își spuse Véronique mergând în urma ei; nu ar fi avut de ce, fiindcă Madeleine nu pomenise de altă soră, cu toate că o întrebase de frații ei. Nici nu-i spusese, până azi, că tatăl ei fusese *oiseleur*, chiar dacă intraseră într-o prăvălie care trebuie că semăna mult cu cea a tatălui ei. Slujnica slăbise, băgă atunci de seamă, claviculele i se vedeau pe sub țesătura rochiei. Cum oare, când Edme făcea niște plăcinte așa gustoase?!

— Madeleine, o chemă când ajunseră la ușă.

— Da, *mademoiselle*?

— Te necăjește ceva? Ești supărată?

Madeleine o privi cercetător.

— Nu, răspunse și adăugă după o clipă de tăcere: Doar că îmi fac griji din pricina nepoțelului meu, rămas singur.

— Câți ani are?

— Opt.

— Însă mama ta are grijă de el, nu-i așa?

Șovăi o clipă înainte să răspundă.

— Da, oarecum. Dar când mă gândesc la copiii dispăruți, aș vrea să știu cum îi merge, atât.

— Păi atunci să te duci să-l vezi chiar azi după-amiază. În săptămânile din urmă ne-am luat toți cu treaba.

Madeleine îi zâmbi, nesigură.

— Mulțumesc, domnișoară. Așa am să fac, după ce vorbesc cu Edme.

Véronique merse mai departe pe coridor către atelier, gândindu-se la ziua când mama lui Madeleine apăruse pe pod și se năpustise spre ele ca o corabie mânată de vânt. Madeleine fusese stânjenită, tulburată. Nu, era mai mult decât atât, își zise Véronique, amintindu-și cum vorbiseră. Îi veni în minte privirea lăcrimoasă a femeii și brusca încordare a lui Madeleine. Îi amintea de Clémentine, care îngheța de frică de câte ori o zărea pe sora Cécile.

— A fost adusă aici când era copil, îi spusese Clémentine. Mi-a povestit bucătăreasa. Era doar o fetiță, la fel ca noi, și nu i s-a mai îngăduit să plece.

Și în loc să-și afle pacea, așa cum o găsiseră alte călugărițe, nu găsise decât amărăciunea pe care o întorsese asupra ei înseși, chinuindu-și trupul și rănindu-l, dar și asupra celor mai tineri, mai deștepți și mai fericiți.

— Ce nevoie are trupul de dulcegării și mângâieri, obișnuia să întrebe, când e îmbrățișat de dulcea Lui iubire? Suferința te aduce mai aproape de Dumnezeu, le spunea. De aceea le făcea rău.

Véronique bătu la ușa atelierului.

— Intră!

Când intră văzu că tatăl ei deschisese cutia cu păpușa anatomică din ceară și o trăsese în mijlocul camerei.

— Bine că ai venit. De vreme ce am pierdut câteva lecții în ultimele două săptămâni, m-am gândit să facem niște cursuri intensive și să începem cu Violetta.

Așa botezase modelul anatomic care îi fusese adus din Italia. Véronique o mai văzuse și înainte, când se întorsese acasă, dar nu o cercetase niciodată pe îndelete. Cu toate că văzuse linia care tăia păpușa în două, tresări, luată pe nepregătite, când tatăl ei scoase stomacul ca să-i arate organele interne.

— *Et voilà*!

Se apucă să scoată organele de ceară ale păpușii: plămânii, uterul, inima complicată, vrând să-i arate cum era construit fiecare din ele.

— Nu e la fel de bună ca un cadavru adevărat, dar e iscusit făcută, nu?

Frumoasă.

— Foarte.

Și chiar că era frumoasă. Totuși păpușa, oricât de fidel și minuțios era făcută, îi amintea lui Véronique de trupul altei fete și, măcar că încerca să fie atentă la lecție, gândurile i-o luau razna, nestăpânite.

— Iar aici, vezi? Rinichii.

În timp ce Véronique pipăia fiecare organ, tatăl ei îi punea întrebări. Cum ajungea sângele la inimă? Unde se aflau trompele uterine? Dar apendicele?

Fata își dădea foarte bine seama că o punea la încercare și nu era mulțumit, căci nu răspundea întotdeauna pe loc – timpul îi șterse multe din minte.

După o vreme simți o durere cum îi sfredelește tâmplele și, când tatăl ei îi mai puse o întrebare, nu se mai putu stăpâni:

— Îmi dau toată silința, să știi.

Reinhart o privi cu atenție.

— Nu am nici o îndoială, Véronique. Credeam că vrei să-mi deprinzi arta și sunt multe lucruri de învățat.

— Vreau, numai că… De ce nu m-ai ținut acasă? izbucni. Să mă înveți tu însăți de când eram mică?

Reinhart se uită la ea fără să clipească.

— M-am gândit și la asta. Erai un copil inteligent. Liniștit, curios. Dar… casa era pustie fără mama ta, iar eu, cred, nu prea mă pricep la copii.

Véronique nu-i răspunse, cu toate că nu-și amintea să se fi purtat stângaci cu ea când era copil. Dimpotrivă, în amintirea ei era o figură blândă, un savant care o primea în biroul lui și îi arăta cum își săvârșește magia.

Încordarea dintre ei nu apăruse decât acum, când crescuse. Să se fi schimbat tatăl ei – devenise mai ciudat trăind aici singur? Sau ea însăși devenise mai ciudată odată cu vârsta?

— Pe deasupra, aveam de lucru, continuă parcă ținând să se dezvinovățească. Îmi puneam atelierul pe picioare. Mi-au spus unii că nu e potrivit să țin o copilă aici, singură printre ceasuri, într-o casă pustie. Erau de părere că ai nevoie de îndrumarea unei femei și, de vreme ce nu aveam de gând să mă însor din nou, mi-a părut a fi cea mai bună soluție. Mănăstirea mi-a fost recomandată. Între ei se lăsă tăcerea. Iar acum te-ai întors. Îți desăvârșim educația. Recâștigăm timpul pierdut, zise închizând cutia și totodată punând punct discuției.

Până în acel moment pe Véronique o bătuse gândul să-l întrebe ce planuri are pentru ea, dacă Lefèvre avea dreptate să vorbească așa despre viitorul ei, dacă într-adevăr avea să-i fie ucenică. Acum înțelesese însă că nu era cu putință. Nici măcar nu mai știa dacă așteaptă un răspuns. Căci în cotloanele minții ei se născuse teama că tatăl ei o pregătea pentru ceva ce nu avea legătură cu educația ei, ci mai degrabă cu cariera lui. Își frecă tâmplele cu degetele, sperând să alunge durerea.

— Cred că ești obosită, spuse Reinhart. Am avut mult de lucru, cu toții.

Acum du-te și odihnește-te. Reluăm lecțiile mâine.

În camera ei, Véronique se așează pe pat, cu ochii la păpușa cu expresie de nepătruns așezată pe poliţa căminului, păpușa-Isus pe care o dădeau fiecărei fete, s-o îngrijească și s-o iubească. Pe neașteptate se simți teribil de singură.

Luă păpușa și o ţinu pe genunchi, așa cum făcea la mănăstire, dar nu mai găsi nici o alinare; se simțea la fel de singură.

Își aminti cum, împreună cu Clémentine, făcuse paturi pentru păpuși din batiste și bucăți de cearșafuri vechi. „Nu vreau să sufere. La urma urmei, e un copil.“

Apoi, dintr-odată, nu mai vru să se gândească la Clémentine și la nimic în legătură cu ea. Se săturase să vadă trupul păpușii, jalnic, schilodit.

— Ce-ai făcut, o întrebă, când te-am rugat să mă ajuți? Nimic, nimicuț.

Aruncă cât colo păpușa care se izbi de perete și căzu pe podea – ruptă, moartă.

10

Madeleine

Zgomot de copite pe pavaj, de încălțări pe pietre, o portieră de trăsură închisă cu grijă. Madeleine se ridică din patul cald, nu fără greutate, tremurând în răcoarea nopții care domnea în camera ei. Trase cu ochiul de după perdea și văzu aceeași trăsură de culoarea sângelui lucind în lumina felinarului. Coborî iar scara pe furiș, în picioarele goale, dârdâind, cu inima zbătându-i-se în piept. Însă bărbații trebuie că se aflau la celălalt capăt al încăperii pentru că, deși apropie urechea de crăpătura ușii, nu auzea aproape nimic din ce vorbeau, ci numai un murmur slab de voci. Apoi, dintr-odată, pașii se auziră mai tare, apropiindu-se de ușa în spatele căreia stătea ea ascunsă. Nu mai avu timp să fugă înapoi până la scară, așa că se lipi de perete, după unul din orologii.

Rămase acolo, simțind în gură gustul amar al fricii și auzind pașii bărbaților care veneau spre ea. Se opriră la o lungime de braț mai

încolo, atât de aproape că le auzea răsuflările pe deasupra bătăilor inimii. Nările i se umplură de duhoarea morţii care le pătrunsese în haine şi pielea nespălată.

— Vă dăm de ştire când mai avem ceva, spuse omul cu voce egală, rece.

— Da. Deocamdată e de ajuns.

Se lăsă o lungă tăcere. Madeleine închise ochii strâns şi spuse o rugăciune.

Era îngrozită, încredinţată că o auziseră, că veneau s-o prindă. Însă bărbaţii se îndepărtară pe coridor, târşâindu-şi picioarele; Madeleine răsuflă uşurată.

Mirosul morţii încă stăruia în aer.

Uşa de la intrare se închise, îl auzi pe Reinhart urcând scara în papuci şi întorcându-se în odaia lui. Madeleine mai aşteptă un minut, două, ca să fie sigură că e în dormitor, apoi se repezi spre atelier şi puse mâna pe clanţă. Nu se întâmplă nimic. Apăsă mai tare. Uşa era încuiată. *Merde*!

Răsuflă cu putere ca să se liniştească, se aplecă şi se uită pe gaura cheii.

Înăuntru era întuneric beznă.

Se întoarse în cămăruţa ei şi se cuibări sub pleduri, cu toate că ştia că nu va adormi în curând. În atelier se afla trupul unui băiat, fără nici o îndoială. Aici ajungeau copiii dispăruţi de pe străzile Parisului? Pe masa anatomiştilor? Aşa s-ar fi zis. Mai văzuse soiul ăsta de oameni, cu ochi de peşte mort şi mâini murdare; auzise de la ce nu se dădeau înapoi şi le simţise mirosul morţii. De ce să se căznească să sape prin mizeria dintr-un cimitir, când pe stradă găseau carne proaspătă fără să dea un ban?

Când închise ochii o văzu pe Suzette moartă – părul ei blond şi buzele vinete – întinsă într-un sicriu, cu braţele încrucişate pe piept şi ochii sticloşi aţintiţi spre tavan. La fel ca păpuşa de ceară, doar că reală. Madeleine îşi prinse umerii cu braţele ca să-şi oprească tremurul şi se înveli mai bine, vrând să alunge din minte imaginile morţii care îi apăreau una după alta. Încercă să cheme în faţa ochilor figura surorii ei când era în viaţă, când se plimbaseră prin grădinile Tuileries împreună cu Émile, care lingea o îngheţată de ananas.

Dar imaginea se tulbură și se trezi înapoi în camera stropită cu sânge, în aerul stătut, alături de Suzette și bebelușul care nu voia să iasă din ea.

— Să nu mă lași, Madou. Mi-e așa de frică…

Madeleine nu mai voia să audă nimic. Își trase pătura peste cap și aștepta în van să adoarmă.

Când bătu la ușa lui Véronique a doua zi dimineața, trasă la față de oboseală, ținând în mână tava cu cafeaua, Madeleine nu primi nici un răspuns. Bătu mai tare, în zadar. Deschise ușa de un deget.

Camera era goală. Așternuturile fuseseră strânse, cămașa de noapte era pe un scaun. Pesemne că se îmbrăcase singură, dar de ce? Simțind cum o cuprinde neliniștea, Madeleine coborî înapoi la parter. Când ajunse în hol auzi murmur de voci în atelier. Ușa lăcuită era dată de perete. Se apropie în vârful picioarelor și auzi vocea lui Reinhart.

— Și asta se întâmplă dacă strângi, vezi? Vrei să încerci și tu?

Nu se auzi nici un răspuns, ci, o clipă mai târziu, un râs uimit.

— *Mon Dieu*, chiar așa, tată.

— Bineînțeles. Și acum, dacă tai aici… vezi?

— Da.

Madeleine îngheță de groază, cu ochii holbați. Trebuie că tăia un cadavru, trupul unui biet copil fără nume. Iar stăpâna ei, în loc să fie scârbită, i se alătura bucuroasă.

Deși îi era greu și sângele îi vuia în urechi, intră în cameră, fiindcă știa că trebuie să fie martoră, să-i dea raportul lui Camille. Își impuse să se apropie de masă ca să vadă cadavrul întins acolo. Simțea mirosul morții, greu și dulceag, amintindu-i de peruca bătrânului. Apoi, după ce mai făcu câțiva pași, ochii îi căzură pe două picioare goale. Se opri, clipi și se mai uită o dată.

Căci nu erau, așa cum se așteptase, picioarele unui copil, ci degetele unui bărbat, urâte, răsfirate.

Reinhart ridică ochii spre ea și în clipa aceea – văzând tatăl și fiica unul lângă altul, în mâini cu mănuși mânjite de sânge – Madeleine fu cât pe ce să scape tava.

— A, Madeleine. Ne-ai găsit la lucru, spuse Reinhart, vădit binedispus.

— Nu știam unde e stăpâna.

— Am scos-o din pat când s-a crăpat de ziuă. Disecția o faci cel mai bine la lumina zorilor, să știi.

Madeleine simți dintr-odată că îi vine să vomite. Lăsă tava pe masă, duse mâna la gură, se răsuci pe călcâie și o luă la fugă. Când ieșea din cameră îl auzi pe Reinhart spunând:

— Zău așa, ăsta abia dacă miroase. A murit aseară.

După ce își goli stomacul în curte, Madeleine se întoarse încet în bucătărie.

Ce proastă fusese! Firește că nu era un copil mort. I-o luase mintea razna, morții nu existau decât în capul ei. Doctorul nu căuta decât un cadavru proaspăt ca să-i dea lecții fiicei lui.

Edme ridică din sprâncene când o văzu albă la față.

— Vasăzică ai aflat ce fac, clătină ea din cap. Știu, știu. Ți se face rău de la stomac, nu? Păi cu asta se ocupă anatomiștii. El se simte dator, bănuiesc, s-o învețe așa cum ar învăța pe oricine altcineva, dar, după atâția ani petrecuți aici, eu una tot nu mă pot împăca cu gândul – câtuși de puțin. O copilă nu se cade să vadă așa ceva, chiar dacă a crescut printre drăciile astea.

Neprimind nici un răspuns, se uită mai cu atenție la fața lui Madeleine.

— Așază-te. *Sangdieu*. N-ai mai văzut niciodată un leș?

Ba da, cum să nu. Îl văzuse pe taică-său întins pe pardoseala bucătăriei, cu mâinile încleștate pe ultima sticlă. Văzuse trupul tânăr și umflat al surorii ei, înconjurat de o baltă de sânge.

— Am văzut. Doar că nu așa, înțelegi? Nu mă așteptam.

Edme dădu din cap și o bătu pe umăr.

— E mai bine să-i lași cu ale lor. O să scape curând de el și atunci o să curățăm locul cu oțet. Hai să-ți fac un ceai de ghimbir. Am văzut că face minuni.

Madeleine o privi cum pune apa la fiert într-un ibric.

— Întotdeauna aduce un om mare? întrebă după o vreme.

— Cum adică, fato?

— Vreau să zic… aduce vreodată un copil?

— Doamne ferește! Cel puțin din câte știu eu, nu. Totuși, s-ar putea, cred.

Le iau de la spitale, de cele mai multe ori, de la închisori sau de la Basse-Geôle[14]. Sunt morți de care nu-i pasă nimănui, pricepi? zise

Edme și se întoarse spre ibric.

Cu toate astea, Madeleine se îndoia că leșurile erau luate din locurile acelea. Nu așteptaseră să vină nimeni să-l ia, ci îl puseseră în trăsură când nici nu se răcise bine. Ar fi ceva de spus poliției, dar nu de ajuns.

*

Colivia gaiței reapăru a doua zi, numai că acum era plină cu vrăbii.

— Le-am prins cu mâna mea, se lăudă Victor în fața lui Madeleine ridicând colivia ca să-i arate păsările care zburătăceau înăuntru ciripind.

— Foarte frumos, dar nu cred că înțeleg de ce.

Nu-i plăcea să-l descurajeze, dar nimeni n-ar fi cumpărat o vrabie decât dacă ar fi fost vopsită, desigur. Unii chiar încercau să păcălească mușteriii astfel.

— Le-am prins cu un băț, un coș de rufe și o sfoară.

— Dar de ce?

— Fiindcă m-a pus doctorul Reinhart. A zis că-mi dă trei bănuți pe o vrabie.

— Ce face cu ele?

Băiatul puse colivia pe jos și încrucișă brațele.

— Habar n-am. Nu l-am întrebat. Poate face plăcintă cu ele.

Madeleine clătină din cap.

— Nici vorbă.

Se prea poate ca păsările să fie fripte la proțap, dar întâi aveau să servească cu totul altui scop.

— Ți se întâmplă cumva să ai o bucată de plăcintă, *demoiselle* Madeleine?

Sau de prăjitură? întrebă zâmbind cum putu mai frumos.

— Ești un afurisit, să știi. O pușlama și nimic mai mult. Mă duc să văd dacă a mai rămas ceva prin cămară.

Când se ridică văzu că Victor avea o tăietură pe frunte; sângele se uscase și făcuse coajă.

— Cine ți-a făcut-o, Victor? întrebă cu blândețe. Stăpânul tău?

Băiatul lăsă ochii în pământ.

— Doar sunt proprietatea lui, nu? Ca un câine sau o lingură. Poate face cu mine ce poftește.

Ce i-ar fi putut răspunde? Nimic. Nu putea decât să-i taie o felie groasă de plăcintă cu caise și să-i dorească stăpânului să-l ia moartea cât mai repede.

Madeleine nu mai avu mult de așteptat ca să afle cu ce se ocupa doctorul Reinhart. În dimineața aceea, înainte să înceapă lecția cu Véronique, îl văzu că duce în atelier colivia în care zburătăceau vrăbiile, așa că rămase lângă ușă ca să audă ce se petrece. Câteva minute după ce Véronique intră în cameră, auzi o bufnitură și o exclamație înăbușită a fetei. Trăgând cu ochiul printr-o crăpătură a ușii, Madeleine zări ceva ce n-ar fi zis că e cu putință: capul unei păsări, desprins de trup, deschidea și închidea ciocul.

Reinhart era aplecat deasupra, cu un ceas în mână.

— Zece secunde, anunță triumfător. Pasărea se mișcă zece secunde bune după ce capul a fost tăiat. Întrebarea e dacă este cu adevărat vie sau face doar mișcări mecanice, cum făcea gaița albastră. În ce moment survine moartea, de fapt? Ia să mai încercăm cu alta.

Madeleine era atât de captivată de ceea ce vedea că nu-l simți pe Joseph decât când ajunse chiar lângă ea.

— Ce fac acolo? șopti el.

— Uită-te și tu, spuse făcând un pas înapoi.

Auzi iar zgomotul făcut de cuțit și o ușoară bufnitură când trupul păsării căzu pe jos.

Joseph ridică din sprâncene:

— Asta-i ceva nou.

— Ce e nou?

— Un nou experiment cu viața și moartea.

Vasăzică asta era. Madeleine răsuflă ușurată, deși era îngrozită. Astea erau experimentele neobișnuite pe care le făcea Reinhart. Ăsta era secretul lui.

— De ce le face?

Joseph îi puse mâna pe umăr și amândoi se îndepărtară de ușă.

— Fiindcă îl interesează viața. Fiindcă vrea, mă gândesc, să înțeleagă cum funcționează oamenii și animalele. E ca și cum ar demonta un ceas, să vadă de ce ticăie, înțelegi? Tot timpul face încercări, discută cu Lefèvre despre cum se poate arăta când începe și se sfârșește viața, cum o poți prelungi. Dar ce văd acum, păsări fără cap, e ceva nou. Zâmbi văzând-o nedumerită. E un savant, Madeleine. Și un om

inteligent. Știu că unele din lucrurile pe care le face sunt stranii, dar nu trebuie să-ți fie teamă și să stai cu ochii pe el, orice ai fi auzit.

— Nu, firește că nu.

Întoarse privirea, tulburată de cât de bine îi citea gândurile. Să fi știut că îl spiona de multă vreme pe Reinhart? Să fi ghicit de la început de ce se afla acolo?

Mai era și felul în care o privea, de parcă nu era sluțită, ci întreagă.

*

Deși raportul final putea aștepta până a doua zi, Madeleine nu voia să piardă vremea. În seara aceea îi scrise lui Camille, descriindu-i ce văzuse în ultimele zile: trupul alb al bărbatului întins pe masă, colivia plină de vrăbii gălăgioase, capetele căzute pe jos.

„Așadar vedeți, *monsieur*, se pare că de aceea avea nevoie de cadavre: ca să-i dea lecții de anatomie fiicei lui. Într-adevăr, e ciudat, e și părerea mea, dar mi s-a spus că așa fac anatomiștii."

Trebuia să aștearnă totul pe hârtie, pentru ea în aceeași măsură ca pentru el.

Poate că, în acest fel, ar scăpa de celelalte închipuiri, încă și mai stranii.

„Se poate", continuă, „să mai fie și altceva, însă cred că acelea sunt experimentele de care ați auzit. Cele despre care spuneați că sunt nefirești. M-am gândit că veți dori să aflați fără întârziere, ca să-i puteți spune persoanei care v-a angajat."

Ei, până la urmă o scosese cu bine la capăt, nu? Îi dăduse răspunsurile în treizeci de zile. Își câștigase banii și, cu ei, libertatea. Îl va lua pe Émile de acolo.

Puse tocul jos și se sprijini de spătarul scaunului, istovită. După atâtea săptămâni de pândă și încordare merita să se simtă ușurată, să se bucure la gândul că o așteaptă o nouă viață, departe de casa maică-sii. Și totuși, o încerca un fior de teamă la gândul că ar mai putea fi ceva, un lucru mult mai rău, ascuns în spatele unei uși încuiate sau îngropat în pământ. Nu asta simțise chiar din prima zi, dar nu aflase de ce? Lăsă deoparte aceste gânduri, uscă cerneala și apăsă sigiliul cu vulpea pe hârtia împăturită.

*

A doua zi, la ora patru, un băiat veni la uşa din spate. Era gălbejit şi hainele abia se ţineau pe el de zdrenţuite ce erau.

— Vrei mâncare? îl întrebă Madeleine. Stai să văd ce găsesc.

Băiatul aţintise ochii asupra şuviţelor de păr care îi scăpaseră de sub bonetă. Rosti un singur cuvânt:

— Vulpe.

Madeleine ieşi repede din casă, trăgând uşa în urma ei.

— Cine eşti? şopti.

În loc de răspuns, băiatul îi întinse o bucată de hârtie.

Madeleine o luă şi o despături. *Du-te la casa din faţa bisericii Saint Roch de pe rue Honoré. Întreabă de monsieur L'Epinasse. Pleacă neîntârziat.*

Biletul nu era semnat, nu avea sigiliu, însă ea ştia de unde vine. Îl ascunse în buzunar şi îi dădu băiatului câţiva bănuţi, pe care el îi înhăţă şi o luă la fugă.

Madeleine se întoarse încet în bucătărie, unde Edme tăia legumele.

— Ai vreun necaz? o întrebă aceasta văzând-o. Te-ai albit la faţă.

— S-a îmbolnăvit mama, zise Madeleine. Trebuie să mă duc s-o văd.

Edme plescăi din limbă.

— Oraşul ăsta e de vină. Murdăria, duhoarea, miasmele. Nu-i de mirare că oamenii se îmbolnăvesc şi dispar *tous azimuts*.

Madeleine privea cu câtă îndemânare taie un morcov.

— Ar fi mai bine să plec acum, înainte de cină, zise. *Mademoiselle* Véronique îl ajută pe tatăl ei, aşa că oricum nu cred să aibă nevoie de mine.

— Atunci du-te, dădu Edme din cap şi adăugă îndreptând spre ea cuţitul de tăiat legume: Dar să nu întârzii, că nu pot şi să gătesc, şi să servesc la masă.

— Da. Mă întorc repede.

Dădu fuga în camera ei, îşi scoase şorţul, se spălă pe faţă şi pe mâini şi îşi aranjă părul cum putu mai bine. Apoi înhăţă pelerina şi boneta şi plecă pe uşa din spate, simţind cum îi vâjâie sângele în urechi.

După ploile din zilele trecute străzile erau pline de mizerii şi, cu toate că Madeleine îşi ridicase poalele fustei, până ajunse în rue Honoré

rochia i se stropise şi botinele i se îngălaseră de noroiul negru şi lipicios al Parisului.

Trecu în goană pe lângă casele bancherilor şi negustorilor, ascunse după ziduri înalte, prin faţa prăvăliilor ţinute de croitoresele şi modistele bogătaşilor, în vitrinele cărora luceau ţesături cu fir de aur şi dantele de argint drapate pe manechine de porţelan. Vreme de o clipă îşi închipui cum ar fi să aibă o prăvălie a ei, să-şi câştige singură traiul. Capital. De asta aveai nevoie, spunea tatăl ei. Ceva capital şi ceva noroc. De amândouă ducea lipsă, amândouă i-ar fi prins bine.

În faţa bisericii se afla un imobil elegant din piatră albă, cu o curte pavată, pe care Madeleine se grăbi s-o traverseze. Când sună, uşa fu deschisă de un bărbat înalt în livrea albastru închis, care o măsură dispreţuitor din cap până în picioare.

— Da?

Madeleine scoase hârtia din buzunar.

— Am primit acest bilet, prin care mi se spune să vin aici fără zăbavă. Să întreb de *monsieur* L'Epinasse.

Îi făcu loc să intre, apoi se duse la un birou unde un alt bărbat în livrea albastră îşi curăţa dinţii cu o scobitoare.

Primul bărbat arătă cu bărbia spre Madeleine.

— Încă o *mouche*. Pentru domnul general-locotenent.

Inima ei îşi încetini bătăile. Era o greşeală, de bună seamă. Nu putea să fie el. Nu avu însă cum să întrebe pentru că al doilea bărbat îi făcu semn să-l urmeze. Urcă o scară de lemn lăcuit, merse pe un culoar cu covor pe jos şi ajunse la o uşă dublă, flancată de doi valeţi care deschiseră şi o urmăriră cu privirea în timp ce intra într-o cameră de lucru imensă, cu tavan înalt.

La celălalt capăt al încăperii, aşezat la un birou de lemn închis la culoare, un bărbat scria. Era îmbrăcat într-o robă neagră şi avea o perucă cu păr lung, alb şi buclat. Faţa puhavă, negricioasă şi nasul coroiat erau vopsite cu alb de plumb. Pe obraji avea două pete roşii. Deasupra lui, pe perete, era atârnat un portret cu ramă aurită – tot al lui, doar că mai slab, mai arătos, mai în putere.

Lui Madeleine i se strânse stomacul când înţelese că el era: Nicolas-René Berryer, general-locotenent de poliţie, cel mai urât om din Paris. Pe o latură a biroului, cu spatele spre ea, mai stătea un bărbat. După

mișcări, îmbrăcăminte și peruca îngrijită își dădu seama că era clientul cel mai nesuferit al lui Suzette.

Rămase nemișcată, abia îndrăznind să respire, cu ochii la îngerașii care ițeau capetele de după stucaturile tavanului, la săbiile, scuturile și balanțele aurite care sclipeau pe lambriuri. Balanța justiției, cum să nu, în mâna poliției și a unuia de teapa lui Nicolas Berryer. Cei doi bărbați stăteau de vorbă; murmurul vocilor răzbătea până la ea din celălalt capăt al camerei. De la o clipă la alta i se făcea tot mai rău. Se rușina de părul ei nespălat, de hainele stropite de noroi, de fața murdară, urâțită de cicatrice.

Până la urmă, Berryer ridică ochii spre ea.

— Apropie-te.

În timp ce se îndrepta spre birou, Camille se întoarse cu fața spre ea.

— *Monseigneur*, ea e Madeleine Chastel, fata care l-a spionat pe ceasornicar.

— Știu cine este.

Madeleine simți un fior rece pe spinare. Stătea cu mâinile împreunate, simțind cum ochii bărbatului se plimbă peste ea.

— Spune-mi amănunțit ce-ai aflat, îi zise acesta. Înțeleg că i-ai scris lui Camille aseară.

Madeleine nu-și ațintи privirea asupra lui Berryer, ci spre un punct aflat în spatele lui. Fără să stea pe gânduri îi povesti despre experimentul cu păsările, despre așa-zisa cutie magică, de respingătorii vânzători de cadavre și disecția omului cu trup alb.

Berryer ridică din sprâncene când îi descrise vrăbiile decapitate, însă altminteri nu păru interesat.

— Anatomiștii, mormăi el, sunt o specie aparte. Dar nimic din ce mi-ai spus nu e neobișnuit sau nefiresc. Pasărea zburătoare trebuie că a fost un șiretlic de care nu ți-ai dat seama. Altceva?

Madeleine șovăi.

— Altceva n-ar mai fi, *monseigneur*.

(Cel puțin nimic care să-i fi atras atenția.)

— Experiențele cu vrăbii sunt singurele pe care le-ai văzut?

— Da.

Berryer și Camille schimbară o privire, părând să se pună de acord asupra unui lucru discutat înainte.

— Cine mai vine în casă, fato?

— Cei mai mulţi sunt meşteşugari. Fabrică piese pentru ceasuri şi automate. Când şi când vine un cumpărător.

— Bine, bine, flutură Berryer din mână. Dar altcineva? Vreun prieten ieşit din comun? Cine vine la cină?

Se strâmbă văzându-l pe Camille că strănută.

— Musafiri vin arareori. E un doctor, *monsieur* Lefèvre, care vine mai des.

Berryer ridică o sprânceană vopsită cu negru.

— Aha. Şi despre ce vorbesc?

Madeleine îşi trecu limba peste buze.

— Tot felul de lucruri legate de ştiinţă – electricitate, lăsare de sânge şi altele asemenea. Plictisitoare, de cele mai multe ori. I-am mai auzit vorbind despre suflet. Dacă e sau nu parte a trupului.

— Altceva?

— Au vorbit de alt bărbat, Vaucanson. Spuneau că a dat greş.

— Acel *mécanicien* a făcut raţa care se găinăţează, îi spuse Camille lui Berryer.

— Mda, ştiu prea bine cine e, omule. Nu se poate nicicum spune că a dat greş. Altceva? întrebă Berryer întorcând privirea spre ea. Ceva legat de politică? Ceva despre rege?

— Ştiu că Lefèvre îi dă lecţii regelui, dar nu i-am auzit vorbind mult de asta.

— Ei, şi ce spun?

— Că Lefèvre îi dă să disece animale moarte, luate de la menajerie.

— N-ai auzit de vreun complot, răzvrătire, ceva ce ţi-a părut îndoielnic?

— Nu.

— Eşti absolut sigură?

— N-am auzit nimic şi am tras cu urechea de câte ori am avut prilejul, dar nu pot fi tot timpul peste tot.

Berryer scoase un briceag de argint şi se apucă să ascută o pană de scris.

— Zici că Reinhart primeşte rar musafiri, are puţini prieteni. Prin urmare e un individ bizar, nu?

— Aş spune că da. Cea mai mare parte a timpului stă în atelier şi inventează tot soiul de lucruri.

Lucruri pe care nici un om n-ar trebui să le poată crea.

— A avut mult de lucru, zâmbi Berryer unui gând ascuns. Și de fată ce-mi poți spune?

Madeleine simți că i se usucă gâtul.

— Ce să vă spun, *monseigneur*?

— Are metehne ciudate, cunoștințe neobișnuite?

— Nu, nu cred.

Era ciudată, într-adevăr, dar nu le-ar fi spus așa ceva. Nici ea nu știa de ce, voia s-o apere pe Véronique și nu le-ar fi dezvăluit nimic.

— N-o interesează decât să citească și să învețe și să construiască singură mașinării.

Aproape că te speria cu ambiția ei, iar mintea îi era la fel de ascuțită ca briceagul lui Berryer, își zise Madeleine. O văzuse cu mâinile mânjite de sânge, o auzise râzând la vederea unei inimi omenești. Se înșelaseră crezând că e doar o copilă naivă, dar nu ea avea să le deschidă ochii.

Camille și Berryer se uitară unul la celălalt.

— Nici în corespondență n-ai găsit nimic?

— Dezbateri îndelungi despre longitudine și o grămadă de banalități, spuse Camille. Planuri, discuții despre materiale, lucruri de-astea. M-au plictisit de moarte. Dar, firește, poate fi un cod.

Berryer se întoarse iar spre Madeleine.

— Tu ce-mi poți spune în concluzie despre omul ăsta? Îl socotești primejdios?

Lui Madeleine i se umeziseră palmele, inima îi bătea nebunește. De unde să știe ea? În viața ei văzuse mulți oameni primejdioși: bărbați cu ochi scăpărători și pumnii strânși, bărbați umflați de băutură, un bărbat ținând în mână un vătrai, bărbați cu sufletul plin de amărăciune. Se uită la Berryer.

Reinhart nu semăna cu nici unul din aceștia, dar asta nu însemna că nu e primejdios. Uneori ai fi zis că e blând, totuși asta nu însemna nimic în sine – deseori tocmai cei care păreau cumsecade la început sfârșeau prin a-ți face rău.

— Cum v-am spus, sire, n-am văzut nimic care să dovedească, fără tăgadă, că e un om primejdios. Dar, adăugă după o ezitare, n-aș spune că e un om ca toți ceilalți. Uneori mă privește într-un fel ciudat, ca și cum mi-ar lua măsura.

Mai face şi alte lucruri de neînţeles, lucruri care nu-mi plac. A jupuit un iepure la care ţinea fiica lui.

— Atâta tot? Un iepure mort?

Ar fi vrut să-i explice că era mult mai mult la mijloc – ceva nefiresc în felul lui de a fi. Ar fi vrut să le povestească despre gaiţă, cum se stinsese tocmai când dublura ei mecanică prinsese viaţă. Despre ce spusese de cadavre şi teama ei că era în căutarea unui leş de copil. Dar ce dovezi avea în sprijinul acestor temeri? Nici una. Doar spaima care i se cuibărise în stomac. Cum or putea mărturisi astfel de lucruri unui general-locotenent de poliţie? Ar fi râs de ea ca de o fată ignorantă, nu cu mult deasupra unei babe din piaţă.

— Nu pot băga mâna în foc pentru nimic, dar nu sunt sigură că e chiar întreg, *monseigneur*. La cap.

Berryer se încruntă la ea.

— Vorbim de un om care îşi câştigă traiul construind lilieci mecanici şi ceasuri în formă de câine. Bineînţeles că nu e chiar întreg la minte. Întrebarea e dacă e periculos. Lăsând la o parte iepurele jupuit şi un cadavru, posibil ilegal obţinut, mai ai ceva care să dea de gândit cum că ar prezenta un risc?

Madeleine şovăi, încremenind asemenea unui iepure sub privirea pătrunzătoare a lui Berryer.

— Nu, spuse în cele din urmă.

Ştiu, chiar în clipa în care rostise cuvântul, că făcuse o greşeală, că aveau să-i ceară socoteală. Că poate se înşelase. Dar, până să mai spună ceva, Berryer se întoarse spre Camille.

— Atunci, asta e.

— Deci merge mai departe? vru să ştie Camille.

— Nu eu decid, în final, dar cred că acum putem dezavua spusele celeilalte fete.

Madeleine îngheţă auzindu-l. Pesemne că se albise la faţă deoarece Camille, văzând-o, zâmbi din colţul gurii.

— Nu te uita aşa la mine. Dacă-ţi spuneam ce mi-a povestit n-ai mai fi vrut să intri în casă; dar, cum s-a vădit acum, era o scorneală, de la cap la coadă.

— Ce scorneală, *monsieur*? întrebă ea cu voce abia auzită.

Camille şi Berryer se uitară unul la altul. Cel din urmă ridică din umeri.

— N-are ce să strice dacă îi spunem acum, cred.

Camille i se adresă pe un ton calm, ca între vechi cunoştinţe.

— Acum ceva timp, o fată a lucrat ca ajutor în bucătărie, doar o scurtă bucată de vreme. A povestit poliţiei că Reinhart a încercat să facă experienţe pe ea, încheie zâmbind.

— Ce experienţe? întrebă Madeleine simţind că îi îngheaţă sângele în vine.

— Ei, nişte prostii: lăsare de sânge şi altele asemenea. La vremea aceea mi s-a părut o poveste trasă de păr, mai ales că ceilalţi servitori n-au văzut nimic, dar fireşte că eram datori să ne convingem.

Madeleine nu răspunse. Înţepenise, parcă prinsese rădăcini în locul acela.

Agathe îi pomenise de o fată care ajuta la bucătărie chiar în ziua când intrase în casa ceasornicarului. „Nu merita să-ţi baţi capul cu ea, aducea mai mult necazuri.“ Da, asta era hiba. Aducea necazuri, cu ghiotura. De ce nu-i spusese nimeni?

— Când a fost asta? întrebă cu inima în gât.

— Acum câteva luni. Înainte să se întoarcă stăpâna ta. S-a aflat că fata a încercat să vândă o cutie de aur furată de la stăpânul ei şi numai atunci a venit cu povestea asta născocită.

Lui Madeleine i se tăie respiraţia.

— Şi unde e acum?

Camille ridică o sprânceană, mirat de încetineala minţii ei.

— Madeleine, a furat o cutie de aur de la stăpânul ei. Ştii care e pedeapsa.

Şi atunci parcă văzu ştreangul căzând, trupul zbătându-se. Rămase nemişcată, fără să mai scoată o vorbă, până când Berryer îi spuse:

— Poţi să pleci, fato. Doar dacă mai ai ceva să ne spui.

Ea stătu să cumpănească, vorbele i se închegau în minte, un lucru la care îi dăduse de gândit fata de la bucătărie, ceva ce trebuia să spună.

— Vorbeşte lumea de un ucenic care a dispărut de la un brutar din Place Dauphine. Şi de ucenicul unui lumânărar din rue Calandre.

— Şi?

— Amândouă locurile sunt pe Île de la Cité.

Berryer îşi încruntă fruntea vopsită.

— Nu văd ce legătură are cu însărcinarea ta. Nici n-ai crede dacă ţi-aş spune câţi ucenici fug de la stăpân şi ce des se întâmplă.

— Da, zise şi se opri din nou. Dar ţinând seama de ce spunea slujnica aceea…

Trase aer în piept, făcându-şi curaj să continue.

— Au mai dispărut şi alţii copii, nu, de prin împrejurimi? Fiica unei cusătorese…

Berryer oftă.

— Astea-s vorbe de clacă, zău aşa. Ai face mai bine să te gândeşti la însărcinarea pe care ţi-am dat-o decât să pleci urechea la ce trăncănesc nişte servitori trândavi şi târfe de cea mai joasă speţă.

O privi drept în ochi şi Madeleine nu avu nici o îndoială că ştia întocmai cine şi ce era ea.

Berryer se întoarse din nou spre Camille.

— Ziceai că-mi povesteşti de falsificatorul de monede.

— Da, încuviinţă Camille şi aruncă o privire spre Madeleine. Întoarce-te la ceasornicar, Madeleine. Deocamdată am terminat cu tine.

Când ieşi pe strada noroioasă, Madeleine tremura din toate încheieturile; de aceea n-o recunoscu le început pe femeia care se apropie de ea. Părul îi atârna lălâu pe umeri, rochia stătea întinsă peste burta umflată. Era Agathe, fosta servitoare a doctorului Reinhart.

— Trebuie să intru, spuse fără s-o salute pe Madeleine.

Madeleine îi privi faţa încordată, pământie, ochii injectaţi, iscoditori.

— Agathe? Ce cauţi aici?

— Trebuie să dau de un poliţist pe nume Camille. Musai să vorbesc cu el.

Madeleine rămase cu ochii la ea, cuprinsă de frică.

— Te rog, o imploră Agathe. Du-te înapoi. Spune-le că trebuie să-l văd.

— Nu pot, făcu Madeleine trăgându-se înapoi. Am fost aici ca să raportez ceva şi acum trebuie să mă întorc acasă. Am întârziat. De ce nu mergi singură?

— Nu-mi dau voie să intru pe uşă, să vorbesc cu el, dar ţie ţi-ar putea da ascultare, spuse Agathe agăţându-se de braţul lui Madeleine şi strângându-l ca într-o menghină. Trebuie neapărat să-l văd. Aştept aici de nu ştiu câte ore.

— Dar de ce…? zise Madeleine şi se opri, căci era limpede de ce voia să-l vadă; pricina era pântecul ei umflat. De aceea ai plecat din

casă, murmură mai mult pentru ea. Ăsta a fost adevăratul motiv.

— Nu-mi răspunde la scrisori; am rămas singură, nu am pe nimeni. Ai mei nu mă primesc acasă.

Agathe avea pielea alb-gălbuie, ochii tiviți cu roșu, privirea rătăcită.

Camille se purtase astfel ca s-o scoată pe Agathe din casa doctorului Reinhart. Ca s-o poată aduce pe ea, să spioneze. Să fi refuzat Agathe să fie *mouche*, ori n-o crezuseră în stare? Poate că era prea credincioasă, nu știa nici să scrie, drept care își bătuseră joc de viața ei.

— N-au să-mi dea ascultare, spuse Madeleine încet, copleșită de rușine.

Chiar dacă aș putea intra înapoi, aș vorbi în vânt.

Și atât i-ar trebui – să încerce.

— Mi-a spus că mă iubește, șopti Agathe. Că o să-mi găsească o locuință.

Madeleine îi privi fața palidă, umflată. Cum de înghițise o minciună atât de vădită? Îi era milă, dar și scârbă. Ea n-ar fi fost așa de neghioabă, însă ea fusese învățată să nu se încreadă în nimeni.

— Dacă nu vrea să te vadă, atunci eu zic că ți-e mai bine fără el.

Agathe dădu drumul mâinii lui Madeleine:

— Îți convine să vorbești acum, când ești bine și la adăpost în locul meu.

Să fi fost la adăpost? Nu se simțea defel așa.

— Agathe, ce s-a întâmplat cu fata de la bucătărie? De ce nu mi-ai pomenit nimic de ea?

Agathe o privi încruntată.

— De Clothilde vorbești? Era hoață și mincinoasă. N-a stat la noi decât o lună și nu vreau să-mi aduc aminte de ea.

— A fost spânzurată?

— De bună seamă. Mulți alții sunt spânzurați pentru mai puțin. Ți-o fi spus Edme. Știu că îi părea rău, dar fata știa ce spune legea atunci când a încălcat-o.

Madeleine își cântări bine cuvintele, gândindu-se cât de departe putea merge.

— Agathe, tu crezi că doctorul Reinhart e un om bun?

Agathe se încruntă și mai tare.

— Bun? Ce are asta a face? De când a fost bunătatea de ajutor cuiva în orașul ăsta? Dar cu mine s-a purtat mai frumos decât poliția, spun cu

mâna pe inimă.

— Dar n-ai văzut nimic ciudat în casa aia? Ceva nelalocul lui?

— În afară de creaturi mişcătoare din metal şi şerpi în borcane? – O privi atent pe Madeleine, cântărind-o, poate simţindu-i frica. Am văzut multe, dar, de vreme ce nu vrei să mă ajuți, nu te ajut nici eu.

Madeleine se înfioră auzind-o. Să fi fost într-adevăr lucruri pe care ea nu le văzuse, ori îşi bătea Agathe joc de ea ca s-o sperie fiindcă îi luase locul?

— Agathe, te rog, spune-mi despre ce vorbeşti. Te-aş ajuta dacă aş putea.

— Ei, ai putea, dar nu vrei. Atunci mai fac o încercare, de una singură, spuse cu voce gâtuită. O să mă vadă, chiar dacă nu vrea.

Madeleine merse câţiva paşi în urma ei, simţind cum o năpădeşte ruşinea.

— Ai putea merge la Hôtel Dieu[15], ştiai? Te-ar primi, o sfătui cu toate că îşi dădea seama, chiar în clipa când rostea cuvintele, că e în zadar.

Agathe râse scurt, zeflemitor.

— Hôtel Dieu! Casa Domnului în Paris. Ai văzut ce e acolo? Nici urmă de Dumnezeu, numai nebuni şi bolnavi. zăcând unul peste altul în mizerie. Cum ţi-am spus, mi-a făgăduit. Am să-l fac să-şi aducă aminte făgăduiala.

Madeleine o privi cum se îndepărtează mergând greoi, cum se ceartă fără sorţi de izbândă cu gardianul de la uşă. Cu toate că nu era frig, o trecu un fior.

Dacă era în stare Camille – sau poliţia – să calce în picioare o femeie fără a se gândi de două ori, doar ca să pună o alta în locul ei, atunci nu încăpea îndoială că la fel s-ar fi purtat cu ea dacă dădea greş; dacă se dovedea că nu-i prevenise că stăpânul ei nu era doar altfel decât alţii, ci de-a dreptul smintit.

*

Înţelese cu adevărat doar două zile mai târziu, când veni convocarea.

Cobora scara spre hol când Joseph deschise uşa; în prag erau doi bărbaţi îmbrăcaţi în superbe livrele de catifea roşie cu fireturi aurite.

— Trebuie să-l vedem pe doctorul Reinhart, îl anunţă unul din ei. Neîntârziat, te rog.

Joseph îi aruncă o privire supărată lui Madeleine şi îi conduse în salon, lăsând-o pe ea să-l aducă pe doctorul Reinhart din atelier. Îl găsi împreună cu Véronique şi *monsieur* Lefèvre, care le arăta un fel de aparat din care ţâşneau scântei strălucitoare.

— Nu vezi, fato, că avem treabă? o luă Reinhart la rost.

— Iertare, *monsieur*, dar cred că ar trebui să veniţi fără întârziere. Au sosit doi bărbaţi şi par că sunt foarte nerăbdători să vă vadă.

Reinhart oftă.

— Claude, scuză-mă, se vede că nu am de ales.

— Nici o supărare. Continuăm altă dată. Dar ascultă la mine, ăsta e viitorul.

Bombănind ceva despre vizitatorii nepoftiţi, doctorul Reinhart se îndreptă spre salon, urmat de Véronique şi Lefèvre. Bărbaţii în roşu făcură la unison o plecăciune şi unul scoase cu un gest elegant o scrisoare sigilată cu *fleur de lys*[16].

— Domnule doctor Reinhart, am onoarea şi misiunea de a vă înmâna acest plic.

Se lăsă într-un genunchi, parcă îi făcea o cerere în căsătorie, şi ridică mâna cu scrisoarea.

Reinhart o luă încruntat, rupse sigiliul de ceară roşie şi despături hârtia groasă, care era plic şi scrisoare totodată. În timp ce parcurgea textul se scărpina în cap pe sub perucă.

— Cred că e o greşeală, spuse şi se aşeză repede pe un fotoliu, iar Véronique se grăbi să vadă ce e cu el.

Lefèvre îi luă scrisoarea din mână şi citi cu glas tare:

„La ordinul lui Argenson, la recomandarea marchizei de Pompadour, Doctorul Maximilian Reinhart este numit Orologier al Regelui începând din acest moment. Se va muta fără întârziere în Galeries des Louvre. Familia şi slujitorii îl vor însoţi.“

O clipă amuţiră cu toţii, cu ochii la scrisoare, la fel de uimiţi ca Reinhart.

Până şi Lefèvre se încruntase, nedumerit, apoi izbucni într-un hohot de râs.

— Orologier al regelui! Şi-au pierdut minţile de-a binelea?

— Nu înţeleg. Eu n-am cerut aşa ceva.

Bărbații în roșu se priveau stingheriți; era limpede că se așteptau la cu totul alt răspuns. Lefèvre chicoti din nou, de data asta mai puțin convingător.

— Nimeni nu cere să fie angajat în slujba regelui, Reinhart. Este numit și gata. Și, dintr-un motiv necunoscut, ai fost ales tu.

Privirea lui Madeleine se încrucișă cu a lui Véronique. Vasăzică de aceea o puseseră să-l spioneze: să vadă dacă era potrivit să intre în slujba regelui, îndeajuns de priceput cât să devină orologier regal. Faptul că primise această numire însemna că izbutise, că poliția o crezuse pe cuvânt. Atunci aveau s-o plătească, nu? O să scape de Maman. O să plece din rue Thévenot! Poate va pleca chiar din Paris și va începe o viață nouă altundeva, într-un loc unde să nu știe nimeni ce a fost înainte și unde ea însăși ar putea uita.

Lefèvre îi conducea pe cei doi bărbați înapoi în hol, explicându-le că vrea să vorbească între patru ochi cu prietenul lui.

— Ce-o mai fi și asta? îl întrebă Reinhart când se întoarse.

— Asta înseamnă, *mon ami*, că te vei duce să locuiești în Galeries des Louvre, alături de alți meșteri, aleși pe sprânceană. E o mare onoare, desigur, cu toate că încăperile sunt teribil de sărăcăcioase.

— Și pe urmă?

Lefèvre ridică din umeri.

— Fără doar și poate că Ludovic va veni să-ți vadă atelierul, așteptându-se să-i explici tot felul de lucruri, cerându-ți să-i construiești mașinării pentru dragile lui găini și așa mai departe. Va trebui să înveți bunele maniere, altminteri îți pune capul în țeapă. Se uită din nou la scrisoare. La recomandarea marchizei de Pompadour, i-auzi! Se vede treaba că ai impresionat pe cineva cu jucărioarele tale ingenioase.

— Femeia care a venit aici, spuse Véronique uitându-se la scrisoare, *Madame* de Marinière, era chiar ea? Favorita regelui?

Madeleine își aminti de femeia în rochie albastră brodată cu argint, de sprâncenele ei arcuite și râsul studiat, de sclipirea rece a unui diamant. Pentru ea lucrase, nu avea nici o îndoială. De aceea își oprise privirea asupra ei, de aceea îi zâmbise misterios.

— Da, *mademoiselle*, răspunse. Ea trebuie să fi fost. *Madame* de Marinière era o glumă, înțelegi? Numele ei adevărat e Jeanne Antoinette Poisson.

Maman şi Coraline vorbiseră în mai multe rânduri de *Madame* Poisson, de cum urcase, în ciuda condiţiei umile, la rangul de *Madame* d'Etiolles şi apoi de marchiză de Pompadour, cea mai puternică dintre curtezane. Însă vorbeau de ea ca de o femeie la fel ca ele, ajunsă puternică şi bogată, o femeie care, la urma urmelor, era o târfă. Dar femeia care venise în casă nu semăna câtuşi de puţin cu ele; era o femeie care îşi cunoştea valoarea şi făcea planuri, o femeia care valora cât o mie ca alde maică-sa. Cu aceste gânduri, lui Madeleine îi mai veni inima la loc. De vreme ce De Pompadour o angajase, nu însemna că valorează şi ea ceva? Că ceva din strălucirea acesteia cădea şi asupra ei?

— Într-adevăr, zise Lefèvre. Pesemne că marchiza de Pompadour a făcut cercetări ca să te găsească, Reinhart. Femeia asta nu renunţă cu una, cu două, pe cât se vede. Ţi-a cerut să faci cutia cu automatul ca să te pună la încercare, fără îndoială, aşa că Véronique a făcut foarte bine că a acceptat comanda, cu toate că „termenul" era atât de „ambiţios", să zicem.

Îi făcu cu ochiul lui Véronique şi ea îi răspunse cu un zâmbet.

Reinhart nu băgă nimic de seamă. Privea drept în faţă.

— Vasăzică am izbutit la încercarea asta, mormăi. Trebuie să-i uimim şi de acum încolo.

Madeleine ieşi din salon mergând ca printr-un vis care se înfiripa încet, încet în mintea ei. Îşi îndeplinise misiunea, aşa că în curând va putea pleca, pretinzând că are o rudă bolnavă ori că trebuie să aibă grijă de Émile, şi bineînţeles că asta era adevărat. Îl va scoate din Paris, fără să-i spună lui Maman – doar astfel putea scăpa. O săgetă tristeţea la gândul că se va despărţi de Véronique şi de Joseph, de Victor, chiar şi de Edme, dar nu-i va părea rău să plece din casa asta, nici să rupă cu propriul trecut. Era ca şi cum povara care o apăsase până atunci se ridicase în sfârşit şi, prima oară în viaţa ei, nu mai vedea viitorul ca pe o fundătură întunecoasă.

Scuturându-se de visare, văzu că unul din bărbaţii în roşu aţintise privirea asupra ei. La început îşi zise că se uita la obrazul ei urâţit, dar apoi înţelese că voia să-i spună ceva, s-o facă să se apropie de el, poate. De ce? Când crezu că n-o bagă nimeni în seamă se duse lângă el şi ascultă ce îi şopti cu voce aspră:

— Mi s-a spus să îţi transmit următorul mesaj: Rămâi pe loc. Nu te duce prea departe cu gândul. Treaba ta aici nu s-a încheiat.

II

Luvru

11

Véronique

De departe, Luvrul arăta întocmai cum era de aşteptat: un palat uriaş de piatră, cu o colonadă impozantă ca un şir de soldaţi. Dacă te apropiai, totuşi, vedeai construcţiile şubrede din lemn înălţate în curte de meşteri şi vânzători ambulanţi, praful care întuneca luciul marmurei. După ce intrai îţi dădeai seama că nu ai pătruns într-un palat, ci într-un gigantic stup de albine, locuit nu de membri ai familiei regale, ci de lucrători. Etajele clădirii fuseseră împărţite pe orizontală şi pe verticală în numeroase camere, unele spaţioase, altele minuscule, în care locuiau portretişti, poeţi, sculptori, savanţi înconjuraţi de o droaie de ucenici şi învăţăcei. Atelierul tatălui ei, aflat la etajul al doilea, era o încăpere mare, mai degrabă întunecoasă, plină de desene atârnate pe pereţi şi tablouri înnegrite de vreme, prinse în rame grele, aurite. Apartamentul mai cuprindea două dormitoare, o bibliotecă, un birou şi un salon cu oglinzi de argint pătate, cu tavanul acoperit de o frescă înfăţişându-l pe Isus înconjurat de îngeri. În aceste încăperi aduseră o armată de ceasuri şi o menajerie de animale mecanice, laolaltă cu o pisică vagabondă în trei culori care hotărâse că aceea e casa ei.

Când ajunsese prima oară aici, Véronique îşi scosese pantofii, se lungise pe podea cu braţele întinse în lături şi se uitase la îngeri. Cât va putea sta în locul ăsta? O lună? Trei luni? Un an? Să îndrăznească să spere că numirea tatălui ei în acest post e de bun augur pentru ea, că îi va consacra mai mult timp ca s-o instruiască sau va căuta să o dea la o parte, ca să nu-l încurce? Ori avea cu totul alte planuri pentru ea? Madeleine o găsise acolo şi, când o luase de mână ca s-o ajute să se ridice, Véronique o trăsese râzând lângă ea şi o rugase stăruitor să se întindă alături şi să se uite şi ea la tavan. Rămaseră o vreme aşa, privind plafonul în tăcere. Véronique îşi aminti cum stătea în patul ei, lângă cel al lui Clémentine, se uitau amândouă la tavanul murdar de fum şi vorbeau în şoaptă despre viitor. „O să ne clădim singure viitorul“, spusese Clémentine, dar cum ar fi cu putinţă?

— Tu crezi, Madeleine, că oamenii îşi pot hotărî singuri viitorul?

— Cum adică?

— Adică putem într-adevăr fi stăpâni pe ceea ce ni se întâmplă, sau drumul ne e deja hotărât încă de la naştere?

— N-aş şti să spun, domnişoară. Ar fi frumos să putem alege ce vrem, dar mulţi din cei pe care îi văd au drumul prea îngust şi prea scurt.

— Într-adevăr.

Oamenii pe care îi vedea pe străzi, chirciţi, schilozi, îmbătrâniţi înainte de vreme. Să aibă ei puterea să scape de sărăcia în care se născuseră? Greu de crezut. Nu în Parisul pe care începuse să-l cunoască; Parisul unde copiii dispăreau de pe stradă fără ca autorităţile să se sinchisească. Madeleine spunea că mai apăruseră foi de ştiri, însă ea căutase pagină cu pagină în ziarul pe care îl citea tatăl ei şi nu găsise nimic despre acei copii.

— Mie mi s-a dat totuşi o şansă, Madeleine – şansa la viaţă. Şansa să fac ce mi-am dorit întotdeauna să fac: să construiesc maşinării doar ale mele. N-o pot lăsa să-mi scape printre degete. Nu pot să mă întorc în mănăstirea unde mi-am petrecut cea mai mare parte din viaţă.

— N-ai să fii nevoită, aşa-i?

— Nu ştiu.

— A fost rău acolo? întrebă Madeleine după o tăcere.

— Da.

În faţa ochilor îi apărură figura lui Clémentine, apoi statuia care plângea cu lacrimi de sânge. Imaginile stăruiră câteva clipe şi dispărură din nou.

Madeleine n-o mai întrebă nimic, în schimb o luă de mână.

— Aşa că, vezi, spuse Véronique încet, întorcând capul spre Madeleine, trebuie neapărat să izbutesc. Să-l conving pe tata că e mai bine să rămân, şi el să-mi dea lecţii. Nu mă pot întoarce acolo.

— Înţeleg.

— Oare?

— Da. Nici eu nu mă pot întoarce.

Cuvintele ei fură pe deplin lămuritoare pentru Véronique: lui Madeleine i se întâmplase ceva îngrozitor. Ceva despre care nu voia să vorbească, tot aşa cum ea însăşi nu va pomeni în veci de ceea ce văzuse

și făcuse. Amândouă fuseseră plăsmuite din întuneric. Amândouă aveau nevoie să se construiască.

Nu avură mult timp parte de singurătate, căci fură aproape imediat asediaţi de ceasornicari și meseriași care străbăteau holul imens al Luvrului și urcau la etaj ca să-l felicite pe tatăl ei și să-i prezinte omagiile lor; curteni tineri care își închipuiau că, dacă se împrietenesc cu un orologier de curând numit, ar putea ajunge mai aproape de rege.

Nici unul nu izbuti, firește. Tatăl ei se purta cu oamenii aceștia în felul lui morocănos, fiindcă nu-i plăcea să fie întrerupt când lucra, însă musafirii nepoftiți nu se lăsau păgubași cu una, cu două. Mereu se găsea câte un tinerel împopoțonat, ameţit de visuri, care se învârtea pe acolo strângând în brațe un ceas la care meșterise îndelung și pe care dorea să-l arate noului *Horloger du Roi*.

— Suntem datori să-i hrănim? se plângea Edme. Vin la bucătărie și cer *café au lait* și biscuiți.

— Nu, nici vorbă, o liniștea tatăl ei. O să le dăm și mai mult nas. Dacă cer, le dai cafea fără zahăr și pâine neagră. Atât. Aici nu e hotel.

Confruntaţi cu muțenia lui Reinhart și cafeaua lui Edme, își încercau norocul cu Véronique, punându-i întrebări și făcându-i complimente când o găseau trecând dintr-o cameră în alta între lecții. Cât despre ea, n-ar fi putut spune, măcar la început, că îi displăcea atenția pe care i-o acordau acești bărbați manierați, unii chiar chipeși, îmbrăcaţi în pantaloni de mătase roz, pantofi cu tocuri roșii și jiletci brodate în culoarea scorțișoarei, vânăt ca pruna și albastru ca penele păunului; împreună arătau ca un stol de păsări viu colorate. După zece ani petrecuți în mănăstire, era măgulită de atenția și admirația lor, de faptul că îi făceau daruri și îi dedicau versuri, deși calitatea unora cam lăsa de dorit. (Un curtean chiar a scris un sonet în care o compara cu o pendulă cu picior.) Totuși, nu spuneau că o admiră pentru inteligența ei, ci pentru „ochii de smarald“, „mijlocul mlădiu“ sau „pielea ca laptele și mierea“.

Într-o după-amiază, când se întorcea în apartament însoțită de Madeleine, Véronique trecu pe lângă doi tineri cu obrajii înroșiți de vin care jucau zaruri pe o măsuță. Vorbeau tare, stârnind ecouri în holul vast.

— E frumoasă, da, însă total lipsită de minte dacă își închipuie că e ucenica lui. De ce să înveți meserie o fată de șaptesprezece ani când poți

alege dintre atâtea calfe de ceasornicar câte are Parisul? Nu de asta o ține bătrânul pe lângă el.

Merse mai departe, cu obrajii în flăcări și, când urca scara cu râsetele celor doi răsunându-i în urechi, simți neliniștea cum i se strecoară în suflet, cum se înăbușă de teamă. Pentru că dăduseră glas propriilor ei spaime. De ce s-o învețe pe ea, când putea alege dintre cei mai buni? De ce să-și piardă vremea cu o copilă?

Revenită în camera ei cu pereții îmbrăcați în mătase verde pal, se privi în oglindă și văzu cum i se umplu ochii de lacrimi de mânie până aproape nu mai putu vedea. Abia dacă îi dădu atenție lui Madeleine când se apucă să-i descheie rochia cea nouă, argintie, de care se bucurase atât la început. Din holul de la parter răzbăteau hohote de râs, frânturi de conversație, și își închipui că râdeau cu toții pe seama ei, fetița fără minte care, nu se știe din ce pricină, crezuse că va avea voie să se joace cu băieții. Ce n-ar da să-i vadă dându-și duhul chiar atunci! Câtă vreme va trece, se întrebă, până când tatăl ei o va chema, îi va spune că a venit momentul să-și strângă lucrurile și o va trimite înapoi la mănăstire, de data asta ca novice, spunându-i, așa cum îi spusese când avea șapte ani, că acela nu e un loc potrivit pentru un copil?

Revăzu cu ochii minții coridoarele lungi de piatră pe care alerga spre mănăstire, speriată de ce va găsi.

— Nu pleca urechea la ce spun băieții ăia. Ești mult mai deșteaptă și talentată decât ei. Nu se pot împăca cu gândul ăsta.

Întreruptă din gândurile ei, Véronique ridică ochii spre Madeleine, așa cum apărea în oglinda cu ape.

— Nu e… zise și i se puse un nod în gât. Tata n-a spus niciodată așa ceva.

(Dimpotrivă, spusese că o pune la încercare, iar ea nu știa dacă se va descurca.)

— De fapt, ce a spus?

— Mai nimic. Am vrut de nu știu câte ori să-l întreb ce are de gând cu mine, de ce m-a adus înapoi, dar n-am avut tăria. Oi fi crezând că sunt caraghioasă dacă mi-e frică de tatăl meu.

— Ba deloc, răspunse Madeleine încet. Nu te cred caraghioasă.

Véronique o privi cum pune rochia la loc.

— Dar cu tatăl tău ce e, Madeleine? N-ai pomenit niciodată de el. Vorbește cu tine?

Madeleine zâmbi.

— M-aș îngrijora dacă ar fi așa, domnișoară. Zace în pământ de aproape doisprezece ani. Da, avea obiceiul să-mi vorbească de câte-n lună și în stele.

A fost un om bun. Slab, poate, dar bun la suflet.

— Cum a murit?

— Cum a trăit: înecat în rachiu.

Rostise cuvintele fără să arate vreo emoție, ca și cum așa era normal să moară un tată, însă Véronique înțelese acum că Madeleine avea mai multe straturi și că acesta era doar cel de deasupra.

— Și tu aveai…?

— Unsprezece ani. Eram destul de mare.

Destul de mare ca să ce?

— Atunci ai intrat ca slujnică?

— Nu, asta a fost mai târziu, răspunse Madeleine. Când n-am mai avut de ales.

Ce alte alegeri făcuse înainte? se minună Véronique. Se uită iar la cicatricea de pe fața lui Madeleine, întrebându-se ce poveste ar fi putut spune.

Se gândi la alegerile pe care le avea și ea de făcut: era vreo cale de a deveni creator de automate, chiar dacă tatăl ei n-ar învăța-o cum? Dacă o trimitea la mănăstire, putea fugi? Însă nu se putea hotărî s-o întrebe pe femeia asta, al cărei îngust drum în viață fusese ales de altcineva în locul ei.

— Măcar ți-l aduci aminte, spuse. Eu nu am nici o amintire despre mama mea.

Madeleine trase de șireturile rochiei.

— Erai un prunc, nu?

— Da, am omorât-o, zise, măcar că nu știa de ce vorbea astfel.

— Nici vorbă. Tu te-ai născut, și ea a murit.

— Ba nu. Nu mă născteam, ăsta a fost necazul. Nu voiam să ies. Tata a fost nevoit să mă scoată cu bisturiul, spuse închipuindu-și, ca în atâtea rânduri, o cameră plină de țipete, un pat plin de sânge. A trebuit s-o ucidă pe ea ca să mă salveze pe mine.

Madeleine îi vorbi cu voce neașteptat de blândă.

— Altminteri ați fi murit amândouă, cum se întâmplă atât de des.

— Da, așa o fi. Eram așezată de-a-ndoaselea, cu picioarele înainte. De-aia am fost întotdeauna anapoda, altfel decât ceilalți, înțelegi?

Zâmbi și șterse lacrima care i se prelingea pe obraz.

Madeleine încă mai avea de furcă cu corsetul.

— Mai bine să fii anapoda decât nătângă, zic eu. Mai bine să fii aspră decât prea îngăduitoare, ca să nu tragă alții foloase de pe urma ta.

Trase încă o dată de șiret ca să desfacă corsetul, și Véronique răsuflă ușurată. Acum înțelegea de ce Madeleine îi păruse atâta vreme o cutie ferecată. Era mai sigur așa – să te ferești de ceilalți oameni, trăgând nădejde că nu vor putea să te rănească. Dar ce fel de viață ar mai fi aceea? Singuratică și rece ca o chilie de mănăstire, ca a uneia din creaturile de metal ale tatălui ei.

— Ascultă la mine, nu te uita la ce spun tinereii ăia, o sfătui Madeleine punând corsetul în dulap. Se vede cât de colo ce neghiobi sunt. Dacă mai sunt acolo când cobor, am să-l pun pe Joseph să-i dea afară.

*

A doua zi veni *monsieur* Lefèvre împreună cu un musafir. Un musafir cu suită. „Contele de Saint Germain“, îl auzi pe Lefèvre spunându-i lui Joseph când acesta îi conducea în salon ca să se vadă cu tatăl ei. La scurtă vreme după aceea Joseph, pradă unei agitații care nu-i stătea în fire, o anunță că i se cerea să fie și ea de față.

Véronique știu cine era de fapt bărbatul de cum intră în cameră. Îi văzuse fața frumoasă, rotundă, în portrete, în cărți, în ziare, pe monede. Era îmbrăcat cu o haină de catifea albastru închis, cu nasturi de aur. Ochii mari, căprui închis, sclipeau de șiretenie. Era bărbatul din tablouri, doar că mai bătrân, mai corpolent, cu buzele umflate de parcă îl înțepase o albină. Era regele.

— Aceasta e fiica mea, *monseigneur*. Véronique. Regret că n-am avut încă prilejul s-o prezint la Curte.

Reinhart se ridică în picioare ca s-o prezinte, iar Véronique, intimidată, făcu o plecăciune adâncă, așa cum o învățaseră călugărițele cu mult timp în urmă, dar pe care n-o stăpânise niciodată cu adevărat.

Când se ridică văzu că Ludovic o privea cu un zâmbet în colțul gurii.

— Înțeleg că tatăl tău îți dă lecții, *demoiselle* Reinhart.

— Da, Maiestate, răspunse ea speriată.

— Am tot încercat să-l conving pe Reinhart să mă lase s-o învăţ, spuse Lefèvre. La urma urmei, înţeleg mult mai bine progresele făcute de anatomie.

Însă e egoist şi o păstrează numai pentru el.

Regele nu-şi mai lua privirea de la ea, mâncând-o din ochi de parcă era o bucată de prăjitură; Véronique simţi cum îi apar picături de sudoare pe frunte şi la ceafă.

— Mda, ar trebui să iei lecţii de la Lefèvre. Ştie tot ce e de ştiut despre trup, înţelege pulsul vieţii.

Încă mai avea acel zâmbet pe faţa pudrată, ca şi cum vedea prin rochie şi jupon până la piele şi muşchi.

Véronique mai făcu o plecăciune, nu la fel de adâncă, ştiind că obrajii îi erau roşii ca focul.

— Da, sire. Mulţumesc.

Regele îşi îndreptă atenţia asupra tatălui ei.

— Iar dumneata, doctore, înţeleg că ai studiat la Jardin Royal? Apoi ca ceasornicar?

— Într-adevăr. Mi-am început educaţia ca mecanic la Neuchâtel, când eram tânăr, sub îndrumarea unui ceasornicar. El a fost cel care m-a sfătuit să vin în Franţa ca să studiez anatomia, odată ce a văzut ce înclinaţii am.

Madeleine intră în cameră aducând o tavă cu bomboane şi o cafetieră.

Când puse tava jos, Véronique văzu că îi tremurau mâinile. Vasăzică şi ea ştia cine e oaspetele. Schimbară o privire uimită, şi preţ de o clipă Véronique se gândi îngrozită că ar putea pufni în râs.

— Aş fi interesat să aflu mai multe despre studiile şi creaţiile dumitale, spuse regele.

Véronique băgă de seamă că acum se uita cu atenţie la Madeleine, la talia ei subţire, sânii mici şi cicatricea neobişnuită de pe obraz. Aşa or fi regii?

După ce văzuse cât de elegantă era marchiza de Pompadour îşi închipuise că şi regele trebuia să fie o persoană rafinată, inteligentă şi subtilă. Când colo, el lăsa să se vadă o sexualitate brutală, o forţă primejdioasă.

— Am discutat cu Lefèvre cum am putea înţelege mai bine anatomia reproducând-o.

— Nimic mai adevărat, Maiestate, încuviinţă Reinhart. E cel mai bun mod de a învăţa.

— Mă interesează ceva cu deosebire, să ştii: reanimarea, redarea vieţii. Am auzit multe despre invenţiile dumitale, spuse regele, şi aş dori să le văd. Îţi mărturisesc, puţine lucruri m-au încântat la fel ca rața care digera mâncarea, construită de Vaucanson acum câţiva ani.

Reinhart se încruntă, Lefèvre izbucni în râs.

— Rața care se găinățează. A avut Franța cu ce să se laude. Acum îl puneţi să construiască maşini mai folositoare, nu-i aşa, sire?

— Da. Războaie de ţesut şi alte invenţii importante. Ludovic tăcu şi luă un aer serios. De fapt, acum ajung la chestiunea de care voiam să-ţi vorbesc, doctore Reinhart. Poate îmi arăţi unele din invenţiile dumitale şi am să-ţi spun ce am în minte. E ceva… delicat.

Reinhart făcu o plecăciune.

— Desigur, sire. Vă rog să mă urmaţi.

Îi conduse pe rege şi pe Lefèvre afară din salon, dar nu o invită pe Véronique să li se alăture. Totuşi regele, înainte să ajungă la uşă, se întoarse zâmbind spre ea.

— Sper să ne mai întâlnim, *demoiselle*. De fapt, sunt sigur că aşa va fi.

Tatăl lui Véronique nu-i spuse ce discutase cu regele, însă, orice ar fi fost, îl pusese pe jar. De îndată ce acesta plecă, se apucă să scoată cărţi de pe rafturi şi scrise în grabă o scrisoare pe care i-o dădu lui Joseph cerându-i să o ducă imediat şi să aştepte răspunsul.

Apoi se închise cu Lefèvre în atelier, repetând de câteva ori că nu primesc pe nimeni, oricine ar fi fost.

— Nu pune la suflet, o sfătui Lefèvre. Aşa a ordonat regele, să fie păstrat cel mai strict secret.

Reinhart rămase în atelier mult după ce Lefèvre plecase acasă şi toate luminile din Luvru se stinseseră. În cele două zile care urmară ceru să ia masa numai acolo; ciugulea din plăcintele şi puii fripţi pe care i-i aducea Edme fără să se oprească din lucru. Îl trimise pe Joseph şi cu alte scrisori, pe care notase „confidenţial şi urgent“, şi cu comenzi pentru cei ce fabricau unelte, păpuşi, obiecte de alamă. Victor fu adus din nou ca să adune cele trebuincioase: ţevi, lână, ceară şi lemn, felurite oase de animale. Véronique rămase să mănânce singură la masa lungă din sufrageria cu pereţi albaştri, în tovărăşia pisicii în trei culori; în

tăcerea care o înconjura nu auzea decât zăngănitul tacâmurilor pe farfurie și mersul furișat al șobolanilor. Încăperile mucede, prost luminate, începură să-i pară la fel de apăsătoare ca cele din mănăstire. Se simțea nedorită, nu-și găsea locul. Să se fi terminat cu educația ei? Și ce era atât de teribil de important la comanda la care lucra tatăl ei? Ce putuse regele să-i ceară de-l făcuse să lase orice altceva deoparte?

În cea de-a treia seară bătu la ușa atelierului. Tatăl ei nu-i îngădui să intre, ci rămase în prag, blocându-i drumul, privind-o pe deasupra ochelarilor lăsați pe vârful nasului.

— Trebuie să înțelegi, îi spuse, am ceva important de făcut, un lucru care ar însemna un progres pentru știință. Momentul nu e ideal, însă acel lucru va fi.

— De ce nu pot să iau și eu parte, tată?

Reinhart se scărpină în cap.

— Fiindcă e un proiect absolut confidențial și fiindcă… tu nu ești gata încă.

— Învăț repede.

— Véronique, ești lipsită de experiență. Ai fost ferită, ținută la adăpost.

Unii nu vor vedea cu ochi buni ceea ce facem, ce mi s-a cerut să fac.

— Dar dacă însuși regele…

— Mulți dezaprobă ceea ce face regele, Véronique. Mulți îl consideră imoral, *libertin*.

Își aduse aminte ce îi povestise Madeleine: cum luase trei surori ca amante, una după alta, poate chiar două odată. Își aduse aminte cum o privise, de i se făcuse pielea de găină.

— Și dumneata, tată… crezi că e rău?

— Dimpotrivă, cred că e un progres, dar eu n-am fost niciodată slab de înger.

— Nici eu.

— Știu, Véronique. Dar dacă se află că ne-ai ajutat la proiectul ăsta oamenii te vor crede perversă, contrară firii.

Păi nu chiar așa era?

— Și de tine nu vor zice la fel?

— Poate că da. Însă eu sunt bărbat. *Mécanicien* de meserie. Tu ești o tânără *demoiselle*.

— Dar asta nu înseamnă…

— Véronique, ascultă-mă când îţi spun: nu eşti gata.

Gata pentru ce?

— Asta e cea mai grea comandă din cariera mea. Am nevoie de timp, nu mi-l lua. Înţelegi?

Vorbise apăsat, ţintuind-o cu o privire întunecată.

Véronique îl privi lung, se uită la părul lui cărunt, la faţa albă ca hârtia, la costumul negru, mototolit, cu nasturi mici, lucioşi ca smoala. Înţelegea.

Înţelegea prea bine. Curtenii de pe coridor aveau dreptate.

O năpădi un fel de furie zadarnică gândindu-se la viaţa şi la viitorul ei, la cât era de neputincioasă. Ştia că e înzestrată, la fel de isteaţă ca un băiat, capabilă de multe lucruri, şi totuşi îi închidea uşa în nas, izolând-o ca atunci când o ţinuse la mănăstire aproape toată viaţa ei şi nici măcar nu-i spusese la ce lucra.

Fără să-i ceară voie tatălui ei sau să-i spună lui Madeleine, îşi puse o pelerină gri de călătorie şi o pălărioară de paie ca să arate ca o vânzătoare de prăvălie sau o *grisette,* părăsi Luvrul şi ieşi din cartierul lor, pe străzile şi în parcurile din împrejurimi.

„Trebuie să înţelegi viaţa“, îi spusese el. „Să înveţi din ea.“ Foarte bine.

Dacă de asta e vorba, va învăţa. Ieşi de pe străzile largi şi umblate şi o luă pe ulicioarele înguste, la nord de Luvru, unde răsunau tiparniţele şi ciocanele fierarilor, unde casele dărăpănate de lemn se sprijineau una de alta, nelăsând soarele să pătrundă. Simţi duhoarea dejecţiilor, a morţii şi a trupurilor nespălate, atinse cu mâna vopseaua scorojită şi uşile ruginite, simţi sub tălpi moliciunea resturilor putrezite. Văzu femei aşezate în pragul uşilor, curăţând păstăi de mazăre sau cosând; bătrâni cu obraji ridaţi trăgând din pipe de argilă sau privind în gol. Din când în când văzu copii desculţi jucându-se cu cercuri de lemn şi începu să recunoască pe feţele lor supte acea expresie încordată care îi făcea să pară mai bătrâni decât erau, semnul de netăgăduit al foamei, al stomacului niciodată plin. Ea fusese ferită toată viaţa de sărăcia şi urâţenia care porneau de aici, aproape din pragul casei unde locuia. Îi era ruşine de ignoranţa şi temerile ei.

O numise „lipsită de experienţă“. Dar cine o ţinuse închisă toată viaţa, alături de alte fete, menite toate să rămână neştiutoare şi să nu dea bătăi de cap? A, câte nu i-ar putea spune despre cum era viaţa

acolo, despre cum se purtau cu fetele provenite din *haute bourgeoisie*, fără ca bogații lor părinți să bănuiască ceva.

Deși pe stradă erau câțiva băieți și fete, Véronique băgă de seamă că cei mai mulți umblau în cete sau împreună cu mamele sau tații lor. Oamenii aveau priviri speriate, de animale vânate. Pe un zid acoperit de mucegai zări un afiș de curând lipit: NU VĂ ÎNDEPĂRTAȚI DE COPII. Și, poate din pricina fricii pe care o simțea pe străzile orașului ori a întunericului care se lăsa, Véronique începu ea însăși să se teamă că e pândită, urmărită pe ulicioarele tenebroase și străduțele nepavate. Vrând să scape de urmăritor, făcu cale întoarsă și o luă repede pe un pasaj îngust unde mirosea urât, apoi pe mai multe străzi șerpuitoare, cufundate în beznă, sperând că o vor scoate aproape de casă. După ceva timp își dădu totuși seama că nu are idee unde se află. Casele erau așa de înalte că nu vedea nici un semn pe care l-ar fi putut recunoaște, iar lumina scădea tot mai mult.

— Răsuflă, Véronique, își spuse simțind cum gâtul i se strânge de spaimă.

Auzi zgomot puternic de glasuri nu foarte departe și se hotărî s-o ia într-acolo, zicându-și că poate sunt vânzători ambulanți ori saltimbanci pe o stradă mai mare, de unde și-ar putea găsi drumul spre casă. Totuși, când se apropie, își dădu seama că nu erau strigăte cum auzi îndeobște pe stradă, ci urlete de disperare.

— N-au făcut nimic! se văita o femeie în jurul căreia se strânseseră o droaie de oameni. M-am rugat de ei cu cerul și pământul, dar s-au mulțumit să dea din umeri, zicând că e vina mea, fiindcă l-am lăsat singur. Păi aveam de ales? Doar trebuie să muncesc, nu? Ce puteam face?

Două femei o țineau de umeri, încercând s-o liniștească, în timp ce în jur se aduna tot mai multă lume.

— Las' că stau eu de vorbă cu ei! Le arăt eu trântorilor ăștia de *rousses* cum să-și facă meseria aia nenorocită. N-au auzit de ceilalți copii dispăruți?

După ce că sunt tâmpiți, mai sunt și surzi?

— Nu aud fiindcă nu vor să asculte, spuse înfuriată una din femeile care stăteau lângă mamă. Au ei o pricină pentru care nu-i caută pe copii!

Din rândurile tot mai dese ale mulţimii se ridicară murmure aprobatoare.

— E din pricină că îi fură un aristocrat! spuse cu glas tare o femeie. Un aristocrat care se îmbăiază în sânge. Şi ce-i pasă poliţiei de cei săraci?

Mulţimea încuviinţă mormăind.

— Şi de unde ştim că nu-i ia chiar poliţia? întrebă altul. De unde ştim că poliţia nu-i duce aristocraţilor şi îşi primeşte răsplata în aur?

Din nou strigăte şi vorbe de batjocură; atraşi de zgomot, tot mai mulţi oameni se adunau pe strada murdară. Véronique se oprise într-un colţ întunecos, cu gluga trasă pe ochi, şi îi asculta cum îşi dădeau cu părerea: ba că erau bărbaţi însetaţi de sânge de copil, ba femei care îl beau ca să întinerească, ba vrăjitoare care îşi preparau poţiunile folosind copii, lilieci şi oase.

Înspăimântată de întărâtarea lor, simţind-o cum ajunge până la ea, Véronique se îndepărtă de mulţime şi se îndreptă spre scuarul de la capătul străzii. Zări în sfârşit turnurile catedralei Notre Dame. De acolo ştia să ajungă acasă.

— Dacă ai fi văzut ce mânioşi erau, îi povesti lui Madeleine când se întoarse la Luvru, tremurând de frig şi de frică. Vorbeau de aristocraţi care se îmbăiază în sânge de copil!

Madeleine îi curăţa cu un burete noroiul de pe fustă, prefăcându-se că e atentă la ce face. Pisica în trei culori, aşezată într-un colţ, îşi lingea blana.

După o bucată de vreme Madeleine îi spuse:

— Domnişoară Véronique, nu cred că e cuminte ca o fată ca dumneata să umble singură prin oraş.

— Din cauza copiilor dispăruţi?

— În parte, da.

— Dar eu nu sunt copil.

Madeleine o privi lung, cum îi era obiceiul.

— Nimeni nu ştie cine ia copiii, nici de ce. Aşa că nu se ştie cine are a se teme şi cine nu. Pe lângă asta, Parisul are părţile lui întunecate – e plin de oameni care, din te miri ce, nu s-ar da în lături să te jefuiască, să te înşele sau chiar mai rău.

Véronique se uită la Madeleine cum curăţa dantela. Îşi zise că ea cunoştea prea bine astfel de oameni, că făcuseră parte din lumea ei şi că

ăsta era unul din motivele pentru care nu voia să se întoarcă.

— Când oamenii sunt mânioşi, continuă Madeleine, nu ştii la ce să te aştepţi când se adună mai mulţi la un loc. Azi dau vina pe aristocraţi, dar mâine s-ar putea să-i ia la ochi pe burghezi.

— Atunci vino cu mine, îi spuse încet.

— Unde să vin, domnişoară?

— În locurile unde nu merg fetele ca mine. Arată-mi locurile acelea întunecate.

Madeleine ridică ochii spre ea.

— De ce Dumnezeu vrei să vezi aşa ceva?

„Fiindcă mi-e lehamite să mai trăiesc într-o cutie de biscuiţi şi fiindcă vreau să aflu ce se întâmplă cu adevărat pe lume."

— Fiindcă, dacă urmează să creez şi să recreez, trebuie să înţeleg oamenii.

Trebuie să înţeleg viaţa. Aş vrea să văd adevărata faţă a oraşului.

Madeleine o privea tot încruntată şi Véronique se ruşină că îi adresase o asemenea rugăminte. Dar apoi Madeleine se uită la ea cu ochi senini şi faţa dintr-odată deschisă.

— Bine, *mademoiselle*. Dacă eşti hotărâtă, am să-ţi arăt adevăratul Paris.

Plecară a doua zi dimineaţa; trecură pe lângă cafenele, teatre şi patiserii, până ajunseră în Place de Grève, unde o mulţime de bărbaţi şi femei, unii încălţaţi, cei mai mulţi desculţi, unii cu bebeluşi legaţi în spate, stăteau înşiraţi la coadă în faţa Biroului pentru Ajutorarea Săracilor. Tot pe acolo se învârteau bărbaţi slăbănogi în căutare de lucru, orice fel de muncă, strângându-şi umerii cu braţele ca să nu simtă într-atât muşcătura gerului.

Stâlpul infamiei era gol, însă acolo, îi spuse Madeleine, le legau pe patroanele de bordeluri ca să fie omorâte cu pietre fiindcă duseseră fetele la pierzanie.

Tot aici se făceau execuţiile – după ce înălţau spânzurători sau clădeau ruguri ca să atârne în ştreang un ucigaş, să ardă un sodomit ori să tragă pe roată un trădător.

Pe Quai de la Tournelle auzi vânzătorii lăudându-şi leacurile miraculoase ce vindecau sifilisul, răsuflarea urât mirositoare şi sărăcia. Văzu oameni care scoteau dinţii din gură cu cleştele şi dinţi falşi atârnaţi cu sfoară. Madeleine o duse la piaţa de fructe şi ierburi

aromatice din Place Maubert şi la tarabele de pe rue Bièvre, unde negustorii de brânză vindeau produse fine din lapte de capră, gruyère, parmezan şi brie. Ca şi în ziua dinainte, Véronique nu putu scăpa de senzaţia că e urmărită, dar îşi spuse că, după ce stătuse atâta vreme închisă în casă, nu era obişnuită cu mulţimile.

În drum spre casă se opriră la un vânzător care, înarmat cu o lingură, punea castane fierbinţi în cornete cafenii de hârtie. Stătură lângă cazanul cu cărbuni ca să-şi încălzească mâinile, uitându-se la un bărbat ce scria de zor, aşezat la o măsuţă şubredă, pe marginea drumului, în timp ce câţiva oameni stăteau la coadă alături.

— Ce face?

— Scrie scrisori pentru oamenii care nu ştiu, răspunse Madeleine desfăcând coaja unei castane şi dând la iveală miezul alb-gălbui. Mulţi nu ştiu scrie ori citi, aşa că îi dau câţiva bănuţi ca să scrie în locul lor.

Madeleine văzu cum o femeie cu figură vicleană, înfăşurată într-o broboadă decolorată, întinde un deget spre bărbat.

— De unde ştiu că scrie ce-i spun ei?

— Îmi închipui că nu ştiu. Sau, cel puţin, că află mult mai târziu. Dar de ce să-i păcălească? Şi-ar pierde afacerea şi n-ar mai avea din ce trăi. Ştii ce pune la cale tatăl tău, încuiat în atelier? întrebă după câteva clipe.

Véronique clătină din cap.

— Nu. Nu vrea să-mi spună. Zice că e un mare secret. Aşa că, vezi, bărbaţii aceia aveau probabil dreptate: nu voi fi ucenica lui, de fapt.

Se străduise să pară nepăsătoare, dar glasul i se înecă de lacrimi.

Madeleine o privi lung.

— O fi vreun experiment, ce zici?

Véronique se încruntă:

— Ar putea fi, cred. Într-un fel, tot ce face e un experiment. De ce întrebi?

— Aşa… fără motiv, ridică slujnica din umeri. Nu înţeleg de ce ar ţine secret până şi faţă de tine.

— Se pare că nu sunt „pregătită“, ce-o mai fi însemnând şi asta, iar regele vrea să rămână secret.

— Poate că e mai bine aşa, domnişoară. Regele, zice lumea, doreşte lucruri

foarte deosebite. Ia uite! exclamă întorcând privirea. Un teatru de păpuși.

Pe pod fusese pus un teatru improvizat în jurul căruia se adunaseră curioșii ca să vadă două păpuși de lemn, vopsite grosolan, cum dansau agățate de sfori. Una era îmbrăcată în negru, cu pălărie neagră pe cap și fața albă; cealaltă era mai mică, avea păr galben, făcut din paie și, mânuită de păpușar, dădea din picioare încolo și încoace, părând că aleargă.

— Ajutor! striga păpușa cea mică. Ajutor! Mă prinde monstrul!

Era însă prea târziu, pentru că păpușa în negru o înhăță.

— Hai cu mine, băiețaș! Stăpâna mea are nevoie să-și ia doctoria, și la Versailles nu sunt copii!

— Nu! striga păpușarul, maimuțărind țipetele unui copil și în același timp aruncând peste păpușă o cerneală roșie care i se prelinse acesteia pe brațe. În momentul acela Véronique avu în fața ochilor capela și sângele picurând din ochii statuii, auzi țipetele călugărițelor.

Abia atunci îl zări pe bărbatul înalt, înfășurat într-o pelerină cafeniu închis, care stătea aproape de ele; însă acesta întorsese capul, așa că nu-i văzu fața, dar rămase cu bizara senzație că îl știa de undeva.

În seara aceea Véronique se reapucă să lucreze la păpușa ei ca să îmbunătățească mișcarea ochilor. Nu voia să renunțe la tot doar fiindcă tatăl ei renunțase la ea.

— Ai făcut-o tu singură?

Lefèvre stătea alături de ea, cu ochelarii pe nas, și se uita la păpușă. Era prima oară, după multe zile, că stăteau cu adevărat de vorbă.

— Foarte ingenios, zici că e vie.

— Sunteți generos, *monsieur*, însă e doar o jucărie.

— O jucărie foarte frumoasă. Oricum, asta face și tatăl tău, de fapt. Și da, Reinhart avea dreptate: ești talentată.

— Dar nu îndeajuns cât să-l ajut la proiectul lui.

Lui Lefèvre i se șterse zâmbetul de pe buze.

— Nu ăsta e motivul pentru care n-ai fost chemată să participi, draga mea.

— Și care e motivul?

— Din păcate, nu am căderea să-ți spun.

— Dar vi se pare drept, *monsieur*, să fiu ținută în necunoștință de cauză? Și tatăl meu să renunțe să mă instruiască după ce abia

începusem?

Lefèvre se scărpină în cap pe sub perucă şi Véronique văzu că era pârlită, poate fiindcă ţinuse lumânarea prea aproape când citea.

— Cred că eşti încă foarte tânără şi tatăl tău vrea ce-i mai bun pentru tine.

— Aşa să fie? Eu cred că a uitat şi că exist.

Dacă dorea ce-i mai bun pentru ea, de ce o ţinuse toată viaţa la mănăstire, fără să aibă habar de mersul lumii, departe de viaţa oraşului? De ce o adusese aici şi se apucase s-o înveţe, ca apoi s-o dea deoparte?

Lefèvre îşi scoase batista de mătase şi îşi şterse ochelarii. O privi cu atenţie, apoi zise:

— Necazul cu tatăl tău, Véronique, e că se descurcă mult mai uşor cu animalele mişcătoare decât cu oamenii, şi în orice caz, mai uşor decât cu fete pline de viaţă, cum eşti tu. Şi, cu toate că domneşte peste creaturi ce par vii, nu stăpâneşte subtilităţile vieţii sociale. O măsură din cap până în picioare înainte să continue. Poate că am să-ţi dau eu lecţii, Véronique, de vreme ce tatăl tău e prea ocupat. M-am mai oferit să te învăţ, iar acum Reinhart nu mai are cum să spună că are el grijă de educaţia ta. Dă-mi voie să vorbesc cu el.

— Aţi vrea?

Lefèvre zâmbi.

— Ştiu cum te simţi când nu eşti apreciat la justa valoare, Véronique, când nu-ţi sunt recunoscute calităţile aşa cum meriţi. Şi văd că eşti o fată descuiată la minte, deci vei fi o elevă de excepţie.

— Mulţumesc, *monsieur*. Aş fi încântată.

Ar fi vrut să mai adauge ceva, însă vorbele i se opriră în gât şi se temu să nu izbucnească în plâns.

— Şi am să-l îndemn pe Reinhart să stea de vorbă cu tine, Véronique, să-ţi explice cât mai multe. Poate am să vorbesc şi cu regele. O fi având reţineri să amestece şi o femeie în povestea asta, dar eu cred că te-ai putea dovedi foarte utilă. Se uită din nou la păpuşă. Îl va impresiona pe Ludovic, să ştii. Îl va fermeca. Ai putea să i-o oferi în dar.

Véronique cugetă la cele auzite. Îi trecuse şi ei prin minte că ar trebui să intre în graţiile regelui. La urma urmei, dacă cineva ar fi putut-o încuraja în cariera ei de constructor de automate, atunci acela era

Ludovic al XV-lea însuși. Totuși, în prezența lui era neliniștită, nu se simțea la largul ei.

— De ce și-ar dori o păpușă? întrebă. Doar fiicele lui au trecut de vârsta când se jucau cu păpușile, nu?

— Ei, *Madame* de Pompadour are o fetiță, Alexandrine. O copilă slăbuță, care a fost dusă de curând la mănăstire.

Lui Véronique i se puse un nod în gât amintindu-și cum ajunsese prima oară la mănăstire și de ecoul pașilor pe dalele de piatră. Se hotărî pe loc.

— Atunci aș vrea să-i dăruiesc ei păpușa, *monsieur*. Cred că va avea nevoie de o tovarășă.

12

Jeanne

O tăietură aici, o tăietură fină, cum îi arătase meșterul. Jeanne încerca o enormă satisfacție tăind ceva atât de prețios, cu toate că n-ar fi putut spune de ce. Cristalul de carneol era prins într-o menghină mică, așa încât nu se mișca în timp ce lucra la el în salon, mai întâi schițând, apoi cioplind modelul cu o daltă minusculă. Încă nu era perfect, însă avea să fie. Gravorul îi arătase cum să taie imaginea în piatră, folosind instrumente tot mai delicate, până când inciza imaginea exactă: un șarpe strâns încolăcit.

În timp ce lucra, nu-și putea lua gândul de la ultima *poissonade*, poezioara otrăvită care, pe drumul de la bucătărie la apartamentele ei, ajunsese pe tava cu micul-dejun ca să-i taie pofta de ciocolată fierbinte. Desigur, cei care ar fi putut-o scrie sau comanda erau numeroși: Delfinul cel îngâmfat ori surorile lui, niște acrituri pornite s-o izgonească din patul tatălui lor, ducele de Richelieu, frații d'Argenson sau unul dintre discipolii lor înveninați. Îi auzise pe cei din anturajul lor numind-o „fiica nelegitimă a unei târfe", o profitoare de joasă extracție, o lepădătură. Sperase că, odată cu trecerea vremii, va fi acceptată la

Curte ca amantă a regelui, în ciuda originii ei plebee. Nu se dăduse în lături de la nimic ca să farmece şi să flateze. Dar o piatră nu poate fi înmuiată. Încurajaţi de maşinaţiile potlogarului stafidit pe nume Richelieu şi ale clicii lui, curtenii deveniseră mai josnici şi tot mai nemiloşi. Nu pe faţă, bineînţeles, căci pentru asta era nevoie de curaj, iar cei de teapa lor preferau să atace la adăpostul întunericului. Nu, era mult mai uşor să-i şubrezească poziţia răspândind zvonuri şi epigrame maliţioase.

Cea din urmă era şi cea mai înveninată: pretindea că, de teamă să nu piardă afecţiunea regelui, începuse să meargă la o vrăjitoare de unde cumpăra poţiuni care să-i reînvie dragostea. Pe altele încercase să nu le ia în seamă, râzând, însă aceasta era mult prea primejdioasă. La Versailles nu te jucai cu vrăjitoria. Între ziduri încă mai răsunau ţipetele celor torturaţi şi judecaţi de cumplita *Chambre ardente,* acuzaţi de otrăvire, vrăjitorie şi omor. Se mai vorbea încă în şoaptă despre cum se folosise Athénaïs de Montespan de magia neagră ca să câştige iubirea Regelui Soare: ceremonii sângeroase şi prunci sacrificaţi, deşi nimic nu fusese dovedit. S-ar fi zis că trăiesc în epoca raţiunii, eliberată de pânzele de păianjen ale superstiţiilor şi întunericului, însă acestea stăteau încă la pândă prin cotloane, gata să iasă din nou la lumină.

Jeanne lăsă jos uneltele şi se duse în camera unde se îmbrăca; se spălă pe mâini şi îşi netezi părul remarcând că buzele ei, chiar fără să fie date cu carmin, aveau o plăcută culoare roşie. Miette, maimuţica ei, stătea pe masa de toaletă şi mânca smochine dintr-o farfurie. Jeanne luă una şi i-o întinse, apoi o mângâie pe cap.

— Să sperăm, *ma chérie*, că Ludovic n-a auzit de acea *poissonade* anume.

Avea să fie în curând aici, enervat după ce, la *Lever*, trebuise, ca în fiecare dimineaţă, să pretindă că se trezeşte în faţa întregii Curţi şi să se supună unui ritual ridicol, adică să se spele, să se îmbrace, să se bărbierească şi să-şi spună rugăciunile; Întâiul Valet îi dădea oglinda regală Marelui Maestru al Garderobei, acesta i-o dădea Delfinului, iar acesta i-o prezenta regelui. De când se trezea până când mergea la culcare, curtenii roiau în jurul lui ca muştele deasupra unui stârv; fiecare îmbucătură pe care o lua era subiect de comentariu, fiecare funcţie trupească era viu dezbătută; tot ce spunea, bea, mânca ori

scotea din el era comparat cu ce făcea Regele Soare. „Azi a făcut tare“, îl auzise pe un medic spunând cu o zi înainte. „E semn bun, fără îndoială.“

Dar aici, în apartamentul lui Jeanne și alături de ea se simțea liber. Jeanne considera că este un succes al ei, ca *maîtresse en titre*, să se dovedească indispensabilă suveranului. Însă acum înțelegea că se înșelase. În timp ce își ștergea o parte din kholul de sub ochi, își dădea seama că, în ciuda poțiunilor și pudrelor pe care le folosea zilnic și oricât și-ar fi dat silința să se arate plină de viață, spirituală și amuzantă, interesul lui Ludovic față de ea slăbea, tot așa cum își pierduse interesul față de amărâta și nemernica de regină cu câțiva ani în urmă. Iar dușmanii ei, adulmecând miros de sânge, o încolțeau asemenea unei haite de lupi.

„Și acum ce să fac, mamă?“ întrebă oglinda împodobită cu pietre prețioase.

„Care să-mi fie următoarea mișcare?“

De când se știa, mama ei îi spusese „mica regină“, fata care avea să devină amanta regelui. Așa îi prevestise o ghicitoare și trebuia să se împlinească. O învățase ani de zile arta conversației, a lingușirii și a manipulării, până când rolul ei la Curte devenise aproape inevitabil, cu toată originea ei burgheză și lipsa tatălui. „Lucrul cel mai important, *ma chérie*, e să crezi în tine, în valoarea ta. Cei mai mulți se vor lua după ce crezi tu, așa că ai grijă să-ți pui un preț mare.“

Însă acum mama ei era moartă și îngropată și nu avea cine s-o sfătuiască.

Dacă nu izbutea să-l țină pe rege în patul ei avea să-și piardă statutul, oricât de mult l-ar fi amuzat. Prima îndatorire a unei amante e să facă amor. Iar dacă regele o dădea deoparte, ce s-ar fi ales de ea? Nimic. Își părăsise soțul cu mulți ani în urmă. Nu avusese de ales, îi spusese maică-sa. Era destinul ei, rolul pe care urma să-l joace, locul pe care urma să-l ocupe. Charles, totuși, fusese mult mai puțin înțelegător. Mândria masculină e un lucru fragil, mai delicat decât porțelanurile ei de Sèvres. N-ar fi primit-o înapoi, nici nu voia să mai știe de ea. Va fi izgonită de la Versailles și din Paris, la fel ca sărmana Louise de Mailly, lăsată să-și jelească soarta în sărăcie, cât îi mai rămânea de trăit, în timp ce Ludovic se distra cu surorile ei.

Ba mai bine să nu-și plângă de milă; ea nu era slabă ca mica Louise. Nu se va lăsa izgonită atât de ușor și, din fericire, nu avea surori, doar

un frate, chipeș, e drept, însă Ludovic nu avea astfel de gusturi. Îi trebuia o strategie mai bună: alte coarde pentru arc și niște otravă pentru vârfurile săgeților.

— Întotdeauna va fi o cale de a-ți păstra puterea, îi spusese mama ei înainte să moară. Un alt chip de a-l prinde în mreje. Ce e bine la acest Ludovic este că, dincolo de pretențiile lui de învățat și om de știință, nu-i dă mintea pe dinafară.

Auzind că se deschide ușa, se întoarse.

— Ia uite, *ma petite*!

Ludovic puse pe masa de toaletă păpușa pe care o ținea în mână. Era o figurină rigidă, așezată pe un postament, cu o carte în mână. Jeanne o privi, apoi se uită întrebătoare la Ludovic.

— A făcut-o fiica ceasornicarului. Pentru tine, să i-o dai lui Alexandrine.

— Ce… drăguț din partea ei. Am să i-o duc mâine, când merg la Înălțare.

— Se simte bine acolo?

Jeanne clipi de mai multe ori. Câteodată, când îl vedea cum face pe orbul cu bună știință, rămânea fără glas.

— Sper să ajungă la timp.

Nu trecuse nici o lună de când Ludovic hotărâse ca Alexandrine, acum în vârstă de șase ani, să fie educată într-o mănăstire. Călugărițele spuneau că plânge în fiecare zi. Dar, firește, așa stăteau lucrurile la Versailles: nu auzeai nici râsete de copil, nici plânsete de bebeluși. Singurii copii de la Versailles erau turnați din bronz sau sculptați în marmură. Nici măcar fiicele lui Ludovic nu avuseseră voie să stea aici când erau mici, în afară de una, Adélaïde, care plânsese și se rugase atât, că tatăl ei se înduplecase până la urmă. Ea, Jeanne, nu va plânge și nu se va ruga în veci. N-ar izbuti decât să-l înfurie pe Ludovic. Îl văzuse cum face la mânie și nu dorea să mai treacă prin ce trecuse.

Se uită la păpușă. Arăta ciudat, cu fața pictată cu migală, așa încât să semene cu o fată adevărată. Tresări. I se păruse, ori păpușa mișca ochii?

Ludovic izbucni în râs.

— Ingenios, nu? Apeși aici și ochii se mișcă de la stânga la dreapta și înapoi, ca și cum ar citi din carte.

Jeanne se uită mai bine la ochii care se mișcau pe fața de porțelan. Păpușa avea ceva nefiresc, era oribilă. N-o să i-o dea niciodată fiicei sale.

— Ce minunat! zise. Ce ingenios!

Se întrebă dacă Ludovic își mai aducea aminte când dăruise ultima oară o păpușă și cât de nefericit se încheiase povestea: mica Infantă Mariana Victoria primise o păpușă împodobită cu pietre prețioase de la vărul cu care urma să se mărite într-o zi. Numai că după aceea hotărâseră că au nevoie la repezeală de un moștenitor, drept care Infanta fusese trimisă înapoi în Spania și o aduseseră în loc pe Maria Leszczynska, căci era deja nubilă și se pusese pe făcut copii în anii care urmară.

— Să vezi ce lucruri face Reinhart. Asta e doar o jucărie în comparație cu creațiile lui.

— Și fiica lui învață meseria, nu?

— O pregătește pentru un rol anume, pe cât înțeleg.

— Ce… original!

— Fata chiar că e originală, cred eu. S-a întors de curând în casa tatălui ei, care o învață, dar, dacă e să-l ascultăm pe Lefèvre, e deja capabilă să facă lucruri de care eu nu sunt în stare. Spune că e extraordinar de inteligentă pentru o femeie.

— Înțeleg. Și câți ani are?

Știa deja, bineînțeles. Citise rapoartele poliției și văzuse cu ochii ei pielea perfectă a fetei. Nu știa însă dacă și Ludovic o văzuse.

— Șaptesprezece, cred, cu toate că i-ai da mai mult. Nu prea pare o gâsculiță, ca cele mai multe fete de vârsta ei.

Jeanne învârtea ceașca în mâini. Nu-i plăcea tonul vocii lui, nici felul cum strânsese din buze. Dacă era ca Ludovic să mai aibă și alte ibovnice, atunci mai bine să le găsească ea însăși: fete supuse, docile, care puteau fi cumpărate și date deoparte. Nu fiice istețe de orologieri, de la care se putea aștepta să-i râvnească locul.

— Ei, nu se știe niciodată unde ajung fetele de vârsta asta, așa-i?

— Nu, într-adevăr, îi răspunse el pe un ton dintr-odată rece. La șaptesprezece ani tu ai fi fost doar o burgheză parvenită. Și uite unde ești acum, atât de sus!

Jeanne zâmbi, dar, sub stratul de pomadă, obrajii îi luară foc. Pricepuse întocmai unde bătea Ludovic: atât de sus că se clătina pe marginea abisului.

Atât de sus că putea să cadă.

— Am auzit că ai mai primit o *poissonade*. Nu mi-ai spus.

Teama o săgetă. Cine îi spusese? Du Hausset? Sigur nu.

— Nu-mi face plăcere să te necăjesc cu prostii.

— Iar mie nu-mi face plăcere să mi se ascundă unele lucruri, îi întoarse el vorba, și ea știu că spusele lui aveau un dublu înțeles; o apucă de bărbie și o ținu așa. Nu-mi face plăcere să cred că am fost mințit. Nu mă face să mă îndoiesc de tine.

După ce Ludovic plecă la slujbă, Jeanne bău o cupă de vin ca să-și vină în fire și o puse pe Du Hausset s-o strângă bine în corsetul din oase de balenă, de parcă ar fi putut s-o ajute să stea în picioare. Avea nevoie să-și adune gândurile, fiindcă mintea era una din puținele ei arme. Îmbrăcată doar cu o jupă scurtă și în halatul de mătase mov în care se farda, se așeză la masa de toaletă; era aproape nouă, ora primei toalete formale. Era miercuri, ziua când general-locotenentul Berryer vedea s-o pună la curent cu treburile poliției. La urma urmei, fusese numit în funcție datorită ei; nimic mai firesc decât să vină întâi la ea să-i dea raportul. La rândul ei, Jeanne voia să-i spună de *poissonades*. Avea nevoie de un plan.

În timp ce Bertin, coaforul ei, încălzea drotul la foc, Berryer intră în cameră, făcu o plecăciune și puse geanta pe podea.

— Doamnă marchiză, spuse sărutându-i mâna. Întineriți cu fiecare zi ce trece, vă jur. Ochii vă strălucesc tot mai tare.

Jeanne îi zâmbi. În cei trei ani de când era general-locotenent, Berryer îmbătrânise cu zece. Fața lui, altădată mândră, era brăzdată de riduri. Avea un post cu multe răspunderi și, desigur, multe secrete, dar totodată un post valoros – întocmai ce-și dorise. Prin urmare ea nu avea de ce să se simtă vinovată pentru firele albe care îi ieșiseră în sprâncene sau pungile vineții de sub ochi.

— Spune-mi! Ce noutăți sunt? Ai găsit o dovadă împotriva celui care a scris versurile acelea oribile? Ai primit biletul prin care te anunțam că a mai venit una azi-dimineață?

— Da. O probă de răutate revoltătoare. Încă nu avem dovezi, doamnă marchiză, dar sunt încrezător că vom avea în curând. Cei de la *cabinet noir* deschid și sigilează la loc scrisorile și cred că în câteva săptămâni dăm de urma autorului sau autorilor acelor *poissonades* înveninate. Nu sunt mulți cei care au motiv.

— Dimpotrivă, Nicolas. Mulţi îmi vor răul, după cum prea bine ştii.

Berryer întoarse foaia.

— Vă vor răul numai fiindcă ştiu că puterea domniei-voastre e tot mai mare.

— Şi a dumitale în acelaşi timp.

Generalul făcu iar o plecăciune.

— Doamnă marchiză.

Jeanne zâmbi, deşi era sigură că Berryer îi cunoştea situaţia, fiindcă iscoadele lui îşi băgau nasul peste tot. Ştia la fel de bine ca ea că Ludovic se uita stăruitor la tinerele de la Curte şi nu doar, şi că nici una din ele nu l-ar fi respins. Ştia pesemne că nu mai putea satisface poftele regelui chiar dacă se odihnea, cum îi recomandase Quesnay stăruitor, şi urma dieta prescrisă: vanilie, trufe, ciocolată, ţelină. I se făcea rău după ce le mânca şi atât. Însă Berryer mai ştia ceva despre ea: că e la fel de ambiţioasă ca el – dacă nu mai mult – şi că plecarea de la Versailles ar ucide-o. Îşi petrecuse toată viaţa ca să ajungă unde era. Dacă ar fi căzut acum ar fi murit.

— Ce se mai aude prin Paris? întrebă.

— Suntem în continuare asediaţi de calici şi oameni de joasă condiţie, izgoniţi de la ţară de ger şi de pământul neroditor şi care par să creadă că la Paris focul e aprins tot timpul. Oricum, oamenii mei au izbutit într-o oarecare măsură să-i risipească, aşa cum spune edictul regelui.

— Da.

Jeanne se strădui să surâdă ca să-şi ascundă amărăciunea. Suntem în război cu vagabonzii, aşa spuneau, ca să pună capăt decăderii morale. Dar să te războieşti cu propriul popor, doar fiindcă oamenii sunt săraci?

Bertin aduse drotul şi începu să ia şuviţe din cosiţele ei castanii şi să le netezească.

— Au fost ceva greutăţi? îl întrebă ea pe Berryer. Edictul regelui s-a dovedit a fi popular, sau i-a întors pe oameni împotriva lui?

— Bănuiesc, doamnă marchiză, că puţini sunt cei care ştiu sau înţeleg ce s-a decretat în noiembrie trecut. Pe de altă parte, trebuie să ştie la fel de bine ca noi că săracii de la ţară nu mai au loc în capitală. Spitalul şi azilele sunt deja luate cu asalt.

— Vasăzică poporul încă îl iubeşte?

— Desigur, desigur.

Nu-i dădea crezare lui Berryer. Statutul de *bien- aimé* al lui Ludovic avusese de suferit din pricina războiului costisitor și a păcii păguboase.

Aflase, citind rapoartele poliției, că oamenii o învinuiau aproape în aceeași măsură ca pe Ludovic: un parazit trăind pe banii statului, o otravă picurată în urechea monarhului. Mai știa și că d'Argenson îi dăduse de înțeles lui Ludovic că ea însăși ar trebui sacrificată, ca ofrandă adusă Franței ostile.

— Mai sunt și alte lucruri pe care ar trebui să le știu, Nicolas? Răzvrătiri, plângeri?

Generalul se codea cu răspunsul.

— E mai bine să știu.

— O chestiune fără cap și coadă, dacă stăm să judecăm. Singurul motiv de tulburare, pe lângă nemulțumirile obișnuite, sunt câteva plângeri privind răpirea unor copii de săraci.

Jeanne simți că i se strânge stomacul.

— Și unde au fost duși?

— Nu se știe. Au fost câteva plângeri despre copii care pur și simplu au dispărut din Paris, însă eu înclin să cred că sunt doar zvonuri, că lumea înflorește una sau două întâmplări cu copii care, mai mult ca sigur, au fugit de acasă ori și-au găsit sfârșitul pe undeva. Nu-mi bat capul cu ele.

— Ba poate că ar trebui. Astfel de lucruri stârnesc nemulțumiri; oamenii își pun întrebări. Pe cine bănuiesc?

— Se pare că sunt diverse teorii. Unii spun că sunt pribegii veniți de la țară, care îi corup pe copiii dar zvonul cel mai răspândit e că un aristocrat fură copiii de pe stradă și le ia sângele. Și se mai zice că trăim în epoca rațiunii!

— Nu-mi place deloc ce aud. Trebuie să te ocupi.

— Oamenii mei fac deja cercetări, doamnă marchiză. Dar, cum v-am spus, cred că avem de-a face cu un zvon neîntemeiat: Starea a Treia[17], pornind de la rapoarte privind câțiva copii fugiți de acasă, a închipuit o conspirație împotriva nobilimii.

— Dar e foarte periculos, zise Jeanne ducând mâna la gât. Va duce la tulburări sociale.

— Cum vă spun, doamnă marchiză, vom dezlega misterul. Nu e nevoie să vă îngrijorați, doamnă marchiză.

Ochii lui Jeanne căzură pe păpușa care îi dădea fiori, rămasă pe un colț al mesei. Cum să-i dăruiască așa ceva lui Alexandrine?

— Mica ta *mouche* care stă cu ochii pe ceasornicar… ce-a avut de zis despre fiica lui?

Luat pe nepregătite, Berryer se încruntă ușor.

— Nu cred că a spus prea multe. O fetiță inocentă, pe cât îmi amintesc.

Inocentă. Deci pe gustul lui Ludovic. Fetele inocente erau mai puțin amenințătoare. Dar cu păpușa cum rămânea? Păpușa era stranie. Poate că fata nu era atât de inocentă pe cât părea.

— O găsești frumoasă? Are o înfățișare puțin neobișnuită, nu crezi?

Văzu cum obrajii albi ai lui Berryer se înroșesc. Vasăzică o găsea foarte frumoasă.

— Doar așa cum sunt frumoase toate fetele tinere, doamnă marchiză, răspunse și își dădu pe loc seama ce greșeală făcuse. Asta nu înseamnă…

— Nicolas, știu foarte bine ce înseamnă.

Alese un borcănel auriu cu fard pentru obraz, luă puțin pe vârful degetului și își desenă un cerculeț pe pometul drept. Parcă își pierduse culoarea, ca și cum traiul la Curte îi făcuse pielea cenușie, ca și cum tot sângele i se scursese din vene.

— Altceva? Oamenii dumitale au găsit ceva care să ne ducă cu gândul la unele mișcări potrivnice lui Ludovic? Ceva care să-i amenințe siguranța?

— Nimic. Fiți încredințată că v-aș da de știre neîntârziat.

În oglindă, îl privi pe Bertin cum așază mai bine un bigudiu de hârtie și ia fierul încins. Îi răsuci o șuviță castanie, un norișor de fum se înălță și se simți miros de păr ars.

— Așa nădăjduiesc. Trag nădejde că îmi vei împărtăși totul, orice ar fi.

Berryer dădu încet din cap.

— Bineînțeles, doamnă marchiză. Bineînțeles. La domnia-voastră în primul rând. Rămân, ca întotdeauna, în slujba domniei-voastre.

După ce Berryer plecă, Bertin scoase hârtiile și se apucă să desfacă buclele noi cu degetele.

— Tot domnia-voastră sunteți cea mai frumoasă, doamnă marchiză.

Nimeni de la Curte nu se poate asemui cu domnia-voastră. Aşa spune toată lumea.

Jeanne zâmbi subţire. O, da, ştia ce spun acum: că îşi păstra frumuseţea folosind magia neagră, întocmai cum se spunea că făcuse Athénaïs de Montespan în secolul dinainte. Că rămânea tânără datorită sângelui fecioarelor şi oaselor de bebeluş pisate.

— Mulţumesc, Bertin. Azi pune-mi albinele de aur. Vreau ceva mai vioi.

În timp ce el căuta agrafele împodobite cu pietre preţioase, luă păpuşa care citea. Cărticica pe care o ţinea în mână, văzu atunci, era povestea Cenuşăresei lui Perrault: fata care, din slujnică la bucătărie, ajunsese prinţesă. Să fi fost o aluzie la începuturile ei? Voia să-i sugereze că putea fi oricând înlăturată? Era o idee prea inteligentă, prea bizară. Puse păpuşa înapoi pe masă. Nu dorea s-o mai atingă.

— Bertin, când ai terminat, te rog să mă scapi de asta. Discret. Nu vreau s-o mai văd.

— Da, *madame*. Acum pot să le dau voie celorlalţi să intre?

Jeanne închise ochii o clipă. Îi auzea deja – ambasadori, admiratori şi alţii, veniţi să ceară favoruri şi care, adunaţi pe scară, aşteptau s-o vadă făcându-şi a doua toaletă, ritual în cursul căruia îşi mai aplica un strat de pomadă pe faţă, îşi punea încă un rând de agrafe, în timp ce le asculta măgulirile, minciunile şi cererile de aprobări. Îşi trecu mâinile prin păr ca să dea buclelor un aspect mai natural şi mai şterse din roşul de pe obraji.

— Da, Berin. Cred că e momentul. Lasă-i să intre.

13

Madeleine

Clopotele de la l'Église de l'Oratoire bătură iar şi iar în acea duminică dimineaţa, parcă făcându-i în ciudă. Trecuseră nouă zile de când Reinhart fusese numit *horloger*. Cu toate astea, în afară de mesajul transmis în şoaptă de omul în roşu, nu mai avea nici o veste de la Camille: nici instrucţiuni, nici un semn, nici un ordin lămuritor. De la o zi la alta Madeleine era tot mai mânioasă, nu-şi mai găsea locul; dacă ar

fi avut prilejul, i-ar fi sucit gâtul slăbănog. Treizeci de zile, îi spusese. O lună în casa ceasornicarului și apoi era liberă, își primea banii. Fusese cât pe ce, gata să plece, și tocmai atunci venise gardianul cu mutră posacă și îi spusese că nu, nu-i e îngăduit să plece, nici vorbă. Statul se jucase cu ea ca pisica cu șoarecele; o ademenise promițându-i libertatea, dar pusese gheara pe ea de cum încercase să fugă.

Înțelegea, deși numai gândindu-se i se făcea greață, că va fi nevoită să se întoarcă în rue Thévenot, să afle ce știa Maman.

După ploaia și focurile din noaptea dinainte, peste Paris se lăsase o ceață îngroșată de aburii împuțiți ai canalelor. Vălătucii de ceață ieșeau din rigole și se furișau pe străduțe, împiedicând-o pe Madeleine să vadă unde pune piciorul. Acum era pe rue Plâtrière și se îndrepta spre locul pe care înainte îl numea acasă. Nu-și făcea griji doar din cauza lui Camille, ci și a ceasornicarului. De când cu vizita regelui, doctorul Reinhart rămăsese închis în atelier, unde vorbea în șoaptă cu Lefèvre, făcea schițe și scria scrisori; n-o primea nici pe Véronique. Oricând ieșeau încuiau ușa atelierului și Madeleine știa că trebuia să profite de absența lor ca să intre. Stătuse la pândă, fără să facă cel mai mic zgomot, și văzuse cum Reinhart sucește cheia în broască și o pune în buzunarul vestei; Joseph era cel care avea grijă de hainele stăpânului, dar până acum nu izbutise să pună mâna pe cheie. Singurele dăți când putea intra în încăpere erau când o chemau (fiindcă voiau cafea, coniac sau biscuiți cu migdale) și atunci cei doi amuțeau ori schimbau brusc subiectul. Închideau cărțile, ascundeau hârtiile. Crâmpeiele de conversație pe care le prindea, plictisitoare de altfel, se refereau în general la mecanică: cum să obțină din copaci o substanță din care să facă tuburi; să ceară unui doctor anume mostre originale; să pună mâna pe planurile concepute de alt fabricant de automate.

Schițele zărite în treacăt nu-i spuneau mai nimic: erau doar linii și numere părând să ilustreze funcționarea internă a unei mașini. Pe de altă parte, unele obiecte o lăsară cu gura căscată: niște burdufuri, o seringă lungă, mulajul unei mâini. Din invenție nu văzu nimic, în schimb auzea prin perete șuierul strungului și hârșâitul fierăstrăului mânuit de Reinhart. Orice ar fi construit, păstrau cu strășnicie secretul.

Ajunse în strada Thévenot. Trecuseră șase săptămâni de când plecase de acasă, și de atunci strada parcă se mai îngustase, umbre întunecate apăruseră în intrândul ușilor și în obrajii scofâlciți ai

oamenilor, duhoarea urinei se înălța din ziduri și rigole. Chiar și casa lui Maman părea mai sărăcăcioasă, mai ponosită, cu fațada crăpată și treptele din față tocite, cu ulicioara tenebroasă din spate. Nu voia ca Émile să locuiască acolo. Era un loc primejdios, mai ales acum, când un hoț de copii poate că stătea la pândă întrun loc dosnic, așteptând tocmai un copil sărac, fără apărare.

— Nu s-au trezit încă, o preveni mica servitoare care îi deschise.

Era o orfană slăbănoagă și murdară ce abia dacă făcuse unsprezece ani și fusese luată de Maman de la Hôtel Dieu. Avea dinții stricați, însă o figură destul de plăcută. O *beurre demi- sel*, cum spuneau clienții, adică o fată pe cale să devină prostituată.

Focul fusese aprins, dar abia mocnea. Madeleine răscoli tăciunii cu vătraiul.

— Du-te și trezește-o pe Maman chiar acum, înțelegi? Spune-i că a venit Madeleine.

Văzând-o că se codește, temătoare, îi arătă vătraiul, dar îi vorbi cu blândețe:

— Spune-i că te-am forțat. Că sunt de-a dreptul furioasă. Că te-am amenințat cu vătraiul.

Maman apăru după scurtă vreme; fața ei nesulemenită arăta ca un cocoloș de cocă lăsat să dospească prea multă vreme.

— Sper să ai un motiv întemeiat, Madou. Am nevoie să-mi fac somnul de frumusețe.

— Iar eu am nevoie să stau de vorbă. Cu tine și cu Coraline. Numai acum am putut veni.

Maman îi porunci slujnicei să le aducă ciocolată fierbinte și o duse pe Madeleine direct în camera lui Coraline, unde aerul era greu de mirosul surorii ei și al bărbatului cu care fusese: ulei de păr, spermă, sudoare. Maman trase draperiile ca să intre lumina cenușie a zorilor.

— Scoală-te, fato! A venit soră-ta.

Văzând-o pe Coraline pe jumătate adormită, cu fața netedă, Madeleine își aminti cum era în copilărie, înainte ca mama ei să deschidă „Academia“ viciului, înainte ca sora ei să devină o intrigantă cu inima împietrită. Cum ar fi fost dacă încă ar mai fi locuit deasupra prăvăliei cu animale? Dacă s-ar fi măritat cu un slujbaș și ar fi plecat din oraș? Oare sora ei mai mare i-ar fi fost mai aproape, ar fi mângâiat-o când plângea în loc s-o sfătuiască să strângă din dinți? Poate că

dintotdeauna fusese rea şi uneltitoare. La urma urmei era fiica mamei ei, ale cărei bune sentimente, câte or fi fost, fuseseră stârpite de când era în pântec.

Coraline căscă de-i trosniră fălcile.

— Cât e ceasul?

— E ceasul când îmi spuneţi ce se petrece. Vedeţi voi, am fost lăsată pe dinafară.

— În legătură cu ce?

— Cu ce pun la cale nemernicii de la poliţie. Cum se face că, la nouă zile după ce am terminat treaba la care m-au pus, tot nu mi-e îngăduit să plec?

Cumva n-aţi băgat de seamă că nu m-am întors? Timpul a trecut, şi voi n-aţi avut habar?

— Ştiam că eşti la Luvru, spuse mama ei. Fin'că ne-ai scris, nu, şi ne-ai zis că ai terminat, şi cam atât. Atunci, ce s-a întâmplat? Spune tot. Spune ce-ai aflat.

Madeleine le povesti despre fosta fată de la bucătărie care pretindea că Reinhart îi luase sânge. Le povesti şi de numirea acestuia, de vizitele doamnei de Pompadour, de ce îi şoptise bărbatul în roşu.

— *Madame* de Pompadour, murmură Coraline apropiindu-se de masa de toaletă. *Bon sang*. Când mă gândesc că ai întâlnit-o… Spune-ne de-a fir a păr cum era îmbrăcată. Cum era coafată? întrebă în timp ce îşi strângea buclele în vârful capului, privindu-se în oglinda pătată de vreme.

Sprijinită de perete, Madeleine se strâmbă uitându-se la ceafa surorii ei.

— Mă scuzi că n-am avut ochi pentru modă, dar mă rodea grija pentru banii mei şi ce-mi mai pregăteşte poliţia. Şi cum o fată de la bucătărie care s-a plâns a dat ortul popii.

— Ceilalţi servitori ce spun despre ea?

— N-am scos prea multe de la ei. Ziceau că e hoaţă şi mincinoasă.

— Nu-i de mirare. La ce-ţi faci griji? Ar spune orice ca să scape de ştreang.

— Cu toate astea, Camille nu ne-a spus nimic, aşa-i? Şi nu era ceva de joacă.

Maman îşi feri privirea, aşa că Madeleine îşi dădu pe dată seama că mama ei ştia foarte bine ce risc îşi asuma fiica ei şi o trimisese la luptă

fără să șovăie.

„Are să fie bine, o să vezi“, îi spusese lui Madeleine cu o zi înainte să plece la ceasornicar. „Fii cu capul pe umeri și n-ai să pățești nici o belea, sunt sigură.“

Numai că Maman îi mai spusese așa, și Madeleine o pățise. N-ar fi trebuit să-i dea crezare.

— Vasăzică nu l-ai mai văzut pe Camille? o întrebă pe sora ei. Când a venit ultima oară aici?

— N-am mai dat ochii cu el de mai bine de două săptămâni. Da’ nici nu pot zice că i-am dus dorul. Acu’ pricep de ce nu-l suferea Suzette – e unu’ din ăia de le place să lase urme.

— Mersi, Coraline, o repezi Maman. Nu de asta a venit Madou.

Se așează pe divan și își potrivi pieptul lăsat.

— Cât se poate de neplăcut, sunt de acord. Nu mi-a plăcut niciodată un bărbat care nu plătește la timp sau amână prea multă vreme. Se poate să fie prins cu treburi sau să se dea la fund o vreme, dar mie tot nu-mi place.

Cercetă cana cu ciocolată și strâmbă din buze. Dăm noi de el, Madou, să nu te îndoiești. Îl punem să plătească.

— Cum?

Abia acum se lămuri Madeleine că fusese o nesăbuință din partea ei să se învoiască înainte să vadă banii. Cum se face că Maman, care era doar cu gândul la bani, nu se gândise la asta?

— Dacă se hotărăște Camille să nu mă plătească, ce facem? Ne ducem la poliție? La Berryer? întrebă râzând amar.

Maman ridică ochii spălăciți către ea.

— Uiți cine ești, fato. Uiți cu cine vorbești. Crezi că eu n-am alți prieteni la care să mă duc, favoruri de cerut? Camille o să plătească, cum mă vezi și cum te văd. Și pe urmă împărțim câștigul.

Madeleine abia dacă surâse. Maman își luase deja partea, i se citea limpede pe față. Nu făcuse bine că se întorsese aici. Mai bine se ducea singură la Camille.

— Hai, nu te uita așa la mine, zise Maman. O să fie bine și, cu voia Domnului, în vreo săptămână ai să fii acasă, la adăpost de rele.

— Da. Cu voia Domnului, răspunse Madeleine cu răceală.

Ca și cum lui Dumnezeu îi păsa de ce se întâmplă în casa asta sau în oricare casă de soiul ăsta.

— Îți pregătim camera, da? Mai punem niște tapet pe pereți. O facem frumoasă.

Madeleine zâmbi silit, măcar că nu avea nicicum de gând să se întoarcă în casa asta mizeră, cu tapet îngălbenit și paturi unsuroase, unde până și crăpăturile de la ferestre erau astupate cu cârpe murdare. Aerul era îmbâcsit de amintiri pe care se căznea să și le șteargă din minte, și numai ideea că ar fi nevoită să se întoarcă îi făcea rău. Însă asta nu era tot. De când scăpase din casa mamei ei, de când îi cunoscuse pe Véronique, pe doctorul Reinhart și pe Joseph, ceva se schimbase în ea, crescuse parcă hrănindu-se prin niște rădăcini adânc înfipte în pământ, până atunci adormite. Nu se mai putea întoarce la ceea ce fusese. Și nu-l mai putea lăsa pe Émile acolo, să moară pe dinăuntru așa cum murise ea.

Întorcându-se în holul cu pereți înnegriți de fum, Madeleine se aplecă spre fetița servitoare – mirosea a cărbuni și a lipsă de îngrijire.

— Să nu rămâi aici, mă auzi, *chérie*? Du-te altundeva. Sunt multe case mai bune ca asta.

Îl găsi pe Émile pe stradă, împreună cu alți doi băieți slabi, cu muci curgându-le din nas și picioarele înfășurate în bucăți de piele; se jucau aruncând cu pietre spre un băț înfipt în pământ. Era posac și tăcut când încercă să stea de vorbă cu el, așa că la început se îngrijoră, crezând că e din nou bolnav ori că s-a lovit jucându-se, până când băiatul izbucni:

— Treizeci de zile, ai zis! Treizeci de zile și te întorci. Au trecut mult mai multe. Le-am numărat.

Lui Madeleine i se strânse inima, o copleși vechiul sentiment de vinovăție.

— Știu, Émile. Așa am crezut. Așa mi s-a spus. Dar m-au păcălit și încă nu am voie să plec.

— De ce nu? vru băiatul să știe și ridică supărat bărbia ascuțită, însă ea văzu că ochii îi înotau în lacrimi.

— Nu știu, *mon petit*. Asta și încerc să aflu, asta am întrebat-o pe Maman.

Dar n-o să mai țină multă vreme, nu se mai poate.

Minţea. Minţea din nou. Habar nu avea ce urma să se întâmple.

— E din pricină că vrei să fii cu doamna aia drăguță, nu? Acum o placi pe ea mai mult decât pe mine.

— Vorbești de domnișoara Véronique? Nu fi prostuț!

Era totuși adevărat că, fără voie, prinsese drag de ea. Trebuia să recunoască, fata nu se speriase de nimic din ce-i arătase în săptămâna dinainte – nici acei *culs-de-jatte*, cerșetorii fără mâini și picioare care întindeau cioturile spre trecători, nici grămezile de sicrie din Cimetière des Innocents, cei morți de curând fiind aruncați peste oasele celorlalți.

Bineînțeles, nu-i arătase chiar părțile cele mai sumbre ale Parisului; băile publice și numeroasele *sérails* care satisfăceau orice viciu, șandramalele în care se înghesuiau familii întregi, ducându-și viața în mizerie, igrasie și boală, cele mai rele dintre casele rușinii unde pleava societății zăcea în murdărie.

Véronique se dovedise însă a fi mult mai tare decât crezuse Madeleine la început și, pe deasupra, arătase că știe întocmai ce vrea, ceea ce Madeleine n-ar fi putut spune despre ea însăși.

— Țin oarecum la ea, e adevărat, dar nu mi-e rudă, înțelegi? Nu e ca tine.

— Să știi că nu stau aici fără tine!

Madeleine simți că îi îngheață inima în piept.

— Cum adică, Émile?

— Am să plec undeva, împreună cu alți băieți. Mi-e urât să stau aici singur.

Îl apucă de umeri își apropie fața de a lui.

— Émile, să nu mai spui așa ceva. Să nu pleci nicăieri. Și să stai pe lângă casă, cum ți-am spus.

Băiatul încercă să se desprindă din mâinile ei.

— Émile! Prin Paris umblă cineva care fură copii. Știai?

Băiatul nu se mai zbătu, ci rămase cu ochii la ea și lacrimile șiroindu-i pe obraji.

— Atunci e adevărat ce vorbește lumea despre un monstru care fugărește copiii pe străzi?

— Cine vorbește, Émile?

— Unii copii. Spun că e un monstru care bea sânge. Că vine noaptea într-o trăsură neagră, trasă de un cal negru și aleargă după băieți pe străzi.

Teama îi dădu târcoale, asemenea unui fluture de noapte.

— Nu există nici un monstru, Émile, înțelegi? Nici vorbă de monstru.

Astea-s vorbe goale. Dar oameni răi există. Așa că, te rog, nu mai pomeni de fugit de acasă.

— Nici tu nu știi mai mult decât mine, Madou. Ești la fel de speriată! Strigă și îl apucă un acces de tuse.

Madeleine scoase batista și i-o duse la gură.

— Am să vin să te iau cât de repede pot, îți promit. N-am să te părăsesc. Îl luă pe după umerii slabi, cu oase subțiri ca de pasăre. Mă străduiesc să plecăm amândoi de aici, Émile, cum i-am promis mamei tale. Trebuie doar să te ții tare cât timp sunt eu plecată. O să mă întorc cât pot de repede.

„Ține-te tare.“ De câte ori nu i se spusese și ei la fel? Și ce se alesese de ea?

*

În timp ce se întorcea la Luvru ceața se ridică, dând la iveală zidurile mânjite de fum ale clădirilor și străzile nemăturate. Soarele alb se zărea ca o perlă atârnată pe cer. Pe un perete văzu un afiș, lipit peste multe altele, acoperite de mucegai. „Iarmarocul Saint Germain“ scria cu litere groase, negre. Cum de pierduse din vedere apropierea sărbătorilor, ea, care abia le aștepta, care îi dusese de fiecare dată pe Émile și Suzette să danseze, să mănânce și să râdă? Poate din cauză că nu simțea că e momentul potrivit să se distreze acum, când o boală se răspândea în Paris, ca un buboi gata să se spargă. Oricum, îi va spune lui Véronique de cum va ajunge acasă, căci va dori negreșit să vadă măștile, oamenii dansând, mâncarea, bătăile, chefliii beți și disperați.

Când ajunse însă la apartamentul lor, o găsi pe Véronique într-o stare de agitație atât de mare că nu voia să audă nimic, ci doar să vorbească de cu totul altceva.

— Am atâtea să-ți spun, Madeleine. *Monsieur* Lefèvre are să-mi dea lecții de anatomie și altele asemenea. Regele însuși a insistat, și tata a fost de acord.

Îți vine să crezi? Omul care dă lecții regelui mă ia ca învățăcel!

— E mare lucru, nu încape îndoială, zise Madeleine fără prea multă convingere.

După ce văzuse câte ceva din lecțiile de anatomie nu-și închipuia că poate fi ceva mult mai rău. Se săturase până peste cap de trupuri goale de bărbați, fie ei vii sau morți.

— Și asta nu e tot.

Véronique o apucă pe Madeleine de mâini; ochii îi străluceau, se îmbujorase. Avea energia năvalnică pe care o văzuse când și când la Reinhart.

— Tata a acceptat să-i ajut la lucrare. Regele însuși a cerut. E de părere că sunt talentată, Madeleine. Că promit.

— Nu mai spune!

Ce-o fi promițând? se gândea Madeleine. Văzuse doar cum se uita regele la stăpâna ei – o privire pe care o cunoștea prea bine.

— Cred că toate se vor schimba, Madeleine.

Așa să fi fost.

— Prin urmare ai aflat ce este? Ce construiesc? întrebă pe un ton voit nepăsător. La ce îi ajuți?

Zâmbetul lui Véronique se șterse și ea întoarse privirea.

— Păi… asta nu pot să-ți spun. Secretul trebuie păstrat cu străşnicie, dar e ceva însemnat, Madeleine, ceva ce poartă munca tatei la un nivel mai înalt și la împlinirea căruia am de jucat un rol special.

Madeleine nu mai zise nimic, cu toate că cele auzite nu-i erau pe plac. De ce aveau nevoie să-i ajute Véronique?

Pesemne că gândul i se citea pe față, căci Véronique zâmbi:

— Vai, Madeleine, încearcă să te bucuri pentru mine! Încearcă să înțelegi.

Dacă se vădește că au nevoie de mine, dacă învăț mai mult decât blestemații ăia de băieți, dacă îl impresionez chiar și pe rege, atunci tata

mă va păstra ca ucenică. Înțelegi? N-o să mai aibă motiv să mă trimită înapoi la mănăstire.

Viitorul meu se luminează.

Tremurul din glasul ei o sperie pe Madeleine. Se vede că, asemenea ei, Véronique se mira cum de se schimbase Reinhart pe neașteptate: după ce o ținuse deoparte, acum o făcea părtașă la secretul lui. Poate că, la fel ca Madeleine, bănuia că interesul pe care i-l arăta regele nu avea legătură cu talentul ei.

— Ce voiai să-mi spui, Madeleine? Când ai intrat în cameră.

— A, că în curând se deschide un iarmaroc. Pe rue Tournon. Ai ce vedea acolo. M-am gândit că ți-ar plăcea să mergi.

— Da, firește că aș vrea, însă, din păcate, o vreme nu vom mai putea face escapade. Tata vrea să încep lucrul pe dată. De fapt, chiar acum trebuie să mă duc acasă la Lefèvre.

— Bineînțeles, încuviință Madeleine, din nou dezamăgită și cu inima strânsă de teamă.

Coborî încet scara, plimbându-și mâna pe balustrada lustruită. Când ajunse jos se opri în fața ușii atelierului. Nu știa la ce lucrau, dar simțea până în adâncul ființei, în stomac, în plămâni și în sânge, că Véronique nu trebuia să fie amestecată în așa ceva.

14

Madeleine

Miercuri. Zi de spălat. Madeleine duse o parte din rufăria lui Véronique într-una din curțile palatului și o puse la uscat. O altă slujnică întindea cearșafuri de bumbac pe tufele de rozmarin și o salută dând din cap când o văzu. În timp ce așeza rufele, Madeleine se uită cu atenție la copacul ce creștea lângă perete. Se putea cumva urca în el și intra în atelier pe fereastra de la etaj? Trecuseră trei zile, dar ușa rămânea închisă și nu mai putuse afla nimic nou. Abia dacă își mai văzuse stăpâna, pentru că era tot timpul la lecțiile cu Lefèvre sau îi ajuta pe cei doi când lucrau la mașinăria lor neobișnuită. Când se întorcea acasă părea obosită și nu avea poftă să vorbească. Madeleine simțea că

e dată deoparte, că într-un fel i se închide ușa în nas. Era din nou tratată ca o servitoare.

— A dispărut Victor.

Madeleine se întoarse și îl văzu pe Joseph asudat din cap până în picioare.

Cu inima strânsă, scoase cârligul de rufe din gură.

— Cum adică „a dispărut"?

— Am fost să-l caut în rue Sainte Catherine și mi-au spus că nu l-au văzut de două zile, că a fugit în lume. Clătină din cap, încă gâfâind. Băiatul n-a fugit de acasă. A fost răpit, la fel ca ceilalți copii.

Madeleine simți că se sufocă.

— Au anunțat Paznicii?

— A, da, pentru că au crezut că a fugit. Dar ce fac Paznicii? Nimic, cum n-au făcut nici când au dispărut alți copii. Așa zic oamenii.

— Ar fi putut cu toate astea să fugă, nu crezi? Ticălosul de stăpânu-său…

— Ascultă ce-ți spun. N-a fugit. Știe foarte bine ce pățesc sclavii fugari.

— Ce pățesc?

— Sunt arși cu fierul roșu, bătuți, biciuiți. Dacă cineva nu e considerat om, poți să-i faci orice.

Madeleine își aminti, vreme de o clipă, zgomotul pașilor în spatele ei, apoi cum fusese trasă la pământ în timp ce se căznea să deschidă ușa dormitorului, zgâriind lemnul cu unghiile. Apoi mirosul fierului încins.

Lăsă jos coșul cu rufe.

— Mergem împreună să-l căutăm. Nu se poate să nu-l fi văzut cineva.

— Așa să fie. Joseph scoase o batistă și se șterse pe față. Cât ar fi vrut Madeleine să-l ajute! Ori poate e deja prea târziu. O fi pe o corabie. Cine știe unde-o fi.

Merseră în grabă în cartierul Marais, trecând pe lângă case elegante și *hôtels particuliers* înconjurate de ziduri înalte, în opulenta Place Royale, îndreptându-se spre locuri unde Joseph credea că s-ar fi putut duce Victor: ateliere, piață, Église Saint Paul, case unde lucrau prieteni de-ai lui.

Madeleine nu mai ieșise pe stradă cu Joseph, nu văzuse cum se purtau ceilalți când dădeau cu ochii de el, de parcă aparținea altei specii

în fața căreia puteau să rămână cu gura căscată, să râdă sau să scuipe în sân. Ei, avusese și ea parte de o mulțime de uitături chiorâșe la fața ei sluțită, de rânjete batjocoritoare pentru simplul fapt că, femeie fiind, umbla singură prin Paris, dar la așa ceva nu se aștepta. Iar Joseph se purta de parcă era un cavaler în armură. Voia să-i spună ceva, dar nu-și găsea cuvintele. Doar se apropie puțin mai mult de el și se încruntă la toți cei care se holbau.

Bătură străzile vreo două ceasuri, dar, oriunde întrebau, nimeni nu le putea da vreo știre folositoare despre ce se întâmplase cu Victor. Nu auziră decât zvonuri și șoapte despre alți copii dispăruți și păreri despre unde ajunseseră aceștia. Într-o dugheană urât mirositoare din Marais un măcelar cu mâinile murdare de sânge le spusese cu vocea tunătoare și încrederea de sine a unuia care ține un satâr în mână:

— Nu mai dispar doar copii de săraci, așa-i? Ci și băieți trimiși cu treburi și ucenici. Copii de lucrători. Iar cei care muncesc, bărbați sau femei, n-au să înghită așa ceva.

Are dreptate, își zise Madeleine. Berryer nu-i luase în seamă întrebările și vorbise de copii fugiți de acasă, însă n-ar avea cum să scape de întrebările tot mai insistente ale unei mulțimi de meșteșugari și negustori furioși.

— Dacă mă întrebați pe mine, continuă măcelarul, ați auzit de bărbatul în negru de care vorbește lumea? E mână în mână cu poliția. E iscoada lor.

Madeleine nu-și lua ochii de la mâinile omului, de la cuțit, de la sângele înnegrit sub unghii. În același timp auzea vuietul mulțimii care se aduna pe strada îngustă unde se afla măcelăria – meșteșugari, oameni plecați după cumpărături, trecători și un câine care spera să capete un os.

— De aceea nu fac Paznicii nimic, îi întări vorbele o femeie. Fiindcă Paznicii înșiși îi ajută!

Oamenii din jur dădură din cap rânjind, iar măcelarul, îmbărbătat, vorbi mai departe:

— Și cine i-o învăța pe polițiști să fure prunci? De ce nu mărturisește nimeni ce li s-a cerut să facă?

— Fiindcă tocmai nobilii îi plătesc ca să-i fure!

— E un prinț lepros, strigă altă femeie. Așa am auzit. Un prinț lepros care trebuie să se îmbăieze în sânge ca să se vindece.

Măcelarul încuviinţă din cap şi se întoarse spre ea.

— Nu m-aş mira. Bogaţii storc tot ce pot de la săraci de când e lumea.

Acum ne iau copiii, carne din carnea noastră şi sânge din sângele nostru.

Madeleine, care nu-şi mai găsea locul, îl împunse pe Joseph cu cotul.

— Hai să plecăm de-aici, mormăi. Ăştia nu ştiu nimic de Victor, ba o să-i mai atragă şi pe Paznici.

— Du-te tu, răspunse Joseph. Spune-i lui Edme ce s-a întâmplat. Eu mai încerc şi în alte locuri. Încă nu vreau să renunţ.

Madeleine nu-l văzu pe bărbatul care stătea la intrarea în palat decât când fu la câţiva paşi de el. Inima i se zbătu în piept când îşi dădu seama că e Camille. Stătea sprijinit de zid şi trăgea dintr-o pipă lungă de argilă.

— E în viaţă şi totuşi nu-mi scrie.

Lui Madeleine i se făcu greaţă.

— Aşteptam veşti de la dumneavoastră, murmură.

Camille, prefăcându-se mirat, se apropie de ea.

— Oare? Cred că am vorbit limpede. Ţi-am spus să-mi dai raportul măcar o dată pe săptămână. Cu toate astea, au trecut două săptămâni. Şi, întinzând palma goală, adaugă: Nimic.

Madeleine se strădui să-şi stăpânească respiraţia gâfâită.

— Reinhart a fost făcut *horloger*. Treaba pe care mi-aţi cerut s-o îndeplinesc s-a sfârşit. Am de luat nişte bani.

Camille zâmbi, scoase pipa din gură şi, pe neaşteptate, o apucă pe Madeleine de mână şi apăsă capătul încins al pipei pe pielea subţire de sub încheietură.

Ea scoase un ţipăt şi se dădu înapoi ţinându-se de braţ; în nări simţea miros de carne arsă.

Camille îi vorbi cu voce joasă, răguşită:

— Ai să lucrezi până îţi spun eu să te opreşti. Până când nu mai răsucesc cheia.

Madeleine scrâşni din dinţi.

— Am făcut ce mi-aţi cerut. Am obţinut informaţiile de care aveaţi nevoie şi doctorul Reinhart a fost numit *horloger*. Mi se datorează bani

și trebuie să mă întorc la nepotul meu. I-am făgăduit să nu lipsesc mai mult de o lună.

— Vei fi plătită când vei dovedi că meriți.

— Ați spus…

— Spun că o să-mi dai mai departe raportul și o să faci întocmai ce-ți spun.

Nu vrei? zise ridicând din umeri. Doar știi ce pățesc spionii poliției care au refuzat să se supună ordinelor, nu? Merg la Bicêtre. Cei mai mulți nu mai ies de acolo.

Madeleine făcu un pas înapoi. Bicêtre era cea mai rea închisoare din Paris.

Acolo trimiteau criminalii, bolnavii, nebunii violenți.

— N-o să-mi faceți așa ceva.

Camille dădu din umeri.

— Ba da. Dacă aș fi nevoit. Și atunci ce s-ar alege de băiețașul lui Suzette?

La cine o să mai alerge dacă tu ai să fii închisă pentru nu se știe cât timp? întrebă ațintind asupra ei privirea rece, de reptilă. Sau faci ce-ți spun.

Madeleine simți cum o năpădește furia, încingându-i sângele. O păcălise, bineînțeles, tot așa cum o păcălise pe Agathe. Cinci sute de livre, i le fluturase în fața ochilor ca pe o pungă cu dulciuri. Iar ea își dorise atât să scape, să-l salveze pe Émile, că se lăsase dusă de nas și îi dăduse crezare.

Acum avea să se folosească de Émile ca de o monedă de schimb, ca să-i forțeze mâna și să fie sigur că nu va ieși din cuvântul lui. Îi dădură lacrimile de necaz și se blestemă singură. De ce plângea la mânie în loc să țipe?

Camille avea să-și închipuie că a câștigat.

Și într-adevăr, scoase o batistă și o înfășură la încheietura ei, vorbindu-i cu glas mai blând.

— Hai, că nu-ți cer așa de mult, recunoaște. În vreme ce alții mor de foame pe străzi, tu trăiești aici în belșug. Ai o slujbă sigură, o stăpână cumsecade.

Nu-ți cer în schimb decât să-mi aduci la cunoștință orice are însemnătate și la ce lucrează Reinhart acum. E important.

— De unde știți? întrebă dintr-odată neliniștită.

— Știu cine a dat comanda, răspunse încă ținând-o de braț.

— Atunci de ce nu vă duceți la persoana aceea?

— Ei, fiindcă nu de acolo primesc eu ordine.

Vasăzică tot De Pompadour îi dădea ordine, dar nici măcar ea nu știa ce îi ceruse Ludovic lui Reinhart să facă. Era ciudat, fără îndoială.

Văzând că a înțeles, Camille se aplecă spre ea, așa că îi simți mirosul de tutun și vin acru al răsuflării.

— Regele nostru are niște preferințe bizare. Gusturi neobișnuite. Nu poți fi sigur că știe întotdeauna ce e bine pentru el. Și, că tot veni vorba, cum îi merge stăpânei tale?

— Foarte bine, răspunse Madeleine încercând să-și desprindă mâna din strânsoare.

— Zău? Ești convinsă?

— De ce vreți să știți?

— Nu contează de ce vreau să știu; treaba ta e să-mi spui.

— Ce să vă spun?

— Unde merge, ce face, cu cine se vede, ce zice.

— Nu merge decât la lecții, se vede cu tatăl ei și monsieur Lefèvre.

— Ești sigură? o întrebă ridicând din sprâncene. N-aș prea crede, să știi.

Madeleine se gândi la cum se purta Véronique de câteva zile, își aminti cum tăcea, cum lipsea de acasă.

— Fii cu ochii pe ea. Urmărește-o. Citește-i scrisorile. Cercetează-i hainele. Stai mereu în preajma ei și notează absolut tot.

Vorbele lui nu-i plăcură lui Madeleine. De unde până unde interesul pentru Véronique?

— De ce? Cine vrea să afle?

— Ce însemnătate are cine și de ce? Fă ce ți se spune, și nu mai târziu de sfârșitul săptămânii.

— N-am nimic de raportat, *monsieur*. Stăpâna mea e o copilă inocentă, cum ați spus și dumneavoastră.

— Și a prins drag de tine, nu? Cum crezi că o să se simtă dacă-i spun ce ești de fapt?

Madeleine încremeni.

— Da. Crezi că o să mai fie prietenă cu tine? Și ce crezi că o să zică taică-su când o afla că i-ai dus de nas pe toți? Ce crezi că ar face ceilalți servitori dacă ar găsi un parazit la Luvru? Îți închipui că locuitorii

Parisului s-ar abține de la ceva dacă ar descoperi un spion al poliției printre ei?

Se gândi la droaia de oameni care se îmbulziseră în dimineața aceea când măcelarul începuse să țipe că vina e a poliției. Nu avea însemnătate din ce pricină acceptase însărcinarea ori făcuse ce făcuse; la cum mergeau lucrurile în Paris acum, nu s-ar fi sinchisit nimeni să-i asculte lămuririle. Ar fi sfâșiat-o în bucăți cât ai clipi.

— Așadar cred că ai să faci ce-ți spun, da? întrebă Camille privind-o fără să clipească, și ea înțelese că era prinsă în capcană, asemenea unui păianjen sub un pahar. Și unde ziceai că ai fost?

— Ce?

— Acum. De unde vii?

Sângele încă i se zbătea în tâmple de furie, dar se strădui să-și stăpânească tremurul vocii.

— Valetul ceasornicarului, Joseph, încearcă să-și găsească un prieten, un băiat, sclav ca și el, care a lucrat la un blănar. Îi dădeam o mână de ajutor.

Camille îi dădu drumul.

— Ce înduioșător, ți-ai făcut un prieten aici. Târfa devenită iscoadă și sclavul devenit valet. Oricum, e bărbat chipeș pentru un negru.

Mânia îi dădu curaj pe neașteptate lui Madeleine.

— Cine fură copiii? De ce nu-i caută poliția?

Lui Camille nu-i pică bine întrebarea. Se schimbă la față și se îndepărtă de ea.

— Ce-are a face cu însărcinarea pe care ți-am dat-o eu? Cască ochii. Vezi-ți de treabă! Nu ai tu căderea să-mi pui întrebări! se răsti la ea, și Madeleine văzu că se înroșise la față și ochii îi luceau prea tare. Să-mi dai raportul până la sfârșitul săptămânii și să vii cu informații folositoare despre lucrarea lui Reinhart și fată. Nu vii…?

Întinse iar mâna cu palma în sus. Apoi o strânse pumn.

Madeleine poate ar fi scăpat mai ușor dacă ar fi avut un pic de timp să-și vină în fire, dar Véronique, întorcându-se de la Lefèvre, intră chiar în urma ei și o văzu ținându-se de braț.

— Madeleine? Ce s-a întâmplat? Te-ai rănit?

— O prostie. Am fiert apa pentru ceai ceva mai devreme și mi-am turnat-o pe mână, răspunse, dar până și ea își dădea seama că vocea îi era sugrumată și suna fals.

— Dă-mi să văd. Să te bandajez.

— Nu, lasă, e un fleac, zise Madeleine tot mai speriată.

— Nici să nu aud. Consideră-te unul dintre primii mei pacienţi. Vino cu mine, repede.

Madeleine o urmă. Inima îi bătea nebunește și căuta cu disperare o cale de a scăpa din capcana pe care și-o construise singură.

Véronique o duse în camera ei, îi spuse să stea pe scaun și ridică mâneca bluzei ca să vadă arsura. Se uită cu atenție la urma rotundă rămasă pe piele, apoi ridică ochii spre Madeleine. Își dăduse imediat seama, bineînțeles, că nu se arsese cu apă fiartă, iar Madeleine simți că dogoarea i se mută în obraji.

Întoarse privirea în altă parte.

Tăcerea se lăsă între ele ca o apă tot mai adâncă și Madeleine știu că, dacă Véronique ar fi stăruit cu întrebările, ar fi izbucnit în plâns ori, și mai rău, i-ar fi mărturisit cine și ce era. În cele din urmă Véronique se ridică, aduse o alifie și o întinse cu grijă pe rană, apoi o bandajă cu o pânză albă, fără să scoată o vorbă.

— Mulţumesc, domnișoară, izbuti Madeleine să rostească.

— N-ai pentru ce. O să se vindece.

„Ba nu“, ar fi vrut Madeleine să-i spună. „Nu, fiindcă pielea s-o fi vindecând, dar sufletul mi-a fost ars încet, încet de ceea ce am fost forțată să fac și ce sunt acum forțată să-ți fac ție.“

Se ridică și își netezi fusta.

— Am fost plecată să-l caut pe Victor. Băiatul acela, îl mai ții minte? A dispărut.

— Băiatul care îl ajuta pe tata?

— Da, nu l-a mai văzut nimeni de mai multe zile. Eu și Joseph l-am căutat pe oriunde ne-a dat prin cap, însă… zise clătinând din cap.

— Madeleine, nu se mai poate așa! exclamă.

Sângele parcă i se scurse din obraji și era palidă ca ceara.

— Da.

Așa era, fără îndoială, dar nu se aștepta la o astfel de reacție. La urma urmei, ce însemna Victor pentru ea?

— Aţi aflat ceva când l-aţi căutat? A auzit cineva ceva?

— Nu l-a văzut nimeni. N-am auzit decât zvonuri despre copiii furați și baliverne despre un prinț lepros.

Véronique rămăsese lângă ea.

— Să-mi spui toate locurile pe unde ați fost, tot ce v-au spus oamenii. Tu și Joseph trebuie să-mi spuneți tot ce știți. Am să scriu poliției și am să le cer stăruitor să dea de urma copilului.

— E frumos din partea ta, domnișoară. Ai suflet bun.

Véronique nu se mai uita la ea, ci își privea mâinile albe.

— Madeleine, măcar atât să fac. Măcar atât.

15

Véronique

Să ai grijă ce-ți dorești. Astfel o prevenise sora Cécile odată și Véronique își spusese că e o nerozie. De ce să tai aripile visurilor dacă oricum trăiesc doar în sufletul tău? De ce să nu ţinteşti spre ceea ce-ţi doreşti în loc să urmezi cărările bătătorite de alţii? Acum credea însă că înţelege ce voise să-i spună: Vezi cât de adâncă e apa înainte de a încerca să înoți.

La început se entuziasmase. Va lucra alături de ei, le va cunoaște secretul, va lua lecţii particulare cu medicul regelui! Dar calea care îi păruse atât de netedă se încâlcise și se încurcase. Văzuse, sau poate i se păruse că vede, lucruri de care nu dorise să aibă știre; zărise putreziciunea de sub pojghița strălucitoare. Începuse să se îndoiască de ea însăși, să vadă umbre unde văzuse doar lumină, capcane în loc de ferestre deschise. Se duse la biroul ei și luă o foaie de hârtie. Nu îndrăznise să discute cu tatăl ei. Cum ar fi putut? Nu era ușor să te apropii de el, și ea nu știa cum să i se adreseze, nici ce răspuns să aștepte. Își dorea din tot sufletul să stea de vorbă cu Madeleine. Ea va ști neîndoielnic ce să creadă și ce să spună. Véronique mai bănuia și că îi sunt cunoscute dorinţele neguroase ale bărbaţilor. Dar începuse să înţeleagă că Madeleine nu era nici ea o femeie liberă.

Scoase capacul călimării cu gândul la ochii cenușii ai lui Madeleine. Între ele două exista o legătură, dincolo de diferența de vârstă, de experiența de viață și de ceea ce societatea pariziană numea condiție socială. Se îndoia totuși că această legătură era îndeajuns de puternică încât să reziste, fiindcă oricine și orice încerca s-o îndepărteze pe Madeleine avea o forță mai mare decât a ei. Véronique știuse de cum

zărise arsura de pe brațul lui Madeleine, lăsată de curând de pipa sau trabucul unui bărbat. Acel bărbat, cine o fi fost el, o obliga să facă lucruri pe care nu le dorea și potrivnice intereselor ei.

Oricât ar fi ținut la ea acum, slujnica s-ar fi gândit mai întâi la nevoile sale și ale scumpului ei nepot. Ca atare nu, nu putea să-i spună lui Madeleine, nu putea spune nimănui.

În schimb va trebui să facă ea însăși cercetări, cu cât mai multă atenție și discreție. Va începe fără întârziere, chiar de mâine noapte. Se va ruga să nu o descopere cineva sau, dacă s-ar întâmpla așa, să nu aibă nici o însemnătate și temerile ei să se dovedească a fi neîntemeiate. Își aminti de Victor, puștiul cu zâmbet larg și cercel de argint în ureche. Își aminti și de colivia pe care acesta i-o adusese tatălui ei și de ce făcuseră păsărelelor. Își aminti de Clémentine și de cum, până la urmă, o trădase. Gândul o purtă înapoi peste ani, în dimineața când clopotul mănăstirii bătuse la altă oră decât cea obișnuită, chemându-le pe toate la capelă. Acolo le aștepta maica stareță, trasă la față și speriată – ea, care de obicei avea o figură așa de blândă – ca să le spună că o fată fusese prinsă când încerca să sară zidul mănăstirii.

— Suntem toate tulburate, le zisese. Însă credința noastră în Domnul e neclintită. Ca să aducă înapoi liniștea, atât în mănăstire, cât și în sufletul ei, fata va face penitență, așa cum a orânduit părintele François. Să nu uitați, *mes filles*, că e spre binele ei. Să suferi înseamnă să înveți.

Stareța nu rostise numele vinovatei, dar nu era greu de ghicit, căci o singură fată lipsea din capela scăldată într-o lumină slabă, cenușie. Era fata care avea cel mai temeinic motiv să fugă, dar nici un loc unde să se ascundă.

Véronique înmuie pana în călimară. Să scrie? Nu putea dezvălui prea multe, dar măcar putea să le prevină. Ridică mâna, dar nu puse tocul pe hârtie. Poate că nu era înțelept să spună ceva fără să aibă o dovadă în sprijinul temerilor ei. Nu cumva să fie luată în râs ori, și mai rău, să se creadă că-și pierduse mințile. Mai bine să aștepte până avea un argument concret, să nu creadă cineva că i se năzărise.

Își văzu fața reflectată în fereastră, un oval palid pe fundalul întunecat.

Înșurubă la loc capacul călimării și stinse feștila de papură.

16

Madeleine

Madeleine stătea în umbra scării, cu tava în mână. Inima îi bătea să-i sară din piept, știind că doctorul Reinhart urma să plece din atelier înainte de ora unsprezece ca să se vadă cu un meșter argintar. Era un tertip ieftin și o dovadă de nesăbuință din partea ei, însă nu mai avea timp. Trecuseră patru zile de la vizita lui Camille, din arsură mai rămăsese doar o pată roșie pe piele. Mai avea trei zile până venea din nou și îi făcea ceva mult mai rău.

Ceasul din hol ticăia la fiecare secundă, minutele îi păreau lungi ca orele.

Stătuse atâta timp pe întuneric încât avea senzația că e un păianjen care se pitea prin colțuri, mai degrabă decât „o muscă“. De câte ori putuse o urmărise pe Véronique: când se ducea la lecțiile cu Lefèvre, în casa acestuia de lângă Notre Dame, la Tuileries când trecea podul dinspre Luvru. Cu toate astea, se mai întâmpla ca fata să-și piardă urma, când dispărea din casa lui Lefèvre și se întorcea acasă cu botinele murdare de noroi și poalele rochiei ude, fără să fie în stare să născocească o explicație. Camille avea dreptate: fata se ducea undeva, însă Madeleine încă nu aflase unde. Și cu cât o urmărea mai îndeaproape, cu atât era mai convinsă că ceva o rodea fără milă pe Véronique, măcinând-o pe dinăuntru.

Véronique se ținuse de cuvânt, scrisese poliției și comisarului despre Victor, însă acesta nu făcuse mai nimic – dacă mișcase vreun deget.

Madeleine și Joseph bătuseră străzile ore în șir căutându-l, dar nu aflaseră nimic, nu găsiseră nici o urmă, ci doar semne ale furiei crescânde a oamenilor: scânduri rupte, mesaje mâzgălite pe ziduri, șoapte despre o răzmeriță mare.

În cele din urmă Madeleine auzi pași pe podeaua de lemn, apoi clanța răsucindu-se. Ținându-și respirația, îl văzu pe Reinhart cum iese, încuie ușa, pune cheia în buzunar și se îndreaptă spre holul de la

intrare. Acum era momentul! Alergă cu paşi uşori pe culoar şi se izbi de el; scăpă tava din mână şi cana cu lapte se vărsă pe haina doctorului.

— Vai, *monsieur*, vă rog să mă iertaţi!

Încruntat, Reinhart îşi tampona haina cu batista.

— Uite cum arăt!

— Vă rog… daţi-mi voie să v-o curăţ, zise şi îi trase haina de pe umeri.

— Bine, hai, dar repede!

Madeleine se repezi în bucătărie cu haina în mână, scoase cheia din buzunar şi o apăsă pe bucata de săpun furată din ultima tranşă făcută de Edme. Era poate prima oară în viaţa ei că mulţumea cerului fiindcă trăise pe rue Thévenot, printre târfe, hoţi şi mincinoşi. Şterse bine cheia, curăţă laptele de pe haină cu un burete şi se grăbi s-o ducă înapoi în hol.

Bodogănind încet, Reinhart îmbrăcă haina şi se îndreptă spre salon.

Madeleine înfăşură bucata de săpun într-o cârpă şi răsuflă uşurată. De cum va avea timp va pleca pe furiş de la Luvru şi se va duce la lăcătuşul cocoşat din cartierul Montorgueil.

Fu nevoită să aştepte până seara, chiar dacă abia aştepta să încerce cheia.

— S-o dai cu unsoare, o sfătuise meşterul. Şi s-o răsuceşti cu putere în broască.

Nimic mai uşor, doar îşi petrecuse întreaga viaţă storcând cearşafuri, scoţând apă cu pompa de mână, desfăcând capace, jumulind pene, cosând, împreunându-se, ridicând şi cărând.

La zece se lăsă liniştea; în apartament nu se mai auzeau decât mecanismele ceasurilor. Se duse tiptil la atelier, cu o lampă într-o mână şi un borcan cu grăsime de gâscă în cealaltă. Tremurând, scoase cheia din buzunar, o băgă în broască şi o răsuci, dar blestemata de cheie se înţepeni. Cu toate că unsese broasca, aşa cum îi spusese lăcătuşul, nu putea răsuci cheia nici la stânga, nici la dreapta, nici măcar s-o scoată. Palmele începură să-i transpire, cheia îi aluneca asemenea unei anghile în mâinile pline de bătături. Se scurseră trei minute, apoi patru, şi cheia tot nu se mişca. Madeleine se căzni să-şi stăpânească respiraţia, să se liniştească, dar simţea cum sudoarea îi picură din păr şi inima îi bubuie la gândul că ar putea fi găsită aici, în cămaşă de noapte, străduindu-se

să descuie ușa cu o cheie falsă. Lăsă o clipă cheia și se rugă pe tăcute. E drept, nu era o bună creștină, nici vorbă, însă El îi era dator, nu?

Mișcă de câteva ori degetele, apucă cheia cu amândouă mâinile și răsuci cât putu de tare. Se auzi un scrâșnet și apoi, *grâce à Dieu*, cheia se învârti și ușa se descuie. Madeleine o împinse încet.

Chiar și la lumina slabă a lămpii se vedea harababura care domnea în cameră. Nici nu era de mirare, de vreme ce nu-i îngăduiseră să facă ordine sau curățenie, oricât îi rugase. Pe mese erau împrăștiate teancuri de hârtii, instrumentele fuseseră lăsate la vedere. Totuși, nu părea să fie vreun semn de o nouă invenție; nici un monstru mecanic nu o pândea din umbră. Căuta ceva care să-i dea de gol. În mare grabă, scotoci prin dulapuri, prin hârtii, în biroul doctorului Reinhart, dar nu găsi decât desene din care nu pricepea nimic, coloane de discuri, rotițe și angrenaje, scrisori. Desenul minuțios al unei mâini, cu numele tuturor tendoanelor și oaselor. Un colac de frânghie, sârmă, o cutie plină de sticle goale, o bucată de material asemănător cu pielea, care fusese lăsat să se usuce lângă foc. Să-și țină oare invențiile în alt loc? Unde anume?

Dintr-odată auzi un păcănit, ca și cum cineva ciocănea în lemn. Cineva aflat în cameră. Cu inima zbătându-i-se în piept, Madeleine se îndreptă spre dulapul de unde venea sunetul și unde își ținea Reinhart cutiile cu obiectele la care lucra, cutii în care abia ce se uitase. Cu mâna tremurând, trase toate sertarele. În fundul unuia, holbându-se la ea și rotindu-și ochii grotești, se afla o mică lighioană mecanică, înnădită din bucăți de metal. Era o maimuță, își dădu seama, sau un prototip, un model folosit de Reinhart pentru încercări.

Maimuța avea o mică tobă de lemn în care izbea cu un băț. Pesemne că mișcările ei porniseră mecanismul, însă ar fi dat orice ca jucăria aceea oribilă să se oprească. Își zise că era unul din proiectele vechi, poate unul la care lucrase cu mult timp în urmă, căci nu era nici pe departe atât de complicat și de grațios ca celelalte animale, construite pentru nobili, ca să fie expuse pe polița căminului. Acesta, în schimb, semăna cu o jucărie de copil, ba chiar una foarte grosolană. Așteptă până se opri și împinse la loc sertarul.

*

În după-amiaza următoare, când duse așternuturile călcate în camera lui Véronique, o găsi stând pe pat, cu botinele de stradă încă în

picioare.

— Ai fost la lecţie, domnișoară Véronique? N-am auzit când s-a întors trăsura.

— M-am hotărât să vin pe jos, răspunse aceasta aruncându-i o privire scurtă. Nu e departe și îmi face bine să merg pe jos.

Nu s-ar fi zis însă că îi făcuse bine. Era pământie la față, sub ochi i se vedeau venele, avea gura vânătă și tremura.

Madeleine deschise dulapul ca să pună rufele.

— Ai înghețat, domnișoară. Să-ți aduc ceva să te încălzești? Poate niște lapte cu mirodenii?

— Nu.

— Cafea?

— Nu, mulţumesc, răspunse fata întorcând capul.

— Altceva…?

— Nimic.

Véronique vorbise cu asprime. Madeleine se simți respinsă și o cuprinse stânjeneala, ca un val de răceală. Se gândi că poate Véronique se văzuse cu un iubit, unul din băieții îmbrăcați în mătăsuri, dar fata nu avea obrajii îmbujorați ai uneia care venea de la o întâlnire. De fapt, arăta ca biata Suzette după ce o vizita Camille. Fără să mai spună nimic, deznodă șireturile botinelor și i le scoase; Véronique rămase nemișcată, cu ochii îndreptați spre perete. Puțin mai târziu, când urcă tiptil scara, Madeleine o găsi în același loc, ținându-și cu brațele genunchii strânși sub bărbie. Stătu o clipă privind-o; ar fi vrut să se ducă la ea, s-o strângă în brațe, dar își dădu seama că nu e în stare.

N-o mai văzu pe Véronique până seara, când se pregătea de culcare, însă chiar și atunci era tăcută, închisă în ea însăși; pe fața palidă ochii îi păreau și mai mari și își tot pipăia buzele cu vârful degetelor. Madeleine îi încheie în tăcere năstureii sidefii ai cămășii de noapte, care sclipeau la lumina lumânării.

— Nu vrei să-mi spui ce te frământă? întrebă în cele din urmă. Orice-ar fi, n-am să spun nimănui.

Mințea, desigur, mințea din nou, măcar că ar fi vrut să fie adevărat.

Véronique o urmări o vreme cu privirea în oglindă și Madeleine crezu că voia să spună ceva, însă fata se mulțumi să dea din cap.

— Nu-ți face griji pentru mine, Madeleine. Mi-am petrecut toată după-amiaza ajutându-i pe tata și pe Lefèvre, și prea multe gânduri îmi

roiesc în minte.

Madeleine se apucă să-i împletească părul, o îndeletnicire pe care ajunsese să o îndrăgească, şi o vreme amuţiră amândouă. O fi cu putinţă, îşi zise Madeleine, ca regele însuşi să-i fi făcut avansuri stăpânei ei?

— Dacă te pune cineva să faci ce nu vrei…

Se opri. Ce sfat i-ar putea da ea, care îşi petrecuse aproape întreaga viaţă făcând lucruri de care îi era scârbă, dar era forţată să le facă?

— Fac ce trebuie să fac, Madeleine. Ca noi toţi. Ne facem treaba.

— Véronique, la ce lucrezi împreună cu tatăl dumitale? Nu poţi să-mi spui nimic?

Fata clătină iar încet din cap.

— Nu pot. Am jurat să nu spun, răspunse Véronique jucându-se cu o sticlă frumos decorată, aflată pe măsuţa de toaletă. Şi, oricum, nu ţi-ar plăcea, Madeleine. Nu ţi-a plăcut nici măcar păpuşa pe care am făcut-o.

— Doar ochii, se grăbi Madeleine să spună, doar ochii m-au tulburat puţin.

Felul iscusit în care se mişcau. Îmi părea cumva că păpuşa e vie.

Şi îi trezea amintiri pe care le credea demult îngropate – numai că nu-i putea mărturisi aşa ceva.

Ochii li se întâlniră din nou în oglindă.

— Da, e vorba de hotarul dintre viaţă şi neviaţă şi poate că aveai dreptate să-ţi faci griji. Acum mă culc, adăugă întorcând privirea.

— Pot să-ţi aduc ceva? Să fac ceva?

Véronique clătină din cap.

Fără să se gândească, Madeleine o luă de după umeri, aşa cum ar fi luat-o pe Suzette.

— Prea bine, domnişoară. Dar să ştii că îţi sunt alături, lângă dumneata, dacă ai nevoie de ceva. Ştii, nu?

Véronique se întoarse spre ea şi Madeleine îi văzu lacrimile lucind în ochii verzi cu reflexe de chihlimbar. Dădu scurt din cap.

— Mulţumesc, Madeleine. Dar zău, nu poţi face nimic.

Madeleine coborî încet în bucătărie. Inima îi dădea ghes să n-o lase pe Véronique singură, însă fata îi spusese să plece. Îşi aminti cum era Suzette în ultimele ei zile – slabă ca o vrăbiuţă, cu burta umflată. „Să nu mă laşi, Madou. Mi-e frică singură.“ De parcă ar fi lăsat-o vreodată – nu că prezenţa ei i-ar fi adus prea multă alinare. Nu şi-o mai putea scoate

pe Suzette din minte în timp ce freca oalele în bucătărie şi le curăţa cu nisip; îşi aminti că Maman refuzase să cheme un doctor ca lumea, repetând că totul va fi bine.

Era atât de absorbită de ceea ce făcea şi cufundată în gânduri, că abia se stăpâni să nu ţipe când un băieţel îi apăru în faţă. Era copilul pământiu la faţă care îi adusese primul bilet de la Camille. În lumina slabă din bucătărie putea la fel de bine să fie o fantomă.

— Cum ai intrat? îl luă la rost lăsând jos oala pe care o curăţa şi ştergându-şi mâinile umflate.

Băiatul nu răspunse, în schimb îi întinse o scrisoare şi aşteptă până când Madeleine se scotoci în buzunar şi scoase un ban înnegrit.

— A zis s-o arzi şi să vii îndată.

Luă banul şi o rupse la fugă. Paşii abia i se auzeau pe coridor când se îndrepta spre uşa care dădea în stradă.

Madeleine rupse sigiliul de ceară şi citi cele câteva rânduri: „Vino imediat la Châtelet. Spune că ai venit la inspectorul Viconte. Ai grijă să nu afle nimeni unde eşti.“ Lăsă vasele, aruncă biletul în foc şi, cu inima bătându-i cu putere, se duse repede în hol să-şi ia pelerina. Châtelet. Acolo se găsea cartierul general al poliţiei, unde erau închişi cei mai mari răufăcători. De ce o chemau acolo? Cu ce greşise?

Ieşi cât putu mai discret; în timp ce traversa holul de la intrare, umbra se lungea în urma ei. Afară cerul era o învolburare vineţie, străpunsă de secera lunii. Păşind pe trepte, ridică ochii spre apartamentul lor şi, o frântură de clipă, îi păru că zăreşte o faţă la fereastră, dar apoi îşi zise că era doar lumina felinarului bătând în geam.

Pe Quai de la Mégisserie trăsurile se îndreptau spre teatre. Muncitorii, tâmplarii şi zidarii, încă murdari de tencuială, funingine sau vopsea, se întorceau acasă de la hanuri. Dinspre apă sufla un vânt rece, răsucind flacăra lumânărilor din felinare sau chiar stingând-o de-a binelea, aşa încât unele părţi din Paris erau cufundate în beznă, pe când altele abia dacă erau luminate. Madeleine fu încredinţată în mai multe rânduri că o urmăreşte cineva, dar când întorcea capul nu vedea pe nimeni, doar silueta ei oglindită în ferestrele întunecate, şi nu auzea decât ecoul propriilor ei paşi.

Cartierul general al poliţiei era înconjurat de un labirint de străduţe, care de care mai strâmtă şi mai murdară, unde se înghesuiau

măcelăriile și băltoacele de sânge se închegau în colțuri și în fața intrărilor. Madeleine dădu trei bănuți unui băiat care știa drumul și care porni în goană înaintea ei, prin duhoarea de seu a dughenelor, atât de iute că flacăra torței aproape că se pierdea în noapte.

În mai puțin de zece minute ajunseră la arcada palatului Châtelet; Madeleine trecu pe sub ea, și fațada înnegrită a clădirii se înălță înaintea ei: o fortăreață medievală, un castel de coșmar, flancat de două turnuri ca o pereche de colți.

Un bărbat înveșmântat în negru, mirosind a gin și a lână udă, se apropie de ea. După ce rosti numele de pe bilet, bărbatul o conduse dincolo de porțile de fier, pe lângă un zid lung, cenușiu, în care erau tăiate ferestre înguste. Văzu cu ochii minții prizonierii legați cu lanțuri de cealaltă parte a zidului, în celule minuscule sau în camere de tortură; cărămizile cenușii le înăbușeau țipetele, cei de afară le uitau fețele. Urcă în urma bărbatului pe o scară unde mirosea urât până într-un birou unde slujbașii scriau la lumina lumânărilor. De acolo fu dusă la alt etaj și i se spuse să bată de trei ori la o ușă de stejar.

Când ajunse în fața ușii gâfâia și fața îi era acoperită de sudoare. Stătu o clipă ca să se liniștească, trăgând cu urechea la murmurul de voci dinăuntru.

Voci de bărbați și, între ele, una mai subțire, de femeie. Mai aşteptă un moment și bătu ușor la ușă.

Cât ai clipi, ușa se deschise. Un valet în livrea gri închis se aşeză în fața ei, o măsură din cap până în picioare, apoi se dădu la o parte și îi îngădui să intre. Madeleine îl văzu pe Camille răsturnat într-un scaun, pe Berryer stând la un birou mare și o femeie, întoarsă cu spatele, îmbrăcată într-o rochie verde smarald. Madeleine știu cine e înainte ca aceasta să se întoarcă, dar cu greu își stăpâni o exclamație când îi văzu figura. Era mai slabă decât atunci când o văzuse ultima oară și își vopsise fața cu un strat gros de alb, iar petele roșii de pe obraji îi dădeau aerul unei păpuși scumpe.

— Apropie-te, zise Berryer.

Madeleine înaintă câțiva pași, făcu o plecăciune. Ținea capul plecat și se uita la *Madame* de Pompadour printre gene. Ce naiba căuta aici, în mizeria și duhoarea din Châtelet?

Berryer dădu deoparte niște hârtii de pe birou.

— Domnișoară Chastel, vrem să aflăm ce ai descoperit. Spune-ne la ce lucrează ceasornicarul.

Madeleine simți că îi îngheață sângele în vine. Nu-i dăduse Camille răgaz o săptămână?

— Încă nu știu, *monseigneur*. Am izbutit să intru în atelier, dar nu era acolo. Poate că își ține invenția altundeva.

— Dar o idee tot trebuie să-ți fi făcut.

Se gândi la păpușa de ceară, la desene, la tava cu ochi. La flaconul cu lichid roșu.

— N-aș putea spune că da.

Fiindcă se putea foarte bine să se înșele.

Marchiza de Pompadour îi făcu semn să vină mai aproape. Deși stătea la câțiva pași de ea, Madeleine îi simțea parfumul: puternic, exotic, scump.

— Ești o fată inteligentă. Știi să citești. Nu se poate să nu-ți fi făcut o idee; la ce lucrează, ce li s-a cerut să facă?

Văzând-o pe Madeleine că șovăie, un zâmbet se ivi pe buzele perfecte ale doamnei de Pompadour.

— Pasămite îți închipui că Ludovic e un bărbat puternic, dar e și vulnerabil. E fascinat de lucruri morbide, lucruri care nu îi fac bine. A cunoscut moartea de când era copil și nu-i iese din minte nici acum.

Madeleine își zise că *Madame* de Pompadour vorbea de părinții și frații lui, care muriseră când era mic, și despre cum el însuși era să moară de variolă la o vârstă fragedă. Auzise povestea când era și ea o copilă și i se făcuse milă de el – ajunsese rege când avea doar cinci ani. Dar, dacă stătea să se gândească, și ei îi fusese furată copilăria la numai doisprezece ani. Acum nu-i mai era milă de el.

— N-am auzit ce i-a cerut regele doctorului Reinhart să facă. N-am văzut nici instrucțiuni scrise. Dar… domnișoara Véronique a zis că nu mi-ar plăcea.

— Așadar îi ajută.

— Da.

— Cum îi ajută?

— Nu știu.

— Atunci, mă rog, ce-ai păzit până acum? o luă Camille la rost.

Marchiza de Pompadour îl amuți cu o mișcare de mână.

— Madeleine… parcă așa te cheamă, nu? Mă pricep foarte bine să spun când cineva mă minte sau îmi ascunde ceva. La ce crezi că lucrează?

Lui Madeleine i se puse un nod în gât.

— Sigur nu știu, *madame*. Însă mă tem că e ceva… pervers, poate. Ceva împotriva naturii.

— Crezi că fac o ființă omenească.

Madeleine își aminti de materialul pus la uscat, de schița unei mâini.

— Poate.

— Ei, atunci să te dai peste cap și să afli. Să descoperi ce au de gând. Sunt foarte îngrijorată, pricepi?

— Da, *madame*. Fac tot ce-mi stă în puteri.

Doamna de Pompadour îi scrută fața ca și cum ar fi vrut să citească în ea ca într-o carte, apoi se întoarse spre Berryer:

— Ceasornicarul n-a trimis nici o scrisoare care ne-ar fi de folos?

Berryer clătină din cap.

— Doamnă marchiză, v-aș spune de îndată ce aș afla ceva de interes pentru domnia-voastră.

Tonul cu care i se adresa era cu totul diferit de cel cu care îi vorbea lui Madeleine: blând, aproape plângăcios. Fata își zise că așa îi vorbeau toți bărbații, poate în afară de rege.

Camille își aținti privirea asupra ei.

— Ce-ai aflat despre fată?

Berryer îl dojeni clătinând din cap.

— Mai nimic.

Ori, cel puțin, nimic ce le-ar putea împărtăși lor.

— Atunci nu te văd prea bine, Madeleine.

Începu să i se zbată inima în piept, simți că i se face rău. Se uită la Camille, la pielea lui cenușie, sprâncenele decolorate, gâtul subțire. Îl ura din adâncul sufletului pentru ce o pusese să facă, pe ea și, mai înainte, pe sora ei.

— De ce mă întrebați pe mine…

— Nu e treaba ta să-ți pui îndatoririle la îndoială, îi tăie Berryer vorba.

Trebuie să le îndeplinești și atât. Să fii tot timpul cu ochii pe cei din casă. Să dai raportul în mod regulat despre orice lucru interesant pe

care îl afli. Îmi închipui că ştii ce li se întâmplă acelor *mouches* care nu se achită de îndatoriri.

Madeleine îşi trecu limba peste buze. Da, ştia foarte bine. Erau strivite, repede sau încet, după cum era plăcerea persoanei care le strivea.

— Vă rog, *monseigneur*, banii care mi-au fost promişi. Până acum n-am primit nici un bănuţ.

Berryer ridică din sprâncene, parcă uimit de cererea ei.

— Îndrăzneşti să ceri bani deşi nu ai dus la bun sfârşit însărcinarea pe are ţi-a dat-o subordonatul meu? Deşi n-ai aflat ce construieşte Reinhart?

— E vorba de nepotul meu, Émile. Trebuie să mă întorc la el, să-l ajut. Iar Camille mi-a spus…

— Ai să-ţi primeşti banii după ce vei fi îndeplinit ce ţi s-a spus să faci.

Acum poţi pleca, zise Berryer arătându-i uşa. Şi nu uita, oriunde te-ai afla, suntem şi noi acolo.

Madeleine făcu o reverenţă scurtă, de formă, cu toate că îi venea să-l scuipe în faţa vopsită cu alb, să-i strângă pe toţi de gât, toată şleahta.

În timp ce ieşea mai aruncă o privire către *Madame* de Pompadour. Era aplecată spre Berryer şi mâna acestuia aproape că o atingea pe a ei.

— Nu e vina lui Ludovic, spunea în şoaptă. El crede că se joacă. Aşa se întâmplă dacă nu dai jucării copiilor.

*

Trecuse de zece când Madeleine ajunse la Luvru, îngheţată până în măduva oaselor şi tremurând aşa de tare că abia putu răsuci cheia în broască. Îşi bătea capul cum să facă să scape din ghearele poliţiei, să capete ce i se cuvenea.

Trebuia să-l ia pe Émile de la bordel. Nu mai răbda să fie prinsă ca într-o capcană, să fie forţată să facă lucruri care o scârbeau, s-o trădeze pe singura fată la care ţinuse vreodată, în afară de Suzette. Cu gândul la ananghia în care se afla, răzbită de frigul nopţii, n-o văzu pe Edme, care stătea nemişcată în hol, decât când fu cât pe ce să se izbească de ea.

— Edme! Ce m-ai speriat!

— Unde e?

— Cine?

— Domnișoara Véronique. Unde e? Unde ai fost?

Madeleine își pregătise răspunsul la întrebarea din urmă.

— M-am dus să-mi văd familia. Mi-au trimis vorbă că starea mamei s-a înrăutățit.

— Véronique n-a venit cu tine?

— Nu, bineînțeles că nu. De ce să fi venit?

— A plecat. Nu mai e în camera ei și nimeni nu știe unde s-a dus.

Lui Madeleine i se strânse inima.

— Acu' nici două ceasuri era aici. Am ajutat-o să se pregătească de culcare.

— Așa o fi, dar nu e nici urmă de ea, pelerina și pălăria au dispărut. Tatăl ei a văzut că lumina din camera ei s-a stins înainte de nouă și un sfert, iar când a bătut la ușă n-a primit nici un răspuns. Plapuma era întinsă pe pat, nici o lumânare nu fusese aprinsă.

— Ceilalți unde sunt?

— Doctorul Reinhart a plecat s-o caute, Joseph la fel. Pe mine m-au lăsat s-o aștept acasă, poate se întoarce; cum aud un zgomot cred că e ea.

Madeleine își scoase boneta.

— Nu e prima oară că Véronique pleacă singură de acasă.

— Ei, știu și eu, fato, dar n-a mai plecat niciodată seara, așa-i? N-are ce căuta pe stradă la ora asta. Mai ales că tot dispar copii.

— Copii de negustori, Edme. În vârstă de doisprezece sau treisprezece ani.

N-ar fura nimeni o domnișoară.

Glasul i se poticni auzind cât de gol sunau vorbele ei. Nu avea habar de ce se petrece, nici de ce pericole pândesc. Oricum, așa cum era îmbrăcată, cu o pelerină obișnuită, Véronique putea fi luată ușor drept fiica unui lumânărar sau a unui brutar. De fapt, arăta ca o fată oarecare.

— Pare mai tânără decât cei șaptesprezece ani pe care îi are, Madeleine.

Știi doar. Iar pe întuneric… *Cher Dieu*, ce i-a venit să iasă noaptea din casă?

Se duseră amândouă în salon și rămaseră acolo în tăcere, ascultând zgomotele orașului. Apoi se auzi un bufnet: ușa de la intrare se deschise brusc și se trânti de perete. Doctorul Reinhart apăru în hol; apa îi picura de pe mantaua de ploaie.

— Aha. Unde ai fost? Ce i-ai făcut?

— Nimic, domnule, răspunse Madeleine simțind cum îi bubuie sângele în urechi. M-am dus s-o văd pe mama. Credeam că domnișoara Véronique e aici.

Reinhart se apropie, se aplecă amenințător deasupra ei; fața îi era pe jumătate ascunsă în întuneric, haina lui exhala răceala nopții.

— E peste poate să nu-ți fi spus că vrea să iasă din casă.

— Nu mi-a spus! Am ajutat-o să-și pună cămașa de noapte.

— Părea tulburată? Cu gândul aiurea?

Madeleine se codea să răspundă.

— N-am stat cu ea decât câteva minute. Se pregătea de culcare, nu să plece de acasă. Nu părea chiar tulburată, însă era tăcută. O rodea ceva.

Așa era de multe zile. El chiar nu băgase de seamă?

Ochii doctorului Reinhart erau ațintiți asupra ei, mari și lucitori. O clipă se temu că a descoperit totul: minciunile, șmecheriile, trădările.

— Dacă aflu că m-ai mințit ori că mi-ai ascuns ceva o să fie vai de tine!

Madeleine se dădu înapoi, spre perete. Tremura din cap până în picioare.

— Nu știu unde este. Mă jur.

Edme puse mâna pe brațul doctorului.

— Haideți, domnule Reinhart, n-o speriați pe biata fată. Trebuie să fie o explicație și o s-o găsim. Dați-mi voie să vă aduc ceva de băut. Niște lapte fierbinte cu vin și mirodenii sau un păhărel de rachiu de prune. Ceva să vă liniștească nervii.

— Nervii mei n-au nimic de-a face aici! se răsti el trăgându-și mâna. Nu am nevoie să-mi amorțesc simțurile. Dimpotrivă, am nevoie să fie mai ascuțite ca oricând. Trebuie să aflu unde este fiica mea.

Și cu acestea traversă coridorul, descuie ușa atelierului, după care îl auziră cum o închide și sucește cheia în broască; apoi o bufnitură, ca și cum aruncase ceva sau căzuse la pământ.

Neavând nimic mai bun de făcut, Madeleine urcă în camera lui Véronique, trăgând nădejde să găsească vreun semn despre unde ar fi putut să plece.

Aprinse sfeșnicul și, când flăcările lumânărilor se întețiră, zări preț de o clipă fața lui Véronique privind-o din oglindă. Clipi și imaginea

dispăru – o înspăimântătoare plăsmuire a minții. Trebuia să se liniștească. La lumina argintie adună periile și pieptenii, agrafele și fundele împrăștiate; găsi un nasture desperecheat, un ac cu piatră prețioasă, un ghemotoc de hârtie mânjit de roșul ei de buze. Să fie din seara aceea? Se sulemenise înainte să iasă?

Deschise toate sertarele scrinului, din care se înălță parfum de lavandă și petale uscate de trandafir. Pipăi hainele și lenjeria, mătăsurile învelite în hârtie. Scoase ciorapii și mănușile, căutând un lucru nou sau un dar de la un iubit care s-o dea de gol. Nu găsi nimic, nici un lucru pe care să nu-l mai fi văzut, spălat, pus la uscat și împăturit cu mâinile ei aspre. Véronique ținea puținele bijuterii pe care le avea într-o cutie încuiată, pe pervazul ferestrei.

Când o ridică, Madeleine le simți mișcându-se înăuntru.

După aceea deschise șifonierul și se uită la rochii. Cea de tafta roz era acolo, la fel și cea de mătase verde, cea de bumbac alb, cea argintie; doar cea mov lipsea. Pesemne că se îmbrăcase la loc după ce ea o pregătise de culcare.

De ce? Se înfioră. Oare mai făcuse așa și înainte, fără știrea lui Madeleine, și se prefăcuse că se pregătește de culcare, când, de fapt, avea de gând să plece, ca una din cele douăsprezece prințese dansatoare?

Madeleine se duse la pat, ridică plapuma, căută sub saltea. Nimic. În cele din urmă se uită sub pat și i se tăie răsuflarea, văzând o fețișoară cum o privește din întuneric; totuși, era doar o păpușă. O scoase ca s-o privească la lumina lumânărilor și își aminti cu scârbă de bătrânul din copilăria ei și de păpușa lui de porțelan. Păpușa de sub pat nu era un dar nou-nouț, lucitor, nici vorbă, ci o jucărie ciudată care stătuse odată pe polița căminului din camera lui Véronique: culoarea de pe obraji se jupuise, hainele se zdrențuiseră cu trecerea timpului.

„Nu ți-ar plăcea, Madeleine“, spusese Véronique. „Nu ți-a plăcut nici păpușa pe care am făcut-o. Nu sunt convinsă că nu-mi place cu adevărat nici măcar mie.“

17

Madeleine

Madeleine dormi prost şi se trezi devreme; prin perdele răzbătea o lumină palidă, însă când coborî la parter văzu că Reinhart plecase deja.

— N-a dormit deloc, îi spuse Joseph când apăru şi el, nu mult mai târziu, tras la faţă de oboseală. Trecuse de două când l-am auzit învârtindu-se prin cameră. A zis că dimineaţa se duce iar la poliţie.

Edme se şi apucase de treabă: fierbea cafeaua în ibric.

— De ce o fi ieşit din casă? Asta aş vrea să ştiu. Unde s-o fi dus?

Chiar aşa.

— Să mergem şi la spitale, zise Madeleine. Nu cumva să fie rănită. Poate să începem cu Hôtel-Dieu şi La Pitié. Ar trebui să încercăm şi la închisori.

Edme turna cafeaua în ceşti.

— Ce Dumnezeu să caute la închisoare? De ce să aresteze o fată nevinovată ca ea?

Madeleine ridică privirea spre ea. Ce părere avea despre viaţă! Să-şi închipuie că nu puteai fi aruncat oricând în temniţă, că statul îţi făcea rău doar dacă înfăptuiseşi vreo nelegiuire.

— Mă duc la Bastilia, apoi la Fort-l'Evêque. Joseph, tu încearcă la Hôtel-Dieu. Ne întâlnim aici la prânz.

*

Parisul nu mirosise niciodată aşa urât, nici măcar în toiul verii. În aer plutea un iz de putrefacţie, tot mai puternic pe măsură ce Madeleine înainta pe rue Saint Antoine, de parcă miasmele pestilenţiale ale cimitirelor unde înghesuiseră prea mulţi morţi şi duhoarea pivniţelor năpădeau străzile ca să-i îngreţoşeze pe oameni. La un moment dat, o zări. Madeleine văzuse în multe rânduri trupul mătăhălos al Bastiliei, zidurile cenuşii ale închisorii, însă nu avusese niciodată motiv sau vreo dorinţă să se apropie, căci era un loc temut de întregul Paris, un loc unde oamenii erau îngropaţi în piatră. Pe măsură ce se apropia de podul mobil, zidurile şi turelele păreau să se înalţe tot mai sus spre cer, ascunzând soarele anemic. În curtea întunecoasă, pietruită şi acoperită cu paie, servitorii şi cărăuşii aduceau provizii, soldaţii urlau la oamenii aşezaţi la coadă, mai mult femei cu veşminte murdare, unele cu copii micuţi legaţi la piept, altele purtând boccele cu mâncare sau îmbrăcăminte; cu toţii încercau să pătrundă în închisoare.

Madeleine se așeză și ea la rând și așteptă, uitându-se la vrăbiile care se ciorovăiau pe niște firimituri de pâine căzute pe jos. Un gând înspăimântător își făcea loc în mintea ei: Nu cumva o urmărise Véronique până la Châtelet în seara dinainte? Teama i se înfipse ca o gheară în stomac.

— Îți mai spun o dată, *monsieur*, îl auzi pe unul din soldați strigând la un bărbat purtând un șorț de piele, pătat. Fiul dumitale nu e aici. Așa cum nu era nici ieri, nici alaltăieri.

Madeleine tresări, întoarse ochii către ei. Bărbatul cu șorț avea o privire sălbatică, rătăcită, hainele murdare.

— Așa zic unii: că un băiat a fost adus aici și ținut o săptămână. Vecinul meu…

— Vecinul nu știe ce vorbește. Aici nu sunt copii.

Fără să ia în seamă bombănelile femeilor adunate înaintea ei, Madeleine ieși în față să vorbească cu soldatul.

— Dar o domnișoară n-a fost adusă aici? Ieri seară? O cheamă Véronique Reinhart. E stăpâna mea.

Soldatul îi aruncă o privire scurtă.

— Dacă nu ți-a spus poliția să vii aici, ne faci pe toți să pierdem vremea.

— Bine, dar…

— Aici n-a fost adusă nici o tânără doamnă, îi spuse alt soldat. Ce crezi că e aici? Sală de bal?

— Nu arăta ca o aristocrată, stărui Madeleine. Purta o pelerină cenușie, ca o tânără lucrătoare.

Soldatul îi făcu semn să se dea la o parte și se apropie de altă femeie, care se ruga să i se dea voie să-și vadă bărbatul. Madeleine renunță să mai pună întrebări soldatului și se grăbi să-l prindă din urmă pe bărbatul cu șorț de piele, care se îndrepta spre poartă.

— Domnule, o clipă!

Când ajunse lângă el văzu că pielea îi era acoperită de pete roșii, parcă se frecase cu ceva aspru, deși mai probabil băuse peste măsură.

— V-am auzit vorbind cu soldatul. Vă căutați fiul, nu?

— Ai aflat ceva?

— Nu, nimic, însă mi-e frică. Stăpâna mea a dispărut și încerc să-i dau de urmă. V-am auzit spunând că un băiat a fost ținut la Bastilia timp de o săptămână.

— Așa mi-a spus un vecin, iar lui i-a spus un cunoscut.

Madeleine dădu gânditoare din cap. Copiii erau arestați uneori pentru vagabondaj și furt, nu era nimic de mirare aici, dar polițiștii n-ar fi ajuns până

la un comisar. De obicei anunțau familiile, fără întârziere.

— Când a dispărut fiul dumneavoastră?

— Îl cheamă Philippe. L-am pierdut la sfârșitul lui ianuarie.

Ianuarie. Cu mai bine de două luni în urmă. Nu era de mirare că omul căzuse pradă disperării, nici că se apucase de băutură.

— De unde a dispărut Philippe?

— Păi… ultima oară a fost văzut în locul unde lucra, în Place Dauphine.

Teama o săgetă. Îi veni în minte prima conversație cu Edme, chiar în ziua când venise în casa ceasornicarului.

— Fiul dumneavoastră era ajutorul brutarului, spuse în șoaptă.

— Vasăzică ai auzit de el.

Auzise, dar nu dăduse atenție.

— Și celălalt băiat de care pomeneați, cel care se spune că a fost ținut aici o săptămână, el de unde a dispărut, *monsieur*?

— Nu știu. Până acum n-am aflat mai nimic. Acum să mă scuzi, *demoiselle*, mă duc să întreb la alte închisori. Nici nu vreau să mă gândesc că nu mai e nici o speranță.

*

Ziua aceea fu ruptă în bucăți. Atât Joseph, cât și Madeleine se întoarseră la Luvru fără nici o veste despre Véronique și amândoi plecară să caute mai departe. Lefèvre sosi spre sfârșitul după-amiezii, când doctorul Reinhart încă nu venise acasă. Era tulburat, lipsit de farmecul lui obișnuit, iar când Madeleine îi oferi cafea și tartă cu marțipan zise doar:

— De cât timp lipsește?

— De aseară, *monsieur*. De pe la nouă. Poate ceva mai devreme.

Lefèvre se prăbuși pe canapeaua de catifea, schimbat la față.

— De ce nu mi-a trimis Max vorbă pe loc? Doar știe ce relații am, spuse clătinând din cap. Am să fac tot ce pot ca poliția s-o caute cum trebuie, din ordinul lui Ludovic în persoană. Plec îndată la Versailles. O privi lung pe Madeleine. Ai spune că stăpâna ta era mulțumită, fato?

Întrebarea o luă pe nepregătite.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți, monsieur.

— Ba înțelegi foarte bine. I-ai fost și tovarășă, nu doar cameristă, am văzut cu ochii mei. Nu se poate să nu fi ghicit ce are în minte. Ți-a spus ceva care să-ți dea de gândit cum că e îngrijorată?

Madeleine lăsă ochii în jos. După o clipă de tăcere spuse:

— Véronique părea puțin… preocupată de câteva zile. Ca și cum avea ceva pe suflet.

— Ai idee ce?

Avea oare? Să fi fost ceva în legătură cu invenția? Sau cu un bărbat?

Regele. Ori poate că Véronique o bănuia, sau chiar o dăduse în vileag.

Firește, nu avea cum să spună nimic din toate astea.

— Nu, *monsieur*, din păcate nu știu. Nu vorbea deloc de asta.

— Așa să fie? spuse Lefèvre gânditor. Acum, că mă gândesc, sunt de acord că de vreo două, trei zile era mai distantă, nu-i mai stătea mintea la lecții. Ar fi trebuit să spun ceva. Ai idee unde s-ar fi putut duce? întrebă îndreptându-și iar privirea către ea. Avea vreo prietenă pe care s-ar fi hotărât s-o viziteze?

Cineva de la mănăstire, poate?

— Nu, *monsieur*.

— Dar altă persoană căreia să-i mărturisească ce o frământa?

Madeleine clătină din cap.

— Pe cât știu eu, nu are prieteni la Paris.

„În afară de mine, dar ce fel de prietenă i-am fost eu?“, zise în sinea ei.

— Înțeleg. Biata copilă, spuse Lefèvre ridicându-se. Nu-i nimic. O vom găsi pe domnișoara Véronique, oriunde s-o fi dus, și lucrurile vor intra pe făgașul dinainte, așa-i?

Madeleine îi întări spusele cu o înclinare din cap, cum se cuvenea, însă ghici că își ascundea neliniștea sub vorbele încurajatoare, căci își mușca buza cu gândul în altă parte.

— A venit cineva s-o vadă în ultima vreme? A primit vreun dar sau ceva asemănător?

Lui Madeleine i se strânse stomacul.

— Nu am știință, *monsieur*, dar se poate foarte bine să nu-mi fi spus.

— Te-ai… uitat prin camera ei? N-ai găsit nimic, nici un lucru, o hârtie care să ne dezvăluie unde s-a dus?

Madeleine îl privi drept în față. Nu voia să fie luată de iscoadă, dar nici de toantă.

— M-am uitat bine, *monsieur*, n-am găsit nimic. Aș fi spus dacă găseam.

Lefèvre dădu din cap și îi puse mâna pe braț, silindu-se în cele din urmă să zâmbească.

— Da, da. Ești o fată bună. De acum încolo mă ocup eu, am să fac tot ce pot.

Seara târziu, când ploaia bătea în geamuri, veni un bărbat elegant, îmbrăcat în negru. Stărui să vorbească imediat cu doctorul Reinhart, între patru ochi.

Când reveni în hol, Reinhart își pusese haina și avea fața împietrită, ochii încețoșați.

— La morga Basse-Geôle se află trupul unei tinere, le spuse lui Joseph și lui Madeleine. O fată blondă. Mă duc acolo chiar acum. Trebuie să aflu dacă e ea.

Madeleine simți că i se întunecă mintea, că teama care o ținuse în picioare lasă loc altui sentiment.

— Vin cu dumneavoastră, se oferi Joseph, însă Reinhart clătină din cap.

— Nu, Joseph, nu vreau să vezi așa ceva. Nu mi-aș dori să văd nici eu.

„Dar poate că nu e ea“, ar fi vrut Madeleine să strige. Se putea să fie altă fată. Nu scoteau mereu cadavre din Sena, ori le găseau în pragul caselor după ce oamenii înghețaseră, muriseră de foame sau fuseseră omorâți în bătaie?

Joseph îi întinse lui Reinhart pălăria și bastonul, apoi îi deschise ușa.

Reinhart dădu scurt din cap, alb la față, și ieși pe strada peste care se lăsa întunericul.

*

Le păru o veșnicie până se întoarse Reinhart, deși, după ceas, nu trecuse decât o oră. Îl așteptau cu toții, adunați în hol, când sosi, cu apa picurându-i de pe pălărie. La început ținu capul plecat, așa încât

Madeleine nu-i văzu expresia, dar după felul cum stătea, cocoșat, cu mâna încleștată pe baston, ghici ce văzuse în Basse-Geôle. Știu că nu mai era nici o speranță.

Joseph se apropie, îi luă haina udă de ploaie, apoi pălăria. Doctorul Reinhart își scoase ochelarii o clipă și Madeleine văzu pielea subțiată, albicioasă, asemenea aripilor de molie, ochii împăienjeniți, înlăcrimați.

— Ea era, spuse în cele din urmă. E moartă.

Nimeni nu se clinti. Se auzeau doar ticăitul ceasurilor și niște strigăte pe stradă, în depărtare. Edme își acoperi fața cu șorțul și începu să plângă încetișor.

— Cum? izbuti Madeleine să întrebe.

Reinhart își șterse fruntea.

— Potrivit brancardierilor care au adus-o la morgă, a izbit-o o șaretă ieri seară, în Place Baudoyer.

— A cui era trăsura?

— Nu se știe. Era un bărbat într-o șaretă trasă de un cal. Vizitiul n-a oprit, ceea ce nu e de mirare, desigur.

— Dar cineva trebuie să fi văzut ceva!

Madeleine își dădea seama că nu se cade ca o servitoare să pună atât de multe întrebări, că s-ar cuveni să-i dea pace, însă trebuia să știe, să afle totul, să afle dacă era vina ei.

— Dacă o fi văzut, n-a scos o vorbă. Am să cer poliției să găsească martori, însă nu pot pricepe ce căuta acolo, de ce…

Păru că se clatină pe picioare și Joseph îi puse mâna pe umăr ca să-l prindă.

— De ajuns cu întrebările deocamdată, Madeleine, îi spuse, apoi se întoarse spre Edme: Dă-mi niște coniac.

Edme se opri din plâns, își șterse lacrimile cu șorțul.

— De bună seamă, stăpâne. Mergeți sus și schimbați-vă hainele. Vă aduc coniac și biscuiți.

— Ceasurile, zise el fără să pară că a auzit-o. Trebuie să oprim ceasurile.

— Care ceasuri, domnule?

— Toate ceasurile, răspunse cu glas neașteptat de puternic. Trebuie să oprim toate ceasurile. Véronique a murit!

Se apucă să le oprească împreună cu Joseph: el pe cele din hol, salon și atelier, Joseph pe cele din camera de primire și camerele de la

etaj. Ceasurile de aur și de argint, ceasuri mari și mici, până și cele de buzunar, toate încetară să ticăie. Madeleine primi sarcina ca, între timp, să închidă toate obloanele, așa încât casa întreagă să fie cufundată în penumbră. La început, trecând de la un oblon la altul și fiind învățată să-și înăbușe sentimentele, se mișcă repede, dar când ajunse în salon simți că un val uriaș se prăvălește peste ea zdrobind-o, tăindu-i răsuflarea. Fata aceea frumoasă, plină de viață și hotărâtă, fata care se purtase omenește cu ea, deși era urâtă, de origine umilă și needucată… fata aceea murise. Cumva, împietrirea pe care o purtase în ea de când murise Suzette, amorțeala în care se înfășurase ca într-o mantie și care o apărase luni de zile se topise, dând la iveală nervii și trimițându-i săgeți de durere în tot trupul, o durere atât de cumplită că nu credea s-o poată îndura. Se prăbuși pe podea și își aminti cum stătuse Véronique întinsă acolo, desculță, și o întrebase despre destinele lor.

După o vreme cineva o luă de umeri și o ridică. Era Joseph. Îngenunchease lângă ea și o strângea la piept. Nu scoase un cuvânt – ce-ar fi putut spune?

Când toate ceasurile fură oprite, Madeleine își șterse fața umflată de plâns și se adunară cu toții în camera de primire, unde se afla doctorul Reinhart.

Stătea drept, nemișcat și privea înainte, cu ochi goi.

— Nu e firesc, spuse. Nu e în firea lucrurilor. Ordinea firească a fost tulburată.

— Stăpâne, e târziu. Ar fi bine să vă culcați, zise Joseph.

— Da. Așa e.

Privindu-l pe Reinhart cum iese încet din cameră, Madeleine băgă de seamă că tivul hainei i se desfăcuse și ciorapii îi erau stropiți de noroi. Ea și Edme rămaseră câteva clipe în urmă, fără să-și vorbească. Cufundată în tăcere, casa nu mai era la fel. Ca și cum bătăile inimii ei se opriseră și toată clădirea murise.

*

Vestea despre tragedie se răspândi cu iuțeală în Paris, ca toate veștile macabre sau scandaloase. Începură să sosească flori albe legate cu panglici de mătase neagră, vizitatori nepoftiți, daruri ostentative și scrisori de condoleanțe de la ceasornicari, curteni sau lingușitori. Veniră și gardieni ai pazei obștești, solemni în uniformele lor negre, fără

să aducă însă ştiri despre vreun martor. Pe străzi reînviară zvonurile despre copiii dispăruţi, şi mânia oamenilor creştea. Se adunau la colţuri de stradă, în cârciumi şi alte locuri publice ca să discute, să-şi verse năduful, să pună ţara la cale.

Madeleine îşi făcu tot timpul de lucru; o ajută pe Edme să comande stofele şi mătăsurile în care avea să se îmbrace doctorul Reinhart de atunci înainte şi banderolele de doliu pe care urmau să le poarte cu toţii. Îndeplinea treburile mecanic, într-o stare de amorţeală, însă noaptea durerea o bântuia asemenea unei fantome. Dintotdeauna se mândrise cu puterea ei de a face faţă în orice împrejurare. Izbutise mereu să răzbească ori să scape cu bine. Bineînţeles, nu scăpa cu totul – din când în când simţea că se înăbuşă, că nu poate respira din pricină că mirosea sau atingea ceva, că dădea cu ochii de o păpuşă de porţelan – dar de cele mai multe ori uita, sau izgonea amintirile în colţurile cele mai întunecoase ale minţii.

Dar după moartea lui Véronique i se întâmplă ceva ciudat. Noaptea, parcă ieşind din adâncul unui puţ, amintirile îşi croiau drum către suprafaţă.

Revedea cu ochii minţii nu doar moartea lui Véronique, ci şi a lui Suzette. Îşi amintea cum ţipa sora ei, cum se ruga, cum se scurgea viaţa încet din ea fiindcă pruncul nu voia să iasă din trupul ei prea tânăr. Neputinţa moaşei, propria ei nevolnicie în camera încinsă şi sufocantă. Deseori, când încerca să-şi amintească figura lui Véronique, vedea faţa surorii ei mezine, palidă şi umflată, lucind de transpiraţie, şuviţele de păr lipite pe frunte. „Să nu mă laşi, Madou“, o rugase. Şi n-o lăsase. Stătuse lângă ea două zile întregi, două zile care îi păruseră cât o veşnicie, care nu doar că îi luaseră viaţa surorii ei, ci îi furaseră şi o parte din propria ei viaţă. Drept care după ce, până la urmă, acceptaseră că nici inima mamei, nici a pruncului nu mai băteau, chiar şi inima lui Madeleine păru să-şi încetinească bătăile. Era mai bine aşa, căci lucrul cel mai important era să-şi ţină promisiunea făcută surorii: că îl va lua pe Émile de acolo. Că îi va oferi copilăria la care ea fusese forţată să renunţe.

De aceea era nevoie să se adune, să-şi vină în fire şi să ridice la loc zidul cu care se înconjurase.

În ziua dinaintea înmormântării oaspetele regal se întoarse. Veni singur, înfăşurat într-o mantie de culoare închisă, ca un om oarecare.

Camille o prevenise cu mult timp în urmă: lui Ludovic îi plăcea să iasă din palat îmbrăcat ca un burghez şi să se amestece cu oamenii de pe stradă, căutând mai ales femeile. Când îi luă pelerina de pe umeri, dând la iveală haina de catifea mov de dedesubt, îi trecu prin minte că şi el juca un rol, asemenea ei, că pesemne aşa făcuse toată viaţa. Ce rol jucase în viaţa lui Véronique? El să fi fost cel care o făcuse nefericită? Îi aduse cafeaua, ca înainte, şi puse alături o farfurie cu smochine glasate, apoi ieşi din cameră şi se opri lângă uşă, să tragă cu urechea.

— Am venit să-ţi prezint condoleanţele mele, doctore. Ce pierdere! Ce nenorocire!

— Mulţumesc, Maiestate. Din păcate, având de făcut pregătiri, lucrarea Maiestăţii Voastre…

— Nu-ţi face griji dinspre partea asta. E important, desigur, să ne atingem scopurile, însă ai nevoie de timp ca să o jeleşti.

— Da.

— A dat o trăsură peste ea?

— Într-adevăr, aşa mi s-a spus.

— Ai văzut-o?

— Da.

— Cum... arăta?

— Cum arăta?

— Da, cum arăta moartă. Părea împăcată? Sau altfel?

O vreme nu se auzi nimic. Madeleine şi-l închipui pe doctorul Reinhart cum îşi caută cuvintele. Ce întrebare mai era şi asta?

— Împăcată, nu. Faţa… trupul zdrobit…

Fără voia ei, Madeleine îşi imagină cum trebuie că arăta Véronique după ce fusese călcată în picioare de un cal. Închise ochii ca să alunge vedenia.

— Dar tot frumoasă era, insistă Ludovic.

— Îţi puteai da seama cum a fost, însă era imperfectă. Mutilată.

Se lăsă din nou tăcerea.

— Aveam cinci ani când a murit bunicul meu, zise regele. M-au dus în camera lui ca să poată vorbi cu mine, moştenitorul lui, înainte să-şi dea sfârşitul. Ţin minte că mi-a vorbit de obligaţiile care îmi revin. Îndatoririle faţă de ţară şi Dumnezeu. Şi mi le-am îndeplinit, desigur, se grăbi să adauge, după care tăcu. Mirosul era greu de suportat, firește,

căci cangrena era foarte avansată, dar chiar şi atunci, în ultimele clipe, îşi păstrase demnitatea.

Frumuseţea în pragul morţii. Aşa îmi place să mi-l amintesc.

— De bună seamă.

— Ştiai că, după ce voi muri, inima mea va fi păstrată, la fel ca a lui?

Tăcere. Fără îndoială că Reinhart îşi bătea capul ca să găsească ceva de spus.

— Mărturisesc că nu m-am gândit.

Se auzi un foşnet când regele se ridică în picioare.

— Aş vrea să fac ceva ca s-o păstrăm pe Véronique, să-i păstrăm amintirea, să-i onorăm viaţa. Mă gândeam la… o fântână arteziană în Place Dauphine. Să ne amintească de vioiciunea ei. De lumina ei.

— Vă mulţumesc pentru bunăvoinţă, Maiestate.

— De obicei îi încredinţez marchizei de Pompadour sarcina planurilor pentru astfel de lucruri, dar mă gândesc că, în situaţia de faţă, ar fi o impoliteţe. Voi sta de vorbă cu un arhitect, să deseneze planurile.

— Mulţumesc.

Auzind paşi apropiindu-se de uşă, Madeleine se dădu înapoi.

— Vă voi da de ştire când izbutesc lucrul de care am vorbit, spuse doctorul Reinhart. Nădăjduiesc să pot.

— Nu am nici o îndoială că, dacă poate cineva, dumneata eşti acela. Dar deocamdată îţi jeleşti fiica. Mai avem timp pentru lucrarea noastră. Poate că acum e mai importantă ca oricând.

— Într-adevăr. De fapt, dacă stau să mă gândesc, sire, cred că ar trebui dedicată lui Véronique, ţinând seama de rolul vital pe care l-a jucat.

O clipă fu linişte. Apoi regele spuse:

— Da, sunt de acord, Reinhart. E mult mai bine decât o simplă fântână.

Poate să-i dăm numele ei? Acum plec, îţi dau pace.

*

Chemară o femeie să pregătească trupul – o femeie atât de adusă de spate şi istovită de bătrâneţe că, fără îndoială, nu mai avea mult până să fie ea însăşi un cadavru. Madeleine îi dăduse rochia albă a lui

Véronique şi cele mai frumoase mănuşi albe, ciorapi albi de mătase şi pantofii brodaţi.

— Mulţumesc, *chérie*. O să arate minunat. Nici n-o să credeţi că e moartă.

Poate că n-ar fi trebuit, însă Madeleine voia să vadă cu ochii ei. În seara aceea, după ce Reinhart se duse în sfârşit la culcare, intră în salon, unde fusese depus cadavrul. Nu ardea decât un opaiţ de papură, aruncând umbre bizare pe pereţi şi, în firide, smirnă, ca să acopere mirosul de putreziciune. Se aşeză pe un scaun lângă sicriul lăsat deschis; florile albe aranjate în jurul trupului dădeau un miros greu, dulceag. Bătrâna se ţinuse de cuvânt. Faţa fetei era acoperită cu un strat atât de gros de suliman, că abia dacă se ghicea pielea, şi nici urmă de rănile de care vorbise Reinhart, doar un strat alb, buzele vopsite roz puternic şi obrajii înviorați cu o părere de trandafiriu. O făcuse să arate ca o doamnă de la Curte, deşi acum nu mai avea să ajungă acolo. Avusese atât de puţin timp, atât de puţin din viaţa pe care şi-o dorise cu ardoare.

Madeleine simţi o durere în piept. Îşi luă ochii de la faţa lui Véronique şi îi coborî spre mâinile înmănuşate, încrucişate la piept peste o carte cu coperte aurite. Era cartea despre automate la care fata ţinuse atât, cea pe care o ţinea la capul patului.

Cu ochii în lacrimi, Madeleine îşi luă rămas-bun în tăcere. „Meritai mult mai mult decât ţi-a dat viaţa. Meritai mult mai mult decât ţi-am dat eu.“

18

Jeanne

— E nefericită aici, *maman*? întrebă Alexandrine.

Stăpânindu-şi tusea, Jeanne se uită printre zăbrelele de fier la puma care se învârtea în cuşcă. Nu era decât de o lună acolo, însă blana ei aurie îşi pierduse deja luciul.

— Cred că are să se obişnuiască, *mon trésor*.

— Nu cred că am să mă obişnuiesc vreodată să trăiesc la mănăstire.

— Sigur că ai să te obișnuiești. Călugărițele fac tot ce pot ca să te simți bine. Ai răbdare să mai treacă ceva timp.

Și să te adaptezi, să strângi din dinți. Păcat că Alexandrine era nevoită să învețe lecția așa devreme, dar nu era nimic de făcut. Ludovic nici nu voise să audă, și acum nu era momentul să-l contrazică. Trebuia să găsească un prilej potrivit.

— Nu vreau să mă întorc acolo, *maman*. E frig tot timpul. Și nu-mi place mâncarea, e *dégueulasse*.

— Bine, am să vorbesc cu ele. Am să-ți trimit dulciuri. Migdale învelite în zahăr, jeleuri, fructe din livezile de aici. Ți-ar plăcea?

Pe obrazul fetiței se prelinse o lacrimă pe care Jeanne o șterse cu degetele.

Rareori i se întâmpla să se întrebe dacă făcuse alegerea potrivită, și acum era tocmai unul din acele momente.

— Hai să mergem să ne uităm la zebre, ce zici?

O luă pe Alexandrine de mână și porniră pe una din aleile care duceau la pavilionul central. Îi părea rău că o adusese pe fiica ei aici. Menajeria fusese neglijată în timpul iernii, și acum părea abandonată; struții scurmau pământul, lupii erau lihniți de foame, păsările exotice amuțiseră și nici nu mai mișcau după ce splendidele lor aripi le fuseseră tăiate. Se spunea că fusese un loc uimitor pe vremea lui Ludovic al XIV-lea și că atrăgea vizitatori din toate colțurile țării. Ludovic al ei, în schimb, nu prea era interesat de animale, în afară de cazul că erau moarte, și păstrase menajeria doar ca să nu se poată spune că lăsase de izbeliște ceva început de legendarul lui străbunic. Același lucru era valabil pentru protocolul rigid și ridicol creat de Regele Soare; Ludovic al ei nu avea să renunțe în veci la el, măcar că îi făcea viața un chin.

Uitându-se la păsările din colivii, Jeanne își spunea că menajeria era la fel de crudă și lipsită de sens ca regulile de la Curte. Îl va îndemna s-o închidă.

Când ajunseră la pavilion, văzu două persoane venind pe altă alee. I se tăie răsuflarea dându-și seama că e Richelieu; se mișca ușor, ca un lup, și ținea de braț o ducesă sulemenită.

— Doamnă marchiză, zise dând din cap către ea, deși eticheta cerea să facă o plecăciune. V-ați adus fiica să vadă animalele, așa-i?

Femeia de lângă el zâmbi, un zâmbet frumos, îndelung exersat, prefăcut.

— Fiica domniei-voastre? Ce drăguț. Ce mult vă seamănă.

Jeanne o trase pe Alexandrine lângă ea, fiindcă nu voia ca cei doi nici măcar să o privească. Băgă de seamă că, pe sub suliman, pieptul și obrajii femeii erau roșii. Se vedea cât de colo că se împreunaseră ca niște animale prin grădinile palatului.

— Într-adevăr, încuviință Richelieu, și trebuie să spun că păreți să întineriți pe zi ce trece, doamnă marchiză. Cum reușiți?

El era, acum se convinsese. Cel care îi trimitea *poissonades*. Cel care picura otravă în urechea lui Ludovic pretinzând că sunt vorbe mieroase.

— Sunteți prea generos, *monseigneur*, vă spun cu mâna pe inimă. Dar acum, cu regret, trebuie să vă părăsim – avem o întâlnire altundeva și suntem deja în întârziere.

— Păcat, făcu Richelieu. Aveam atâtea de discutat. Îngrozitoare vestea despre orologier, nu?

Jeanne îngheță o clipă.

— O, n-ați auzit? I-a murit fiica. Știu doar că Ludovic i-a cerut lui Henri să creeze o fântână în memoria ei. Nu v-a spus? Făcu o pauză de o clipă și continuă: Dar poate că nu l-ați prea văzut în ultima vreme.

— Ei, știți cum e, *monseigneur*. Chiar dacă e rege, nu e stăpân peste timpul său. Acum să ne iertați, dar suntem așteptate în altă parte.

Jeanne o luă repede înapoi pe alee, conștientă că le urmăreau cu privirea. O apucă și mai strâns de mână pe Alexandrine. În depărtare se auzi țipătul unui păun.

*

Când veni Berryer, Jeanne era pe acoperișul palatului Versailles și hrănea găinile suveranului. O îndeletnicire scutită de surprize care îi aducea liniștea într-un loc unde numai așa ceva nu găseai. Alături, porumbeii gângureau în coliviile lor.

Berryer făcu o plecăciune adâncă, așa cum făcea mereu.

— Doamnă marchiză, m-ați chemat.

— Mi-a spus Richelieu că a murit fiica ceasornicarului. Spune-mi ce știi; spune-mi ce se vorbește.

— Da, o întâmplare regretabilă. Încă un accident de trăsură. Poate știți că sunt foarte dese în ziua de azi. Vedeți, ăsta e neajunsul suprapopulării, adăugă ridicând din umeri. Prea mulți oameni, prea multe trăsuri.

— Se știe a cui era trăsura?

— Din păcate, nu. N-a oprit. Și asta se întâmplă foarte des căci, dacă oprești, trebuie să dai socoteală. Oamenii mei i-au întrebat pe cei de acolo, dar n-au putut afla cine mâna. Era întuneric.

— Ce tragedie, dădu ea din cap.

„Dar pică cum nu se poate mai bine“, zise în sinea sa.

— Într-adevăr.

— Tatăl ei trebuie că e doborât de suferință, zise Jeanne cu ochii la găinile care ciuguleau grăunțele.

— Fără îndoială, doamnă marchiză. Fără îndoială. Dar în fiecare zi mor oameni.

— Mai spune-mi și de copiii dispăruți. Aud că în Paris e mare zarvă.

Berryer se crispă, însă își păstră zâmbetul pe buze.

— N-aș spune că e zarvă, doamnă marchiză. Într-adevăr, au fost niște incidente – vitrine sparte, câteva incendii, lucruri de acest fel –, dar nimic ce să nu poată fi stăpânit.

— Totuși, e un motiv de îngrijorare. Câți copii zice lumea că au fost răpiți?

— Unii spun că cinci, alții că mai mulți, dar mai mult ca sigur că majoritatea, dacă nu toți, au fugit de acasă.

— Așa vorbește lumea, da?

Berryer zâmbi din nou.

— Ei, oamenii spun tot felul de lucruri fără noimă; zvonurile sunt din ce în ce mai ridicole.

— Și ce se zvonește?

— Credeți-mă, doamnă marchiză, sunt așa de absurde încât nu merită pomenite, răspunse el râzând.

— Cu toate astea, vreau să-mi spui.

Lui Berryer îi dispăru zâmbetul.

— Zic unii că acei copii sunt omorâți și sângele lor e folosit ca leac.

Jeanne simți că se sufocă.

— Ca să trateze ce anume?

— Lepra, spuse Berryer strâmbându-se. E absurd, știu.

— Mai e și altceva?

— Zic unii, răspunse Berryer după o pauză, că acei copii sunt aduși la Versailles. Că nobilii de aici au nevoie de sângele lor.

Jeanne înghiți nodul care i se pusese în gât. Își aminti de poezioara care spunea despre ea că ar cumpăra otravă de la vrăjitoare; își aminti ce se spunea despre cum își păstra tinerețea doamna de Montespan.

— Ludovic are știre de toate astea?

— Bineînțeles că nu.

— Nu. Nici să nu-i spunem. Are să-și facă sânge rău. Dar zvonurile astea trebuie înăbușite în față, Nicolas. Trebuie să se afle că sunt doar scorneli. Nu trebuie lăsate să prindă rădăcini în mintea oamenilor.

— Așa este, doamnă marchiză, dar nu văd cum aș putea opri asemenea…

— Le poți pune capăt, Nicolas, servind oamenilor alte povești.

Berryer ridică privirea către ea.

— Nu cred că…

— Mai sunt și alte zvonuri, pe cât am înțeles, cum că oamenii dumitale sunt în spatele acestor dispariții. Nu te ajută nicicum.

— Ba chiar dimpotrivă, doamnă marchiză. Și sunt mincinoase.

— Atunci găsește-i pe vinovați și învață-i minte. Să afle toată lumea ce pățesc cei ca ei. Mânia și nesiguranța în popor sunt periculoase. Nimeni nu e mulțumit.

— Nu știm cine sunt răpitorii, dacă există cu adevărat.

— Și totuși, ai să-i găsești și ai să-i pedepsești.

Berryer își trecu limba peste buze.

— Da.

— Bine, zise marchiza și mai împrăștie o mână de grăunțe. Știi, Nicolas, mă gândesc că a venit vremea să-mi schimb tactica la Curte.

— Cum așa?

— Așa. Cred că am nevoie de un nou plan ca să-mi asigur mai bine poziția.

(Care era destul de precară în momentul de față.)

— Fiți încredințată că voi face tot ce pot ca să vă sprijin, orice veți decide să întreprindeți.

— Nicolas, ești prea îndatoritor. Simt că lucrurile vor lua o întorsătură favorabilă nouă.

Berryer mai făcu o plecăciune, însă rămase cu ochii la ea, asemenea unei păsări de pradă.

Madeleine

Durerea părea să se fi înstăpânit asupra doctorului întocmai ca o boală. Nu mai mânca. Nu prea mai dormea, nici de vorbit nu mai vorbea. Se retrăsese în atelier, de unde Madeleine auzea uneori zăngănit de metal sau hârşâitul fierăstrăului. De cele mai multe ori însă nu răzbătea nici un zgomot. Şi-l închipuia stând acolo singur, nemişcat. Uneori sosea Lefèvre şi stăruia să fie primit doar scurt timp, alteori mai veneau tâmplarul sau bijutierul, dar în general Reinhart era singur.

— O să cadă la pat, se văita Edme. Îi gătesc numai bunătăţi, ce-i plăcea cel mai mult, dar nu mănâncă, nu ia nici măcar o îmbucătură.

Mâncau servitorii: homari prăjiţi în unt şi terine de iepure sălbatic, tarte cu zahăr ars şi şuncă de Hanovra. Totuşi nu mâncau cu plăcere, îşi spunea Madeleine în sinea ei – bunătăţile le stăteau în gât.

Amărăciunea şi disperarea parcă îl sleiseră pe Reinhart până şi de puterea de a afla cine mânase şareta care dăduse peste Véronique. Într-unul din rarele prilejuri când apăru la masă, Madeleine îşi luă inima în dinţi şi îl întrebă încă o dată dacă mai avea vreo veste de la poliţie, fiindcă trecuse o săptămână de la moartea lui Véronique.

— Nu se poate să nu fi aflat nimic, *monsieur*.

— N-au aflat, cel puţin aşa spun. Or fi prea ocupaţi să ţină revoltele sub capac. Dar ce însemnătate mai are acum, Madeleine? Véronique e moartă.

— Nu aţi vrea să ştiţi cine a fost? Să fie pedepsit?

Reinhart râse scurt.

— Pedepsit. Rosti cuvântul cu grijă, parcă gustându-l. Ce pedeapsă ţi s-ar părea potrivită dacă l-am găsi pe omul acela, Madeleine? Ce ar trebui să-i facem? Crezi că aşa am aduce-o înapoi?

Madeleine nu ştiu ce să-i răspundă. S-ar fi zis că lumina din el se stinsese, asemenea unei lămpi rămase fără ulei, în timp ce ea părea să se învioreze chiar când îşi dorea să fie amorţită.

Înţelegându-se din puţine cuvinte, Madeleine şi Joseph luară asupra lor sarcina de care bănuiau că poliţia se achitase fără tragere de inimă, dacă şi atât. Merseră împreună în Place Baudoyer ca să găsească locul unde fusese omorâtă Véronique. Era într-adevăr o zonă foarte circulată, unde trăsurile îşi croiau drum printre căruţele şi vitele care se

îndreptau spre piață. Ca mai peste tot în Paris, nu exista pavaj, așa încât oamenii erau nevoiți să umble pe marginea drumului, printre noroaie și grămezi de bălegar, lipindu-se de ziduri de câte ori o trăsură trecea prea aproape.

Madeleine încercă întâi la un vânzător de coniac, al cărui nas umflat și roșu stătea dovadă a gustului pentru propria marfă. Se încruntă când îl întrebară dacă își amintea de o fată care fusese călcată de o trăsură și omorâtă cu ceva mai mult de o săptămână în urmă.

— Omorâtă, nu. Am auzit că o fată a fost lovită de un cal nu de multă vreme. Și acum vreo lună un băiat a fost schilodit de o căruță. Chiar acolo, zise arătând cu mâna. Cât despre căruțaș, credeți că și-a cerut iertare? Că i-a părut rău? Nici vorbă. A dat vina pe băiat! Și pe maică-sa. Cică trebuia să aibă mai multă grijă de el. Că nici nu trebuia să fie pe stradă la ora aia. Auzi numai, să vezi și să nu crezi, făcu dând din mână ca să-și întărească spusele.

— Dar o fată? stărui Madeleine. N-ai auzit să fi fost omorâtă o tânără?

Negustorul țuguie buzele.

— Nu, de așa ceva n-am auzit. Dar eu sunt aici când și când, să știți. Merg și în alte piețe. Iar acum lumea vorbește doar de copii răpiți, nu de accidentele care se întâmplă pe stradă. Mai bine îi întrebați pe vânzătorii din prăvălii.

Tutungiul nu le fu de mai mare ajutor, ba nici nu-i îngădui lui Joseph să intre în prăvălie. Nu știa de nici o fată lovită de trăsură în ultima vreme, dar poate că se întâmplase și nu auzise el. Nu-și vedea capul de treburi. Nu avea timp de stat la taclale cu alți vânzători și nici cu ei.

— În locul ăsta se petrec multe accidente. Le-am spus în nu știu câte rânduri Paznicilor să facă ceva. Să pună niște stâlpișori sau o poartă. Să găsească o cale de a zăgăzui șirul de trăsuri. Ce, credeți că ne-au dat ascultare? Că au făcut ceva? Ba bine că nu. Ce le pasă lor? Nici măcar nu-și bat capul să dea de urma copiilor furați. Viețile săracilor n-au nici un preț pentru ei.

— Dar o fată? Nu-ți aduci aminte de o fată omorâtă de o trăsură? Și că vizitiul n-a oprit?

Omul clătină din cap:

— De văzut n-am văzut, dar n-am nici o îndoială că s-a întâmplat. Întreab-o pe coana Jontin, la *boulangerie.* E toată ziua cu ochii pe cei care trec, cotoroanța băgăcioasă.

Nu avură mai mult noroc nici la brutărie, nici la *bouquiniste*, vânzătorul la taraba de cărți și broșuri. Oamenii le vorbeau de alte persoane rănite, de nemulțumirea crescândă din Paris, despre bătăi, păcate și escrocherii, dar nu și despre o tânără omorâtă aici, nu despre Véronique. Madeleine și Joseph se întoarseră acasă în tăcere; se înseră și lampagiii, urcați pe scări, aprindeau felinarele, oamenii se grăbeau să ajungă pe la casele lor. La Porte Saint-Denis mai fusese pusă o înștiințare: „Parizieni! Nu vă lăsați copiii singuri pe stradă!“

— E cu putință să fi murit o fată aici și nimeni să nu fi auzit nimic? se minună Madeleine pe când se îndreptau spre Luvru.

— Nu știu să-ți spun. Stăpânul a aflat de la poliție, dar poate că l-au trimis în alt loc. Ori poate că n-a înțeles el.

— Așa o fi, zise Madeleine.

Ori poate că nu fusese omorâtă de o trăsură. Poate că își găsise sfârșitul în cu totul alt fel.

În seara aceea, după ce se întoarse la Luvru, Madeleine se hotărî să intre iar în atelierul lui Reinhart, să vadă dacă mai găsește ceva. Camille n-ar scuti-o de îndatoriri numai fiindcă stăpâna ei părăsise această lume. Pe deasupra, o tot bătea gândul că Reinhart le spusese doar o parte din ce știa, ascunzându-le unele lucruri.

Chiar înainte de miezul nopții coborî scara în picioarele goale, la lumina slabă a lămpii. Băgă iar cheia în broască numai că de astă dată, deși cheia se răsuci ușor, ușa nu se deschise. Împinse o dată și încă o dată… ușa nu se clinti. Pipăind, simți că ușa era înțepenită undeva, mai sus; ridică lampa și mai găsi o broască pe care n-o văzuse până atunci. Pesemne că Reinhart mai pusese o încuietoare ori era una veche, pe care n-o folosise înainte. Se întoarse la scară, tremurând. Trebuie că doctorul își dăduse seama că cineva îi cotrobăie prin atelier. O fi înțeles că ea era?

Când ajunse la jumătatea scării se opri și se uită înapoi spre ușa atelierului, care abia se zărea pe întuneric. Poate că în cameră era ceva ce voia să țină ascuns, mai mult chiar decât mașinăria; ceva ce avea legătură cu Véronique și adevărul despre cum murise.

*

La o lună după moartea lui Véronique, doctorul Reinhart ieși din atelier.

Durerea parcă îl stafidise, pielea îi stătea întinsă pe umerii obrajilor, pieptul i se scobise sub vesta de brocart, și în părul negru ca smoala îi apăruse o șuviță groasă căruntă. Avea în schimb o însufleţire febrilă cum Madeleine nu-i mai văzuse de săptămâni. Ochii îi sclipeau în spatele ochelarilor, mâinile îi zvâcneau.

— E gata, le spuse slujitorilor în dimineaţa aceea. Lucrarea pentru rege. Am terminat-o.

Va avea loc o dezvelire solemnă, îi anunţă. Un spectacol festiv. Lui Madeleine i se puse un nod în gât. O prezentare fastuoasă a mașinăriei pe care ea încercase și nu izbutise s-o vadă.

— Dar ce este? întrebă Edme neliniștită. Ce veţi dezveli, domnule doctor Reinhart?

El zâmbi și își atinse nasul cu degetul.

— E o surpriză. Dacă v-aș spune, aș strica-o. Iar surpriza e jumătate din scopul creaţiilor mele.

Edme și Madeleine schimbară o privire; nu aveau încredere în judecata lui.

Era tulburat, tremurând… Mâhnirea lui se schimbase în altceva.

— O va vedea cineva înainte de evenimentul festiv, *monsieur*? Întrebă Madeleine pe un ton voit nepăsător.

— Absolut nimeni, răspunse doctorul Reinhart. Nici măcar Lefèvre n-a văzut versiunea modificată, lucru care l-a scos din fire, fiindcă e convins că totul a fost ideea lui și abia așteaptă să-și aroge toate meritele. Cred, totuși, că până la urmă va fi mulţumit. Cred că-mi va recunoaște valoarea. Acum, încheie plesnind din palme, hai să mâncăm cornuri cu ciocolată. Nu știu cum, dar dintr-odată m-a apucat foamea.

O căută ceva mai târziu, când spăla serviciul de porţelan. Nu băgă de seamă decât când era la doi paşi de ea.

— Voi avea nevoie de cineva să mă ajute în caz că ceva nu merge cum trebuie, îi spuse. O asistentă.

— O asistentă, *monsieur*? făcu ea ridicând privirea spre el.

— Da. Se fac aranjamente. Va fi nevoie ca Joseph să rămână aici, așa că tu ai să vii cu mine. Marţi. La Versailles.

Madeleine fu cât pe ce să spargă farfuria care căzu cu zgomot pe masă.

Versailles, palatul strălucitor despre care tot vorbeau Maman și Coraline, dar unde ea nu fusese niciodată; templul modei și al etichetei, un castel clădit din aur și argint.

— Bineînțeles, *monsieur*, dacă asta doriți într-adevăr. Dar dacă e să merg la Versailles, atunci… zise arătând cu mâna spre rochia ei modestă.

— Ei, nu e un banchet, Madeleine. Nu mergi acolo ca să dansezi. Pe de altă parte, ai dreptate. Acolo au reguli. S-ar cuveni să porți o rochie frumoasă.

Simplă, dar frumoasă, adăugă bătând darabana cu degetele în masă. Am să-ți dau bani să-ți cumperi ceva potrivit. Fără volane, însă. Nici funde. Fără fandoseli. Ai să te afli acolo ca să mă ajuți la mașinărie, nu ca parte din spectacol.

Să-l ajute la mașinărie. Ce mașinărie o fi aceea, *au nom du Christ*? Să fie o ființă omenească, după cum sugerase *Madame* de Pompadour, sau ceva încă și mai rău? Își aminti de tava cu ochi de sticlă de mai multe culori. De colivia desenată.

— Ce anume doriți să fac, domnule?

— Va fi nevoie să aduci diferite piese și să chemi ajutoare dacă ceva nu merge cum trebuie, zise privind-o pe deasupra ochelarilor și strâmbând din nas. Te previn că la început va fi greu de privit, însă altfel nu se poate. Află că am motivele mele să fac ceea ce fac.

Lui Madeleine nu-i pică deloc bine ceea ce auzi, ba chiar se sperie, așa că nu mai încercă nici o bucurie la gândul că va merge la Versailles. Căci, dacă era ceva înspăimântător și ea nu anunțase poliția, Camille nu o va ierta.

— Puteți să-mi spuneți ce este, domnule? Doar cât să știu pentru ce să mă pregătesc.

Reinhart păru să cugete o vreme, apoi clătină din cap.

— În orașul ăsta, Madeleine, toate lucrurile și toți oamenii sunt legați între ei. Nici un cuvânt nu e în siguranță, chiar și de e șoptit ori spus celui mai apropiat prieten. Ai să vezi peste două zile, odată cu toată lumea.

Două zile. A doua zi urma să-l vadă pe Émile. Și va încerca să-i aducă un suvenir de la Versailles: o figurină decupată din pânză, un

șoarece de zahăr, ceva care să-l facă să râdă. Când se reapucă de treabă văzu că farfuria care îi căzuse din mână se crăpase: o dungă subțire, asemenea unei cicatrice, mergea de la o margine la alta. Încremeni. Nu se considera superstițioasă, nici înclinată spre rătăciri ale minții, dar i se păru a fi un semn rău. Și, parcă nu era de ajuns, sparse încă o farfurie. Edme avea s-o jupoaie de vie.

Seara târziu, când liliecii săgetau cerul întunecat, Madeleine se hotărî să mai încerce o ultimă oară să intre în atelier. Adusese în curte un scăunel din bucătărie și de pe el se urcă în copacul care creștea sub fereastra atelierului.

Era mai bine dacă îl chema pe Émile, căci se luptă să se aburce de pe o creangă pe alta, blestemându-și fustele înfoiate. În mai multe rânduri fu cât pe ce să cadă și își juli picioarele, iar când ajunse la pervazul ferestrei ciorapii îi erau sfâșiați, plini de sânge, și unghiile rupte din carne.

Se dovedi însă că totul fusese în zadar. Fereastra era zăvorâtă, cum se și temuse. După ce își trase sufletul se apropie de geam. La început nu văzu mai nimic, doar reflexiile strâmbe ale ramurilor și ale clădirilor întunecate din spate. Apoi, deodată, din întuneric se desprinse ovalul alb al unei fețe. Trase aer în piept, gata să țipe, dar înainte să apuce să scoată un sunet, își dădu seama că nu are în fața ochilor o față adevărată, ci o mască. Răsuflă tremurând. Pesemne că era una din măștile pe care le ținea Reinhart în dulap, acum lăsată la vedere. De ce? Poate fără pricină, neliniștea n-o părăsi nu numai noaptea aceea, ci nici în ziua următoare, când număra ceasurile până când aveau să plece la Versailles și mașinăria să fie dezvelită.

III

Versailles

20

Madeleine

Drumul spre Versailles era un şuvoi de trăsuri bogat împodobite, trase de cai bine îngrijiţi, care mergeau la palat sau se întorceau de acolo, de-a lungul unui râu cu unde sclipitoare, printre câmpuri mai mult pustii. Din când în când vedeau ţărani murdari şi piperniciţi lucrând pământul sau întorcându-se, cu palma streaşină la ochi, să privească trăsurile. Ogoarele erau însă mai mult lăsate în părăsire, liniştite, singurele zgomote fiind făcute de copitele cailor şi roţile trăsurilor.

După vreun ceas, caii încetiniră pasul şi începură să fornăie. Lui Madeleine i se tăie răsuflarea de emoţia aşteptării şi de teamă. Probabil că nu mai aveau mult. Ea, fata sluţită a unui păsărar, avea să intre în cel mai mare palat din Europa. Peste două mii de camere, îi spusese Coraline. O sută de scări. Cât despre oglinzi, le pierdeai numărul.

Când ajunseră în vârful dealului, palatul se înălţă în faţa ochilor ca un miraj, cu acoperişurile şi cornişele aurite sclipind în soare. Vederea îţi mergea drept la inimă. De departe, părea că palatul e o ţesătură miraculoasă alcătuită din fire de zahăr şi caramel, care te îmbia s-o mănânci.

— *Mon Dieu*, murmură, şi Reinhart, care abia dacă scosese o vorbă pe drum, întoarse ochii spre ea. E un simbol al puterii regale. A fost clădit ca să impresioneze, să intimideze, să amintească supuşilor regelui cât sunt de umili şi neînsemnaţi, cât de slabi şi muritori.

Întocmai aşa era. Madeleine fu cuprinsă de teamă. Oare n-au să descopere ce era ea de fapt: un ciob de sticlă printre nestemate?

Însă Reinhart adăugă:

— Ai să vezi: pe dinăuntru are multe lipsuri. Ca să pricepi mai bine, înăuntru pute.

Când trăsura intră în uriașa curte ovală, Madeleine văzu, aflat încă departe, palatul principal – castelul unui gigant, vopsit în culoarea delicioasă a mierii.

O alee lungă ducea la o terasă largă unde era o fântână arteziană; dincolo de ea, un lac amenajat sclipea argintiu în lumina soarelui. Totul era de dimensiuni enorme, așa încât oamenii păreau niște furnici târându-se încolo și încoace, fără însemnătate și ridicoli în acea etalare de-a dreptul monstruoasă a bogăției. Trăsura lor fu întâmpinată de soldați ai regimentului de dragoni care îi escortară până la o barieră unde le fură verificate hârtiile, apoi în altă curte, la alt post de control, până când, în cele din urmă, ușa trăsurii se deschise; Madeleine sări jos și își netezi rochia boțită după drum.

Veniră câțiva bărbați în uniformă ca să-i ajute să care mașinăria, împachetată în două cutii învelite în catifea și, judecând după opintelile bărbaților, neașteptat de grele. Mai trecură de o poartă și intrară în palatul Versailles propriu-zis. Cam așa își închipuise Madeleine că e când intri într-o țară străină sau poate în altă lume. Toți cei din jur, de la curtenii care mergeau printre copacii portocalii la femeile care se plimbau braț la braț, făceau pași atât de mici și ușori de ziceai că alunecă pe roți nevăzute. Aveau crinoline mari cât o trăsură, și părul pudrat alburiu le era ridicat atât de sus că erau cu un cap mai înalte decât orice locuitor al Parisului. Pe deasupra mai și vorbeau altcumva. Șirurile de cuvinte pe care le prinse Madeleine îi păreau străine, alcătuite din vorbe cum nu mai auzise până atunci. La fel și râsetele, hohotele de râs ascuțite, limpezi și prefăcute.

În timp ce mergeau zări saloane sclipitoare, galerii aurite, tablouri în rame bogate, chiar și o cușcă din aur, și alături un câine cu blana lucioasă. Și oriunde întorcea ochii vedea oameni cu dantele la mâneci și giuvaieruri la gât mergând țanțoș, singuri sau în grupuri, care de care mai dichisit. Într-o curte, un bărbat minunat de frumos îmbrăcat – nu putea fi decât un prinț, credea Madeleine – era așezat în fața unui pictor de portrete; stătea nemișcat, într-o postură regală, iar în jur se adunaseră curtenii să privească. În altă curte, mai multe femei îmbrăcate în rochii de mătase verde învățau un dans.

Totul era frumos, dar, după cum îi spusese Reinhart, peste tot mirosea urât.

Să fi fost rigolele sau râul ori poate chiar oamenii, Madeleine nu-şi dădea seama, însă întreg palatul duhnea ca şi cum sub parfumuri şi flori se ascundea putreziciunea. Mai era ceva ciudat acolo – Madeleine n-ar fi ştiut spune ce anume –, dar lipsea ceva important.

Doctorul Reinhart părea să ştie unde vrea să ajungă, fiindcă mergea înaintea bărbaţilor care trăgeau cutiile puse pe roţi. Intră în urma lor în altă curte, mărginită de lămâi în ghivece argintii, apoi urcară o scară de piatră duhnind a urină. În capul scărilor îi aşteptau doi bărbaţi în livrea şi îi conduseră printr-o galerie în care o droaie de bărbaţi şi femei beau vin plimbându-se sau stăteau tolăniţi în jilţuri şi ronţăiau fructe de marţipan şi petale de trandafir trase în zahăr din cutii de aur şi argint. O căpriţă cu o fundă la gât rodea piciorul unui scaun. Într-un colţ văzu o femeie răsturnată pe un scaun, cu fusta largă adunată în faţă; ţinea ochii închişi şi gemea, pe cât se părea de durere. Însă o clipă mai târziu văzu pantofii cu tocuri roşii ai unui bărbat ieşind de sub fustă şi înţelese că nu de durere gemea femeia. Apoi traversară iar un coridor şi intrară într-o cameră uluitoare cu oglinzi şi lumini, prin care Madeleine trecu ca în vis.

În cele din urmă, ajunseră. Doi bărbaţi în livrea albastră le deschiseră uşile spre o sală cu tavan înalt, pereţi vopsiţi în alb şi auriu şi, deasupra uşilor, picturi murale cu zei şi zeiţe. Deasupra capului atârna un candelabru cu sute de cristale ca tot atâtea lacrimi ce stăteau să cadă. Pe pereţi erau agăţate draperii ţesute cu roşu aprins şi auriu. În încăpere nu se afla decât o fată uimitor de frumoasă, îmbrăcată într-o rochie verzuie de mătase, pe umărul căreia stătea un papagal, de parcă era un fel de pirat regal.

— Nu ştiam când veniţi, zise. Mi s-a spus că daţi un spectacol.

Auzind un ţipăt venind de sus, Madeleine ridică privirea şi văzu un papagal roşu cocoţat pe rama unui tablou.

— Îi las să zboare pe aici, spuse dispreţuitoare văzând uimirea lui Madeleine. Nu le pot da drumul afară. Şi ce ne arătaţi? se adresă apoi doctorului Reinhart. Ce aveţi în cutii?

Doctorul se încruntă.

— Din păcate nu vă pot spune, *mademoiselle*. E o surpriză pentru rege.

— Dar eu sunt fiica regelui!

— Un motiv în plus să nu vă spun, Alteța Voastră, zâmbi Reinhart și făcu o plecăciune.

Fata se încruntă, se ridică în picioare, fluieră și, o clipă mai târziu, papagalul veni zburând la ea. Puse amândouă păsările într-o colivie aurită, închise ușița și ieși din cameră, nu înainte de a mai arunca o privire spre cutiile negre și o uitătură bănuitoare lui Reinhart.

Acesta își frecă mâinile.

— Madeleine, lasă-mă câteva momente. Să mă pregătesc.

— Nu vă pot fi de folos?

— Nu, sunt lucruri pe care numai eu pot să le fac. Întoarce-te peste o jumătate de ceas.

Madeleine coborî înapoi în curtea cu lămâi unde câțiva bărbați, așezați la o masă, jucau zaruri. Îi aruncară o privire scurtă și își văzură de joc. Neștiind ce să facă, se așeză lângă un bazin în care se zbenguiau peștișori aurii; asculta susurul apei și trăgea cu urechea la ce discutau jucătorii în timp ce dădeau cu zarurile. Din când în când grupuri de doi, trei bărbați sau femei treceau prin curte, poate îndreptându-se spre sală. În timp ce se uita la statuia unei nimfe aflată în centrul bazinului, își dădu seama cu spaimă ce era anapoda la Versailles, ce lipsea: printre atâția oameni care se învârteau pe-acolo, nu era nici un copil.

Pe măsură ce trecea vremea tot mai mulți se îndreptau spre sală și Madeleine fu cuprinsă de un tremur din ce în ce mai puternic. Văzu valeți în livrele albastre mergând grăbiți pe coridor, ducând platouri de argint încărcate cu mâncăruri și carafe de argint cu băuturi; ceva mai târziu trecu și un cvartet de muzicieni, fiecare ducând un instrument lucitor. Inima începu să-i bată mai repede la gândul că se apropia momentul când și ea, și mașina urmau să fie puse la încercare.

La trei și jumătate când se întoarse, așa cum i se spusese, auzi murmur de voci dincolo de ușă. Încăperea era acum înțesată de oameni, bărbați și femei în superbe veșminte de mătase și dantelă, cu nestemate la butonieră, pe catarame, în păr sau etalate pe decolteuri și sâni arătați fără reținere.

Mireasma parfumurilor scumpe se amesteca cu mirosul mâncărurilor și cu duhoarea care domnea în palat. Pe mesele de pe lături fusese întinsă mâncarea: pui fripți și rațe caramelizate, piramide de fructe glasate, grămezi de fursecuri și prăjituri. Chelnerii aduceau

tăvi cu pahare de vin, carafe cu lichior, cafetiere de argint. Într-un colț, un cățel ridică piciorul și făcu pipi pe o nimfă de marmură.

Doctorul Reinhart stătea la vedere, cu mâinile la spate. Alături se afla ceea ce pesemne că era prețioasa mașinărie. Era uriașă, cu mai bine de un cap mai înaltă decât el, și învelită într-o catifea de sub care se ivea un piedestal mare.

Madeleine răsuflă ușurată când îl văzu pe Lefèvre alături de Reinhart, și acesta o liniști cu un zâmbet. Reinhart se mulțumi să dea scurt din cap. Pe frunte îi luceau broboane de sudoare. Nu doar Madeleine avea emoții.

— Dacă îți fac semn, te apropii și faci întocmai ce îți spun. Înțelegi?

— Da, *monsieur*, înțeleg, răspunse cu gâtul uscat ca iasca.

Câteva minute mai târziu se lăsă tăcerea, apoi mulțimea se despărți în două. Regele își făcu apariția. Avea o eșarfă albastră de mătase peste haină și zâmbea. Alături de el mergea *Madame* de Pompadour, încântătoare într-o rochie în diverse nuanțe de roz, cu diamante în păr și la gât. Nimic nu scăpa privirilor agere pe care le arunca în jur. Ludovic se așeză pe un fotoliu aurit înaintea mașinăriei și *Madame* de Pompadour lângă el. Apoi regele ridică întrebător din sprâncene, și Reinhart zâmbi ușor.

— E gata?

— Da, Maiestate. E gata.

21

Jeanne

Orice ar fi fost mașinăria aceea infernală, cu siguranță nu putea fi ceva mai rău decât își închipuise Jeanne, cu toate că cine știa de ce e în stare orologierul? Avea o înfățișare ciudată, asta era limpede, își spuse privindu-l: înalt și cadaveric, cu un luciu nesănătos în obraji. Întâi crezu că e bolnav sau poate doar neliniștit. Aflase pe pielea ei cum te poți îmbolnăvi de neliniște.

— Doamnelor și domnilor, rosti cu accentul lui elvețian. Vă arăt acum pentru prima oară o creație la care lucrez de câteva luni, sub binevoitorul patronaj al Maiestății Sale, Regele. O creație cum n-a mai

fost până acum și care, cu modestie sugerez, merge mai departe chiar și decât automatele lui Jacques Vaucanson, deoarece nu doar organele din afară ale acestui automat se mișcă. Vaucanson a creat pentru domniile-voastre un cântăreț din flaut. Eu vă prezint… Mesagera.

În timp ce vorbea trase de catifeaua care acoperea mașinăria, și spectatorilor, de la primul la ultimul, li se tăie răsuflarea. În fața lor, pe un piedestal, se afla o fată frumoasă, înveșmântată într-o o rochie argintiu pal și purtând pe cap o coroană sclipitoare de aur. Era așezată la o măsuță de scris aurie și ținea o pană în mână. Luminile nenumăratelor lumânări dansau pe fața ei de porțelan de ziceai că respiră. Ba nu, Doamne Dumnezeule, chiar respira sau cel puțin pieptul i se ridica – o mișcare abia zărită care îi dădu fiori lui Jeanne.

După câteva clipe, ceasornicarul se urcă pe un scăunel în spatele automatului, scoase o cheie aurie și o răsuci de câteva ori. Se auzi un țăcănit, un hârâit urmat de o lungă tăcere, apoi, cu o încetineală chinuitoare, păpușa se puse în mișcare. Întâi lăsă capul într-o parte, ca și cum ar fi cumpănit un gând. După aceea ridică mâna, înmuie pana în călimară și puse vârful pe hârtia din fața ei. Din mulțime se auziră murmure și râsete. Apoi se auzi scârțâitul penei pe hârtie când păpușa începu să scrie. În timp ce scria ochii i se mișcau dintr-o parte în alta, de parcă urmărea cuvintele scrise. Era întocmai ca păpușa îngrozitoare de care se descotorosise Jeanne, numai că mecanismul fusese perfecționat, iar ochii erau verde sticlos. Păpușa se opri din scris, lăsă capul pe celălalt umăr și se reapucă de scris. Când termină puse pana jos și ridică ochii spre cei din încăpere.

Ca la un semn, doctorul Reinhart se duse și luă hârtia. O arătă asistenței și o întinse lui Ludovic. Acesta se ridică în picioare ca s-o citească.

— Scrie:

Veți spune că-s din fier făcută
Și par doar o mașinărie,
Dar vie sunt, ca orice altă fată
Și adevărul îl știu scrie.

Răsunară chiote, la început timide, apoi tot mai puternice după ce regele se însufleți și izbucni în râs. Jeanne simți că o ia cu amețeală și un gust acru în gură. Căci Ludovic trebuie că vedea ceea ce ea văzuse și

înţelesese dinainte: păpuşa, cu faţa ei perfectă de porţelan, cosiţe lungi, blonde şi rochie argintie arăta întocmai ca fata pe care o văzuse în casa ceasornicarului. Era Véronique, fiica lui, înviată din morţi.

După ce bătăile inimii i se mai domoliră, Jeanne se uită mai bine la ce avea în faţa ochilor. Era şi nu era Véronique. Faţa vopsită cu alb, roz şi roşu amintea de pielea ei fără cusur, de bujorii din obrajii ei de copilă. Ochii erau ai ei, verzi şi căprui în mijloc, ochii pentru care o invidiase când o întâlnise, doar că acum erau din sticlă şi luceau fără expresie.

Îl privi pe doctorul Reinhart cum roteşte piedestalul şi ridică rochia păpuşii, care fusese tăiată în două pentru ca cei de faţă să poată vedea golul din spate. Văzu cum bagă mâna înăuntru şi le arată mecanismul care o făcea să scrie: o împletitură de baghete şi sârme având în centru o coloană din mici discuri de alamă. Atunci văzu şi că slujnica lui Reinhart – mica ei spioană – stătea nu departe de el, cu ochii la păpuşă. N-o zărise mai înainte căci se uitase doar la automat. Slujnica era îmbrăcată mult mai bine decât atunci când o văzuse în casa ceasornicarului, într-o rochie de in cu dantelă albă la mâneci şi un văl pe obraz; însă chiar şi aşa Jeanne vedea că e albă la faţă de teamă.

— Pot schimba ce scrie, explica Reinhart asistenţei. Poate fi pusă să scrie orice doriţi. Pe cât ştiu, adăugă zâmbind, aşa ceva nu s-a mai făcut niciodată.

Jeanne vorbi, dar vocea îi era prea ascuţită, prea crispată.

— Atunci puneţi-o să scrie un mesaj pentru regele nostru, pentru al nostru Ludovic!

Se ridică, se apropie de doctorul Reinhart, se aplecă şi îi şopti ceva la ureche. Doctorul mirosea a mosc, a pudră şi a ceva cu iz medicinal. Se încruntă, dar încuviinţă dând din cap. Întoarse păpuşa la loc, ca să lucreze la mecanism fără ca ceilalţi să vadă. Îşi şterse fruntea cu palma. Buzele i se mişcau, vorbea singur; poate îşi amintea cum să manevreze maşinăria ori poate vorbea cu păpuşa. După un timp care le păru tuturor nesfârşit, păru mulţumit şi se urcă iar pe scăunel ca să întoarcă mecanismul.

După o pauză, la fel ca înainte, păpuşa înclină capul, luă pana şi începu să scrie. Se lăsă din nou tăcerea şi se auzi doar scârţâitul penei pe hârtie. Păpuşa puse pana jos, aplecă iar capul în partea cealaltă şi, la lumina lumânărilor, s-ar fi zis că zâmbeşte.

Reinhart îi făcu un semn lui Jeanne şi ea veni să ia hârtia. În timp ce citea strâmbă din buze, apoi dădu capul pe spate şi izbucni în râs.

— Noua noastră prietenă e foarte isteaţă, îmi pare. („Prea isteaţă“, adăugă în sinea ei.) Iată ce scrie:

Iertaţi-mă de nu am maniere
Căci nu am fost prea bine învăţată,
Dar cer a regelui îngăduinţă
Să fiu la Curte prezentată.

Invitaţii râseră. Apoi aplaudară. Jeanne îi întinse hârtia lui Ludovic, care făcu o figură enervată citind-o.

— Păpuşa dumitale ştie să scrie ca să-şi râdă de mine? întrebă, căci o personalitate atât de sensibilă putea fi rănită de o păpuşă de porţelan şi metal.

Doctorul Reinhart clătină din cap.

— A, nu Maiestate. Dimpotrivă. Plânge.

Jeanne îl auzi pe Ludovic scoţând o exclamaţie de uimire. Pentru că era adevărat, văzu înaintea celorlalţi. În ochii păpuşii apăruseră lacrimi care se scurgeau pe obrajii pictaţi.

— *Mordieu*, făcu Ludovic aplecându-se în faţă să vadă mai bine. Ai izbutit. Păpuşa nu doar că scrie şi respiră, dar şi plânge!

*

Aşteptă până ce toţi se ameţiră cu băutură, se învârtiră în jurul păpuşii, se holbară murmurând la faţa ei şi la golul unde era mecanismul. Aşteptă până când Ludovic însuşi îl luă pe doctorul Reinhart pe după umeri, îi spuse că e un geniu în toată puterea cuvântului şi vru să ştie cum putuse crea păpuşa într-un timp atât de scurt. Doctorul Reinhart nu-i răspunse, ci se mulţumi să surâdă, un surâs strâmb pe faţa lui albă ca ceara.

Câţiva invitaţi rămaseră în urmă, uitându-se tulburaţi la păpuşă, dar numai două persoane îi împărtăşeau repulsia: slujnica ei, care stătea acum mai ţeapănă decât păpuşa însăşi, şi profesorul regelui, medicul Lefèvre care, după ce se terminase spectacolul, plecase grăbit, cu ochii în pământ, alb la faţă.

Fără îndoială își puneau aceeași întrebare ca Jeanne: De ce făcuse ceasornicarul așa ceva? De ce să-și învieze fiica?

Ludovic făcu semn unui om din gardă, un bărbat înalt și slab în livrea stacojie, care se aplecă să asculte ce-i poruncea regele. Acesta arătă spre doctorul Reinhart și spre păpușă. Omul făcu o plecăciune și ieși. Regele i se adresă lui Reinhart:

— Vreau s-o vadă toată lumea. Va rămâne aici, în sala ceasurilor. Vreau s-o mai arăți, începând de mâine.

— Desigur, încuviință Reinhart. Numai că are nevoie de un loc doar al ei, un loc ferit. Unde să n-o poată atinge nimeni, spuse plimbându-și degetele peste talia păpușii.

— Prea bine. Asta se poate aranja. Vom aduce oameni să o mute.

— Îi voi însoți, spuse Reinhart. Madeleine, aici de față, va da o mână de ajutor. Mecanismul e foarte fragil. Trebuie să fie mânuită cu mare grijă.

Nimeni nu trebuie să se atingă de piedestal.

— Da, firește, spuse Ludovic îngândurat și atinse mâna păpușii. Pe cinstea mea, zici că e piele adevărată, adăugă zâmbind.

Reinhart clipi.

— Da.

Apoi, cu gesturi blânde, împreună mâinile păpușii, îi aplecă capul și trase vălul peste ea așa încât era din nou lipsită de vedere.

*

— A fost ideea ta, *mon cher*? întrebă Jeanne cu nepăsare prefăcută în seara aceea, când luau cina împreună în *les petits apartements*, apartamentul privat al regelui. Brillant, pisica regelui, o angora de culoare albă, stătea pe un scaun lângă ei și mânca bucățile de carne pe care i le arunca din când în când.

— În parte, da. Am discutat de mai multe ori despre ce s-a realizat până acum, ce se mai poate face, cum ar putea progresa știința, cum să înțelegem mai bine felul în care lucrează corpul. Când am văzut ce priceput e Reinhart, i-am cerut să creeze un automat care să fie mai mult: nu doar să miște pe dinafară, ca automatele lui Vaucanson, ci să și respire, să plângă, să sângereze. Mai aruncă un os pisicii și continuă:

Într-adevăr, partea cu sângerarea nu s-ar părea că i-a izbutit, în schimb s-ar putea spune că a mers mai departe, căci păpușa pare să gândească. Știu că unii din prostime vor zice că am mers prea departe, că ne jucăm de-a Dumnezeu, creând oameni asemenea unor Prometei ai zilelor noastre. De aceea am păstrat totul secret.

— Nu, *mon cœur*, voiam să zic: Tu i-ai dat ideea să fie *ea*?

Ludovic se încruntă și mai luă o aripă de pui tăvălită în castane pisate.

— Aha, acum înțeleg. Nu, eu i-am sugerat doar să fie o fată. S-o facă pe Véronique a fost ideea lui Reinhart și numai a lui, cred. După ce i-a murit fiica a zis că vrea să-i dedice ei automatul, deci îmi închipui că l-a făcut să semene cu ea. În semn de omagiu, dacă vrei.

— Nu crezi că e cam bizar, iubitule? Ca un tată să dorească să-și recreeze fiica?

Ludovic ridică din umeri.

— Nu chiar. Despre Descartes se spune că a creat un automat luând-o ca model pe fetița lui, Francine.

— Credeam că e doar o poveste.

— Poate. Dar sunt mulți care recreează o versiune a unei ființe dragi dispărute. Portrete, suvenire. Uiți că și eu am pus să mi se facă un bust al lui Pauline.

Ei, nu uitase defel. Bustul fostei amante încă trona pe polița căminului din apartamentul privat, cu toate că ea își dorea din tot sufletul s-o trântească de pământ și s-o facă bucăți.

— E bine să ne amintim de moarte, continuă Ludovic pe un ton blajin. Așa învățăm să prețuim viața. Regina se uită la *belle mignonne* în fiecare zi, ca să-și aducă aminte cât de trecătoare sunt cele lumești.

Jeanne se înfioră, dar se feri s-o arate.

— Da, desigur.

Belle mignonne, ce să spun. Era un craniu înspăimântător, împodobit cu panglici și lumânări din care picura ceara. Femeia era pe cale să devină la fel de bolnavă ca soțul ei.

— Și totuși e ceva, nu știu, ceva oarecum dezagreabil la păpușa aceea. Am văzut că până și medicul tău era cam tulburat.

— Ei, Claude, bănuiesc, e pur și simplu enervat că nu el a inventat păpușa și că nu i-a revenit decât un rol minor. Își închipuie oarecum că a

fost ideea lui, înțelegi, deși în realitate a fost a mea. Îi place să se creadă că e înaintea altora. Să fie considerat o minte de excepție.

— Poate. Ori poate că ideea îi pare lipsită de gust. De ce e îmbrăcată ca o prințesă?

Ludovic se încruntă din nou, lingându-se pe degete.

— Dacă te-ar auzi cineva, Jeanne, ar crede că ești geloasă pe o fată făcută din aur și metal. De ce trebuie să-mi strici mereu cheful? De ce pui la îndoială singurul lucru care m-a înveselit, singura noutate care m-a binedispus în ultimele săptămâni?

Jeanne simți spaima cum i se încolăcește în stomac, rece ca un șarpe.

— Nu vreau să-ți stric cheful. Încerc doar…

— Te cunosc foarte bine, Jeanne. Fiindcă nu ai jucat nici un rol în lucrarea asta, o tratezi cu dispreț și vrei să mă convingi să găsesc alt joc complicat.

Află atunci că, deocamdată, sunt mulțumit de acesta. De fapt, îmi oferă mai multă satisfacție decât actuala mea amantă!

Jeanne simți spaima cum îi urcă din stomac în piept, înghețându-l.

— Îmi pare rău, *mon bijou*. Nu-i pun la îndoială ingeniozitatea. Încerc doar să te apăr.

El întinse mâna încă unsuroasă de la pui.

— Nu vreau să-ți cunosc părerea în această privință. Nici nu mă așteptam ca o femeie să aprecieze invenția, în orice caz, nu o femeie lipsită de orice cunoștințe științifice.

Jeanne își înghiți vorbele care îi veneau pe limbă. De fapt, citise mult despre anatomie și mecanică, iar în biblioteca ei personală erau destule cărți legate în marochin aurit, care tratau tocmai aceste subiecte. Dacă știa ceva mai bine decât el, atunci asta era. Nu spuse însă nimic. Părerile lui Ludovic nu trebuiau să fie niciodată contrazise direct.

Regele întoarse capul în altă parte.

— Hai să nu mai vorbim de asta, altminteri ai să mă faci să spun ceva ce vom regreta amândoi. Te rog, încearcă să fii mai puțin obositoare.

Jeanne simți cum i se pune un nod în gât, de furie și de spaimă. Crezuse că, dacă Véronique nu mai e, va fi în sfârșit în siguranță. Dar, ca într-un vis rău, tânăra se întorsese, mai puternică decât înainte.

22

Madeleine

Madeleine abia dacă mai putea vorbi cu doctorul Reinhart. Tot timpul cât stătuse închis în atelier își închipuise că jelește, când, de fapt, el crea „lucrul“ acela pervers, contrafăcând imaginea fiicei lui, cea inteligentă și plină de viață. Și, pentru că nu ghicise la ce lucra doctorul, Camille avea să spună că nu-și dusese însărcinarea la bun sfârșit.

Slavă Domnului că stătea departe de doctor, în cămăruța ce-i fusese dată sus, la mansarda palatului, unde nu încăpeau decât un pat, o comodă și un lavoar, împărțite cu altă slujnică. Aici sus, departe de parfumuri și ceară de albine, de ghivecele cu portocali și vazele cu flori, se înstăpânise adevăratul miros al palatului: urină împuțită, lumânări de seu și rahat. Pe jos era mizerie, dalele de piatră nu fuseseră curățate de multă vreme, scândurile podelelor se mișcau, așternuturile căpătaseră culoarea cenușie a murdăriei. Cu cât era mai grandioasă reședința, constată Madeleine cu uimire, cu atât erau mai mici camerele servitorilor, ca și cum stăpânii, cu cât erau mai bogați, cu atât puneau mai puțin preț pe viețile celor care îi slujeau.

Priveliștea îi aducea totuși o oarecare alinare, ca o fereastră dând spre un tărâm fermecat. Un parc imens, o salbă de lacuri și, în depărtare, Grand Canal își sclipea apele argintii. În prima noapte dormi rău, pe de o parte fiindcă cealaltă slujnică plângea prin somn, dar mai degrabă fiindcă nu-și putea lua gândul de la păpușa mecanică; îi revedea fața atât de asemănătoare cu a lui Véronique, gesturile incredibil de reale, ochii care păreau că o privesc fără să vadă nimic. Stând întinsă pe pat în întuneric încercă să-și aducă aminte când se apucase Reinhart să lucreze la păpușă, întrebându-se când se preschimbase aceasta în fiica lui. O fi făcut-o să semene cu Véronique după moartea acesteia, sau așa voise de la început? Dacă așa fusese, atunci nu suflase nimănui o vorbă, doar văzuse cu ochii ei groaza care îl cuprinsese pe Lefèvre când păpușa fusese dezvelită: nu știa cum să plece mai repede din cameră.

Regele, în schimb, nu se speriase; dimpotrivă, părea fermecat. Își aminti de Franz, iepurașul alb, și de iepurele dinaintea lui, de gâștele pe

care le cumpărase Reinhart până când găsise una așa cum voia. Se gândi la Émile, singur în patul lui, și o năpădi dorul de el. Când adormi o visă pe stăpâna ei, alergând noaptea pe străzi, apoi pe Suzette având fața de porțelan.

Dimineața devreme o treziră țipetele răgușite ale păsărilor de apă. Pe fereastra deschisă venea un miros slab de liliac, răzbătând cu greu peste duhoarea de urină. Apoi începură să se audă zgomotele palatului care se trezea din somn: zăngănitul grilajelor de fier în depărtare, tropăitul cizmelor soldățești pe pietriș. Puțin mai târziu se auziră clinchete de clopoței și strigăte – servitorii erau chemați la lucru. După Madeleine nu sună nici un clopoțel, nici nu veni nimeni s-o cheme. Simțind cum o roade foamea, se hotărî să coboare în bucătărie ca să mănânce ceva de dimineață. Lucru nu tocmai ușor, căci palatul era un labirint de coridoare înguste și pasaje rezervate slujitorilor, unele bine luminate, altele cufundate în beznă. Ceilalți păreau să cunoască bine drumul, fiindcă alergau încolo și încoace cărând butoaie cu apă și platouri cu mâncare, îmbrâncind-o și înjurând-o că le stă în cale.

În cele din urmă găsi bucătăria, unde ardea un foc mare și unde zeci de bucătari roșii la față amestecau în oale uriașe de aramă și își mușfuluiau ajutoarele care fugeau de colo colo. Îi părea că a ajuns în iad, cel puțin judecând după cât era de cald. Fu dată afară din bucătărie și îndrumată către locul unde luau masa servitorii și unde vreo treizeci de femei și bărbați, așezați la niște mese lungi, mâncau, flecăreau și se ciondăneau. În timp ce mânca o brioșă, se apropie de ea o femeie bine făcută, îmbrăcată într-o rochie de mătase albastru închis, cu dantelă fină la gât. Nu arăta ca o servitoare oarecare.

— Ești slujnica orologierului, îi spuse în șoaptă.

— Da, *madame*, răspunse Madeleine și se ridică în picioare.

Femeia clătină din cap.

— Așază-te la loc. Termină-ți mic-dejunul. Dar când ai terminat vino la Parterre d'Eau[18], în partea dinspre palat. Am să te aștept acolo.

Madeleine nu avea idee unde s-ar putea afla Parterre d'Eau, iar cei pe care îi întrebă erau fie prea grăbiți, fie prea mojici, ori chiar nu știau și se rătăciseră și ei. Când, în cele din urmă, găsi locul, femeia în rochie de mătase albastră i se alătură și își potrivi pasul cu al ei.

— Eu sunt *Madame* du Hausset, spuse luând-o de braț. Mi s-a spus să te aduc. Ne vom preface că suntem două prietene bune care se

plimbă prin grădini.

Porni repede pe lângă bordura de marmură a lacului, trecând pe lângă nimfe adormite și copilași de piatră.

— Unde mergem, *madame*?

— Mergem în Labirint. Te duc la stăpâna mea.

— În Labirint?

Întreg palatul părea să fie un blestemat de labirint, cu coridoare și reguli făcute anume ca să te încurce. La unele uși trebuia să bați, la altele, să zgârii cu unghia; în unele încăperi aveai voie să stai jos, în altele, doar în picioare, oricât te-ar fi durut spatele.

— Fii liniștită, zise femeia. Nu e foarte departe.

Ce altceva putea face Madeleine decât să se supună? Grădinile o lăsară cu gura căscată: erau minunat de frumoase, ireale, nesfârșite. Trecură repede pe lângă ceea ce îi păru a fi o imensă cascadă, rostogolindu-și apele peste niște trepte de piatră cu un zgomot atât de puternic, încât Madeleine se temu că-i va sparge timpanele, apoi pe lângă orangerie, unde aerul era parfumat și împrospătat de fântâni arteziene, atât de multe că s-ar fi putut scălda jumătate de Paris ca să scape de păduchi; nu văzuse niciodată atât de multă apă. Ceva mai încolo răsuna o melodie – acordurile unui cvartet de coarde.

Labirintul se dovedi a fi făcut din șiruri de tufe de lemn- câinesc frumos tunse. Sigură de ea, Du Hausset o conduse pe aleile lungi, pe lângă statuile aurite ale lui Esop și Cupidon și o întreagă turmă de animale, până când ajunseră la o arteziană plină de păsări. Nu erau păsări adevărate, își dădu seama, ci figurine măiestrit vopsite: rândunele, ciocârlii, vrăbii și prigorii strânse în jurul unei bufnițe cu privire amenințătoare. De după un rând de tufe apăru o femeie în rochie liliachie, ținând o umbrelă de aceeași culoare și un cățeluș. Era *Madame* de Pompadour.

— Mulțumesc, Du Hausset. Acum poți să ne lași.

Femeia dădu din cap și se îndepărtă cu pași mărunți, parcă aluneca.

Madame de Pompadour lăsă jos cățelul, care scheună.

— Așadar, mica mea *mouche*. Iată-ne aici. Buzele îi zâmbeau, dar ochii, nu. Aveau o lucire ciudată. N-ai știut că va fi ea, nu?

— Nu. N-am știut, răspunse, și în clipa aceea o încercară din nou spaima și greața pe care le simțise văzând-o pe Véronique în chip de păpușă grotescă.

— De ce crezi că a făcut doctorul Reinhart așa ceva? Nu e ceva normal, așa-i?

Madeleine șovăi înainte să spună ceva.

— Pesemne că durerea împinge oamenii să facă lucruri ce nu le stau în fire.

— Ei, asta știu și eu. Numai că mi se pare ciudat, ținând seama că a murit de așa puțină vreme. Ce relație avea cu fiica lui?

— Nu cred că înțeleg ce vreți mă întrebați, *madame*. (Și nici nu știa cât de multe să dezvăluie.)

— Mm, erau apropiați? Lucra alături de el, nu? O învăța?

— Da, într-adevăr.

— Însă?

Însă de ce voia să știe?

— Nu cred că e un om de care te poți apropia. Véronique a trăit mai toată viața departe de el, într-o mănăstire.

— Așa am auzit, spuse doamna de Pompadour și tăcu o vreme. A fost foarte îndurerat de moartea ei?

— Da, așa părea. A stat închis în cameră cea mai mare parte a timpului.

— „Părea“? Vrei să spui că nu ești încredințată că suferea?

Madeleine își mușcă buza de sus. Cum să-i poată împărtăși ce începuse să creadă în adâncul minții ei?

Apoi, ca și cum îi ridicase creștetul capului ca pe un capac și văzuse ce era înăuntru, doamna de Pompadour zise:

— Cât știi despre cum a murit stăpâna ta?

Lui Madeleine i se puse un nod în gât.

— Nu prea multe: doar că a dat o trăsură peste ea. Vizitiul n-a fost găsit.

— Și altceva?

— Altceva nu mai știu.

— A, dar de gândit gândești cu totul altceva. Doar că nu știi dacă să-mi spui, de teamă că e primejdios.

Femeia asta, își zise Madeleine, e mai ageră decât unul care trișează la cărți.

— Păi la început m-am temut că a fost răpită de cei care fură copii din Paris.

— Dar acum nu mai crezi că așa a fost.

— Nu mai știu ce să cred.

Chiar că-și dorea să-i spună cineva, pentru că orice gândea ea se dovedea a fi greșit.

— Cine ți-a vorbit de moartea lui Véronique, mică *mouche*? De unde a apărut povestea asta?

Poveste. Să fi fost doar o poveste?

— Doctorul Reinhart, *madame*. El s-a dus să-i recunoască trupul.

— L-a anunțat poliția, nu?

— Cred că poliția. A primit un bilet în care i se spunea să meargă la Basse-Geôle.

— Biletul ăsta… l-ai văzut?

— Nu.

Nici măcar nu-i dăduse prin minte să întrebe. Ce proastă! Fusese atât de tulburată, de mâhnită, încât Madeleine cea de pe vremuri, cea care băga de seamă tot felul de lucruri, dispăruse cu totul.

Doamna de Pompadour dădea din cap, dar o privea printre gene.

— Ce teribil, spuse. O dispariție atât de tragică. Zâmbi, un zâmbet de neînțeles pentru Madeleine, și lăsă capul într-o parte. De unde ai cicatricea pe față, Madeleine? Sau mai bine să te întreb de la cine? Un client?

Madeleine simți că-i năvălește sângele în obraji. Vasăzică știa. Ea, cea mai mare curtezană, știa ce fusese Madeleine și ce era acum. Știa tot. Sau aproape tot.

— Da, *madame*. S-a petrecut acum multă vreme.

Marchiza dădu încet din cap.

— Bărbații. Se pricep de minune să ne rănească, nu-i așa? Iar acum întoarce-te repede la stăpânul tău. Va arăta din nou păpușa la ora unu.

*

Păpușa fu arătată în aceeași sală ca prima oară, cea cu tapiserii, oglinzi în rame de argint și portrete uriașe ale membrilor familiei regale, îmbrăcați în catifele, cu expresii dispreţuitoare. Madeleine găsea palatul fascinant și revoltător totodată: saloane aurite, bijuterii sclipitoare, servitori pudrați și doamne dichisite înghesuindu-se la doar câteva leghe de locul unde oamenii mureau de foame. Încerca aceleași sentimente față de păpușa către care privirile îi erau atrase neîncetat, fără voia ei însă, de cum dădea cu ochii de ea o cuprindea spaima și ar fi

vrut să nu mai fie acolo. De unde stătea vedea păpușa doar din spate și îi părea că ar fi putut foarte bine să fie stăpâna ei, aplecată deasupra măsuței, gata să scrie. Nu putea îndura să stea aproape de ea, s-o vadă respirând și mișcându-se pe când Véronique încremenise în timp.

Deodată simți o privire ațintită asupra ei. Întoarse capul. Așezată lângă un bărbat cu nas lung și o perucă cu bucle albe era *Madame* de Pompadour.

Ochii li se întâlniră și în clipa aceea se înțeleseră fără vorbe: Aveau să îndure, să se prefacă, însă amândouă știau că ceea ce urmau să vadă era nu doar ciudat, ci și grotesc.

Restul spectatorilor nu păreau defel tulburați. Al doilea spectacol se desfășură fără incidente, ca primul. Aristocrații sclivisiți fură încântați și fermecați și, vai, cât de uimiți, iar regele zâmbea mulțumit de sine văzând reacția invitaților. Primul mesaj scris de păpușă nu însemnă nimic pentru Madeleine, în schimb făcu plăcere mulțimii:

Cuget, deci exist.[19]

— Acest automat e un adevărat *philosophe*, zise bărbatul așezat lângă marchiză, și te uimește, fără îndoială. Dacă poți face o mașină să se comporte ca un om, să fie la fel de inteligentă, ba nu, mai inteligentă decât un om, atunci ce mai poate sta în calea mașinilor?

Remarca nu fu pe placul regelui, care se încruntă către el.

— Oricât ai face-o de deșteaptă, *monsieur* Voltaire, o mașină nu are suflet și nici o inginerie nu i-l poate da. Să sugerezi că ar putea deveni periculoasă e o dovadă de frivolitate. Vom fi mereu stăpânii mașinilor.

Se înălță un cor de murmure, și bărbatul făcu o plecăciune neconvingătoare.

— Fără îndoială, Maiestate. Fără îndoială. Mă înclin în fața puterii superioare de a înțelege pe care o aveți.

Parcă vrând să-și dovedească inteligența, păpușa mai scrise un mesaj, de astă dată o ghicitoare.

Nu sunt nici moartă, nici vie. Cine sunt?

— O fantomă! țipă o femeie cu părul dat cu pudră violetă.

Îmbujorați de vin, invitații izbucniră în hohote de râs, scoțând vaiete de fantomă.

— Nevastă-mea în pat! strigă un bărbat din spate.

Din nou se auziră râsete și aplauze, însă Madeleine era și mai neliniștită.

Căci întocmai aşa era păpuşa: nici moartă, nici vie. Avea viaţă, şi totuşi nu avea, şi tocmai de aceea ea se înfiora şi stătea noaptea trează de spaimă.

Mulţimea de curteni nu-i împărtăşeau îngrijorarea. Flecăreau, îşi făceau vânt cu evantaiele, sorbeau din pahare de cristal şi se bucurau de spectacol.

Totuşi, era un bărbat care stătea nemişcat. Doamne sfinte, zise Madeleine în sinea ei, era Camille. Strânse pumnii până i se înfipseră unghiile în carne şi inima începu să-i bată nebuneşte. Trebuie că auzise de creaţia lui Reinhart şi venise să vadă cu ochii lui. Avea să dea vreun semn că o cunoaşte? Părea că nici n-o văzuse, ci se uita ţintă la păpuşă, fără să zâmbească.

După ce spectacolul se încheie se apropie de ei, cum se aşteptase că va face. Rămase acolo până ce invitaţii se minunară şi se extaziară în faţa maşinii, se holbară la ea prin lornioanele cu mânere aurite şi puseră întrebări plictisitoare, apoi se apropie de păpuşă şi îi atinse mâna, cum făcuse şi regele.

— Aha. Asta chiar e ceva.

Îi zâmbi lui Reinhart, apoi o privi pe Madeleine cu coada ochiului, în felul lui misterios.

— Spune-mi, doctore, cum ai izbutit s-o faci atât de reală? Cum ai făcut-o să semene aşa de bine cu modelul real?

— Am studiat mulţi ani, *monsieur*, cum să creez automate care să semene cu fiinţele vii, răspunse Reinhart.

Camille îşi freca bărbia, cu ochii tot la păpuşă.

— Da, da, însă o fiinţă omenească, una anume, e cu totul altceva, nu-i aşa, doctore?

Reinhart strânse din dinţi.

— Jacques de Vaucanson a construit cântăreţul din flaut acum câţiva ani.

Eu am mers mai departe. Păpuşa mea respiră, plânge, mă lasă să-i conduc mişcările.

— Eu n-am văzut cântăreţul din flaut. Dumneata l-ai văzut, *mademoiselle*? întrebă întorcându-se spre Madeleine.

Ea clătină din cap, înciudată că se roşise la faţă.

— Nu, *monsieur*. Sunt doar o servitoare.

Camille întoarse iar privirea spre păpușă, atinse țesătura rochiei. Poate că își dăduse seama cu ce era îmbrăcată: rochia lui Véronique. Cea mai frumoasă.

Un bărbat se apropie zâmbind ca să-i pună întrebări doctorului Reinhart.

Camille rămase lângă Madeleine și păpușă.

— Ce crezi despre toate astea, domnișoară servitoare? întrebă cu voce scăzută. Și cum de n-ai aflat că la *asta* lucra?

— Din cauză că a ținut totul secret. Mi-am dat toată silința, mă jur, dar a pus broaște noi la ușă și a zăvorât ferestrele. Nu aveam cum să intru și nici nu puteam ghici că va face păpușa asta.

Camille o privi atent.

— Arăți rău. Ești bolnavă?

— Nu, mă simt bine.

— Ba nu. Gândești ce gândesc și eu. Anume: Ce om e acela care construiește o păpușă mișcătoare după chipul și asemănarea fiicei lui, și ce mai urmează să facă? Se uită iar la păpușă: Părul. Are exact aceeași culoare ca al ei, nu?

Madeleine încuviință dând din cap, cuprinsă de un tremur.

Camille întinse mâna, apucă o șuviță și o frecă între degete. Privindu-l, lui Madeleine îi veni în minte iepurele mecanic, îmbrăcat în blana albă a lui Franz.

Camille o privi drept în ochi.

— Nu cumva… zise. Nu cumva…

În noaptea aceea, Madeleine visă că e dansatoarea pe sârmă a lui Véronique, fetița în rochie aurie care făcea salturi grațioase. În vis zbura eliberată din cutie, la fel ca pasărea mecanică a doamnei de Pompadour. Întâi mergea, apoi alerga printr-un labirint de coridoare, știind că cineva e pe urmele ei, că o vânează, și, alergând, se preschimba din păpușă mecanică într-o fată adevărată, o fată cu păr lung, castaniu, și ghete de piele tocite de purtare, care fugea cu sufletul la gură prin misterioasele pasaje ale palatului Versailles. Când dădu un colț, fata se schimbă din nou și Madeleine își dădu seama că nu mai era ea, ci cerșetoarea din rue Thévenot, fata slabă, îngrozită, și că alerga nu prin pasajele palatului, ci pe străduțele înguste din mahalalele Parisului, printre clădiri înalte care se profilau amenințător deasupra capului, în tropăit de copite, cu sângele bubuindu-i în urechi.

Se trezi când se crăpă de ziuă, cu tâmplele zvâcnindu-i, în cămăruța învăluită într-o lumină cenușie. Își aminti de schițele unei colivii, văzute cu luni în urmă, de șirurile de ochi de sticlă de diverse culori. Se gândi la ciudatul material pus la uscat, și pereții văruiți ai camerei parcă începură să pulseze. Și dacă tocmai Reinhart era cel care furase copiii din Paris ca să construiască păpușa? Și dacă folosise copiii, așa cum folosise iepurii, găinile și liliecii ca să construiască mașina și apoi se descotorosise de ei la fel ca de animale? De aceea copiii erau băieți sau fete de vârste diferite, blonzi sau bruneți și așa mai departe, ca și cum căuta un model potrivit, cum încercase cu doi iepuri și trei gâște.

Apoi, oricât se căznise să nu-și lase mintea să coboare în genuni întunecate, îi veni în gând Véronique, întinsă cu grijă în sicriu. Să se fi hotărât Reinhart că modelul cel mai potrivit era propria fiică și că astfel avea să facă mașinăria perfectă? S-o fi omorât ca s-o readucă printre oameni sub forma unei păpuși care se mișcă și respiră?

23

Jeanne

Jeanne ar fi vrut ca păpușa să fie distrusă și ceasornicarul izgonit de la Versailles. Dar de așa ceva nici nu putea fi vorba, fiindcă automatul era jucăria lui Ludovic, iar Reinhart animalul lui de companie. Păpușa se dovedise a fi atât de populară, încât regele hotărâse ca următorul spectacol să fie un eveniment de stat, organizat în Galerie des Glaces, la care să asiste regina, prințul moștenitor, soția lui și blestematele de fiice ale lui Ludovic.

Știa că, dintre toți aceștia, singura care avea să încerce să fie politicoasă va fi regina. Așa fusese întotdeauna. După ce îi dăduse bărbatului ei doisprezece copii (patru morți, patru trimiși de acasă) îi era evident recunoscătoare lui Jeanne că o scăpase de corvoadă și avea mâinile libere ca să se roage ori să joace anoste partide de *cavagnole*[20].

Mai știa Jeanne și ce nume îi dăduseră ceilalți: *Madame* Târfă sau de Pompon.

În Galerie era o înghesuială nebună; salonul era plin de evantaie fluturate, dantele mototolite și fumul miilor de lumânări care picurau

din nenumăratele candelabre șiroaie de ceară pe covoarele de dedesubt. Uneori era uluită de frumusețea locului – lumina reflectată de oglinzi, cristalurile, argintăria, decolteurile femeilor –, însă astăzi era prea mult, i se părea că e prizonieră într-un felinar uriaș, prea aproape de flacără. Tâmplele îi zvâcneau și ochii îi lăcrimau în timp ce se îndrepta spre scaun, dorindu-și din tot sufletul să se termine odată, să se întoarcă în tihna apartamentelor ei. Dar firește că nu putea scăpa ușor – nu așa mergeau lucrurile la Versailles. În cale îi stătea Richelieu, care vorbea cu ministrul d'Argenson, un om pe care Richelieu îl ura doar cu un dram mai puțin decât pe ea. Cei doi se întoarseră văzând-o că se apropie și schimbară o privire din care înțelese că despre ea vorbiseră.

— Și ce părere aveți despre prințesa mecanică a lui Ludovic, *Madame* de Pompadour? Contele și cu mine tocmai discutam despre ea. Are ceva nenatural, nu credeți?

Cum să nu? Avea ceva straniu, bizar, poate chiar rău-prevestitor. O neliniștea implicarea lui Ludovic și ar fi vrut să se descotorosească de păpușă.

Însă cei doi nu vorbiseră de păpușă.

— O găsesc remarcabilă, *monsieur*.

— Așa să fie? ridică Richelieu din umeri. Mie nu mi se pare chiar deosebită. Va fi de ajuns cât să-l distreze pe rege o vreme, dar în realitate e ceva de prost-gust, făcut de dragul spectacolului. Nu are nimic în cap, nici inimă adevărată în piept. E doar o mașină fără suflet. Regele se va plictisi curând de ea, eu așa zic, adăugă surâzând.

Marchiza îi răspunse cu un zâmbet acru.

— Cred că ați subestimat păpușa, *monsieur*. Aș îndrăzni să spun că e mult mai isteață decât vă închipuiți. Cred că va rămâne aici mai mult decât oricare dintre domniile voastre. Că poate învăța trucuri noi și juca jocuri noi, în timp ce de alții, aflați în jurul regelui, se va alege praful.

Cu capul sus, Jeanne se îndepărtă încet, îndreptându-se spre scaunul ei.

Văzându-și fața în una din multele oglinzi, băgă de seamă că venele de pe gât îi erau umflate, asemenea unor viermi subțiri, albaștri, strecurați sub pielea albă. Nu avea să trăiască mai mult ca ei, știa, dar cel puțin nu Richelieu urma să-i vină de hac.

*

Fiicele regelui, Victoire și Adelaide, erau deja așezate în față, împreună cu Delfinul și soția lui, însărcinată în ultimele luni. De regină, nici un semn, și scaunul rezervat ei nu fusese adus. Firește, poate că era bolnavă, dar Jeanne își zise că putea fi cu totul altceva: Marie Leszcynska era foarte credincioasă și programul ei depindea de orele la care își făcea rugăciunile. În ochii ei, ca și ai bisericii, păpușa putea părea nu doar ceva nefiresc, ci chiar un sacrilegiu.

Prințesele întoarseră capul o clipă când Jeanne se așeză în spatele lor, dar nu o salutară. După atâta vreme, bădărănia lor n-ar fi trebuit s-o mai scoată din sărite pe Jeanne, însă, dat fiind că le tratase cu bunăvoință (compătimindu-le pentru viața tristă și solitară pe care o duceau, asemenea unor molii grase), nu avea cum să nu se mânie. Răsuflă ușurată când îl văzu sosind pe Berryer, flancat de doi polițiști tineri. Berryer se apropie ca s-o salute, apoi se așeză nu departe, în stânga ei. Căldura era înăbușitoare acum, mirosul parfumurilor florale și al florilor strivite se amesteca cu al sudorii, al pudrei perucilor și al cerii lumânărilor. Nici orologierul nu părea să aprecieze momentul; poate nu suferea mulțimile. Se învârtea pe lângă păpușa acoperită cu catifea frământându-și mâinile și vorbea cu Lefèvre, doctorul în haine mototolite care păruse atât de speriat la început. Slujnica lui Reinhart era ceva mai încolo, în spate, de unde îi privea pe cei din jur; cicatricea i se zărea pe sub văl. Ce păcat. Fata avea o siluetă frumoasă, și era plăcută și la chip, numai că cineva o însemnase cu fierul roșu, ca pe un animal.

În cele din urmă sosi și Ludovic, cu eșarfa albastră de mătase lucindu-i pe piept. Îi adresă un zâmbet atât de radios, că inima îi tresăltă și își aminti ce bucurie simțise când fusese prima oară a lui, pe vremea când atingerea lui o făcea să se înfioreze și trupul îi înflorea. Regele se așeză pe scaunul aurit din față, între prințese, și se apucă pe dată să le spună cât de uimite și încântate vor fi. Jeanne întoarse capul, nevrând să le audă răspunsurile lingușitoare și râsetele de circumstanță.

— Mi se pare, Adélaïde, că astăzi păpușa are un mesaj anume pentru tine.

— Nu se poate. Ce palpitant!

Reinhart ieşi în faţă, dezveli păpuşa, o întoarse cu cheia aurită. Spectacolul începu din nou şi Jeanne nu-şi mai luă ochii de la păpuşă după ce începu să scrie. Spectatorii râseră surprinşi, aplaudară… la fel ca înainte. Evident că Reinhart ştia ce să aştepte, fiindcă luă biletul şi se îndreptă spre Adélaïde. Se opri însă după câţiva paşi, încruntat. Reciti biletul, îl întoarse pe partea cealaltă.

— Nu înţeleg, şopti. Nu înţeleg.

Un murmur se iscă în primele rânduri şi se răspândi in toată sala. Ludovic se ridică şi smulse hârtia din mâna lui Reinhart. Ochii lui negri aruncau scântei.

— Ce înseamnă asta? Explică! spuse pe un ton grav, ameninţător.

— Nu ştiu. Nu e ceea ce am pregătit-o să scrie.

Jeanne se apropie iute de Ludovic şi îi puse mâna pe braţ ca să citească biletul.

Ucis-am fost pentru ce ştiu,
Dar adevărul n-o muri
Nelegiuirile ce le-am văzut
Cu siguranţă la iveală vor ieşi.

— Ce e asta? se răsti Jeanne la Reinhart. Ce vrea să fie? Un soi de joc macabru?

Înspăimântat, Reinhart îşi rotea ochii prin cameră. Clătină din cap.

— Nu înţeleg. Am vrut doar…

— Doar ce?

Îl căută din ochi pe Berryer şi văzu că deja venea spre ei. Îi întinse hârtia şi văzu cum se schimbă la faţă citind-o.

— Să explici imediat, îi porunci el lui Reinhart. Să pui capăt mascaradei ăsteia şi să dai seamă pentru ce-ai făcut!

— Nu e cu putinţă, protestă Reinhart, luă hârtia, o ridică în faţa ochilor şi clătină iar din cap. Nu, nu. Nu e mâna mea. Ce vicleşug e la mijloc? Roti privirea în jur, se uită la păpuşă, parcă întrebându-se dacă nu cumva ea însăşi îl trădase. Ridică mâinile, rugător. Nu am pus-o să scrie aşa ceva. Vă rog să mă credeţi. Am pus-o să scrie cu totul alt mesaj.

Murmurul devenise un cor de şoapte. Vorbele scrise de păpuşă treceau de la curtean la curtean, de la un slujitor la altul, femeile lăsau jos paharele şi, apropiindu-şi obrajii pudraţi, şuşoteau la adăpostul

evantaielor. Iar în fundal se auzea o muzică, un cântec de care Jeanne își amintea, dar nu știa de unde să-l ia.

— Nu… Nu e cu putință, repeta Reinhart bâlbâindu-se. E mâna altcuiva. A umblat cineva la ea.

În timp ce vorbea, rotițele păpușii se puseră din nou în mișcare și el se întoarse îngrozit să se uite la creația lui care – aparent de la sine – se apucă să scrie.

— Ce spune? strigă un bărbat.

Alte glasuri i se alăturară:

— Ce ne spune?

Reinhart rămase nemișcat, în schimb Richelieu ieși în față, luă hârtia și o citi cu glas tare ca să audă toți:

Pe ulițe umblă hoțul de copii,
Dar polițiștii nu-l înhață
Oare din pricină că hoțul
E chiar sub a lor pază?

Berryer, alb ca varul, vorbea cu un gardian în jiletcă neagră, cu mâneci plisate. Alți doi gardieni se apropiau de ei.

Și atunci se auzi un țipăt, atât de pătrunzător că ar fi putut sparge oglinzile din jur. Apoi alte țipete și strigăte, urmate de zgomot de pahare și porțelanuri sparte. Oamenii începură să se retragă din partea din față a încăperii și să se îndrepte spre ieșire. Atunci văzu și ea ce văzuseră ei. Păpușa plângea, așa cum plânsese prima oară când fusese arătată regelui. Numai că acum nu-i cădeau lacrimi din ochi. Ci picături de sânge.

Din momentul acela, timpul parcă își încetini scurgerea. Jeanne văzu în cele mai mici amănunte cum se spărgeau cristalurile, cum alunecau pantofii brodați cu perle și oamenii fugeau, alunecând pe parchetul lustruit și țipând cu gurile larg deschise. Berryer întinse brațul către Reinhart, apoi apăru un val de mătase neagră, se auzi tropăitul cizmelor, gardienii se repeziră spre locul unde stătea doctorul cu mâinile la gură, ca un copil speriat. Nu auzi ce spunea Berryer, nici gardienii, după cum nu auzi nici scâncetele de protest ale lui Reinhart. Întoarse capul să nu-i vadă, să nu vadă mulțimea care urla și se îmbrâncea, să nu vadă păpușa. Să n-o vadă. Sângele i se prelinsese pe obrajii albi și se adunase în dantela de la gât. Nu mai era frumoasă, ci

oribilă. În mână încă mai ținea pana cu care scrisese mesajul, dar pupitrul din fața ei era gol.

Când se întoarse din nou spre Reinhart văzu că și el se uita la păpușă, înnegurat. Mai era ceva în expresia lui, dar nu avu timp să se lămurească fiindcă doi gardieni îl scoaseră afară din sală, fără îndoială ca să-l ducă în temnița palatului.

— Doamnă marchiză!

Berryer o însoți pe ea, pe Ludovic, Delfinul și prințesele afară din sală, călcând prin cioburi de cristal și porțelan, bălțoace de vin și grămezi de mâncare strivită. Ghiveciul unui portocal fusese răsturnat și pământul se vărsase pe covorul țesut cu fir de aur. Alături, un cățel lingea frișca dintr-un castron căzut pe jos.

— Păpușa, îi șopti lui Berryer.

— Va fi ținută sub cheie până ce ne lămurim ce să facem cu blestemăția asta. Nu vă faceți sânge rău, doamnă marchiză. Lăsați totul în grija mea.

Ludovic, fără să se piardă cu firea, plecă grăbit cu fiicele lui, mai ales că Adélaïde era în pragul unei crize de isterie, lăsând-o pe Jeanne să meargă singură în apartamentele ei. Când coti după l'Escalier des Ambassadeurs îl găsi pe Richelieu stând de vorbă cu un grup de curteni. Se întoarse spre ea și o privi în ochi.

— Trucuri noi, doamnă marchiză, întocmai cum spuneați. Parcă știați ce se va întâmpla. Parcă ați fi pus totul la cale.

Ceilalți se întoarseră și ei s-o privească, albi la față și împietriți sub stratul de pudră.

Nu se opri, dar în timp ce se îndepărta le simțea privirile ațintite asupra ei.

Chiar să fi crezut Richelieu că e mâna ei la mijloc? De fapt, nu avea însemnătate ce credea el, ci ce îi putea convinge pe ceilalți să creadă. Își ridică poalele rochiei și grăbi pasul, ca să ajungă cât mai repede în camerele ei, unde era în siguranță. Acum își aduse aminte ce cântec auzise: o poezioară pentru copii, un cântecel de leagăn pe care îl fredonase și Alexandrine. Și nu îl îngâna vreunul din curteni, ci însăși păpușa.

24

Madeleine

Lefèvre stărui s-o ducă îndată pe Madeleine la Luvru, cu trăsura lui.

— Te sfătuiesc, fata mea, să pleci fără întârziere. Regele e negru de supărare. Cine știe ce are de gând.

La început, Madeleine nu știuse ce să-i răspundă; de fapt, nu fusese în stare să scoată un cuvânt. Stătea tăcută în trăsura tapisată cu piele roșie și nu-și putea scoate din minte cântecelul pe care îl îngânase păpușa. În ultimele zile pusese cap la cap o teorie despre ce se petrecuse. Totul se învârtea în jurul lui Reinhart, care crease sinistra păpușă în amintirea fetei pe care o omorâse și care fura copii de pe stradă, încercând să-i creeze din nou din metal, argint și sticlă.

Dar în Galerie des Glaces văzuse un om pradă unei tulburări adânci, neștiind ce să înțeleagă. Se prefăcea? Părea sincer însă, pe de altă parte, în întreaga lui carieră făcuse ceva fals să pară real. O pusese pe păpușă să spună cimilituri care aruncau vina pe alții – o șmecherie bine gândită, la fel ca toate invențiile lui? Altminteri cum putuse păpușa să facă ceea ce făcuse, să scrie ce scrisese? Și ce scrisese era adevărat? Frământată de întrebări, Madeleine se temea să nu verse fiere pe banchetele elegante. Căci nu era vorba doar de Reinhart și de ce pățeau copiii din Paris, ci despre ce îi aștepta pe ea și pe Émile. Nu se îndoia că, profitând de acest prilej, Camille avea să o învinuiască pentru că nu înțelesese ce fel de om e Reinhart și că nu prevăzuse cumva ce pusese în mișcare. Să-l ia pe Émile și să fugă din oraș, înainte să fie pedepsită de Camille fiindcă dăduse greș ca iscoadă? Unde să se ducă și din ce-ar fi putut trăi? Nu avea bani, doar câteva lucrușoare ale ei. Și-ar găsi o slujbă altundeva decât în Paris, fără recomandări, cu fața ei sluțită? Pe deasupra, nu putea pleca acum. Cineva o ucisese pe Véronique, pe cât s-ar fi zis, aceeași persoană care fura copii. Avea nevoie să știe cine este.

O vreme, Lefèvre o lăsă pe Madeleine cu gândurile ei. El însuși nu-și găsea locul, peruca îi stătea mai strâmbă ca de obicei. Nu deschise gura decât când ajunseră la periferia Parisului.

— Trebuie să fie o explicație absolut rezonabilă pentru ce s-a întâmplat și se va confirma că nu are nimic de-a face cu Reinhart. La Curte se țes neîncetat intrigi și comploturi, vezi tu; oamenii se ceartă tot timpul pe ceva.

Întâmplarea asta n-are nimic de-a face cu stăpânul tău; adevărul va ieși la iveală, sunt convins.

Madeleine îi privea fața lucind de sudoare și ochii negri ca tăciunele. Oare credea ce spune? Greu de spus. Întâlnise mulți oameni atât de siguri de ei și de calea lor în viață (netedă și dreaptă până atunci), încât nu-și puteau închipui că lucrurile ar putea merge rău, nici ce gust are nefericirea. Totuși, după o vreme Lefèvre se încruntă privind afară și își dădu seama că tremură.

Își aminti ce îngrozit fusese când văzuse păpușa prima oară și cu câtă blândețe se purta cu Véronique.

— *Monsieur*, zise după o tăcere, mai știe cineva să pornească automatul?

Lefèvre se întoarse spre ea.

— Pe cât știu eu, nu, dar nici n-am mai vorbit cu Reinhart în ultima vreme.

E invenția lui, continuă, deși a folosit unele din planurile lui Vaucanson și l-am ajutat și eu, firește, cu ideile mele. După ce a murit Véronique a păstrat cu strășnicie doar pentru el toate detaliile mașinăriei – nu mi le-a împărtășit nici măcar mie. Recunosc, nu mi-a picat bine, mai ales că e domeniul la care mă pricep mai mult ca alții. Mi-am zis că vrea să fie singurul care să culeagă laurii și atât. Însă acum mă întreb… Nu termină ce avea de zis, apoi continuă: Asta nu înseamnă că nu l-o fi urmărit cineva și n-o fi deslușit cum merge mecanismul. Recunosc, ar fi trebuit să-l urmărească îndeaproape. Și să aibă o minte foarte ageră. Își frecă bărbia, gânditor. Tu nu-ți bate capul cu lucrurile astea. E mai important să te gândești ce-ai să faci dacă nu se găsește repede o ieșire. Slujitorii lui Reinhart ar putea pleca, înțelegi, apartamentele de la Luvru i-ar putea fi luate. Ai alt loc unde să te duci?

— Nu tocmai, *monsieur*, răspunse Madeleine cu inima strânsă.

— Familia ta nu locuiește la Paris?

— Mama da, însă… nu m-ar putea întreține. În nici un fel.

— Înțeleg.

— Și, pe câte știu, nici Joseph, nici Edme n-au unde să se ducă.

— Atunci va trebui să ne dăm peste cap așa încât totul să se termine repede, nu? Să ne reluăm viața așa cum era.

Încerca să vorbească de parcă era floare la ureche, ceva ce se putea aranja cât ai clipi, dar pe față i se citea îngrijorarea și vocea îi era gâtuită, oricât ar fi făcut pe viteazul.

Madeleine ar fi vrut să-i zâmbească, dar se simțea ca un naufragiat pe o mică insulă, înconjurată de o mare înghețată.

Când ajunseră la Paris se întunecase bine și peste tot mirosea a ulei de lampă ars. Trăsura se hurducăia peste scândurile rupte și, când se apropiară de Luvru, Madeleine văzu că toată strada Dauphine era plină de cioburi lucind în lumina felinarelor.

— Ce distrugere fără rost, murmură Lefèvre. Sunt ca o cireadă de vite furioase. Cum își închipuie că asemenea violență poate fi de folos?

— Oamenii sunt furioși, *monsieur*. Autoritățile nu fac nimic, așa că nici ei nu au vreo putere. Și, dacă păpușa spusese adevărul, dacă hoțul de copii era protejat, atunci aveau dreptate să fie puși pe distrugere, se gândi. *Monsieur*, am să cobor aici. Vreau să merg acasă la mama, să văd dacă sunt toți bine.

— Ba nu, te ducem acolo. Care e adresa?

— Sunteți foarte cumsecade, domnule, dar nu e o adresă onorabilă. Rue Thévenot.

Lefèvre deschise fereastra trăsurii și strigă la vizitiu, explicându-i pe unde s-o ia. Peste câteva minute, când se apropiau de casă, Madeleine stărui să fie lăsată să coboare la oarecare depărtare de „Academie“. În timp ce valetul lui Lefèvre o ajuta să se dea jos, auzi un strigăt și văzu fețișoara de care îi fusese atâta dor.

— Madou! strigă băiatul, dar nu se uita la ea, ci la trăsura lucitoare și cei doi cai robi care o trăgeau.

Îl apucă pe Émile de mână și se întoarse spre trăsură, mulțumindu-i lui Lefèvre cu o înclinare de cap. Acesta duse mâna la pălărie și trăsura se îndepărtă sub privirile uimite ale lui Émile.

Madeleine se aplecă spre el.

— Ești bine? Doamne, ce dor mi-a fost de tine. Îmi pare rău că n-am putut veni mai curând. M-au ținut acolo.

— La palat?

— Da.

— Un palat adevărat?

— Un palat adevărat. Am vrut să-ți aduc ceva, dar…, spuse gata să izbucnească în plâns.

Émile pesemne că înțelesese, fiindcă își puse capul pe umărul ei și se lăsă strâns în brațe.

— Pe aici a fost încăierare mare, îi spuse trăgându-se înapoi.

— Ce spui?

— Da, și încă cum. Unii strigau, făceau gălăgie, alții trăgeau! spuse dând din mâini. Ce n-ai văzut!

— M-aș fi speriat.

— Eu nu m-am speriat. Am fost curajos.

— A, de asta sunt sigură. Un soldat curajos. Le-ai încurajat pe fete?

— Pe fata cea nouă; se poartă frumos cu mine. Am avut grijă de ea.

— Înseamnă că e norocoasă, nu?

Émile dădu din cap:

— Mai bine aveam grijă de tine.

— Da, și mie mi-ar fi plăcut, Émile. Și mie mi-ar fi plăcut.

Cumpăni dacă să fugă chiar atunci. Să-l ia pe Émile și ce găsea prin casă și să plece din Paris înainte să se lumineze de ziuă. Dar unde să se ducă? Cum să trăiască fără prieteni, fără bunuri, fără nimic pus deoparte? Își închipui cum ar bate drumurile de țară singuri, în zdrențe, lihniți de foame, asemenea săracilor care veneau la Paris nădăjduind că străzile sunt pavate cu aur, ca să descopere că nu erau nici măcar pavate – arătau mai degrabă ca niște râuri de noroi împuțit.

Când ajunse la apartamentul din Luvru, Edme îi aruncă o privire, apoi o așeză pe un scaun la masa din bucătărie, turnă vin roșu într-un pahar mare și i-l puse în față.

— Bea! Spune!

Joseph se așeză lângă ea, atât de aproape că îi simțea căldura corpului. Luă o gură mare de vin și se strădui să le explice.

— Nu are cum să fie adevărat, nu? întrebă Edme, care își ascunsese fața în palme după ce Madeleine terminase de povestit. A omorât-o cineva pe Véronique ca să-i închidă gura?

— Așa s-ar explica de ce nimeni nu pare să fi văzut când a dat trăsura peste ea.

— Da, asta aș crede, zise Joseph. Dar cum se explică restul? Cum a scris păpușa mesajul fără s-o pună stăpânul?

— E vrăjitorie la mijloc și gata, repeta Edme. Dintotdeauna au fost vrăjitoare la Curte. Credeau că le-au ars, dar nu.

Madeleine știa că vorbește de povestea cu otrăvurile. Maman o pomenea adesea: oase de prunci măcinate ca să fie folosite pentru vrăji sau elixire de amor, sute de oameni – atât de la Curte, cât și din oraș – arestați și torturați până mărturiseau orice, femei arse pe rug.

— Asta a fost cu mult timp în urmă, spuse încet. Pe vremea fostului rege.

Edme clătină din cap.

— Nu e chiar atât de mult de atunci. Metehnele astea n-au murit. Zic unii că amanta regelui își păstrează tinerețea la fel cum și-o păstra amanta fostului rege, doamna de Montespan. Știați?

Madeleine își aminti de frumoasa doamnă de Pompadour, de fața ei fardată, ochii prea strălucitori și obrajii îmbujorați. Acum, că se gândea, chiar că părea să întinerească, doar că nu era cu putință.

— Oamenii nu se dau în lături de la nimic ca să doboare o femeie, spuse cam nesigură pe ea. Mai ales dacă e una deșteaptă și bogată.

Joseph, cu capul plecat, își privea mâinile.

— Unde l-au dus pe doctorul Reinhart?

— În temnițele de la Versailles. Cel puțin acolo crede Lefèvre că l-au dus.

— Ce-o să se întâmple acum cu el?

— Nu știu, răspunse Madeleine, deși nu era greu de ghicit, fiindcă auzise o grămadă de povești despre ce se petrecea în închisorile din Paris, și nu era de mirare că lumea vorbea.

Pesemne că știa și Joseph poveștile, căci se ridică brusc, de parcă luase o hotărâre.

— Trebuie să găsim o cale de a-l apăra. Să le arătăm că stăpânul Reinhart nu putea pune păpușa să facă așa ceva. Ai să mă ajuți să caut prin cameră, Madeleine? Să spălăm obrazul stăpânului? Ești singura dintre noi care știe citi.

Madeleine rămase cu ochii la el. Să nu fi avut îndoieli cu privire la Reinhart, să nu-i fie deloc teamă de el?

— Da, am să te ajut. Bineînțeles. Mai e doar o piedică: cum să intrăm?

A fost nevoie să cheme un lăcătuș ca să deschidă ușa atelierului. Edme bombăni și se dădu de ceasul morții, însă Joseph nu se lăsă înduplecat.

— Fără încuietori poate trăi. Totul e să trăiască.

Madeleine se cam aștepta să dea peste ceva îngrozitor când intrară în cameră: mâini și picioare tăiate, mașinării neterminate, rotițe de toate felurile și ochi, mărturii ale încercărilor lui Reinhart de a construi copii mecanici. Nu găsiră însă decât un talmeș-balmeș de unelte și hârtii, dovezi ale unei minți împrăștiate și ale unei mașini terminate în grabă.

Joseph și Madeleine se puseră pe treabă, scotocind prin hârtiile lui Reinhart. Joseph abia dacă buchisea literele, în schimb știa să descifreze multele desene și diagrame găsite în biroul doctorului. Făcură ordine în planuri, liste și schițe. Madeleine citi cu glas tare explicațiile despre cum se umpleau cu aer plămânii păpușii, cum putea fi făcută să scrie și cum era folosită o fiolă cu apă ca să pară că plânge.

Apoi, în sertarul de sus al biroului, găsi o scrisoare adresată Academiei de Științe în care doctorul explica cum inventase primul automat din lume capabil să respire, să scrie și să plângă. Scria că nădăjduise, ca răspuns la dorința regelui, să găsească o modalitate de a pompa sânge în venele păpușii, arătând astfel cum circulă sângele, dar că nu izbutise. Mai scria că, în ciuda numeroaselor experimente făcute, nu putuse construi un mecanism care să redea vorbirea adevărată.

Când citi ultimul rând Madeleine simți că se înăbușă. Auzise cu urechile ei vocea păpușii – suna întocmai ca a unei fete adevărate. Împături cu grijă scrisoarea și o puse la loc în plic.

— Am putea să-l rugăm pe Lefèvre s-o ducă la Versailles, spuse. Are să ne ajute. Scrie că n-a învățat păpușa să cânte. Dacă așa stau lucrurile, atunci e altceva la mijloc.

Joseph o privi în ochi.

— A cântat?

— Da. Un cântecel de copii, *La lumina lunii*. Cel puțin așa mi s-a părut, dar nu e cu putință.

Împrumută-mi pana ta
Ca să scriu un bilețel
Lumânarea mi s-a stins

Nici foc nu mai am defel.

Joseph se încruntă.

— Multe dintre lucrurile făcute de Reinhart păreau imposibile, însă, dacă ar fi inventat așa ceva, ar fi notat pe undeva, fără îndoială. Ar fi vrut să afle toată lumea. Cineva se ține de farse și vrea ca stăpânul să plătească oalele sparte.

— Da, încuviință Madeleine, asta trebuie să fie.

Dar în sinea ei se întreba dacă nu cumva însuși Reinhart pusese totul la cale și scrisoarea nu era decât o păcăleală.

Pe când ieșeau din atelier, Madeleine zări tava cu ochi de sticlă colorată pe care o văzuse cu săptămâni în urmă. Acum însă, multe despărțituri erau goale și ochii rămași priveau spre cer.

25

Jeanne

După nefericita întâmplare cu păpușa din Galerie des Glaces Jeanne căzuse la pat; își simțea capul greu, gâtul o durea îngrozitor, pielea îi era umedă de sudoare. De două zile nu mai ieșise din cameră, având drept singur tovarăș pe maimuțica ei, Miette. Chiar și așa, zvonurile ajungeau până la ea, sufocante ca cețurile Parisului; aduse de Du Hausset când o slujea, de Quesnay când venea cu trusa lui de doctor, de soția mareșalului de Mirepoix când venea în vizită.

— Spun unii la Curte, Jeanne, că păpușa e mânuită de diavol. Îți vine să crezi? Doamna de Mirepoix purta o rochie galbenă ca floarea-soarelui din pricina căreia lui Jeanne îi lăcrimau ochii. Spun că scrie și acum.

— Anne, doar știi că nu e cu putință. Te rog, trage draperiile. Am o durere de cap cumplită.

Simțea cum niște gheare i se încleștează în jurul capului ori de câte ori se gândea la minciunile țesute de Richelieu și clica lui, la plăcerea cu care o înfățișau drept o vrăjitoare. „Se preface că e bolnavă și în timpul ăsta pune păpușa în mișcare.“

— Prea bine, dar mai întâi să-mi vezi dinții cei noi.

— Din agat?

— Nu, adevărați. Anne își apropie fața de a lui Jeanne și îi arătă gingiile ca să vadă dinții noi, albi, care luaseră locul cioturilor cenușii. Vezi?

— *Mon Dieu*. Ai cui sunt?

Doamna de Mirepoix ridică din umeri.

— O amărâtă care avea nevoie de bani. N-am văzut-o, i-au scos dinții în camera de alături.

„O tânără săracă", își spuse Jeanne indiferentă. „Altminteri dinții n-ar fi atât de albi."

— Foarte frumoși, zise cu glas stins. Și acum draperiile?

Anne îi făcu pe plac și camera se cufundă în penumbră.

— Spune-mi ce-ai auzit că se vorbește prin Paris. Du Hausset mi-a spus că s-a răspândit zvonul despre mesajele păpușii privitoare la copii.

— O, da, e înspăimântător, spuse musafira, dar ochii negri îi scânteiau. *Le bas peuple* s-a răsculat și a făcut pagube peste tot în oraș. Pe cât se pare, cer ca păpușa să fie adusă în fața lor, ca să audă adevărul din gura ei. Unii spun că e o Pandora a zilelor noastre, creată ca să aducă răzbunarea asupra orașului de unde dispar copii. Ce zici de asta?

Jeanne simți un fior rece în ciuda febrei. Își aminti de rochia argintie a păpușii, de coroana de aur de pe capul ei. Duse mâna la frunte și ghearele își întăriră strânsoarea. O fi fost păpușa făcută să semene cu personajul mitologic? Un mesager nu al speranței și bucuriei, ci al răzbunării unui Dumnezeu mânios?

— Ei, ce zici?

Jeanne se înecă, având din nou în fața ochilor sângele adunat la gâtul păpușii.

— Păpușa e făcută de un ceasornicar; el a pus-o să scrie mesajele acelea și apoi – nici nu e de mirare – a tăgăduit.

— Dar atunci cum îți explici că a continuat să se miște chiar și după ce el a fost aruncat în temniță? Zice lumea că păpușa scrie mai departe și face alte dezvăluiri.

— Lumea zice tot felul de lucruri, draga mea. Că sunt pe moarte, că am sifilis. Că sunt vrăjitoare.

Anne își feri privirea, apoi spuse în șoaptă:

— Nu înțeleg de ce Ludovic nu pune să fie distrusă ticăloșenia aia.

— Ei, i-am propus, dar în zadar. Vrea mai întâi să înțeleagă cum funcționează. Crede că e o mare creație științifică: reanimare adevărată,

un lucru care va uimi lumea. Cu toate că nu e, desigur, decât o păpușă mecanică, nicidecum diferită de păpușa hidoasă pe care fiica ceasornicarului a făcut-o pentru Alexandrine.

Numai că era diferită, firește. În timp ce păpușa care citea fusese ciudată și tulburătoare, Mesagera, cum o numise, era cu totul altceva: fusese creată ca să facă rău.

— Sper să ai dreptate. Trebuie să mărturisesc că povestea asta m-a speriat de-a dreptul. Și să nu-mi spui că nu te-a afectat și pe tine, fiindcă de luni de zile n-ai arătat așa de rău. Își scoase evantaiul pictat. Mai vine să te sâcâie și acum, când ești bolnavă?

Jeanne oftă, dar nu răspunse. O auzise pe Miette scoțând un țipăt slab.

Doamna de Mirepoix îi flutură evantaiul în fața ochilor.

— Of! Dacă ceasornicarul tot avea de gând să construiască o fată mecanică, atunci măcar să fi făcut una folositoare, să ai și tu câteva nopți liniștite.

Jeanne se căzni să râdă, dar din pieptul ei inflamat nu ieși decât un hârâit aspru. Era prima oară, după ani de zile, când regele nu se atinsese de ea, nici măcar nu venise s-o vadă.

*

A doua zi durerea de cap se domolise, dar sângele tot îi mai curgea încet prin vene și simțea că pereții acoperiți cu broderii o apasă. În loc să se așeze la masa de toaletă, Jeanne îl invită pe Berryer s-o însoțească la plimbare prin serele cu pomi fructiferi unde cireșele și caisele parfumau aerul, aproape acoperind duhoarea din palat.

— Hai, Nicolas! Spune-mi ce se întâmplă. Aud că lumea zice că păpușa încă se mișcă și că a mai făcut niște dezvăluiri.

— Sunt unii care spun astfel de lucruri, într-adevăr, dar bineînțeles că nu e nici fărâmă de adevăr în ele.

— Totuși, spune-mi de-a fir a păr ce se vorbește.

Berryer își frecă bărbia. Părea mai obosit decât îl văzuse vreodată, își zise.

Cu pielea ca de ceară, dar, de fapt, nici ea nu arăta ca în zilele ei bune.

— O servitoare, după ce a intrat în camera unde e ținută păpușa, a susținut sus și tare că se mișcase din locul unde fusese pusă, mai spre

fereastră. Sigur, ori a minţit, ori n-a ştiut ce spune, dar zvonurile s-au înmulţit după aceea. Pe peretele camerei unde a fost ţinută sub cheie a apărut ceva scris, un fals, fără îndoială, dar…

— Şi ce scria?

— Că nu se va opri până când hoţul de copii nu se predă sau cam aşa ceva.

Am uitat vorbele exacte. E o prostie, evident. În orice caz, pana şi călimara i-au fost luate, aşadar nu vor mai apărea mesaje.

Jeanne simţi dintr-odată că o ia cu frig.

— Şi altceva?

— Pe cinstea mea, doamnă marchiză, e doar…

— Ce altceva, Nicolas?

Berryer îşi trecu mâna peste frunte. Când răspunse, vorbi pe un ton resemnat.

— Două servitoare care treceau prin faţa camerei pretind că au auzit păpuşa cântând. Alt băiat a spus că în cameră mirosea a urină, ca şi cum păpuşa se uşurase, dar, cum bine ştim, aşa miroase peste tot la Versailles. În orice caz, păpuşa a fost cercetată amănunţit chiar azi dimineaţă de reprezentanţi ai Academiei de ştiinţe care au tras concluzia că, aşa cum spusese şi doctorul Reinhart, nu poate scrie decât ce a fost pregătită dinainte să scrie. Altfel nu funcţionează. Nu avea cum să-şi creeze propriile mesaje.

Pe lângă asta, nu avea cum să se mişte de la sine. Ca să facă orice mişcare trebuie întoarsă cu cheia.

Numai că păpuşa scrisese două mesaje chiar în faţa ei, al doilea de la sine, pe cât părea. Culese o piersică şi o lipi de obraz: era mai moale decât pielea ei. Îşi dorea cu disperare s-o vadă pe Alexandrine, s-o strângă în braţe, să-i simtă mirosul de lapte şi săpun al părului. Dorea s-o aducă înapoi aici, dar era mai în siguranţă aici decât în oraş?

— Doamna de Mirepoix mi-a spus că la Paris oamenii cer să vadă păpuşa, pretinzând că e un fel de oracol sau vestitor al răzbunării pentru răpirea copiilor.

— Da, a fost şi aşa ceva. Sminteală, firește, dar oamenii din Starea a Treia şi-au ieşit întotdeauna uşor din fire.

Cu atât mai mult dacă le dispar copiii.

— E răzmeriţă în toată puterea cuvântului?

Berryer făcu o figură îndurerată.

— Avem ceva greutăți, dar trecem peste ele.

— Și vă pregătiți să faceți arestări? Să-i arestați pe hoții de copii?

— Nu pe hoți, ci pe subversivi.

— Cum adică?

— Da, avem temeiuri să credem că zvonurile privind dispariția copiilor sunt de fapt răspândite de o bandă de pribegi care vor să facă necazuri Coroanei.

— Nu mai spune. Cine sunt oamenii aceștia?

— Nemulțumiți veniți din afara Parisului. Subordonații mei au identificat o mână de oameni care au mai încercat să stârnească dezordine. Unul a fost auzit oferind bani lucrătorilor ca să pretindă că oamenii mei duc în secret copii la Versailles ca să dea sânge… – aici coborî vocea – regelui.

— Doamne sfinte! I-ai spus?

— Încă nu. Mai adunăm informații.

— De ce ar spune așa ceva?

Berryer clătină din cap.

— Greu de știut. Ne temem să nu fie vorba de un complot împotriva statului, să împingă oamenii să se ridice împotriva regelui lor. Nu vor izbuti, desigur. Cei vinovați vor fi găsiți și aspru pedepsiți. Trebuie totuși să luăm în considerare posibilitatea ca doctorul Reinhart, elvețian la origine, să fie unul din ei și ca mesajele scrise de păpușă să fie parte a aceluiași plan.

— Trebuie? făcu Jeanne, căreia nu-i venea ușor să împace imaginea ceasornicarului slăbuț, cu înfățișare neobișnuită, cu cea a unui radical pornit să stârnească răzmerițe.

— Dar nu-i așa că acea *mouche* trimisă în casa lui n-a găsit nimic care să dea de gândit că Reinhart ar avea idei nelalocul lor?

— Nu. Evident că nu s-a achitat de însărcinare cum se cuvenea. Ar fi trebuit să mă împotrivesc să fie aleasă când am aflat… Are să stea cineva de vorbă cu ea.

— Ce-ai aflat? Că a fost prostituată? Mai mult ca sigur că așa sunt jumătate din iscoadele voastre, zise Jeanne clătinând din cap. Nu, teoria asta nu mă convinge deloc. Fata părea isteață, iar Reinhart nu seamănă defel a anarhist.

Simțindu-se obosită, se așeză pe una din băncile de lemn: Păpușa trebuie distrusă. Înainte să mai facă rău și să se răspândească și alte

zvonuri.

— Sunt întru totul de aceeaşi părere, doamnă marchiză, doar că, bineînţeles, nu depinde de mine, şi domnia-voastră aveţi mai multă putere decât mine în privinţa asta.

Vremea aceea trecuse.

— Voi mai încerca, dar până acum străduinţele de a-l convinge pe Ludovic au fost în zadar.

— Poate veţi avea mai mulţi sorţi de izbândă dacă i-aţi propune să-l trimită pe ceasornicar în judecată.

— Ludovic refuză? De ce? întrebă marchiza enervată.

— Spune că nu va ajunge nicăieri, fiindcă Reinhart continuă să tăgăduiască. Poate îi e milă de el; o pornire care nu-şi are locul.

Puţin probabil. Ludovic nu prea lua seamă la sentimentele altora, căci nu avusese niciodată nevoie. De când se născuse fusese înconjurat de curteni slugarnici, nu de oameni dornici să-i spună adevărul.

— Ce-a spus ceasornicarul până acum?

— Foarte puţin, cu toate că a fost supus Interogatoriului.

Jeanne tresări uşor, parcă auzind gemetele şi pocnetul oaselor.

— Tot mai neagă că e implicat?

— Da, tot mai susţine că nu e răspunzător pentru mesaje, ceea ce înseamnă ori că nu e întreg la minte, ori că e mai tare decât credeam noi.

— Ori că spune adevărul.

Berryer strânse din buze ca şi cum avea îndoieli.

— Mai sunt şi alte zvonuri sau teorii? Cu privire la păpuşă? Sau la copii?

— Nu merită pomenite.

Marchiza zâmbi strâmb.

— Nicolas, doar ştii că e mai bine să-mi spui totul. Că îmi place să fiu informată.

Berryer se foi pe bancă.

— Ca de obicei, la Versailles se vorbeşte de magie neagră, fără nici un temei real.

— Se vorbeşte despre mine, vrei să zici. Spune-mi pe şleau.

— Îmi pare rău, doamnă marchiză.

— Anume?

Berryer se strâmbă.

— A mai fost o *poissonade*, prinsă pe drum, înainte să ajungă la domnia-voastră. N-am vrut să vă tulbur cu ea fiindcă sunteţi bolnavă, dar scrie acolo că mânuiţi păpuşa ca să aruncaţi acuzaţii mincinoase asupra regelui şi să deturnaţi atenţia de la… ce faceţi.

— Şi ce fac?

— Folosiţi sângele copiilor răpiţi ca să vă recăpătaţi sănătatea şubrezită.

Ridicol, firește, adăugă după o pauză.

Jeanne închise ochii. O negură o încercui şi crezu că o ia cu leşin.

— Da, într-adevăr. Ridicol. Ludovic ştie de această *poissonade*?

— Din nefericire, i-a fost adusă la cunoştinţă.

Simți pe spate un fior, ca niște degete reci. De asta n-o mai fi venit s-o vadă? Începuse să creadă că zvonurile sunt adevărate?

— Să-i găseşti pe cei care au scris acele frumoase versuri.

Berryer îi întări vorbele cu o înclinare din cap.

— Mă ocup înainte de orice altceva.

— Dovezi, Nicolas. Am nevoie de dovezi, altminteri regele va refuza să ia măsuri, cum a făcut de atâtea ori. Şi să vii cu o explicaţie reală pentru dispariţia copiilor.

— Doamnă marchiză, vă asigur că facem tot posibilul.

— Asigurările tale nu mai sunt de ajuns, Nicolas. Trebuie să sfârşim cu povestea asta nefericită şi la fel cu blestemata de păpuşă. Nu e bine pentru sănătatea mea, nici pentru sănătatea regelui. Şi nici pentru cariera ta.

*

În mijlocul tavanului, un cal alb trăgea pe cer un car de unde însuşi zeul soarelui îşi arunca razele peste curtenii de la Versailles. Încăperea Apollo era cel mai grandios salon din palat; fiecare locşor era acoperit cu lemn argintat sau aurit şi catifea brodată cu fir de aur şi tablouri superbe. Era un altar închinat lui Ludovic al XIV-lea, Regele Soare. Drept urmare, Ludovic al ei o ura, căci punea în lumină lipsurile lui în calitate de conducător.

Din mulţime se desprinse medicul Lefèvre. Nu era dat cu pudră pe faţă, peruca îi stătea strâmb, manşetele de dantelă erau murdare. Jeanne ar fi vrut să-l vadă dându-şi mai multă silinţă să arate bine, mai

ales că pentru ea felul în care arăta era o corvoadă zilnică. Lefèvre se apropie de tron și făcu o plecăciune stângace, atât de adâncă încât Jeanne se temu că n-o să se mai poată ridica.

— Claude, dădu regele din cap. Azi nu avem lecție, așa-i?

— Nu, sire. Într-adevăr.

Transpira, căci Jeanne îi zări picături de sudoare pe frunte și buza de sus.

— De fapt, am venit ca să vă rog să-mi dați voie să-mi văd prietenul. Pe doctorul Reinhart, adăugă coborând vocea.

— *Monsieur*, aveam o părere mai bună despre dumneata. Orice ai spune…

— Vă rog, sire. Lefèvre puse un genunchi în pământ, într-o postură de un ridicol irezistibil. Ascultați-mă doar un minut. Aveți încredere în judecata mea, cred, în chestiuni de anatomie și fiziologie. Trag nădejde că îmi veți acorda încredere și în chestiuni privind spiritul.

— M-ai învățat bine, Claude, însă nu doresc să-ți aud părerile în această privință.

— Poate că nu, sire, dar am aflat că Reinhart e tratat rău și e într-o stare foarte proastă, și nu mi-aș ierta în veci dacă nu v-aș adresa o rugăminte în numele lui. E o chestiune de viață să îl văd.

Ludovic pufni.

— Îți acord un minut.

— Mulțumesc, Maiestate. Voi spune doar atât: omul a avut dintotdeauna ciudățeniile lui, din cauza geniului său ieșit din comun, dar nu cred că a fost răspunzător de mesajele scrise de păpușă. Trebuie să fie altcineva, cineva care a înțeles cum să manevreze mecanismul și care ne vrea răul, nouă tuturor. Pe această persoană s-ar cuveni s-o căutați.

Părea speriat, gândi Jeanne. Se temea să nu cadă vina pe el?

— Maiestate, luați în considerare că nu are nici un motiv să fi făcut așa ceva. Absolut nici unul. Și-a primejduit viața. Cât despre ce se spune, cum că păpușa s-a mișcat sau a vorbit, pot să vă asigur că Reinhart nu are puterea de a o anima în acest fel. E peste puterile lui, de fapt ale oricărui om. Vă arăt scrisoarea pe care a adresat-o Academiei de Științe, scrisoare găsită de servitorii lui, și în care confirmă că a dat greș față de însărcinarea pe care i-ați dat-o: că nu a fost în stare să găsească o modalitate de a face sângele să circule sau automatul să vorbească. Sunt

lucruri care nu i-au reușit. Arătă scrisoarea: Cred că este nevinovat, sire, victimă a unui complot sau a unui șiretlic. Vă implor să porunciți ca păpușa să fie distrusă și să îmi îngăduiți să-l văd pe Reinhart. Poliția nu-mi dă voie.

Regele nu se uită la Lefèvre, nici la scrisoare; privea căminul de marmură albastru-cenușie. După câteva clipe spuse pe un ton ferm:

— Am încredere în judecata dumitale când e vorba de anatomie, Claude.

Ești un bun profesor, dar ai limitele tale. Cum spuneai, Reinhart e un geniu ieșit din comun. Însă orice ar spune în scrisoare, cred că e foarte posibil să fi animat păpușa astfel încât să-i continue mașinațiile chiar dacă el e în temniță, legat cu lanțuri de zid, și chiar dacă învățații de la Academia de Științe susțin că păpușa nu poate face nimic de capul ei. Până nu-mi va explica cum și-a readus fiica la viață va rămâne acolo, și păpușa va sta închisă sub cheie.

Acum poți să pleci.

Jeanne îl văzu pe Lefèvre cum se albește la față. Sclipirea pe care i-o zărise înainte în ochi se stinsese. Împături scrisoarea și o puse la loc în buzunar, făcu o plecăciune scurtă și ieși țeapăn din încăpere.

Timp de câteva minute după plecarea lui Lefèvre, Ludovic și Jeanne nu făcură decât să se uite la curtenii în ținute strălucitoare, încercând care mai de care să atragă atenția. Jeanne aruncă o privire spre Ludovic și văzu că ținea dinții încleștați. Nu avea nici un rost să-i vorbească acum. Dacă îl lăsa inima să arunce în temniță și să pună la cazne un om alături de care lucrase săptămâni întregi, atunci nu avea îndoieli despre ce i-ar face dacă ar fi iarăși nemulțumit de ea.

După o vreme, când socoti că i s-a domolit mânia, îndrăzni să-i șoptească:

— A venit fără doar și poate momentul să scapi de păpușă, nu, *mon amour*? Știu că voiai să-i descoperi secretele, dar până acum a fost cercetată de două ori. La mijloc e neîndoielnic o șmecherie. De ce să nu fie distrusă? A pricinuit atâta necaz și a dat naștere atâtor zvonuri.

Ludovic clătină din cap.

— Ți-am mai spus, se răsti la ea, și n-am să-ți mai spun încă o dată! Vreau să aflu cum funcționează. Vreau să aflu cum a putut un om face un obiect aparent lipsit de viață să scrie, să plângă, să sângereze și să

cânte. Vreau să aflu cum a readus-o la viaţă şi vreau să mă înveţe cum să pot face şi eu la fel.

Reinhart o fi diavolul în carne şi oase, zise privind-o drept în faţă, dar diavolul ăsta a reuşit să facă mai mult decât Lefèvre şi toată Academia de Ştiinţe la un loc. Dacă poate face aşa ceva, cine ştie de ce mai e în stare? Ce mijloace ar avea ca să facă ştiinţa să progreseze şi Franţa să înflorească? Până la urmă va vorbi, n-am nici o îndoială. Şi va vorbi cu mine.

— Dar…

— Ai prefera, draga mea, să dau crezare celeilalte teorii, din ce în ce mai des auzită la Curte? Că însăşi amanta mea o pune în mişcare? Amanta care, în ciuda trecerii anilor, e tot mai plină de viaţă? Se întoarse cu totul spre ea: Fii cu mare băgare de seamă, *ma petite*. Mergi pe gheaţă subţire.

*

În faţa uşii era un gardian, pe jumătate adormit. Luă poziţia de drepţi când Jeanne se apropie, dar ea duse degetul la buze.

— *Madame*, spuse în şoaptă, mi s-a spus să nu las pe nimeni înăuntru, oricine ar fi. Uşa e încuiată.

— Dragul meu, eu nu sunt oricine, după cum sunt sigură că ştii. De aceea şi am cheie.

(Iscoadele lui Berryer erau foarte folositoare.)

— Dar, *madame*…

— N-ar fi înţelept, zic eu, să vorbeşti mai departe şi, de fapt, să te mai afli aici. Dacă ţii la postul tău, ai să profiţi de acest prilej ca să faci un drum până la toaletă. S-ar putea să-ţi ia ceva timp până să te întorci.

Jeanne simţi un curent de aer rece când împinse uşa grea. Camera era cufundată în beznă aproape cu totul; doar lumânările unui candelabru aruncau umbre pe pereţi. Şi atunci o văzu: într-un colţ, la celălalt capăt al încăperii, se afla o formă omenească, înaltă. Jeanne trase aer în piept şi se apropie încet, după ce luă una din lumânări, căznindu-se să audă ceva cu toate că sângele îi vâjâia în urechi. Hotărâtă să facă ceva înainte s-o părăsească curajul, trase de catifeaua care acoperea capul păpuşii. Pe întuneric, faţa palidă a acesteia semăna cu o lună, ochii îi străluceau ca două nestemate negre. Uite că nu era chiar aşa rău! Păpuşa arăta cam tot ca ultima oară când o văzuse: faţă

inexpresivă, ochi morți. Îi curățaseră sângele de pe obraji, nu mai avea pana și călimara. Îi luaseră și coroana.

— Văd că ai fost detronată, *ma poupée*.

Aproape că îi venea să râdă de ea însăși, pentru că îi fusese frică de ceva făcut din șuruburi, rotițe și arcuri. Păpușa era într-adevăr bizară, dar așa cum stătea, nemișcată, se vedea cât de colo că e o mașină. Jeanne se apropie și mai mult, înciudată că așteptase până acum ca să vadă automatul. La urma urmei era doar o păpușă mare, făcută pentru un copil mare.

Dar când ajunse la doi pași de păpușă se auzi un foșnet, o șoaptă care părea întâi să iasă din pereți, dar care, își dădu seama cu groază, venea chiar de la păpușă. Se dădu înapoi; respira scurt, întretăiat, și inima îi bubuia în piept. Cu toate astea auzi ce șoptea păpușa.

— Cine mi-a vrut pieirea, *madame*? Cine a vrut să-mi facă rău?

26

Madeleine

Ținea în mână biletul lui Camille. Pe fereastră se auzea zumzetul mulțimii, asemenea celui făcut de un roi de insecte întărâtate. În Paris se năștea o creatură zămislită din furiile înăbușite, nedreptățile și privațiunile suferite de un popor care nu mai îngăduia să fie redus la tăcere. În cartierul Saint Germain des Prés se adunaseră sute de oameni care cereau ca păpușa să fie adusă în fața lor, să le dezvăluie întreg adevărul. Spuneau că Paznicii ascundeau crimele, ba chiar răpeau ei înșiși copiii. Cârmuirea nu voia să le spună adevărul, dar păpușa va vorbi, le va destăinui ce rol jucase cu adevărat regele, care se scălda în sângele copiilor. La Porte Saint-Denis, o gloată de mii de oameni se răsculase și dărâmase birourile poliției, apoi năvălise în rue Calandre, lăsând în urmă fum și moloz.

Cu tot haosul, vărsările de sânge și spaima generală, ori poate tocmai de aceea, Madeleine știuse că va fi chemată la poliție și mai știa ce îi vor spune: că dăduse greș neghicind ce făcea Reinhart și ce va dezlănțui împreună cu automatul; că îi vor mai da o ultimă șansă de a-și răscumpăra greșeala. Numai că, de această dată, pe lângă frică, mai

simţea mânie şi nu doar. Poate că era furia care pârjolea Parisul ori mânia care se strângea în pieptul ei de ani de zile, dar nu mai putea răbda. Ea nu avea nici o vină. Poliţia îi datora banii promişi cu mult timp în urmă. Martor îi era Dumnezeu, îi câştigase cu vârf şi îndesat. Era sătulă să audă că nu e bună de nimic din gura unora care nu făceau ei înşişi nimic.

În bilet i se spunea să vină, cât de repede putea, la o adresă la nord de Les Halles. Madeleine se înfăşură într-o broboadă şi ieşi în furia clocotindă a oraşului. Nu văzuse ceva mai rău. Ferestrele multor prăvălii şi case erau acoperite cu scânduri, altele fuseseră sparte – bucăţi de cărămizi şi de lemn erau împrăştiate printre cioburi. Bărbaţii şi femeile luaseră ţevi sau smulseseră bare de fier din porţi ca să ameninţe Paznicii care încercau să-i împrăştie. La vremea când Madeleine ajunse în rue Saint-Honore, asudase din cap până în picioare de frică. La l'Église Saint-Roch, în faţa bisericii, mai mulţi oameni înconjuraseră un bărbat şi-l prinseseră de mâini şi de picioare, îl izbeau cu pietre, îl trăgeau de păr.

— Hoţ de copii! strigau. Gunoiule, iscoadă a poliţiei! Spune unde sunt ceilalţi!

O clipă zări omul printre cei adunaţi, dar ce văzu era doar o masă de sânge şi oase rupte; o trecu un fior gândindu-se ce i-ar face dacă ar descoperi că şi ea e o *mouche* a poliţiei. Îşi trase broboada peste faţă şi îşi croi drum cu coatele prin mulţime, împingându-i pe cei care stăteau deoparte şi strecurându-se printre grupuri, din ce în ce mai speriată.

Rue de la Tixéranderie, adresa dată pe bilet, era o stradă îngustă, unde casele se aplecau unele spre altele ca nişte beţivi. De la ferestre ieşeau în afară prăjini de care atârnau rufe de culoarea leşiei, puse la uscat, şi firme uriaşe care scârţâiau în bătaia vântului: o cizmă enormă din oţel, o pană şi o călimară bune pentru un uriaş. Străzile erau pustii, dar din apropiere se auzea hărmălaie – o încăierare. Mai aruncă o privire pe bilet şi bătu la o uşă de lemn. Îi deschise o slujnică sărăcăcios îmbrăcată care o conduse sus, la o cameră îmbâcsită de mirosul acru, greu, al lumânărilor de seu. Aici îl găsi pe Camille singur, cu un păhărel în mână.

— Să vezi şi să nu crezi. Uite-o pe vulpiţă.

Madeleine se uită în jur la pereţii pătaţi de mucegai şi lampa cu abajurul pe jumătate afumat. Îşi închipuise că stă mai bine cu banii.

Oare nici lui nu-i plătiseră salariul?

— Ei, ce zici? Spune-mi ce crezi. Cum izbutește?

— N-am idee. Nu mai mult decât aveți dumneavoastră. Nu știu nici măcar dacă e mâna stăpânului la mijloc.

De afară se auziră strigăte, acum mai de aproape, zăngănit de geamuri, trosnet de lemn spart – o ușă sau o masă.

Camille se duse în celălalt capăt al camerei, părând dintr-odată împuținat în redingota murdară, devenită prea mare, și își mai turnă un coniac.

— A, nu, el e, cu siguranță. Altfel nu se poate. *Cher Dieu*, cum de n-am văzut că e nebun de legat? Se opri în fața ei și văzu că era nebărbierit, pământiu la față în lumina lămpii. Îți dai seama ce înseamnă asta pentru mine? Parisul a înnebunit din cauza lui, a ce face și ce spune. Se vorbește de o răscoală împotriva regelui! Mama ta mi-a spus că ești deșteaptă. Că ai mintea brici. Și totuși zici că n-ai găsit nimic împotriva lui; ai garantat pentru el!

Madeleine simți că se înăbușă de furie.

— Nici vorbă să fi făcut așa ceva, știți prea bine. Am spus doar că n-am găsit nici o dovadă că e primejdios, și ăsta e adevărul. Am făcut tot ce mi-ați cerut. Ba chiar mai mult. Dar nu aveam de unde să știu că păpușa va scrie ce-a scris sau va face ce-a făcut. Și nici măcar nu știți că e mâna lui Reinhart la mijloc!

— Atunci care este explicația? întrebă cu glas gâtuit în care ea desluși disperarea.

— Păi n-ar putea fi cum spune Reinhart, că s-a amestecat altcineva? Sau…

— Cine? Cine să fie? Și tot această persoană misterioasă a învățat păpușa să cânte și să vorbească în șoaptă?

— În șoaptă?

— Păpușa vorbește mai departe. Și are mesaje ridicole.

— Ce mesaje?

— Asta nu e treaba ta. Treaba ta e că netrebnicul tău stăpân, ceasornicarul, izbutește cumva să mânuiască afurisita de păpușă, cu toate că a fost mutat în străfundul temniței de la Châtelet.

De ce îl mutaseră? Ca să-l pună la cazne? Sau ca să-l îndepărteze și mai tare de păpușă? Lui Madeleine i se puse un nod în gât.

— Unde e fata mecanică?

— Ar fi trebuit să fie distrusă, făcută bucăți, dar e încuiată într-o încăpere la Versailles, păzită zi și noapte. Și tot vorbește. Ia explică!

Madeleine văzu în mintea ei păpușa ținută sub cheie, cu ochii lucindu-i la lumina torței.

— Dacă păpușa se mișcă deși doctorul Reinhart e în temniță, nu cumva lucrează cineva împreună cu el? Cineva care poate intra în palat?

— Ai găsit vreo dovadă?

— Nu, dar e singura explicație posibilă, nu-i așa?

— Ai căutat la Luvru? Să dai de vreo urmă a acestui complice sau să afli ce-a urzit Reinhart?

— Da, am căutat peste tot.

— Ceva trebuie să fi găsit.

Madeleine scutură din cap.

— Numai scrisori și desene care arată că n-a putut s-o facă să vorbească ori să sângereze. N-am găsit nici o explicație, nici vreo legătură cu altcineva.

Camille trânti paharul pe masă.

— Atunci n-ai căutat bine. Sau ești de partea lor. Trebuie să fie ceva care să arate că el a pus totul la cale sau că mai e și altcineva amestecat. Trebuie să fie o cale de a opri mașinăria, de a-i închide gura spurcată.

Până atunci se învârtise prin cameră, dar cum se opri își aținti privirea asupra ei, deși părea că vede prin ea. După o clipă întrebă:

— Reinhart are încredere în tine?

— Nu prea știu. Își aminti cum o privise înainte să plece la Versailles, cum îi spusese că are un motiv să facă ce făcea. Poate.

— Mda, zise frecându-și bărbia gânditor, și când vorbi din nou vocea îi era mai stăpânită. Uite ce ai să faci. Ascultă-mă cu atenție, fiindcă acum totul depinde de tine. Ai să te duci să-ți vezi stăpânul în temniță. Ai să-i spui că o să-l ajuți să scape, dar numai dacă îți mărturisește cum mânuiește păpușa, îți spune cine îl ajută și cum poate fi oprită.

— Dar n-am să-l pot ajuta să scape, nu?

— Nu.

— Atunci e o înșelătorie mârșavă și n-am să fac așa ceva.

Nu era doar atât, firește. Adevărul e că se temea să meargă acolo, să-l vadă pe omul pe care nu-l credea a fi nici ucigaș, nici complotist,

nici o victimă naivă. Și nici nu-i dădea inima ghes să intre în celulele vestite pentru miasmele otrăvite și hoardele de șobolani flămânzi.

— E cam târziu să ai mustrări de conștiință, domnișoară Chastel. Ai sărit în sus de bucurie când ți-am propus să lucrezi pentru noi. Asta ai să faci și acum, și n-ai să dai greș. Ai să-l faci pe Reinhart să-ți spună, altminteri rămâne acolo câte zile mai are.

— Ba nu.

Madeleine simți cum clocotește furia înăuntrul său, gata să iasă la suprafață. Toată viața ei făcuse ce i se spusese, mințise și înșelase, chiar și când o duruse. Dar nu va fi niciodată de ajuns. Mereu îi vor cere mai mult.

— N-am să mai fac nimic pentru voi, până nu-mi plătiți ce mi se cuvine.

— Așa crezi?

Se așeză la o masă, luă o bucată de hârtie și se apucă să scrie.

— Ce faceți?

— Completez un *ordre de cachet*. Scrise mai departe, suflă peste hârtie și o ridică așa încât, în colțul de sus, Madeleine își văzu numele, scris cu cerneală neagră, lucioasă. E unul din puținele avantaje ale funcției ăsteia nenorocite: pot să trimit la închisoare pe oricine poftesc, și numai regele poate elibera acea persoană. Și ce se va alege de nepoțelul tău, Madeleine, dacă tu îți vei petrece an după an la Bicêtre[21]?

Madeleine îl privi lung: avea ochii afundați în orbite, era nebărbierit.

— Știți ce spunea Suzette despre dumneavoastră? Că sunteți un omuleț jalnic, cu o *quéquette* stafidită, care îi rănește pe alții ca să se dea mare. Că aproape tot ce spuneți sunt minciuni. Ar fi trebuit să țin minte. Ar fi trebuit să vă spun să vă băgați în fundul ăla împuțit slujba pentru care m-ați angajat!

Era convinsă că o s-o pălmuiască, dar parcă îl părăsiseră puterile.

— Ei, uite că nu mi-ai spus. Erai cu gândul doar la bani, la viitorul luminos care te aștepta ca să-ți dea prin cap, iar cățeaua de soră-ta e moartă.

Carevasăzică, ce va fi? O vizită scurtă în temniță, sau una lungă la închisoare? Iar dacă vii cu mâna goală, am să-l găsesc pe nepoțel și pun să fie biciuit până va fi aproape să-și dea duhul.

Madeleine îl privi drept în ochi.

— E ultimul lucru pe care îl fac pentru voi, oricine aţi fi. Dacă n-am să aflu de la Reinhart cum mânuieşte păpuşa o să fie din cauză că nu el o pune în mişcare, nici singur, nici împreună cu altcineva. Se schimbă treaba.

În clipa aceea citi pe faţa lui Camille ca într-o carte deschisă. Era înspăimântat. Dincolo de pretenţii şi ameninţări şi mandate de arestare, era doar un băieţel căruia îi era frică să rămână singur pe întuneric.

Plecară pe dată spre temniţa din Châtelet. Camille o duse pe Madeleine pe rue de la Coutellerie, unde un grup de lucrători se încăierase cu câţiva Paznici, apoi pe mai multe străduţe înguste, unde mirosea urât, spre râu şi clădirea închisorii. La intrare, într-o cameră rece, cu ziduri de piatră, aştepta un gardian în uniformă, alb la faţă şi umflat ca un peşte. Camille îi şopti ceva, gardianul o măsură pe Madeleine din cap până în picioare cu ochii lui holbaţi şi dădu scurt din cap. Luă o lampă şi se îndreptă spre o uşă de lemn, aruncând o privire scurtă peste umăr ca să-i arate lui Madeleine că trebuie să-l urmeze.

Fără să se uite la Camille, aceasta se luă după el şi licărirea lămpii, şi uşa se închise singură în spatele lor.

Gardianul o conduse pe un culoar întunecos unde mirosea a mucegai şi murdărie, coborâră o scară de piatră şi străbătură multe alte culoare strâmte unde mirosul era şi mai greu şi lumina tot mai slabă. Prin pereţi răzbăteau zgomote: vaiete îndepărtate, ţipete, câte un urlet de durere. Sub pelerina subţire, lui Madeleine îi era atât de frig că aproape nu-şi mai simţea vârfurile degetelor.

În cele din urmă, când ajunseră în străfundurile închisorii, gardianul se opri în faţa unei uşi grele de lemn şi deschise o ferestruică zăbrelită ca să se uite înăuntru. Apoi trase zăvorul şi descuie uşa care gemu ca un animal ciudat când o împinse. Înăuntru duhoarea era insuportabilă: a vomă, urină şi paie putrezite. Gardianul aprinse o lampă atârnată de perete.

— Mă întorc într-un sfert de oră.

În semiîntunericul din celulă, Madeleine zări ceva ce semăna cu un trup ghemuit, zăcând într-un colţ. Când se apropie auzi o răsuflare întretăiată, răguşită. Întinse mâna şi dădu de o ţesătură aspră, pesemne o pânză de sac.

— Domnule doctor Reinhart!

Un geamăt îi răspunse.

— Véronique...

Se trase înapoi.

— Nu, *monsieur*. Sunt Madeleine, slujnica dumneavoastră. Am venit să văd cum vă este.

Auzi un hârâit, apoi trupul se mișcă.

— S-ar zice că sunt încă în viață.

Madeleine se apropie iar de el; când îi simți răsuflarea, își dădu seama că e flămând și bolnav.

— Vă e foarte rău, *monsieur*?

— Da, așa cred.

Îi puse mâna pe frunte și simți pielea arzând. După ce ochii i se mai obișnuiră cu întunericul, zări un ulcior cu apă, îl ajută să-l ducă la gură și îl auzi cum ia o înghițitură mare.

— V-au chinuit rău.

— Era de așteptat. Mă cred un eretic. Sau un vrăjitor.

Madeleine îl ajută să se întindă la loc.

— Dar cine e, domnule doctor? Cine a pus păpușa să scrie acel mesaj? Cine a pus-o să cânte așa?

În loc de răspuns auzi un oftat răgușit.

— Cum ai pătruns aici, Madeleine?

— Îl cunosc pe unul dintre temniceri. M-am rugat de el. Am auzit că sunteți bolnav.

Îi era scârbă de propriile ei minciuni, dar, dacă nu-i smulgea un răspuns, putea ajunge ea însăși aici, să zacă în murdărie și paie putrezite. Mai făcu o încercare:

— Zice lumea că păpușa vorbește, șoptește. Că tot mai face dezvăluiri.

Auzi un sunet gros, hârâit, care, își dădu seama, era un fel de hohot.

— Da, așa zice. De-aia mi-au rupt brațul.

Madeleine închise ochii și strânse din dinți.

— Dar nu puteți fi dumneavoastră de vină, nu-i așa? Fiindcă sunteți aici.

Cine e, atunci? Pune altcineva păpușa în mișcare? Știți ceva? Știți cine fură copiii?

În tăcerea care urmă nu se auzea decât răsuflarea chinuită a doctorului.

— *Monsieur*, șopti Madeleine, dacă știți să-mi spuneți, poate izbutesc să vă scot de aici, să-l conving pe gardianul de care v-am pomenit. Vă ajută cineva, domnule doctor? Mânuiește altcineva păpușa?

Reinhart îi apucă mâna în palma lui fierbinte, și ea cu greu se stăpâni să nu și-o smulgă din strânsoare. O trase mai aproape de el, așa încât, simțindu-i duhoarea, îi veni să verse.

— Credeau că o vor face pe Véronique să amuțească, dar fetița mea vitează tot vorbește.

Râse din nou, mai mult un horcăit care se preschimbă într-un geamăt de durere.

— Sunteți foarte bolnav, *monsieur*.

Reinhart se prăbuși la loc pe paie, abia respirând.

— Da, am febră de temniță[22] și sângele mi-e otrăvit, cred. Le-am spus tot ce știu, dar se pare că nu e de ajuns.

Uitându-se la trupul lui mutilat, chinuit, Madeleine fu copleșită de un profund sentiment de vinovăție. Ajunsese în starea asta și din pricina ei, căci îl spionase și mințise din prima zi.

— Nu se pot purta astfel cu dumneavoastră. Sunteți ceasornicarul regelui!

— Viața mea nu prețuiește mai mult decât a altcuiva, fata mea. În cele din urmă toți ne întoarcem în țărână.

— Ce v-ar vindeca? Ce v-ar face bine?

Se gândea să meargă la Lefèvre. El l-ar putea ajuta, fără îndoială.

— Cred că acum nu mă mai poate ajuta nimic, Madeleine. Trebuie că sunt pe moarte, însă Véronique trăiește, e spiritul păpușii mecanice. E mai puternică decât oricare dintre noi, mai puternică decât aș fi sperat.

Era nebun. Nebun de legat. Îi sfărâmaseră nu doar trupul, ci și mintea.

Madeleine simți și mai adânc împunsătura vinovăției, amintindu-și de câte îl crezuse în stare. Nu era nici ucigaș, nici demon. Era un om torturat, în pragul morții.

— *Monsieur*, vă voi aduce doctorii. Vă rog, încercați să nu vă pierdeți nădejdea.

— Tu? Ai să mă ajuți tu! râse Reinhart.

Frica i se strecură în suflet. Oare știa? Îi spusese cineva? Să fi ghicit ce era, cum ajunsese acolo? Sau poate râdea la gândul că l-ar fi putut

salva o servitoare.

Un val de aer rece intră în celulă când gardianul deschise ușa.

— E vremea să pleci.

Madeleine nu-și luă ochii de la Reinhart: mormăia ceva pentru sine însuși, zâmbind. Se răsuci și ridică ochii spre gardian.

— Nu se poate să-l lăsaţi în halul ăsta. Nu se poate să-l lăsaţi să moară aici, că nu vor afla niciodată adevărul. Nu vor afla în veci ce s-a întâmplat. Se ridică în picioare. Are nevoie să-l vadă un doctor.

— Ieși! Acum, făcu gardianul, neclintit asemenea ușii de stejar. N-ar trebui să fii aici.

Madeleine se plecă spre fostul ei stăpân.

— Am să fac tot ce pot, *monsieur*. Tot ce pot. Mă duc la vechiul dumneavoastră prieten.

*

Când ajunse înapoi pe stradă, Madeleine și vomită, cu toate că avea stomacul aproape gol. Sprijinită de un zid, trase cu nesaț în plămâni aerul Parisului, care puțea a rahat, dar era de o mie de ori mai sănătos decât duhoarea din închisoare. Trebuia să plece din Paris. Nu mai avea ce face aici.

Camille își pusese în minte să-l cotonogească pe Émile, nu încăpea nici o îndoială, și pe ea s-o arunce în temniță când afla că nu reușise să scoată nimic de la Reinhart. Nu avea habar din ce puteau trăi dacă fugeau, dar ar fi fost mult mai rău dacă rămâneau în oraș.

Se grăbi să se îndepărteze de Châtelet și o luă pe rue Saint Germain, unde mirosea a praf de pușcă și paie arse; în depărtare se auzeau strigăte furioase.

Va merge întâi la Luvru, ca să-și strângă lucrurile și să-și ia rămas-bun de la Joseph. Îi era scârbă de ea însăși la gândul că avea să-l mintă. La gândul că îl va părăsi. Dar avea de ales?

— Unde ai să te duci? o întrebă când se întoarse în camera ei și se apucă să-și îndese lucrurile în valiză. Din ce ai să trăiești? Spune-mi, Madeleine, spune-mi ce se întâmplă. Poate sunt în stare să te ajut.

— Nu pot, Joseph. Și nici tu nu ai ce face. Îmi pare rău. Îmi pare rău pentru tot. Trebuie să mă duc la nepotul meu, apoi la Lefèvre. Vreau să-l rog să-l ajute pe stăpân.

— Crezi că e pe moarte?

— Da, Joseph. Dacă l-ai fi văzut… Şi nu mă duce capul cui altcuiva să-i cer ajutorul.

— Lefèvre a mai încercat să ajungă la el. N-au să-l lase.

— Atunci trebuie să mai încerce. Eu nu mai am ce face.

Îşi văzu de treabă, dar simţea ochii lui Joseph aţintiţi asupra ei. Ridică privirea, îmboldită pe neaşteptate de dorinţa nelalocul ei de a-i mărturisi totul: cine era, de ce ajunsese aşa, ce păţise. Doar că nu avea cum, firește. Vocea mamei îi răsuna în urechi, sâcâitoare: „Ţine-ţi gura, fato! Ţine pentru tine, mai bine să nu audă nimeni.“

Nici bietului Émile nu-i putu explica mai multe când îl îndemnă să-şi strângă în grabă cărţile şi pătura ca să poată pleca din casa lui Maman.

Camille trebuie că o căuta, bănuia, şi aici era al doilea loc unde avea să vină.

— Unde mergem, Madou? De ce nu-mi spui?

— Émile, vorbeşte mai încet, dragule. Am să-ţi povestesc totul pe drum, dar deocamdată trebuie să ne gândim ce lucruri luăm cu noi.

Ducând bagajele, îl duse pe Émile pe Pont au Change şi apoi pe Ile de la Cité. Când intrară pe rue Calandre, văzu un grup de oameni adunaţi în faţa unei case înalte, izbind cu pumnii şi picioarele în uşă şi aruncând cu pietre în geamuri.

— N-o să avem nici o milă de ăia care-i ascund pe ticăloşi. Deschideţi uşa pe loc!

Spaima îi prinse inima ca într-un cleşte de gheaţă la gândul că vorbeau din nou de iscoadele poliţiei, despre care credeau că fură copiii. Îl trase pe Émile de acolo cât putu de repede.

Pe strada lui Lefèvre era linişte, dar la ferestrele multor case erau trase obloanele de teama răzvrătiţilor şi, cu toate că sună la clopoţel şi bătu cu pumnii în uşă, nu-i răspunse nimeni.

— Vă rog! strigă. Am venit să vă cer ajutorul pentru un prieten al domnului Lefèvre!

O clipă mai târziu un valet deschise puţin uşa şi, prin crăpătură, o măsură cu ochi decoloraţi, lăcrimoşi.

— Vă rog, *monsieur*, zise Madeleine. Spuneţi-i stăpânului că Madeleine, slujnica doctorului Reinhart, e la uşă şi are mare nevoie de ajutorul lui.

După câteva minute ea și Émile fură conduși într-un salon unde ardea un foc strașnic, luminând mobilierul bogat, din lemn lăcuit, și tapiseriile frumoase. Pe un scaun stătea o femeie foarte bătrână și cosea. Lefèvre se ridică la intrarea lui Madeleine și ea văzu atunci că era tras la față și slăbise.

Peste costum își pusese un halat matlasat.

— Madeleine. Ce te aduce aici? A, ai venit cu nepoțelul. E bolnav?

— Pot să vă vorbesc între patru ochi, *monsieur*? Nu vă răpesc mult timp.

— Desigur. Se întoarse spre bătrâna care cosea mărunt și nu părea să dea atenție musafirei: Mamă, revin în scurt timp. *Mademoiselle*, vino cu mine!

Îi conduse pe ea și pe Émile pe o ușă aflată în celălalt capăt al camerei și coborâră o scară răsucită până într-un birou cu lambriuri din lemn închis la culoare. Madeleine văzu borcane cu specimene la fel cu cele pe care le ținea Reinhart în atelier și desene anatomice atârnate pe pereți. Émile făcu ochii mari când trecu pe lângă ele.

Lefèvre aprinse câteva lămpi de perete și îi invită să ia loc pe niște scaune tapițate cu piele.

— Te ascult, Madeleine.

— *Monsieur*, spuse în șoaptă, e vorba de domnul doctor Reinhart. L-am văzut în temniță.

— Cum se simte?

Madeleine aruncă o privire spre Émile, dar băiatul nu era atent. Se uita la borcanele cu părți anatomice și la un craniu crăpat într-o parte.

— E îngrozitor de bolnav, murmură. Spune că are febră de temniță și sângele otrăvit. Și mai multe oase rupte. I-au zdrobit picioarele.

— *Mon Dieu*, exclamă Lefèvre frecându-se pe frunte. Am auzit că e bolnav, dar ce-mi spui e infam, inuman. Cum ai intrat acolo?

— M-a ajutat un prieten, minți ea. E temnicer acolo. M-am rugat de el și m-a lăsat să-l văd, dar n-are să mă mai lase.

— Bravo, foarte bine ai făcut, Madeleine. Foarte bine. Am vrut și eu să ajung la el, dar n-am putut. Ar fi trebuit să mai încerc. Ar fi trebuit să încerc și pe altă cale. De la prietenii mei din palat nu primesc nici o veste despre ce naiba se întâmplă.

— *Monsieur*, vă implor să mai stăruiți, până nu e prea târziu. Mergeți dumneavoastră înșivă la Châtelet și spuneți-le că e pe moarte.

Mie nu-mi dau ascultare.

— Așa am să fac, fără zăbavă. Mai întâi să-i prepar o doctorie pentru febră și un unguent pentru răni. Ce altceva, ce altceva?, zise pentru sine însuși ridicându-se în picioare. Aș fi pus-o pe Marthe să gătească ceva hrănitor ca să iau cu mine, dar toți servitorii sunt plecați. De fapt, e o întâmplare fericită că ai venit acum, pentru că plec din Paris chiar în noaptea asta. Se uită la Émile, care tușea, la trupul lui slăbuț. Poate să pregătesc ceva și pentru nepotul tău?

— *Monsieur*, v-aș fi foarte recunoscătoare. Suferă de plămâni de multă vreme și nici una din doctoriile încercate nu i-a fost de folos.

În timp ce aștepta, Madeleine se plimbă în sus și în jos pe coridor, aruncând câte o privire la borcane: ici, parcă o inimă cufundată în alcool, colo o mână fantomatică plutind.

— De ce le ține în borcane, Madou? întrebă Émile uitându-se fascinat la niște felii albe, umflate, din ceva ce se numea „cerebellum".

Madeleine se șterse pe față cu șorțul.

— Pentru învățare, scumpule. Sunt păstrate pentru ca și alții să învețe cum arată și ce fac diferite părți ale corpului. Cel puțin așa mi-a spus Véronique.

Își aminti cum îl explica Véronique ce se afla în borcane în prima zi când venise în casa ceasornicarului și îi arătase păianjenul mișcător. Lui Madeleine i se păruse că o privește cam de sus – încă o persoană care voia s-o pună la locul ei! –, însă lui Véronique nici nu-i trecuse prin gând. Ea se simțea singură și atât.

Dintr-odată uită de amintiri căci văzu, pe un raft de jos, o ureche pusă întrun borcan, o ureche negricioasă, cu lobul găurit. Timpul se opri în loc și în fața ochilor îi apăru Victor, cu cerculușul de argint în urechea dreaptă și fețișoara de copil pus pe șotii.

— Uite, asta e.

Lui Madeleine îi înghețase sângele în vine. Lefèvre stătea chiar în spatele ei și, când se întoarse, îi văzu ochii ca două hăuri întunecate ațintiți asupra ei.

— Am făcut și o poțiune contra tusei pentru nepotul tău. Să-l aduci iar, când avem mai mult timp.

Madeleine abia mai respira. Să fi văzut la ce se uita? Ghicise la ce se gândea?

— Mulțumesc, *monsieur*. Sunteți prea bun.

— N-ai pentru ce, n-ai pentru ce. Acum vă cer iertare că vă dau afară, dar trebuie să merg neîntârziat la închisoare.

O conduse înapoi pe scară, vorbindu-i despre cum se străduise să intre la Reinhart, cum era îngrijorat din cauza lui, însă regele refuzase să-l asculte.

În tot acest timp Madeleine nu-şi putea lua gândul de la urechea din borcan; se întreba dacă Lefèvre înţelesese ce văzuse şi ce era în mintea ei. Îl simţea pe Lefèvre aproape, prea aproape, se gândea la cât de albă şi uscată îi era pielea, cât de întunecaţi ochii. Vedea pudra de pe perucă risipită pe umeri, mirosea alifia care îi rămăsese pe mâini. Trebuia să ajungă la uşă împreună cu Émile. Trebuia să iasă din casa asta.

Intraseră pe un coridor lung, cu covor pe jos şi portrete sumbre înşirate pe pereţi. Émile rămăsese în urmă, uitându-se la un băiat cu un câine. Se întoarse spre el, întinse braţul, deschise gura ca să-i vorbească, şi atunci simţi aerul mişcându-se în spatele ei, apoi lovitura, şi totul se cufundă în beznă.

27

Bătea un ceas. În apropiere se auzea hârâitul unei maşinării. Încet, încet, nesocotind durerea, Madeleine se lupta să se trezească. Avea gâtul uscat ca iasca, limba încleiată. Când deschise ochii zări flacăra tremurătoare a lămpii care ardea ceva mai încolo în cameră. Cât să fi fost ceasul? Miezul nopţii?

Mai târziu? Rotiţele minţii ei abia se învârteau în timp ce se zbătea să se ridice în capul oaselor; iar capul o durea atât de tare că îi venea să urle. Vru să ducă mâna la frunte şi abia atunci descoperi că mâinile îi erau legate. La fel şi picioarele, prinse, pe cât îşi dădu seama, de un fel de blat sau masă de lucru.

O năpădi un val de greaţă, apoi o cuprinse groaza văzând în cealaltă parte a camerei, pe altă masă, alt trup, mult mai mic decât al ei: Émile.

„O să am grijă de el“, îi promisese surorii ei. „N-o să păţească nimic.“ Şi îl adusese tocmai aici, în bârlogul unui dement.

— Te-ai şi trezit? Era Lefèvre, care îşi pusese un şorţ peste costum.

Totdeauna mi-am zis că eşti prea iute, că ştii cam multe pentru o servitoare.

N-ar fi trebuit să-ți bagi nasul în treburi care nu te privesc, nu crezi? Ei, acum asta e. Nu mai ai ce face.

— Nepotul meu, îngăimă Madeleine. Vă rog, dați-i drumul. E doar un copil. Nu aveți de ce să-l omorâți.

— Ei, dar nici nu prea are de ce trăi, nu? făcu Lefèvre batjocoritor. E doar un orfan sau aproape. Ce-o să se aleagă de el după ce tu n-ai să mai fii? O să ducă o viață amărâtă, fără rost, la fel ca atâția din orașul ăsta. Prin moarte, în schimb, își va găsi un rost. Are să valoreze ceva, pentru prima oară în viața lui. Va contribui la progresul științei.

Știința. Era trează, sau visa?

— Care știință?

— Știința reanimării, Madeleine. Știința de a reda viața.

Umbrele se înghesuiau în jurul ei, amenințând s-o copleșească. Trăia un coșmar oribil.

— Ce noroc că ți-ai adus nepotul cu tine astă-seară! Copiii, s-a vădit, sunt în general subiecți mai buni decât adulții, poate fiindcă forța lor vitală e mai puternică, și atunci reacționează mai bine la scânteia electrică. Sigur, băiatul ăsta poate avea o constituție prea fragilă, iar tu ești probabil prea în vârstă, cu toate astea am să încerc.

Madeleine se ridicase până la urmă în capul oaselor; își aminti ce spunea Lefèvre despre reînviere, își aminti de bagheta din care țâșneau scântei.

— Ați omorât copii și ați încercat să-i readuceți la viață.

— Nu doar am încercat, spuse cu iritare în glas. O dată chiar am izbutit. A trăit doar câteva minute înainte să se întoarcă pe lumea cealaltă, dar a fost o reușită fără tăgadă. De aceea trebuie să insist, pricepi, până când știu întreg răspunsul. Și nu uita că în orașul ăsta mor în fiecare an sute, dacă nu chiar mii de copii: nou-născuți lăsați să înghețe în pragul caselor, copii abandonați lăsați să moară de foame în orfelinate sau să se stingă în condiții mizere. N-am făcut decât să aleg câțiva din armata de oropsiți ai sorții și să-i folosesc pentru cercetările mele.

Madeleine îl privea îngrozită. Lefèvre avea mințile pierdute. Hotărâse că unele vieți nu au nici o valoare doar ca să se dezvinovățească pentru ce făcea.

Roti ochii prin cameră: fiole cu diverse lichide, sticle cu pulberi, mojare și pisăloage, cărți și boluri. Nici un obiect la îndemână. Trebuia

să-l țină de vorbă. Să nu-l lase să se apropie de Émile.

— Stăpâna mea și-a dat seama, nu-i așa?

— Din nefericire, da, se strâmbă el. La fel ca tine, punea prea multe întrebări, își băga nasul unde nu-i fierbea oala. Mi-am zis că poate pricepe.

Era, după cum îți aduci aminte, o fată deosebită, care înțelegea destul de bine medicina. Dar îmi închipui că educația primită la mănăstire mai degrabă întunecă mintea. A luat-o la fugă.

— Ați urmărit-o și ați ucis-o.

— Cum am spus, o întâmplare nefericită.

Întâmplare nefericită. Cum adică întâmplare? Madeleine credea cu tărie că întâmplarea nu avea nimic de-a face aici; era vorba doar de încercarea lui Lefèvre de a-și justifica cruzimea, tratându-i pe ceilalți ca pe niște gunoaie.

Întoarse iar capul spre Émile. Trupul lui, întins pe masă, era atât de mic, de neajutorat.

— Nu-ți face griji, zise Lefèvre urmărindu-i privirea. Nu l-am omorât – era prea periculos în starea lui de slăbiciune. I-am spus că ai leșinat și m-am mulțumit să-i pun un somnifer în ciocolată. Acum doarme fericit.

Deși era încă buimăcită, Madeleine se căznea să găsească o ieșire. Putea face ori spune ceva ca să-l înduplece să-i dea drumul lui Émile? Îi putea oferi ceva în schimb? Nu avea nimic, nu păstrase nimic, pierduse totul.

— L-ați omorât pe Victor.

— Care Victor?

— Băiatul negru, sclavul.

Lefèvre nu știa nici măcar cum îl cheamă.

— A, da. Am încercat cu tot felul de subiecți, ca să văd dacă răspund diferit la tratament. Că veni vorba, prefer să spun „a adormi“, fiindcă asta și fac. Fără violență. Te asigur că aproape toți subiecții au venit de bunăvoie și au fost bine tratați.

— Până când i-ați „adormit“?

— Întocmai.

Meșterea ceva la un aparat făcut dintr-o roată, sârme și un vas de sticlă plin cu apă.

— Mai am de lucru la maşinărie. Chiar mi-ar fi prins bine ajutorul lui Reinhart, însă am aflat că nu voia să ducă ideea mai departe. Are nişte convingeri învechite despre caracterul sacru al vieţii, iar acum propria viaţă îl părăseşte.

Madeleine îşi aduse aminte ce îi povestise Edme în prima zi petrecută în casa doctorului Reinhart, şi anume că stăpânul ei credea că orice viaţă omenească e preţioasă. Oricât de ciudat ar fi fost, el nu l-ar fi ajutat niciodată pe Lefèvre. Ar fi înţeles pe dată ce monstru este.

— Doctorul Reinhart nu ştia ce faceţi, aşa-i?

— Nu. Aşteptam momentul potrivit ca să discut cu el, dar a intervenit povestea cu Véronique, spuse clătinând din cap şi meşterind mai departe.

Povestea. A dat peste ea cu un cal care a călcat-o în picioare. Madeleine se uită spre rafturi căutând ceva care să-i servească drept armă – o sticlă spartă, un cuţit. Şi atunci văzu, în spatele lui Lefèvre, instrumentele chirurgicale aranjate pe o pânză: un bisturiu, o lanţetă, un fierăstrău pentru amputări şi multe alte obiecte de oţel. Dar, chiar dacă şi-ar fi dezlegat mâinile, n-ar fi avut cum să-şi elibereze picioarele şi nu avea nimic la îndemână.

— Totuşi, nu dumneavoastră aţi mânuit păpuşa mecanică.

Lefèvre încremeni o clipă, şi când răspunse vocea îi era încordată.

— Nu. Nu, trebuie că e mâna unui scamator de la Curte, care a vrut să stârnească scandal şi confuzie.

— Şi care ştie ce aţi făcut.

Lefèvre îşi feri privirea.

— Nu văd cum. Oricum, zise mai înviorat, am vorbit din nou cu regele şi cred că în sfârşit s-a luminat. Cred că automatul va fi distrus şi astfel o să se termine cu jocurile astea de copii. Munca mea va căpăta atenţia cuvenită.

Regele. Regele cu dragostea lui pentru automate şi obsesia pentru morţi.

— Regele ştie? întrebă în şoaptă. Ştie ceva din ce se petrece aici?

— Draga mea, pentru el mă ocup de lucrarea asta. E patronul meu regal, răspunse Lefèvre zâmbindu-i ca unui copil nătâng. Ludovic însuşi a vrut să cercetez reanimarea până la capăt după ce a aflat de lucrurile care mă interesează. O ambiţie nobilă din partea lui, să vrea să

încurajeze cercetările ştiinţifice în acest domeniu, aşa gândesc. Prin urmare, înţelegi că n-ar fi avut nici un rost să încerci să dai alarma.

Vasăzică asta voise păpuşa să spună când scrisese mesajul: că hoţul de copii se află sub protecţia regelui. Nu avusese sorţi de izbândă de la bun început.

— Era îngrijorat, firește, că vor fi unele tulburări, de aceea nu voia să folosim ca subiecţi decât copiii nedoriţi din rândurile *bas peuple*, pentru că aveau oricum o existență mizerabilă.

— Adică viaţa lor nu valora nimic.

— Sacrificiul e necesar pentru progres, Madeleine. Orice pas înainte a fost făcut cu suferinţă. Orice vindecare e plătită cu durere. Închipuie-ţi o clipă că am fi reuşit, că am fi putut reînnoi viaţa, că am fi găsit secretul nemuririi.

Totul ar fi schimbat, lumea noastră întunecată ar fi fost inundată de lumină. Ia gândeşte-te, fato!

Mintea lui Madeleine aproape se limpezise, deşi capul încă îi mai zvâcnea de durere. Lefèvre trăgea maşinăria spre ea. Trebuia să câştige timp cu orice preţ, să-l facă să-i vorbească de succesele lui.

— Cum mă veţi… adormi?

— Asfixiere, lipsire de aer. Ai auzit fără îndoială că unii criminali au înviat după ce au fost spânzuraţi. Proştii cred că sunt miracole, însă eu înţeleg altceva de aici: că, în anumite împrejurări, când forţele vieţii şi morţii sunt în cumpănă, viaţa se poate întoarce. Am încercat şi prin înecare, dar cele mai bune rezultate le-am obţinut cu asfixierea.

Lipsire de aer. Aşadar o va sugruma? Nu-şi putea îngădui să înţepenească de spaimă, trebuia să-şi ţină firea.

— Totuşi pe Véronique n-aţi încercat s-o readuceţi la viaţă. Aţi lăsat-o pe stradă.

— Mda, a fost o împrejurare regretabilă.

— Cu toate astea ea a revenit la viaţă.

Lefèvre se întoarse către ea cu o figură acră.

— Aia nu e viaţă. E o păpuşă mecanică. Nici nu seamănă cu ceva viu. Nu seamănă defel cu o fată adevărată.

Doar că nu era aşa. Păpuşa semăna foarte mult cu Véronique – era prinsă între viaţă şi moarte – şi, când vorbise, dezvăluise adevărul.

— Atunci cum de vorbeşte păpuşa?

— Vrei să spui cântecelul ăla ridicol? O şmecherie.

— Ba nu, lumea zice că tot mai vorbește și șoptește, cu toate că e încuiată singură într-o cameră.

— Vorbe de clacă! râse el scurt, dar se vedea că îl pusese pe gânduri. Și ce pretind proștii ăia că zice?

— Că e Véronique renăscută și a venit să se răzbune pe cel care a ucis-o.

Înflorise cele auzite, dar nu era departe de ceea ce începuse să creadă.

— E o șmecherie josnică, o glumă a unui curtean înveninat. Se înfuria. Îl judecase greșit. – N-a știut nimeni că moartea ei n-a fost un accident. Nimeni.

Și nimeni nu va băga de seamă că și tu ai murit!

Stătea în spatele ei și Madeleine înțelese că asta urma să se întâmple.

Acum, când nu era pregătită. Îi trase ceva peste cap, ca să nu vadă și nici să poată respira în voie. Era o glugă așa cum se punea spânzuraților, o pânză aspră care îi zgâria obrajii.

— Vă rog, încercă să spună prin glugă, deși i se lipise de buze, apoi, când simți o funie cum i se strânge în jurul gâtului, țipă: Plecați de aici! Lăsați-mă să trăiesc!

În timp ce i împotrivea, căznindu-se să respire, își spuse că vrea să se lupte pentru viață cu ghearele și dinții. Voia să fie iubită, să iubească, să plângă, să râdă, să sufere, și putea face toate aceste lucruri, le merita. Nu putea să-l lase să câștige. Apoi își dădu seama că, dacă voia să trăiască, trebuia să-l facă să creadă că a murit. Nu se mai zbătu și își lăsă corpul moale. Când simți că Lefèvre slăbește strânsoarea se propti cu spatele în masă și aruncă în sus capul, izbindu-l în față. Simți o durere ascuțită, dar auzi trosnetul unui cartilaj și pe Lefèvre strigând de durere. Și mai auzi o bufnitură afară. Ba nu, venea dinăuntru. Zgomot tot mai puternic de pași, țipătul unui bărbat, trosnetul ușii sparte și urletul lui Lefèvre, straniu, aproape neomenesc.

— Nu se poate, striga. Ieși! Nu te apropia de mine!

Madeleine își smulse gluga de pe cap și se ridică pe coate ca să vadă mai bine. În fața ei se afla ceva ce nu avea cum să fie acolo, și totuși era: fata mecanică, în rochia ei argintie; nu mai stătea așezată la birou, ci intrase pe ușă și se îndrepta spre ei.

28

Lefèvre se lipise cu spatele de o bibliotecă. Faţa îi părea şi mai albă din cauza sângelui care îi curgea din nas.

— Cine face aşa ceva? Cine îşi bate joc de mine? Te asigur că va plăti.

Tăcere, apoi păpuşa se puse încet în mişcare. Mergea ţeapănă, aplecată într-o parte, dar se apropia tot mai mult de Lefèvre, care tremura precum un copil îngrozit.

— Să nu te apropii de mine!

Înşfăcă unul din borcanele cu specimene şi îl aruncă spre păpuşă, dar nu o nimeri, şi conţinutul se împrăştie pe covor.

— Cine a făcut-o? Chiar Reinhart? Cum Dumnezeu de-a izbutit?

Madeleine tremura şi ea, dinţii îi clănţăneau. Acum, că fata mecanică se apropiase, văzu că ochii ei verzi de sticlă erau înfricoşător de reali şi obrajii de porţelan luceau la fel ca pielea adevărată. Despre asta să fi vorbit Reinhart când spusese că Véronique trăieşte? Să fi preschimbat o păpuşă întoarsă cu cheia într-o fiinţă vie, în stare să meargă singură?

— Ia vorbeşte-mi, dacă eşti aşa deşteaptă. Spune, e opera lui Reinhart? întrebă cu voce ascuţită, aproape ţipând. El te-a trezit din morţi?

Păpuşa se opri la doi paşi de el. Apoi se auzi o voce, mai joasă decât a lui Véronique, mai tărăgănată, dar adevărată:

— M-am trezit singură, cu puţin ajutor. M-am ridicat din locul unde ai dat cu şareta peste mine şi m-am reparat singură.

Simţind o mână pe braţ, Madeleine fu cât pe ce să ţipe, dar văzu că lângă ea e Joseph, cât se poate de real, şi o priveşte îngrijorat. Scosese un briceag şi se apucă să taie frânghia cu care îi erau legate încheieturile mâinilor şi gleznele.

— Fii pe pace, Madeleine, îi şopti cu blândeţe. După tine îl eliberăm pe băiat.

— Nu înțeleg, zise Madeleine cu ochii la el. Ce se întâmplă? Cum e cu putință ca păpușa să fie aici?

Joseph o mângâie pe obraz.

— Uită-te la ea, Madeleine. Uită-te la ea.

Madeleine o privi și lucrurile nu-i mai părură la fel. Era din nou în sala oglinzilor, la Versailles, și vedea fata mecanică scriind singură, pe cât s-ar fi zis. Auzea vocea cântând, aceeași voce pe care o auzise acum. Își aminti cum stăruia Reinhart ca nimeni să nu se atingă de piedestal, nici să nu încerce să miște păpușa din loc. Își aminti cum stătuse stăpâna ei întinsă pe jos, cu ochii în tavan, și îi spusese că reușise.

Și atunci se lămuri. Véronique stătuse ascunsă în automat. Acolo fusese tot timpul.

29

Véronique

Era acum aproape de Lefèvre, atât de aproape că îi vedea vinișoarele roșii răsucite în albul ochilor și firele de păr din barbă. Omul ăsta ajunsese așa de obsedat de valoarea proprie, încât îi trata pe ceilalți ca pe niște gunoaie. Omul ăsta hotărâse, văzând că i-a ghicit jocul, s-o zdrobească și pe ea.

— Ceea ce faceți nu e progres. E o ticăloșie. V-ați îndreptat spre cei mai slabi și lipsiți de apărare și ați abuzat de ei. O să ardeți în fundul Iadului!

— Am făcut ce mi-a cerut regele însuși. Regele, trimisul lui Dumnezeu pe pământ!

Ei, da, Dumnezeu, invocat oricând era nevoie să fie justificată cruzimea.

Nu tot Dumnezeu îi vorbise surorii Cécile îndemnând-o să-și pună elevele la încercare? Nu tot Dumnezeu decretase că sufletul lui Clémentine nu e îndeajuns de puternic? Nu Dumnezeul ei. Acesta nu făcuse așa ceva, nici nu trăia prin regele ale cărui mâini cât se poate de omenești încercaseră s-o pipăie.

— E doar un om, răspunse Véronique. La fel ca toți ceilalți, adăugă privindu-l țintă.

— E în joc progresul, nu pricepi? întrebă Lefèvre cu voce ascuțită, lingușitoare. La unele vieți trebuie să renunți pentru ca omenirea să meargă înainte.

Véronique se uită în ochii lui injectați.

— V-ați convins singur că așa e bine? Că puteți să-i ucideți pe cei fără apărare ca să prelungiți viețile celor bogați?

Lefèvre tăcu o bună bucată de vreme. Bineînțeles că nu avea ce să răspundă. Se uita la ea și pupilele îi erau două puncte întunecate.

— *Mademoiselle*, apropie-te de mine.

Era glasul slujnicei, care îi spionase pe toți. Ar fi îndreptățită s-o urască.

— Lasă-mă în pace!

— Te rog, *mademoiselle*. Dă-te la o parte, spuse Madeleine venind spre ea, cu fața plină de sânge.

Véronique se întoarse și văzu o sclipire de lumină deasupra ei – un cuțit.

Apoi simți un curent de aer, o siluetă neagră se mișcă în fața ei, auzi un strigăt, un țipăt și o bufnitură când trupul lui Lefèvre se izbi de rafturi, după care vasele de sticlă și bolurile de porțelan se făcură zeci de cioburi pe podea.

Câteva clipe rămase nemișcată, cu ochii la trupul lui Lefèvre care încă se mai zbătea, cu mâna apăsată în zadar pe piept, în mijlocul unei bălțoace de sânge tot mai întinse. Își dădu seama nedeslușit că Joseph se apropia de Madeleine și ceva de metal căzu zăngănind pe jos.

Apoi de afară se auziră tropăit de cizme și strigătele soldaților.

— Deschideți! În numele regelui!

Doar că nu regele îi trimisese, desigur, ci *Madame* de Pompadour.

30

Véronique

— Am hotărât că e mai simplu să fiu moartă decât vie, înțelegi?

Véronique stătea în fața lui Madeleine în atelierul de la Luvru, printre hârtii și piese împrăștiate. Afară se auzea din când în când o salvă de pușcă și, în depărtare, bătăi de tobă. În camerele de la etaj,

murmur de voci întretăiat de câte un țipăt: Reinhart fusese scos din temniță, însă nu se știa dacă va supraviețui.

Privea fața lui Madeleine, albă, murdară de praf, fața de care îi fusese așa dor, în ciuda a tot ce știa acum.

— Și îmi dădusem seama că lucrezi pentru poliție, așadar nu-ți puteam împărtăși nimic.

Madeleine închise ochii strâns. Pe obraz avea numai răni.

— De asta m-am și temut, șopti. Nu pot să spun decât că nu am avut de ales, ca să scap de ceva mult mai rău. Și să-l salvez pe Émile, adăugă frângându-și mâinile. Pe urmă mi-a părut rău, dar nu mai aveam ce face.

Eram prinsă ca într-o capcană.

Véronique ghicise cum stăteau lucrurile când îi văzuse arsura pe braț și pricepuse că Madeleine era strânsă cu ușa. Înțelesese multe lucruri: de ce era atât de rezervată și mereu atentă la ce se petrecea în jur, de ce își ascundea gândurile. Apoi găsise în cămin un bilet pe jumătate ars: „Vino imediat la Châtelet.“ De ce să fie chemată la comandamentul poliției?

— M-ai mințit. Ne-ai mințit pe toți.

— Așa e.

— Te-ai prefăcut că-mi ești prietenă.

— Nu m-am prefăcut.

Véronique o privi cercetător: avea un obraz frumos și altul hâd, urâțit de cineva. „Ceva mult mai rău.“

— Nepotul tău tot mai doarme?

— S-a trezit puțin, năuc, și a adormit la loc. Lefèvre i-a dat o doză puternică. Cred că ar trebui să-i fie recunoscător.

Rămaseră tăcute o vreme, fiecare cu gândurile ei. Oamenii doamnei de Pompadour nu întrebaseră cine mânuise lanseta rănindu-l pe doctor, ci doar le porunciseră să plece pe dată. Se întorseseră împreună la Luvru ca să se odihnească și să aștepte.

Madeleine ridică spre Véronique ochii plini de vinișoare roșii. Aceasta crezu că o va ruga de iertare și îi va da o explicație, dar nu fu așa. În schimb, o întrebă:

— Îmi spui, te rog, ce s-a întâmplat? Îmi spui cum ai construit fata mecanică?

Véronique zâmbi din colțul gurii.

— Cu multă muncă și imaginație, cum au fost făcute dintotdeauna invențiile tatei. Ludovic dorea ca tata să facă un automat care să respire de-adevăratelea, să sângereze și să se miște. Vaucanson a încercat în van, așa că tata a mers mai departe; s-a căznit săptămâni în șir să construiască mecanismul datorită căruia Mesagera să fie învățată să scrie. A muncit zi și noapte ca s-o facă să respire prin foale și să verse lacrimi false – picături de apă. Tăcu puțin. L-am ajutat la început, îți amintești. Dar pe urmă am murit, firește.

Pentru că, după zile lungi de îndoială și teamă, când pusese cap la cap frânturi din ce văzuse și auzise, sfârșise prin a găsi dovada: îl văzuse pe Lefèvre scoțând din trăsură trupul inert al unui copil. Retrăi acea clipă, când fugise din casa lui Lefèvre spre luminile din Place Baudoyer; tocurile îi țăcăneau pe caldarâm, inima i se zbătea în piept, auzea tot mai aproape huruitul roților trăsurii, simțea mirosul calului, apoi bubuitul inimii ei îi răsună în urechi. O lăsase să zacă cu fața în noroi, nemișcată, însă făcuse o greșeală uriașă: el, omul obsedat de hotarul dintre viață și moarte, își închipuise fără nici un temei că fata peste care dăduse e moartă.

— Vasăzică tatăl tău a știut chiar de la început că trăiești? Dar a venit un om de la Luvru cu un bilet. Doctorul Reinhart a spus că ți-a recunoscut trupul!

— Omul acela a adus un bilet de la mine, în care îi spuneam tatei să vină acasă la femeia care mă găsise și mă îngrijea.

Când ajunsese la căsuța sărăcăcioasă a femeii era năucit, nu-i venea să creadă. Véronique nu se gândise cât de îndurerat avea să fie tatăl ei, aproape amuțit de suferință, când va vedea în ce stare este.

— Fiica mea, fiica mea, repeta întruna, de parcă abia atunci înțelegea cine este. Am dat greș, nu te-am apărat. Eram cu gândul doar la ce îmi ceruse regele și n-am văzut ce face el însuși, nici pe cine sprijină. M-am pierdut în visuri despre mașini mișcătoare în loc să fiu cu ochii doar la tine.

Nu fusese zdrobită sub copitele calului, dar rănile erau grave. După câtva timp o mutase pe Véronique în vechea lor casă din Place Dauphine, dar păstrase obloanele ferecate și nu măturase treptele de la intrare, ca să dea impresia că nu stă nimeni acolo. Găsise o femeie să aibă grijă de ea, o bătrână cocârjată, slabă ca un păianjen, cea care avea să pregătească trupul pentru înmormântare, punând masca de ceară

făcută de tatăl ei cu mult timp înainte pe păpușa anatomică. Era o minciună sinistră, într-adevăr, dar era nevoie ca toată lumea să creadă că a murit. Numai astfel putea scăpa cu viață.

Cât stătuse în casa din Place Dauphine ca să se vindece, cugetase. Reinhart venea s-o vadă ori de câte ori putea. Stătea mult timp lângă patul ei, rozându-și în tăcere unghiile.

— Trebuie să-i oprească cineva, spunea din când în când. Să-i pedepsească. Pentru tot ce-au făcut.

Îi povestise atunci nu doar despre Lefèvre, ci și de ce se întâmplase la mănăstire: cum încercase s-o ajute pe Clémentine după ce o închiseseră, ducându-i pe furiș mâncare noaptea în chilia întunecoasă unde o ținuseră zile în șir; cum nu-și dăduse seama cât de rău se îmbolnăvise, cu toate că devenise apatică și avea încheieturile subțiri ca niște bețe. Cât de rușinată se simțise, până în adâncul sufletului, în noaptea când dăduse o fugă până la chilia sordidă și o găsise pe Clémentine moartă, înțepenită.

— Trebuia să-mi scrii, zisese tatăl ei. Trebuia să mă chemi fără întârziere!

— Erai departe, tată, și abia dacă te cunoșteam.

Avea cincisprezece ani și îi era frică. Nu știa ce-ar fi putut spune. De fapt, nu știa cum va reacționa ea însăși, mânată nu atât de mâhnire, cât de o furie năprasnică, pustiitoare.

În vechea lor casă din Place Dauphine, Véronique stătuse trei zile în pat ca să se facă bine; se gândea la tot felul de lucruri, ascultând zarva crescândă de pe străzi. De câte ori venea, tatăl ei îi povestea cum înaintase cu lucrul la păpușa mecanică și că oamenii erau tot mai nemulțumiți. Vorbeau despre cum vor pleca din Paris și se întrebau dacă exista o persoană cu autoritate la care puteau merge. Desigur, nu era, pentru că nu aveai cum să te pui cu regele. Cine i-ar fi crezut? Și cum să te încrezi că cel căruia i-ai fi spus – polițist, comisar, ministru – nu s-ar fi dus drept la Ludovic?

În a treia zi, când lumina cenușie a zorilor pătrunse în camera ei, Véronique găsi în sfârșit răspuns la întrebările lor. Aveau să se folosească de creatura pe care le-o comandase regele însuși, s-o modifice așa încât s-o întoarcă împotriva lui. Aveau să se folosească de păpușa aproape terminată ca să dea totul în vileag.

Tatăl ei se codise la început – i se părea prea periculos. Ce altceva puteau face, întrebase Véronique. Să fugă din Paris și ea să pretindă că n-a văzut ce văzuse? Să-l lase pe Lefèvre să fure mai departe copii ca să-i folosească în experimentele lui smintite? Câte victime aveau să mai fie? Câte fuseseră deja?

Într-adevăr, pe de o parte își dorea să-i oprească, să-i salveze pe copii tot așa cum își dorise s-o salveze pe Clémentine, dar nu izbutise. Pe de altă parte voia și să rănească, să înspăimânte. Bărbați ca ei, care avuseseră mereu tot ce poftiseră, porunciseră să fie luați copiii de pe stradă ca niște zaharicale din vitrina unei prăvălii. Voia să-i vadă suferind. Voia să-i învețe minte. Regele ceruse ceva uimitor și, martor îi era Dumnezeu, asta avea să primească!

— Și tu erai ascunsă în piedestal, zise Madeleine.

— Când și când, da. Se vădește că uneori e folositor să fii mic.

Fusese ideea ei și ea pusese totul la cale. „O să așezăm păpușa pe un piedestal, tată, cum a făcut Vaucanson când a inventat Cântărețul din flaut. Și mă ascund acolo."

— Bine, dar se spune că învățații au cercetat păpușa!

— Așa e, însă am avut grijă să mă ascund altundeva din vreme. N-am stat înăuntru decât când trebuia să cânte, să șoptească ori să se miște singură.

Putea să scrie și să plângă dacă o pregăteam dinainte. Dar ultima oară, în Galerie des Glaces, când Mesagera a făcut prima dezvăluire și am pus roșu de cochenilă în apă ca să pară că plânge cu lacrimi de sânge, atunci eram ascunsă în piedestal. Eu am fost cea care a cântat și am pus-o să scrie al doilea mesaj, în care vorbeam de moartea mea.

Stătuse ascunsă în piedestal când duseseră păpușa de acolo și o încuiaseră într-o încăpere. De teamă, dar și de încântare, de-abia mai respira în locul acela oricum strâmt. Rămăsese acolo două zile, hrănindu-se cu mâncarea și apa pe care le adusese cu ea, două zile în care aproape înnebunise la gândul că totul depindea acum de ea: să-i facă să creadă că Mesagera e reală. Să-i facă să creadă tot ce spunea. Noaptea îngânase cântecelul popular pe care îl cânta Clémentine:

Împrumută-mi pana ta
Ca să scriu un bilețel
Lumânarea mi s-a stins

Nici foc nu mai am defel.
Deschide-mi dară ușa
Pentru numele Domnului.

Își amintise de seara când murise Clémentine, cu doi ani înainte: călugărițele și novicele adunate în capelă ca să se roage și să cânte pentru sora lor căzută. Unele tăceau, altele plângeau, multe erau albe la față de spaimă, altele de oroare, simțindu-se vinovate. Când sora Cécile ieșise în față ca să vorbească, una dintre fete scosese un țipăt pătrunzător. Căci, în spatele surorii Cécile, statuia lui Isus plângea. Numai că nu vărsa lacrimi de durere obișnuite. Plângea cu lacrimi de sânge care se prelingeau pe trupul lui chinuit.

Așa că, orice ar fi încercat sora Cécile să-și spună sie însăși, oricât ar fi vrut să se dezvinovățească pentru ceea ce făcuse, știa acum că Dumnezeu o pedepsește și sufletul îi e blestemat în vecii vecilor.

Nu știuse nimeni că Véronique pusese totul la cale. Cine ar fi bănuit că o copilă cuminte plănuiește o astfel de răzbunare? Dacă s-ar fi uitat mai bine la cărțile după care studia, dacă ar fi văzut diavolii cu limba neagră și Cristoșii mecanici, poate că i-ar fi dat de gândit cuiva. Dar de astea nu știa decât Clémentine, a cărei viață fusese curmată. Faptul că doar ea știa îi dăduse putere, o ținuse în viață până când venise trăsura care o dusese la Paris, departe de locul care îi ucisese singura prietenă.

Așijderea, nimeni nu ghicise că ea făcea păpușa să scrie și să cânte – nici învățații, nici spectatorii, nici servitorii, nici regele. Asta până când venise *Madame* de Pompadour s-o vadă și se dovedise mai ageră decât toți.

— I-ai mărturisit totul? vru Madeleine să știe.

— Jumătate a ghicit singură. A promis că o să aibă grijă ea de Lefèvre – de fapt, venise la Paris ca să vegheze personal să fie totul dus la îndeplinire. De aceea am alergat la ea când am aflat de la Joseph că te-ai dus acasă la Lefèvre cu nepotul tău.

— Credeam că e om cumsecade. Că ne va ajuta. N-am fost prea bună de iscoadă, pe cât se vede.

— Își crease imaginea unui om blajin, bun la suflet, ca să ascundă hăul dinăuntru. Tu nu aveai de unde știi. Nimeni nu avea cum să știe. Până și tata a fost păcălit, și el îl cunoștea de o viață, nu uita.

Fusese singurul lui prieten adevărat și Lefèvre se dovedise fals ca pietrele din broșa unei femei de stradă.

— Și cu regele cum rămâne? De unde știm că nu va angaja pe altcineva ca să ducă mai departe ce a făcut Lefèvre?

— *Madame* de Pompadour spune că e stăpână pe situație, dar nu știu câtă putere are.

— Cred că poliția ascultă de ea; cel puțin pe mine m-au angajat la ordinul ei, zise Madeleine ferindu-se s-o privească în ochi.

De durere și spaimă fața ei căpătase o nuanță ușor cenușie, gândi Véronique.

— Madeleine, mi-ai spus nu demult că voiai să scapi. De ce anume voiai să scapi?

O văzu cum se crispează.

— Mai bine nu spun, *mademoiselle*.

— Crezi că mă mai sperii de ceva, după câte am văzut în ultimele săptămâni?

— Poate că da.

— Ia s-auzim.

Madeleine trase aer în piept.

— Ți-am spus odată că am avut o soră mezină care a murit.

— Mi-aduc aminte. Suzette.

— Mama lui Émile, încuviință Madeleine. A murit dând naștere. N-a avut lângă ea un doctor sau pe cineva ca tatăl tău, fiindcă mama n-a vrut să dea bani pe doctor; a chemat în schimb o femeie care se dădea drept moașă. Iar bebelușul nu voia să iasă. A durat două zile și apoi a murit, cu copilul în pântece. Avea nouăsprezece ani.

— Nouăsprezece. Asta înseamnă că pe Émile…

— L-a născut la doisprezece ani.

Véronique se îngrozi.

— Cine e tatăl lui?

Madeleine zâmbi strâmb.

— Tatăl ar putea fi oricare din mulții bărbați care îi plăteau mamei ca să se culce cu ea. Dădu din cap, și Véronique se înfioră. Eu m-am întărit cu vârsta.

Am fost nevoită. Și apoi, când a murit Suzette, a murit și o parte din mine.

Nu-ți spun toate astea căutând să mă dezvinovățesc pentru ce am acceptat să fac, dar așa s-au petrecut lucrurile. Nu-mi păsa de tine, nici de ai tăi. De fapt, nu-mi păsa de nimeni. Nu voiam decât să scap. Să-l scot pe Émile de acolo.

Așa îi promisesem lui Suzette.

— Și poliția te-a plătit bine, fără îndoială.

— Ei, așa au zis! pufni Madeleine. Am visat ca o proastă că am să folosesc banii ca să deschid o prăvălie de *oiseleur*, ca a tatei, și să-l țin pe Émile cu mine. Dar nu mi-au dat nimic, nici un bănuț. Mereu mai aveam ceva de făcut, altfel m-ar fi pedepsit, m-ar fi aruncat în temniță și mi l-ar fi luat pe Émile.

Iar acum vor spune că am omorât un nobil. Vezi, prin urmare, că m-am zbătut în zadar.

Véronique o privea gânditoare. S-o învinuiască pentru ce făcuse? Poate că și ea ar fi făcut la fel dacă n-ar fi fost prizonieră într-o mănăstire, ci într-un bordel.

— Și acum?

Madeleine ridică din umeri.

— Aș putea încerca să fug, dar n-ar avea rost. Au să dea ordin să mă oprească la porțile orașului și, pe deasupra, poliția mi-a luat actele.

— Îți închipui că te-ar pedepsi, însă nimeni nu știe ce s-a întâmplat în camera aceea, în afară de mine, de tine și de Joseph. Și până acum n-a întrebat nimeni.

Se întoarseră amândouă când ușa se deschise și văzură un băiețel ciufulit care se freca la ochi.

— Madou? zise buimac. Unde suntem? De ce am venit aici?

Madeleine se grăbi să-l strângă în brațe.

— Suntem acasă la stăpâna mea, *mon petit*. N-ai de ce să-ți fie teamă.

Băiatul se uită bănuitor în jur, la Véronique și prin cameră.

— Unde e omul care mi-a dat ciocolată? A zis că-mi mai dă azi.

— A plecat, spuse Madeleine cu blândețe, dar ciocolată cum face Edme n-ai mai gustat. Hai cu mine.

Când ajunseră în prag, Madeleine se întoarse spre Véronique și o vreme se priviră în tăcere. Apoi îl scoase pe Émile din cameră ținându-l de mână.

31

Jeanne

În grădinile palatului fuseseră atârnate ghirlande luminoase care licăreau asemenea stelelor de pe cerul nopții. Pajiștea fusese acoperită cu valuri de mătase colorată, aerul era parfumat cu smirnă. Cât i-ar plăcea lui Alexandrine, își zise Jeanne uitându-se în jur prin mască. Avea s-o aducă aici în fiecare săptămână. Ludovic n-o mai putea refuza, nu acum, când știa ce știa.

Berryer era așezat în dreapta ei pe un taburet, destul de aproape ca să poată vorbi fără să fie auziți. De dincolo de lac ajungeau până la ei acorduri de vioară. Oricare curtean care ar fi trecut pe acolo ar fi crezut că cei doi sunt un cuplu de aristocrați care se bucură de balul mascat și de compania celuilalt.

Stând așa aproape, Jeanne vedea venele umflate la tâmplele lui Berryer și mușchii încordați ai fălcilor.

— Dar cum puteți fi sigură, doamnă marchiză, că regele avea știință de toate astea?

— Pentru că se potrivește. Se potrivește cu tot ce știu despre Ludovic, cu temerile mele. Și pentru că, la drept vorbind, Nicolas, de ce ar fi făcut orologierul și fiica lui ce au făcut? De ce s-ar fi prins în jocul acela bizar?

Dacă ar fi crezut că e doar mâna doctorului, ar fi venit drept la tine.

În primul moment se îngrozise auzind păpușa că îi vorbește în șoaptă în camera întunecoasă și îi spune că Lefèvre luase copiii, că tot el o ucisese pe Véronique și că regele știa tot. La început crezuse într-adevăr că păpușa vorbește. Dar apoi auzise tremurul din glasul păpușii și înțelesese că sunetul nu venea de la automat, ci de undeva de aproape. Trăsese de draperia de catifea neagră și, într-o clipă, vraja și oroarea dispăruseră. În fața ei stătea o fetișcană – o copilă, mai bine zis – care ținea brațele încrucișate peste piept.

Jeanne apropiase lampa de fața și scosese o exclamație de surpriză și ușurare totodată.

— Tu! Cine ar fi zis!

— Trebuia să-i opresc.

Privise cu atenție fața copilei la lumina lămpii. Era nebună? Murdară era în orice caz, cu șuvițe de păr lipite pe frunte. Pesemne că era acolo de multe zile, adică de când păpușa fusese încuiată în cameră.

— Vino cu mine, îi șoptise. Repede și fără să scoți o vorbă. Ai să-mi povestești totul de-a fir a păr. Ai să-mi spui tot ce știi! Pe urmă am să hotărăsc ce să fac.

În spatele măștii Berryer se albise la față, parcă îi supseseră lipitorile tot sângele, își zise Jeanne.

— Există o scrisoare. Cu privire la anumite sume de bani plătite. Am să v-o arăt. Speram să fie o păcăleală, dar poate că nu e. Nu-mi vine totuși să cred că regele poate fi atât de… de…

— Fără minte? E greu de crezut, nu-i așa, că un bărbat ca el nu a avut în vedere consecințele unei astfel de lucrări sau măcar nu s-a gândit până la capăt la ce înseamnă, dar îmi închipui că s-a convins singur că aduce o contribuție la progresul omenirii.

— Dacă s-ar afla, oamenii s-ar răzvrăti, revoltați.

— O, da! Ce-am văzut până acum e o nimica toată. Ar izbucni răzmeriţe în masă, s-ar ajunge la revoluţie.

Ea și-ar pierde poziția, el – regatul.

— Dar nu se va afla. Se poate da vina numai și numai pe doctorul care, mort fiind, nu se va putea apăra. Mai ai cadavrul lui?

— Da.

— Se știe cum a murit?

Berryer clătină din cap.

— Încă nu i-am chestionat pe cei care erau în cameră și aș zice că nici nu e nevoie.

— Sunt de aceeași părere, spuse întrebându-se dacă Berryer știa de fapt cine îl înjunghiase pe Lefèvre; ea avea o bănuială.

— Ar fi poate mai bine să spunem că l-au ucis gărzile ca să-l împiedice să facă și alte grozăvii. Am putea aranja și un spectacol public, după cum ar părea potrivit. O decapitare sau așa ceva. Oamenilor le plac astfel de lucruri.

— Da, cred că ar avea un efect vindecător.

Asupra ei ca și a mulțimilor. Câtă aroganță la omulețul acela josnic și îngâmfat! Să-și închipuie că poate lua copiii oamenilor și face experimente pe ei, mai rău ca pe niște câini. Să-l împingă pe Ludovic la o asemenea ticăloșie, pretinzând că e știință.

Dinspre un grup aflat nu departe se auziră hohote de râs.

— Nu l-aţi întrebat făţiş? îndrăzni Berryer.

— Nu.

Fapt este că nu găsise în ea puterea să stea de vorbă cu Ludovic. De cu o seară înainte se prefăcuse a fi bolnavă şi ţinuse uşa încuiată. El avea să se înfurie curând şi să-i poruncească să vină la cină, cum făcuse deseori când ea spusese că o doare capul, numai că, de această dată, îşi dădu seama că nu prea îi mai păsa. Mânia lui era nimic pe lângă a ei, şi acum el nu mai avea toate atuurile.

— Voi sta de vorbă cu el mâine. Până atunci ai grijă ca ceasornicarul, fiica lui şi slujnica să fie lăsaţi în pace.

— Dar ştiu prea multe.

— Tocmai de aceea le-am propus un târg astăzi: tăcerea în schimbul vieţii şi promisiunea că regele va fi oprit de la asemenea fapte.

Véronique venise s-o vadă în dimineaţa aceea şi fusese de neclintit. Nu vor spune nimic dacă familiile copiilor vor primi compensaţii, slujnica ei va fi plătită şi protejată, iar pornirilor regelui li se va pune o stavilă. Era primejdios pentru o fată să ceară astfel de lucruri şi pesemne că ştia ce ar putea urma.

Era îndrăzneaţă, nimic de zis, ceea ce mai degrabă îi plăcu lui Jeanne. Ghici că cerea protecţie pentru slujnică fiindcă ea fusese cea care îl omorâse pe Lefèvre; o femeie care a fost sluţită cândva de un bărbat nu va şovăi să pună mâna pe cuţit.

— N-ar fi mai simplu… dădu Berryer din mână.

— Să ne descotorosim de toţi? Da, probabil că ar fi, Nicolas, însă, deoarece fata şi tatăl ei mi-au adus la cunoştinţă toată povestea, nu am de gând să fac aşa ceva.

Berryer cugetă câteva clipe.

— Şi cum vom explica aşa-zisa revenire la viaţă a fetei?

— Un miracol al medicinei, poate? zise marchiza zâmbind. Ludovic ar încuviinţa, nu mă îndoiesc. Sau îi trimitem undeva, afară din Paris, ori în altă ţară. Rămâne să ne hotărâm, dar, deocamdată, nu te atinge de ei. Mai întâi găseşte o cale de a face totul cunoscut poporului în aşa fel încât oamenii să se liniştească şi să nu se mai răzvrătească. Au nevoie să simtă că povestea a fost minuţios cercetată, că s-a făcut dreptate şi aşa mai departe.

— Doar că nu e aşa.

Marchiza ridică o sprânceană.

— Nu tocmai, într-adevăr. Dar până acum nu te-a mustrat conștiința.

Palatul Versailles are propriul lui sistem de justiție. Stai să vorbesc cu Ludovic. După asta trebuie să fim mai atenți.

— Fără încetare, doamnă marchiză. Fără încetare.

Ea dădu aprobator din cap. Nu dăduse atenție ieșirilor lui Ludovic în oraș, deghizat în duce; îl lăsase în voia lui la lecțiile acelea morbide, macabre. De acum va trebui să fie supravegheat tot timpul. Ținut în colivie. Încerca o oarecare tristețe, dar era datoria ei să-l protejeze. O făcea din dragoste – sau ce mai rămăsese ea.

— Că veni vorba, ai aflat ceva să ne pună pe urma celui care a scris poezioarele înveninate, acuzându-mă că am folosit magia neagră în folosul meu, în scopuri infame?

— Încă nu, din păcate. A avut grijă să-și ascundă urmele.

— Așa o fi. Însă noi știm cine este; acum nu mai are însemnătate cât de grijuliu e. Ludovic va fi nevoit să-l pedepsească, oricine ar fi.

Altminteri îi va da de înțeles, cu subtilitate și blândețe, că va acționa.

Echilibrul puterilor se schimbase.

— Și trebuie să plătești iscoada. De slujnică vorbesc. Atât cât îi datorezi, ba chiar mai mult.

Dacă într-adevăr ea îi venise de hac lui Lefèvre, merita să-și primească greutatea în aur.

— Nu pot înțelege cum de n-a primit încă ce i se cuvenea.

Berryer strânse din dinți.

— Cred că îi supraestimați valoarea.

— Cum adică? – Era ceva ce nu știa. – Aha, vasăzică o cunoșteai.

— Subordonatul meu avea niște rezerve, atât.

— Dacă vorbești de tânărul unsuros cu ochi de culori diferite pe care l-am văzut atunci la Châtelet, ar trebui să te gândești de două ori înainte să pleci urechea la vorbele unui om atât de josnic.

Îl citise pe dată: un om însetat de putere, mânat de ură, sadic. Semăna cu Berryer, dar îi lipseau farmecul superficial și viclenia acestuia, datorită cărora fusese menținut în funcție, cel puțin până acum.

— Poate, dar e folositor. El e cel care a scos-o pe servitoarea lui Reinhart din casă şi a adus o *mouche* în loc.

Jeanne în privi mijind ochii.

— Şi cum a scos-o pe prima servitoare din casă?

Putea ghici, firește, dar voia să afle de la el.

Berryer se strâmbă de parcă înghiţise un hap amar.

— A rămas însărcinată.

— Ce ghinion! A fost plătită la plecare?

— Nu cred că s-a considerat necesar.

Jeanne îl privi cercetător. Nu, poate că nu se deosebea îndeajuns de subordonatul lui cât să merite să-l sprijine în continuare.

— Nicolas, când am spus că vreau să-l verifici pe ceasornicar n-am spus şi că vreau să distrugi viaţa servitorilor lăsându-i pe deasupra fără un ban, mai ţii minte?

— Fără urmări nu se poate, doamnă marchiză. În orice operaţiune de spionaj apar persoane stânjenitoare care trebuie date la o parte.

Marchiza pufni.

— Unde e fata acum?

— Nu am idee.

— Află. Şi dă-i bani, dacă mai trăieşte. Şi scapă de lepra aia de subordonat. Nu-mi place. N-am încredere în el.

— Da, doamnă marchiză.

— Bun. Se sprijini de spătar şi ascultă câteva clipe muzica peste care se înălţa sunetul viorilor. Vom avea nevoie de un alt orologier. Voi încerca să găsesc unul plictisitor la culme. Fără fiice atrăgătoare.

*

Jeanne auzi zgomotul paşilor lui, însă continuă să lucreze cu dalta minusculă. Nu trebuia să-şi piardă concentrarea. Aproape terminase de sculptat piatra preţioasă.

— Unde naiba ai fost atâtea zile?

— Aici am fost, Ludovic, răspunse fără să se întoarcă. Am lucrat.

— N-ai coborât la cină, n-ai venit în *petits apartements.* Iar eşti bolnavă? întrebă fără nici un dram de înţelegere în glas, doar cu mânie stăpânită.

Ei da, era bolnavă. Tuberculoza care îi făcea ochii să strălucească şi îi îmbujora obrajii o mânca pe dinăuntru. Dar nu avea să-i spună, căci s-

ar fi zis cu ea. Privi piatra cu lupa. Da, era aproape perfect: un portret al lui Alexandrine, scrijelit pe suprafața lucioasă. Avea să i-l dea chiar în după-amiaza aceea, fiindcă trimisese o trăsură după ea.

— Așadar? făcu el. Răspunde-mi!

Se întoarse în cele din urmă spre el, ținând dalta în mână.

— Știai, Ludovic, spuse pe un ton voit nepăsător, că medicul tău, Lefèvre, a murit?

— Cum? întrebă, și obrajii bucălați i se albiră.

— A fost o întâmplare neplăcută. Vezi tu, s-a aflat că făcea anumite experimente.

Ludovic rămase nemișcat, doar ochii îi fugeau de colo colo.

— Ce știai despre asta? întrebă marchiza fără să ridice vocea.

— Cum adică „ce știam"? se răsti regele. Știam că e un învățat, un om care credea în progres. N-am fost implicat personal în experimentele lui.

— N-ai fost? El pretindea altceva.

Regele începu să asude. Îi vedea broboanele de transpirație apărându-i pe frunte.

— Înseamnă că era un mincinos, *mon trésor*.

Ea dădu din cap și se întoarse spre măsuța de lucru ca să continue.

— De la cine ai auzit bazaconia asta? zise scos din fire.

— De la Véronique, fiica ceasornicarului, răspunse marchiza ascunzându-și un zâmbet.

— Păi e moartă!

— Nu, s-a dovedit că e vie.

Regele făcu ochii mari; albul era injectat cu roșu.

— Nu se poate.

— Hai, Ludovic, tu însuți spuneai mereu că reanimarea trebuie să fie posibilă, doar n-ai uitat? Ei, acum fata asta ți-a oferit dovada.

— Nu cred, zise el cu voce gâtuită. Te joci cu mine. Unde e fata?

Jeanne se duse la masa de scris, unde Miette morfolea o bucată de hârtie, și scoase scrisoarea pe care i-o dăduse Berryer cu o seară înainte.

— Polițiștii au găsit-o în biroul lui Lefèvre. Scrie aici despre experimente și că erai patronul lui. Înșiră datele când i-ai dat bani și ce sume; îmi închipui că se poate verifica în contabilitatea regală. Pesemne că a scris-o ca să aibă un fel de asigurare în caz că ieșea totul la iveală.

Din fericire, polițiștii care i-au scotocit casa i-au dat-o lui Berryer în mână, iar el mi-a adus-o mie.

Îi întinse scrisoarea lui Ludovic, dar acesta nu o luă.

— Așa că te mai întreb o dată: Ce știai despre experimentele lui? Fii sincer cu mine, *mon cher*. Știi că îmi dau seama când minți.

— N-ai cum să înțelegi.

— Pune-mă la încercare, zise ea ridicând o sprânceană.

Ludovic își drese vocea și începu să se plimbe prin cameră.

— Lefèvre credea că poate îmbunătăți arta reanimării, că va descoperi taina vieții și a reînnoirii ei. Era convins că nu mai are mult până acolo. Crezi că există ceva mai important, Jeanne, mai esențial decât să găsești un mijloc de a reda scânteia vieții?

— De ce a fost nevoie să ucidă copii, Ludovic?

— A, nu, ai înțeles greșit. Lefèvre n-a făcut decât să găsească niște copii în pragul morții și le-a luat ultimul crâmpei de forță vitală.

Îi văzu mărul lui Adam mișcându-se în sus și în jos când înghițea în sec.

— M-a asigurat că oricum nu mai aveau mult de trăit și că toți au murit în somn.

— Chiar dacă ar fi adevărat, de ce să fure copii? De ce să nu folosească leșuri, Ludovic? Unul din multele scoase din Sena?

Jeanne bănuia care e răspunsul la aceste întrebări, dar voia să afle cât știa el.

— A încercat, a încercat tot felul de lucruri. Lefèvre zicea că singura cale de a obține rezultate reale era să folosească subiecți morți de puțină vreme și că până atunci experimentul nu reușise decât când folosise un băiețel, explică trăgându-se de guler.

— Vasăzică i-ai dat voie să caute și alți subiecți tineri, spuse încet, pe un ton calm.

— Numai din cei care erau în pragul morții, îți spun! Și mai află că i-am spus apăsat să nu-i ia decât pe cei care erau pe moarte și cărora nu le-ar fi simțit nimeni lipsa – copii vagabonzi, copii abandonați. Însă a descoperit că, din cauză că erau malnutriți și prea slăbiți, nu putea progresa defel.

— Așa că s-a apucat să fure copiii meșteșugarilor și negustorilor.

— Nu i-am… n-am vorbit de asta.

— Dar știai ce se întâmplă, nu se poate să nu, fiindcă primeai rapoarte.

Fiindcă oamenii se răsculau în Paris. Precis știai că fura și alți copii, copii perfect sănătoși. Și nici atunci nu l-ai oprit.

— De unde era să știu dacă rapoartele erau adevărate? Cele mai multe sunt mincinoase! Lefèvre era încredințat că mai are puțin. Foarte puțin. Închipuie-ți, Jeanne, închipuie-ți…

— Ba nu! Tu să-ți închipui! îi tăie vorba, furioasă. Închipuie-ți ce s-ar fi întâmplat dacă supușii tăi aflau că ești amestecat în povestea asta, că ai încuviințat să le fie uciși copiii. Crezi că ar înțelege? Crezi că ar vedea în tine un mare savant? Oamenii aceștia cred că te scalzi în sângele lor.

Ludovic nu-și mai găsea locul, țuguiase buzele ca un copil bosumflat.

— Numai că nu știu, zise hotărât, încrucișând brațele.

— Nu, *grâce à Dieu*, nu știu. Iar eu am să fac tot ce-mi stă în putință ca să nu iasă nimic la iveală și întreaga vină să pice pe Lefèvre.

Își trase sufletul. Ce devenea? Complice la uciderea lor?

— Dar nu vreau să mai aud de „lecții“, Ludovic, nici de experimente. Se duse la fereastră și privi în depărtare, peste pădurea Marly. Vom aduce alt învățat la Curte, da? O persoană amuzantă.

O persoană de bună-credință, care n-a făcut afaceri cu cadavre. Împături scrisoarea lui Lefèvre și o ascunse în corset. O va păstra și va face o copie. Ca să aibă și ea o garanție.

După o tăcere îndelungă simți că se apropie de ea.

— Ești întotdeauna bună cu mine, Jeanne.

Tresări când îi puse mâna pe ceafă și se trase la o parte.

— Voiam să-ți mai vorbesc și de alte lucruri, Ludovic.

Când se întoarse spre el și îl văzu cât era de abătut i se făcu milă de el pentru viața anormală de care avusese parte. Acum era adult însă. Rege.

Hotăra pentru el însuși.

— Ce alte lucruri?

— Versurile despre mine încă mai circulă. Acele *poissonades* josnice. Mă scot din fire și îmi strică reputația. Devin tot mai primejdioase.

Regele o privea fără scoată o vorbă.

— Știm amândoi cine e în spatele acelor versuri. Știm amândoi cine picură otravă în urechile celor de la Curte, aţâţându-i împotriva mea.

— Nu ai nici o dovadă.

— Nu, pentru că e deștept și îi pune pe alții să facă treaba în locul lui. Dar nu cred că mai are însemnătate. Vreau să-l izgonești pe dată de la Curte.

Ludovic strânse din dinți.

— Nu pot. Nu fără dovezi.

— Dragule, ești regele. Poți face orice vrei. Iar eu te rog să-l izgonești pe Richelieu!

— Am nevoie de el ca sfătuitor și ca prieten.

„N-ai nevoie de mine ca dușman“, zise Jeanne în sinea ei, zâmbind pe ascuns.

— Să știi că m-am gândit la asta și la rolul meu. Care ar trebui schimbat.

— Schimbat? Doar nu vrei să pleci?

— Nu, nu. Doresc să rămân aici ca prietenă și sfătuitoare a ta.

— Prietena mea.

— Știu care îți sunt dorințele, *mon ami*. Eu nu ți le pot satisface. În schimb pot găsi altele – mai tinere, mai drăgălașe, mai supuse – care să poată.

Cumpănise bine lucrurile. Era ceva greu de înghițit, dar oricum mai bine decât să-l vadă că-și alege singur partenerele: nepotrivite, ambițioase, într-un cuvânt o amenințare.

El dădu să spună ceva, însă ea îi puse degetul pe buze ca să-l oprească.

— Și astfel voi avea mai multă energie ca să fac ce știu mai bine: să am grijă de interesele tale, așa cum am avut azi. Va fi o etapă nouă în relația noastră, mai importantă decât oricare alta.

Regele tăcu multă vreme, apoi dădu încet din cap, înțelegând că era o ofertă și totodată un avertisment. Marchiza îi zâmbi, minunându-se cum de fusese așa nechibzuită încât să creadă că singurul mod de a-și păstra poziția la Curte era să se supună dorințelor lui, să devină ceea ce voia el să fie.

— Vezi, prin urmare, că te poți lipsi de Richelieu. Mă vei avea pe mine.

— Iubirea mea, tu îți închipui că, dacă îi spun să plece de la Curte, puterea lui va dispărea. Nici gând. Mai bine îl ținem la Versailles, unde putem sta cu ochii pe el.

Era un dram de adevăr în spusele lui, numai că ea îl ura pe omul acela, voia să-l știe plecat.

— Măcar să-i spui cu toată fermitatea că are să-și piardă poziția, dacă nu și capul, dacă se încăpățânează să răspândească zvonuri despre mine. N-am să-l mai las nici pe el, nici pe alții ca el să-mi slăbească poziția.

— Te-ai gândit la toate, spuse zâmbind ușor.

Ridică mâna ca s-o mângâie pe obraz și timp de o clipă se trezi în ea iubirea de altădată, un sentiment atât de puternic și viu, preschimbat acum în neîncredere chinuitoare.

— Norocul meu să am o iubită ca tine, Jeanne.

— O prietenă, Ludovic, îi răspunse luându-i mâinile în ale ei. O sfătuitoare.

— Și ai să te ocupi de tot? Povestea va fi dată uitării?

— Ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Ludovic păru descumpănit o clipă, apoi îi veni o idee.

— Păpușa, păpușa mecanică. Aveai dreptate. Trebuie distrusă.

— Doar că a dispărut, *mon chéri*.

— Nu mai spune.

— Chiar așa. Poți merge să vezi cu ochii tăi. Nu e nici urmă de ea, nicăieri.

Îl privi cum iese din cameră, cu mantia fluturând în urma lui. Și, un moment după aceea, o umbră.

— Bun, îi zise lui Miette. Berryer n-a pierdut vremea.

De acum Ludovic nu avea să mai fie niciodată singur.

32

Madeleine

Trecuseră două zile de când Véronique revenise la viață. Poliția tot nu-i bătuse la ușă, nici n-o chemase pe Madeleine la Châtelet. În acest timp îl îngrijise pe doctorul Reinhart, care își revenea încet, încet, citise

și se jucase cu Émile. Locuința devenise un soi de fortăreață, un sanctuar unde erau la adăpost de răzmeriţele de pe străzi. Mâncară borcanele cu dulceață și murături ale lui Edme, fasolea uscată, lintea și mazărea. Pisica în trei culori aducea câte un șoarece, contribuţia ei la festin. Véronique prepară o tinctură pentru tusea lui Émile după instrucţiunile tatălui ei. Nu avea să-l vindece, Madeleine știa prea bine, dar se bucura de fiecare moment petrecut împreună.

Nu știa de ce stăpâna ei nu spusese celorlalţi cine e. În nici un caz pentru că ar fi fost prea simţitoare. Nu, Véronique nu era mai sensibilă decât ea; pe dedesubt era făcută din argint și oțel. Poate că, în felul ei, Véronique înțelegea; știa cum e să aștepți ceva de la viață, știa cum e când te simți prins în capcană. Poate își dădea seama că acea Madeleine care acceptase să fie iscoadă nu e aceeași cu cea de acum, care stătea palidă în fața oglinzii din salon; din urma lăsată de funie, care mergea în jurul gâtului, se mai vedea doar o dâră subțire, roșie. O atinse cu mâna și simți miracolul pielii care se vindeca.

În oglindă apăru o siluetă. Madeleine se întoarse și îl văzu pe Joseph privind-o din pragul ușii.

— Te mai doare?

Cum stătea și se uita la el, cu mâna încă la gât, înțelese că nu mai putea să-l mintă, nu acum, când îi mai rămânea atât de puţin timp.

— Am ceva să-ți spun, Joseph.

El nu-i răspunse, ci o privi ca înainte; pe față nu i se citea nimic.

— Ai să te mânii pe mine și nu-ți fac vină, dar cred că se cade să știi.

Joseph încrucișă brațele.

— Madeleine, dacă vrei să-mi spui că ai venit în casa stăpânului ca să-l iscodești, află că știu de multă vreme.

— Ți-a spus Véronique? făcu Madeleine ochii mari.

Joseph clătină din cap.

— L-am auzit pe omul ăla amenințându-te acum mai multe săptămâni, arzându-te pe braţ, spunând că te aruncă în temniță. Am vrut să-l omor.

— De ce nu m-ai pârât? De ce nu i-ai spus stăpânului?

— Fiindcă știam ce ți s-ar fi întâmplat. Și fiindcă am văzut că n-ai avut de ales.

I-ar fi venit la îndemână să încuviinţeze, numai că nu era întru totul adevărat.

— La început am avut de ales, Joseph. M-am hotărât să primesc pentru bani, pentru Émile. Nu m-a forţat nimeni. Nu de-adevăratelea. N-ar fi trebuit să mă învoiesc sub nici un cuvânt.

— Atunci n-ai mai fi ajuns în casa doctorului Reinhart.

— Nu.

Ar fi tot în rue Thévenot, cu inima ferecată, murind câte puţin în fiecare zi.

— Şi nu ne-am mai fi întâlnit.

Madeleine ridică ochii către el. Avea aceeaşi expresie greu de deslușit.

— Ar fi fost mai bine aşa?

Joseph nu-i răspunse. Se apropie şi deodată buzele lui erau lipite de ale ei, calde şi uscate, capul i se umplu de parfumul lui – lavandă, pudră şi mirosul pielii. Îşi apăsă gura pe a lui. Era prima oară că săruta un bărbat fiindcă aşa voia ea. În strânsoarea braţelor lui simţi că se încălzeşte, şi fierbinţeala sângelui îi încinge obrajii. Joseph se trase înapoi, puse palmele pe umerii ei şi zâmbetul lui era ca o boare de aer proaspăt.

*

Maman îşi făcu apariţia în după-amiaza aceea; Madeleine nu se miră, căci ştia că va veni până la urmă. Era încă şi mai pământie la faţă, pungile de sub ochi mai umflate, pleoapele mai albe; răsufla hârâit după ce urcase scările Luvrului, parcă era putrezită pe dinăuntru.

— Ce cauţi aici, Maman? Aici e locul meu de muncă.

— Émile n-a mai venit acasă. Am vrut să văd dacă e cu tine, şi tu nu mi-ai răspuns la scrisoare.

Ochii îi fugeau în jur, preţăluind mobilele, ceasurile de pe pereţi.

— E aici, la adăpost, cum ştiai.

— Ei, atunci toate bune şi frumoase, se grăbi maică-sa să declare, dar o împinse deoparte ca să intre în hol şi îi şopti răguşit: Acu' să vorbim de bani.

Am tot încercat să dau de Camille, dar s-a dat la fund. Acasă la el ferestrele şi uşile sunt bătute în cuie.

Chiar aşa? Oare ce se întâmplase?

— Carevasăzică trebuie să te duci la șefii lui, continuă Maman. Să le spui că ți-a promis.

— Bineînțeles. Bineînțeles că de asta ești aici: pentru bani. Degeaba mă duc la șefii lui, Maman. Au să spună că am dat greș din pricină că n-am ghicit cine era Reinhart cu-adevărat. Nu cred să am prea mult timp până să vină încoace. Ar fi trebuit să cer banii de la început, înainte să merg în casa ceasornicarului.

Maică-sa începu să se foiască auzind-o.

— Și de unde era să știi că el construiește un diavol mecanic? Lasă-mă pe mine să vorbesc cu ei, atunci. O să vadă că…

— Maman, e în zadar. N-am să capăt nici un bănuț și, chiar de n-ar fi așa, tu n-ai să vezi nici cum arată.

— Halal recunoștință!

Madeleine simți cum îi clocotește sângele de furie.

— Pentru ce să-ți fiu recunoscătoare? Pentru că m-ai vândut când aveam doisprezece ani, că n-ai vrut să auzi țipetele fiicei tale, că ai lăsat-o pe Suzette să moară și pe mine m-ai lăsat pe mâna unuia care mi-a făcut asta pe obraz?

Își apropie fața de a maică-sii și-și trase părul, ca să-i arate cicatricea lungă de pe partea dreaptă, coborând de la tâmplă la bărbie, făcută cu un vătrai înroșit în foc.

Maman își feri privirea.

— N-am știut că o să facă așa ceva, Madou, spuse în șoaptă. Și ții minte că l-am gonit pe polițist și i-am spus să nu mai calce pe la noi.

— Da. Însă l-ai pus să-ți plătească, nu? Fiindcă ți-a făcut pagubă?

— Așa era drept, să ne despăgubească.

— Să te despăgubească pe tine! Cât ai primit, Maman? Ia adu-mi aminte: ce preț a avut fața mea?

Se revăzu clar în oglindă, așa cum arăta după ce își scosese bandajul și dăduse prima oară la iveală rana roșie de pe pielea odată perfectă. Știuse, fără să-i fi spus vreun doctor, că nu va scăpa de ea cât va trăi – o amintire din vremea când îi fusese îngăduit unui bărbat să o rănească după bunul lui plac.

— Nu înțeleg de ce să dezgropăm morții, Madeleine. A trecut atâta vreme de atunci.

— Da, ai dreptate. Aveam cincisprezece ani. Cincisprezece. Și, în loc să te duci să te plângi șefilor lui, n-ai știut cum să te dai mai bine pe

lângă ei. Așa se face că cel care m-a chinuit n-a fost tras la răspundere, nici n-a fost pedepsit în vreun fel. Așa se face că cel care m-a sluțit pe viață e acum general-locotenent de poliție.

— Și tu crezi că, dacă făceam gălăgie, omul ăla n-ar mai fi înaintat în funcție? Crezi că le-ar fi păsat că a bătut o târfă? Visezi cu ochii deschiși.

— Poate. Dar să nu scoți o vorbă? Să te prefaci că nu s-a întâmplat nimic?

Când era vorba de propria fiică?

— Cum ți-am zis, l-am pus să plătească.

— Și ce s-a întâmplat cu banii ăia, Maman? Banii primiți pentru fața mea?

— I-am cheltuit demult pe tine, pe voi toate, pe ciorapi, pâine și lumânări.

— Nu te cred. Cred că i-ai pus lângă ceilalți, în cutia pe care o ții ascunsă, și îi numeri în fiecare noapte. Ai fi putut plăti un doctor pentru Suzette, însă nu te-ai îndurat. Ai fi putut plăti un doctor pentru Émile. Așa că nu-mi veni aici ca să ceri bani. Să nu mai pui piciorul în casa asta!

Maman se întoarse spre ea. Arăta rău, fața ei fleșcăită căpătase o culoare pământie.

— Nu înțeleg cum ai ajuns așa, Madeleine.

— Chiar nu înțelegi? Poate că în sfârșit m-am trezit. Poate m-am lămurit că merit ceva mai bun de la viață, pentru Émile și pentru mine; că nu sunt gunoiul drept care m-ai vândut cu atâția ani în urmă.

Joseph apăru în hol, atras fără îndoială de sunetul vocilor.

— Toate bune, domnișoară Madeleine? întrebă printre dinți, cu ochii țintă la mama ei.

— Da, Joseph, mulțumesc, răspunse, acum mai liniștită. Toate bune.

Mama mea, aici de față, tocmai pleca.

Joseph înaintă câțiva pași cu capul sus, cum mergea de obicei, și deschise ușa din față. Văzând că Maman nu se pune în mișcare, zise:

— *Madame*, dați-mi voie să vă conduc la ieșire.

Madeleine

Făcea un culcuș pentru animalele mecanice, le învelise în pene și vată ca să le pună la adăpost: liliacul, șoarecele, păunul mecanic, cutiile automatelor, toate împachetate și strânse într-o geantă de piele cafenie. Véronique și Joseph demontau ceasurile și le înfășurau în bucăți de pânză. Câteva urmau să plece cu ei, dar cele mai multe aveau să rămână la Paris, depozitate cu grijă, așteptându-i să se întoarcă.

— Acela nu! exclamă doctorul Reinhart, intră în cameră uimitor de repede pentru cineva care mergea în cârje și trase pânza de pe un ceas auriu de voiaj.

Pe ăsta îl luăm cu noi. Vreau să-i arăt cum e făcut. Și tu, Véronique, să iei cu tine păpușile neterminate și planurile. Nu le-ai împachetat pe toate.

— Bine, tată, răspunse Véronique pe jumătate amuzată, pe jumătate plictisită. Le pregătim cât putem de repede.

A doua zi urmau să plece în Prusia, regatul lui Frederic cel Mare, care era atât de obsedat de automate încât, când auzise de fata mecanică, îi ceruse lui Reinhart să vină fără întârziere ca să-i construiască o armată de soldați mecanici care să mărșăluiască. Madeleine nu știa de unde până unde îi venise ideea, însă bănuia că marchiza de Pompadour unsese roțile mașinăriei care îi purta în mare grabă, tocmai la momentul potrivit, departe de Versailles.

Madeleine era neliniștită, de bună seamă; avea emoții ca în ziua când intrase în casa ceasornicarului. Nu ieșise niciodată din Paris, darămite din Franța. De nerăbdare tremura ca aripile de argint ale păsării; nu era nici speranța disperată pe care o încercase când plecase prima oară din casa mamei ei, nici teama care i se furișa în suflet, înghețându-i sângele, în săptămânile de dinaintea morții lui Lefèvre. Véronique avea să fie acolo, la fel și Joseph. Și, slăvit fie Domnul, Émile, care se dovedise folositor ca ajutor în bucătărie și degustător-șef al gemurilor lui Edme.

— Foarte bine, zise Reinhart, atunci am să strâng lucrurile din atelier. Madeleine, am nevoie să mă ajuți.

— Da, *monsieur*.

— Tată, *pour l'amour de Dieu*, las-o să termine aici. În scurtă vreme vin eu și te ajut. Timp avem. Nu te mai frământa. Hai să ne vedem de

treabă.

— Bine, bine, încuviinţă Reinhart dând din mână. Bătrânul se agită din nou fără rost.

De cum se întoarse cu spatele, Véronique clătină din cap spre Madeleine şi schimbară un zâmbet. Reinhart fusese aproape făcut bucăţi şi apoi pus la loc, dar ieşise ceva uşor diferit: uneori, de sub carapacea de metal în care se învelise apărea o fiinţă înzestrată cu blândeţe.

— Parcă aveai ceva de făcut, nu-i aşa, Madeleine?

Aceasta închise geanta de piele.

— Da, dacă se poate, aş vrea să-l iau pe Émile. Nu lipsesc mult.

Véronique dădu din cap.

— Pe urmă ai să mă ajuţi să aleg hainele pe care le iau cu mine.

Joseph ieşi din cameră în urma lui Madeleine.

— Vrei să vin cu tine? o întrebă când fură pe hol.

— Nu, mulţumesc, au nevoie de tine aici. Oricum, e mai bine să mergem singuri.

Joseph o mângâie blând pe partea sluţită a feţei şi ea îşi lăsă obrazul în palma lui.

Madeleine îl găsi pe Émile, cum se şi aştepta, stând pe un scaun în bucătărie şi lingând o lingură de lemn, în timp ce Edme turna coca de brioşe în forme. Rămase o clipă în prag, privindu-i.

— Cum se descurcă noul tău ajutor, Edme?

Bucătăreasa se uită la feţişoara murdară de gem.

— Tot e prea slab, bombăni. Nu cumva să aibă viermi.

Madeleine zâmbi, cu toate că îi veni în minte alt băieţel care mânca tarte cu gem şi care nu prea avusese parte de dulciuri în viaţa lui. Întinse mâna spre Émile.

— Hai, avem de cumpărat flori şi să ne luăm rămas-bun. Vino să te spăl. Uite în ce hal de murdărie eşti pe faţă!

Émile se dădu jos de pe scaun şi veni la ea, fără să lase lingura din mână.

— Mi-ai spus că îi plăceau trandafirii.

— Aşa e. O să cumpărăm pe drum.

Merseră ţinându-se de mână până la Cimètiere des Innocents. Odată ajunşi acolo, Madeleine scoase o batistă parfumată ca să alunge duhoarea morţii. Nu ştiau unde anume e înmormântată Suzette, firește,

căci fusese pusă în groapa săracilor. Numai că acum avea un loc al ei; Madeleine folosise o parte din banii primiți de la poliție ca să cumpere o piatră funerară. Nimic pretențios, doar o piatră mică pe care scria „Soră și mamă mult iubită“ – viața ei în câteva cuvinte, o amintire în calea scurgerii nemiloase a timpului.

Madeleine puse câțiva din trandafirii cumpărați din piață lângă piatra funerară.

— Așa. Am făcut ceva, nu? O să știe că ne gândim la ea până ne întoarcem.

Émile își plimbă degetul peste literele cioplite.

— Dar o să ne întoarcem, nu?

— Cred că da, Émile. Ca să ne deschidem prăvălia, doar n-ai uitat?

Acum avea destui bani pentru o prăvălie de păsări doar a ei. Mai era mult până atunci, în timp și spațiu, dar nu părea peste poate.

— Cu papagali?

— Da, cu papagali. De ce nu?

— Vorbitori?

— Ai să-i înveți tu să vorbească.

După aceea merseră la o piatră funerară mai mare, aflată departe, în celălalt capăt al cimitirului, lângă un zid. Aici fuseseră deja puse flori proaspete, împreună cu o morișcă de hârtie și un tablou înfățișând un băiat cu ochi negri și expresie solemnă. Pe piatră nu era nici o inscripție, dar toată lumea știa ce este: un monument în amintirea copiilor furați din Paris, băieții și fetele folosiți de Lefèvre la experimentele lui demente. Unele nume erau cunoscute, dar Madeleine bănuia că multora nu le dusese nimeni lipsa, bunăoară al fetei care dormea în pragul unei uși din rue Thévenot, băiatul cu iepurii de la Place des Halles. Nu va ști niciodată cum au pierit, nici câți au avut aceeași soartă.

Puse restul florilor lângă piatră și se dădu înapoi s-o privească. Rolul jucat de rege în toată povestea fusese ascuns cu grijă. Întreaga vină picase pe Lefèvre, al cărui cadavru fusese decapitat în Place de Grève ca să mai domolească furia mulțimii. Cum mânia tot nu se stinse, trei răzvrătiți fură spânzurați – între ei, un băiat de șaisprezece ani. După asta nu se mai revoltase nimeni, străzile fuseseră curățate, rapoartele distruse, însă furia rămase, ascunsă vederii, dar bolborosind ca o oală gata să dea în foc la vremea potrivită pentru o nouă rebeliune.

Véronique văzuse negru în faţa ochilor când înţelesese că regele nu va fi pedepsit de fapt, cu toate că se prefăcuse a nu şti de numeroasele crime şi că finanţase aşa-zisele cercetări ale lui Lefèvre. Madeleine, în schimb, nu se miră. Rareori se întâmpla ca justiţia să atingă pe cineva mai presus de un brutar – prin urmare nu avea cum să ajungă la rege. Şi de când puneau puternicii Parisului şi cei care se plimbau prin saloanele sclipitoare ale palatului preţ pe viaţa celor precum aceşti copii şi părinţii lor? Tocmai de aceea, înţelesese ea, trebuie să pui preţ pe tine însuţi, căci nu poţi să te încrezi în altcineva, aşa-i? Avusese încredere şi plătise un preţ atât de usturător, că era s-o coste şi viaţa.

Când se întoarse la Luvru, Madeleine o găsi pe Véronique în camera ei, împachetând păpuşa, cartea despre automate şi portretul mamei sale. Părea istovită, avea buzele albe şi abia se mişca. Deşi nu voia să se vadă, încă nu-şi revenise după suferinţa din ultimele săptămâni. Avea să şchioapete toată viaţa.

— Lăsaţi-mă pe mine, domnişoară Véronique. Le învelim în tifon.

— Mulţumesc, Madeleine, zise aceasta şi se lăsă pe un scaun. Cine-ar fi zis că vor fi atâtea de făcut?

Madeleine se apucă să scoată hainele din garderob şi să le împăturească, în timp ce Véronique stătea cu bărbia sprijinită în palmă. La un moment dat deschise sertarul mesei de toaletă şi scoase cutia ovală, aurie. Băgă cheiţa în locaş, o roti de trei ori şi se uită la păpuşă – mica dansatoare – cum sare şi se învârte pe sârmă. Madeleine veni lângă stăpâna ei şi se sprijini cu mâna de spătarul scaunului. Rămaseră aşa, privind şi ascultând, până când mecanismul îşi încetini mişcarea, notele se învălmăşiră şi fetiţa se întoarse cuminte la locul ei, gata să danseze din nou.

Precizări istorice

Fata mecanică este în mare parte o operă de ficţiune. Totuşi, este pe alocuri inspirată de evenimente reale, şi anume scandalul copiilor dispăruţi din Paris în 1750. Când copiii au început să dispară de pe stradă, s-au ivit tot felul de teorii cu privire la cine sau ce îi lua. În mai, un avocat pe nume Barbier scria în jurnalul său: „De vreo săptămână, oamenii spun că poliţişti deghizaţi bat străzile Parisului, fură copii, fete şi băieţi de la cinci sau şase ani până la zece ori mai mult, şi îi vâră în trăsuri care aşteaptă în apropiere, pregătite dinainte.“ Unii ziceau că îi trimit în colonii sau în războaie. Alţii credeau că poliţia îi foloseşte ca să obţină bani de la cei care îi răscumpărau.

Iar alţii se gândeau că la mijloc e ceva necurat. Barbier consemna convingerea unora că hoţii erau în slujba unui „prinţ lepros care se trata îmbăindu-se în sânge omenesc şi, de vreme ce nu e sânge mai curat decât cel al copiilor, aceştia erau luaţi ca să li se scoată sângele din mâini şi picioare“.

Şi erau unii care spuneau că prinţul acela e de fapt regele însuşi. „Oamenii răi… mă numesc Irod“, se plângea Ludovic al XV-lea, care nu mai era *bien aimé* – „preaiubit“.

După ce au izbucnit ample mişcări de stradă şi s-a făcut o anchetă publică, s-a stabilit că dispariţiile erau urmarea unui edict regal din noiembrie 1749, care decreta că „toţi cerşetorii şi vagabonzii găsiţi pe străzile Parisului, de orice vârstă sau sex, vor fi arestaţi şi duşi la închisoare, unde vor fi ţinuţi cât timp se va considera necesar.“ General-locotenentul Berryer, care fusese însărcinat cu aplicarea edictului, voise rezultate imediate şi palpabile.

Măsurile luate de el s-au dovedit aşa de severe că nu doar vagabonzii, ci şi fiii şi fiicele meşteşugarilor sau negustorilor, trimişi cu

treburi, ori copiii ieșiți la joacă pe stradă, au fost luați în trăsuri cu obloanele trase și uitați în temnițele mohorâte ale Parisului.

Din câte știu, Ludovic al XV-lea n-a avut nici un doctor care să facă experimente macabre, în schimb era obsedat de moarte (deși doamna de Pompadour încerca să-i abată atenția) și pasionat de automate. Se știe că i-a cerut maestrului creator de automate Jacques de Vaucanson să construiască o ființă umană capabilă să se miște și să sângereze, pentru progresul științei.

Totuși, Vaucanson n-a reușit, așa că i-am dat aceeași sarcină imaginarului doctor Reinhart.

Reinhart e creat în parte după modelul genialului Vaucanson și în parte după cel al filozofului René Descartes, despre care se spune că și-a recreat propria fiică, Francine, sub înfățișarea unei păpuși mecanice. Potrivit unei povești (probabil apocrife), păpușa a sfârșit pe fundul mării după ce căpitanul și echipajul corabiei pe care călătorea Descartes au intrat în cabina lui. Acolo, într-o ladă, au găsit păpușa mecanică și, văzând în ea o lucrare vrăjitorească și a răului, au aruncat-o în valuri.

Marchiza de Pompadour și-a păstrat locul la Curte și a rămas o sfătuitoare cu influență asupra regelui, dar și ocrotitoare a artelor până când a murit de tuberculoză, la vârsta de patruzeci și doi de ani.

Glosar de termeni istorici și argotici

Académie des sciences – Academia de Științe din Franța
d'affranchir – a păstra o carte sacrificând o alta
le bas peuple – săracii, prostimea
beurre demi-sel – fată sau femeie pe cale să devină prostituată
Le bien-aimé – Preaiubitul (nume dat lui Ludovic al XV-lea înainte ca popularitatea lui să scadă)
belle mignonne – craniu împodobit cu panglici păstrat de Marie Leszczynska
bon sang – Doamne sfinte
bonne affaire – chilipir
cabinet noir – serviciul de informații al guvernului
chambre ardente – tribunal creat special pentru judecarea ereticilor *cocotte* – prostituată
culs-de-jatte – cerșetori fără mâini și picioare *dégueulasse* – scârboasă (mâncarea)
femme entretenue – amantă
femme de chambre – cameristă
femme de terrain – prostituată de cea mai joasă condiție
fichaise – fleac, lucru fără valoare
filles publiques – prostituate
gens de qualité – oameni înstăriți, clase sociale superioare
grisette – lucrătoare tânără
haute bourgeoisie – marea burghezie
hôtel particulier – vilă în oraș
Lever (sau *Levée*) – ceremonia care avea loc când se trezea regele
macquerelles – patroane de bordel
maîtresse en titre – amanta oficială a regelui Franței
mouches – iscoade, informatori ai poliției
ordre de cachet – mandat de arestare

petits apartements – apartamentul privat al regelui la Versailles
pipe (faire une pipe) – felație
poupée – păpușă
pucelage – feciorie
quéquette – penis
rousses – polițiști
sérails – bordeluri pariziene
tous azimuts – de peste tot

Cuprins

I. Paris
II. Luvru
III. Versailles
Precizări istorice
Glosar de termeni istorici și argotici
Mulțumiri

Notes

[←1]
Unul dintre podurile peste Sena, construit între 1578 şi 1607.

[←2]

Capelă palatină în stil gotic ridicată în prima jumătate a secolului al XIII-lea de Ludovic al IX-lea pentru a adăposti Cununa de spini şi alte relicve ale Patimilor.

[←3]

Carbonat de plumb, folosit, în amestec cu apă și oțet, pentru albirea pielii.

[←4]

Vechi chei, dispărut în 1868, denumit astfel după şcoala Saint-Germain.

[←5]

Edificiu care adăpostea o pompă de apă destinată să alimenteze Luvrul şi zona adiacentă; pe faţadă era reprezentată scena întâlnirii lui Isus cu femeia samarineancă la fântâna lui Iacov, de unde şi denumirea.

[←6]
Insulă pe Sena, considerată inima Parisului.

[←7]

Împăratul Teofil (813–842) a domnit peste Imperiul Bizantin în perioada 829–842. Avea o colecţie de automate, între care şi copacul de aur, cu care se mândrea în faţa demnitarilor străini.

[←8]

William Harvey (1578–1657) – medic englez la Curtea regilor Iacob I şi Carol I, care, în lucrarea sa *De Motu Cordis* (1628), a elaborat teoria circulaţiei sangvine având ca element de bază inima.

[←9]

Michael Lyser (1626–1660) – medic şi reputat anatomist german, cunoscut în secolul al XVII-lea în cercurile medicale pentru lucrările sale de specialitate.

[←10]

Promenadă aflată în faţa apartamentelor regale din Palatul Versailles.

[←11]

Nume date moştenitorului tronului Franţei şi soţiei lui.

[←12]

Peşte (în fr.); joc de cuvinte plecând de la numele de familie al marchizei.

[←13]

Cea mai veche piaţă alimentară din Paris, datând din 1615, care funcţionează şi în prezent.

[←14]

Prima morgă din Paris, aflată la subsolul fortăreței Grand Châtelet.

[←15]

Cel mai vechi spital din Franța, fondat în 829.

[←16]

Floarea de crin, simbolul casei regale franceze.

[←17]

Majoritatea populaţiei, cu excepţia celor aparţinând clerului şi nobilimii.

[←18]

Două lacuri din grădina palatului Versailles.

[←19]

Axiomă celebră aparţinând filozofului francez René Descartes (1596–1650).

[←20]

Joc asemănător cu loto sau bingo, foarte popular în cercurile aristocratice.

[←21]

Închisoare din Paris, construită în secolul al XVII-lea de Ludovic al XIII-lea.

[←22]
Tifos.